

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA SİLAHLI
ÖRGÜT SUÇU (TCK M. 314)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdülbaki GİYİK

Hazırlayan
Bilal YAYLA

Malatya-2025

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA SİLAHLI ÖRGÜT SUÇU
(TCK M. 314)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bilal YAYLA

Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Abdülbaki GİYİK

Malatya-2025

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yola ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından tezimle ilgili bu beyana aykırı durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Bilal YAYLA

TEŞEKKÜR

“5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu’nda Silahlı Örgüt Suçu (TCK m. 314)” isimli bu çalışma, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırlanmış ve 18.12.2025 tarihinde Dr. Öğr. Üyesi Abdülbaki Giyik, Dr. Öğr. Üyesi Coşkun Koç ve Dr. Öğr. Üyesi Funda Kaya Bozok’tan oluşan jüri önünde savunularak oy birliği ile başarılı bulunmuştur.

Tez konumun belirlenmesi ve içeriğin zenginleştirilmesi sürecinde yaptığı yönlendirmelerle zihnimi açan, yazım sürecinde değerli vaktini ayırarak çalışmalarımı değerlendiren değerli danışman hocam Dr. Abdülbaki Giyik’e teşekkürü bir borç bilirim. Yazım sürecinde fikirlerimi sabırla dinleyen, öğrenme sürecimde desteğini esirgemeyen danışman hocamdan, disiplinli çalışmanın ötesinde öğretmen ve rehber olmaya dair de çok şey öğrendim.

Yaptığı katkılar ve yönlendirmelerle çalışmamı daha nitelikli hale getiren değerli jüri üyelerim Dr. Funda Kaya Bozok ve Dr. Coşkun Koç’a minnettarım.

Kaynaklara erişim konusunda yaşadığım sorunlar karşısında, beni tanımasalar da yardım etmede tereddüt etmeyen Prof. Dr. Devrim Aydın ve Doç. Dr. Önder Tozman’a müteşekkirim.

Tez yazım sürecimde çalışmalarımı yorulmadan okuyarak hatalarımı görmemi sağlayan ve yorulduğum anlarda daima yanımda olan kıymetli kardeşim Hasan Yayla’ya gönülden sonsuz şükranlarımı sunarım.

ÖZET

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA SİLAHLI ÖRGÜT SUÇU (TCK m. 314)

21. yüzyılın başında yaşanan 11 Eylül saldırıları ve devamında gelişen küresel terörle mücadele konsepti, son 25 yılın en önemli olaylarından biridir. Tüm dünyada terörle mücadele yeni boyutlar kazanmış ve hukuki düzenlemeler bu bağlamda gerçekleştirilmiştir. Terör eylemlerinin çeşitliliğinin artması ve terör örgütlerinin yapılanma biçimlerinin değişmesiyle birlikte kanunlar da değişime uğramıştır.

Türkiye Cumhuriyeti kuruluş yıllarından bu yana devletin varlığını ve kamu düzenini tehdit eden örgüt ve hareketlerle karşı karşıya gelmiştir. Özellikle soğuk savaş döneminde yoğunlaşan devlet dışı silahlı örgütlenmeler, son yirmi beş yılda ülke gündemini işgal etmiştir. Devletlerin güvenlikçi konseptlerinin ön plana çıktığı bu süreçte, yaşanan çatışmalar ve darbe girişimleri yasaların dönüşümünü de beraberinde getirmiştir. Bu süreçte modern devletin en büyük açmazlarından olan güvenlik ve özgürlük ikilemi, yargı kararlarının seyrinde görünür hâle gelmiştir. Silahlı örgütler gündelik hayatın gündem maddelerinden biri olmasına rağmen bu teşkilatlar suç örgütleri veya terör suçları bağlamında incelenmiş; Terörle Mücadele Kanunu'nda ve Türk Ceza Kanunu m. 220'de atıf yapılan TCK m. 314'ün üzerinde yeteri kadar durulmamıştır.

2005 yılında yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu'nda suç örgütleri ve silahlı terör örgütlerine ilişkin yeni düzenlemeler yer almaktadır. Günümüze dek geçen süre zarfında uygulamada çeşitli sorunlarla karşılaşmış ve kanun maddelerinde değişiklikler yapılmıştır. Çalışmamızda üç bölüm halinde silahlı örgüt suçunun unsurları, ayırt edici özellikleri ve diğer suç tipleriyle olan ilişkisi üzerinde durulmaktadır. Uygulamada yaşanan sorunlar dikkate alınarak kanun sistematüğinde yer alan sorunlara yönelik tespitler yapılacak ve çözüm önerilerine yer verilecektir.

Anahtar kelimeler: Örgütlü suçluluk, silahlı örgüt, terör örgütü, terörizm

ABSTRACT

ARMED ORGANIZATION CRIME IN TURKISH CRIMINAL LAW (TCK Art. 314)

The September 11 attacks at the beginning of the 21st century and the subsequent development of the global counter-terrorism concept are among the most significant events of the last 25 years. The fight against terrorism has taken on new dimensions worldwide, and legal regulations have been enacted in this context. The fight against terrorism has taken on new dimensions worldwide, and legal regulations have been implemented in this context. Laws have also undergone changes in line with the increasing diversity of terrorist acts and the changing organizational structures of terrorist organizations.

Since its founding, the Republic of Turkey has faced organizations and movements that threatened the existence of the state and public order. Non-state armed organizations, particularly intensified during the Cold War, have dominated the national agenda for the last twenty-five years. In this period, where states' security-oriented concepts came to the fore, conflicts and coup attempts brought about the transformation of laws. During this period, one of the greatest dilemmas of the modern state, the dilemma of security versus freedom, became apparent in the course of judicial decisions. Although armed organizations are a prominent topic of daily life, these organizations have been examined within the context of criminal organizations or terrorist crimes; Article 314 of the Turkish Penal Code, cited in the Anti-Terror Law and Article 220 of the Turkish Penal Code, has not received sufficient attention.

The Turkish Criminal Law, which entered into force in 2005, includes new regulations regarding criminal organizations and armed terrorist organizations. Various problems have been encountered in its implementation, and amendments have been made to the law's articles. This study focuses on the elements of armed organization crime, its distinguishing features, and its relationship with other types of crime in three sections. Taking into account the problems encountered in practice, detections will be made regarding the problems in the legal system and solutions will be proposed.

Keywords: Organized crime, armed organization, terrorist organization, terrorism

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ.....	1
Çalışmanın Amacı	2
Çalışmanın Seyri	2

BİRİNCİ BÖLÜM

SUÇ ÖRGÜTÜ KAVRAMI VE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN TEMEL NİTELİKLERİ	
1. SUÇ ÖRGÜTÜ.....	3
2. SUÇ ÖRGÜTÜNÜN UNSURLARI	9
2.1. Üye Sayısı.....	10
2.2. Hiyerarşik Yapı.....	14
2.3. Elverişlilik	16
2.4. Suç İşlemek Amacıyla Fiili Birleşme ve İş Birliği	21
2.5. Devamlılık.....	23
3. TCK M. 314’TE YER ALAN SİLAHLI ÖRGÜTÜN TCK M. 220’DE DÜZENLENEN SUÇ ÖRGÜTLERİNDEN FARKLARI.....	25
4. SUÇ İŞLEMEK AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNDA KORUNAN HUKUKİ YARAR.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

SİLAHLI ÖRGÜT SUÇU (TCK M. 314)

1. KORUNAN HUKUKİ DEĞER.....	31
2. SUÇUN MADDİ UNSURLARI.....	32
2.1. Fail	32
2.2. Mağdur	33

2.3. Fiil.....	35
2.3.1. Örgüt Kurmak.....	36
2.3.2. Örgüt Yönetmek ve Örgüt Yöneticilerinin Örgütün Faaliyetleri Çerçevesinde İşlenen Suçlardan Dolayı Fail Olarak Sorumluluğu	40
2.3.3. Örgüte Üye Olmak	46
2.3.4. Örgüte Yardım Etme ve Örgüt Adına Suç İşleme	52
2.3.5. Silahlı Terör Örgütü Propagandası Yapma.....	59
2.3.6. Silah	61
2.4. Suçun Konusu.....	63
3. SUÇUN MANEVİ UNSURLARI	65
4. HUKUKA AYKIRILIK.....	69
5. KUSURLULUK	70
5.1. Cebir veya Tehdit Dolayısıyla Kişinin İradesinin Etkilenmesi	71
5.2. Hata Hükümleri ve Cezai Sorumluluk.....	72
6. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ	77
6.1. Teşebbüs	77
6.2. İştirak	82
6.3. İçtima.....	85
7. ETKİN PİŞMANLIK	92
8. YAPTIRIM VE MUHAKEME	95
9. İNFAZ	103

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİLAHLI ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN AYIRICI ÖZELLİKLERİ

1. TCK M. 314'TE DÜZENLENEN EYLEM BİR TERÖR SUÇUDUR	106
1.1. Terör Kavramı ve Terör Suçları	106
1.2. Mutlak Terör Suçları – Nispi Terör Suçları.....	110
1.3. Terör Örgütü.....	113
1.4. Terör Örgütünün Hukuki Tespiti Sorunu.....	116
1.5. Siyasi Suç-Terör Suçu Ayrımı.....	120
2. SİLAHLI ÖRGÜT SUÇUNUN MEYDANA GELEBİLMESİ İÇİN EYLEMİN ELVERİŞLİ OLMASI GEREKİR.....	125

3. SİLAHLI ÖRGÜT SUÇU SOMUT TEHLİKE SUÇUDUR.....	128
4. ÇOK FAİLLİ BİR SUÇTUR	129
SONUÇ	131
KAYNAKÇA	134

KISALTMALAR

ABD	: Ana Bilim Dalı
AHBVÜHFD	: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AkdÜHFD	: Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Akt.	: Aktaran
ASBÜ.	: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
AÜHFD.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBFD.	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi
AYBÜ.	: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
B.	: Bası
BAM	: Bölge Adliye Mahkemesi
bkz.	: bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
BN.	: Başvuru Numarası
c.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
CGTİHK	: Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
CHD.	: Ceza Hukuku Dergisi
CHKD.	: Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi
CKUAİK	: Cezai Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.	: Çeviren
DEÜHFD.	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DMK	: Devlet Memurları Kanunu
dn.	: Dipnot
E.	: Esas Numarası
E.T.	: Erişim Tarihi
ed.	: Editör

ERÜHFD.	: Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GSÜ.	: Galatasaray Üniversitesi
GSÜHFD.	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
in	: içinde
İÜHF.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İÜHFM.	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar Numarası
kn.	: Kenar Numarası
m.	: madde
md.	: madde
MGK	: Milli Güvenlik Kurulu
MÜHFHAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
p.	: page
s.	: sayfa
SDÜHFD.	: Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
SİDAS	: Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi
SÖSKBMS	: Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
ss.	: Sayfa Aralığı
StGB.	: Strafgesetzbuch
SÜHFD.	: Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
syf.	: Sayfa
T.	: Tarih
TAAD.	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclis
TBÖİUS	: Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TFÖHK	: Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu

vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
Vol.	: Volume
Y.	: Yıl
Yay.	: Yayınevi
YCGK.	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

Devletin amacı bireylerin güvenliğidir.¹ Kılıcın zoru olmadıkça ahitler sözlerden ibarettir.² Türkiye Cumhuriyeti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.³ Devlet, kamu tüzel kişiliğiyle ulusal ve uluslararası hukukun süjesidir; hak sahibi hükmi bir kişilik olarak devletin en önemli haklarından biri, kendi güvenliğini sağlamaktır. Devletin güvenliği, vatandaş veya yabancından kendi varlığına ve esenliğine yönelik saldırılardan korunması ile sağlanabilecektir.⁴ Terör, toplumsal düzeni ve barışı tehdit eden ve bozan unsurların başında gelir. Devlet, terörle mücadele ederken ceza hukukundan etkili bir araç olarak yararlanır.⁵

Ülkemizde ve dünyada yaygınlaşan kitle iletişim araçları ve küreselleşme ile birlikte terör en önemli gündemlerden biri haline gelmiştir. Özellikle terör örgütlerinin birçok ülkede faaliyet gösterip iletişim araçlarını tedhiş ve propaganda aracı olarak kullanması devletlerin önlemlerini artırmasına neden olmuştur. Kamu düzeninin sağlanması ve devletin varlığını devam ettirebilmesi için, toplum için tehlike oluşturan durumlara yönelik olarak tedbir alınması gerekir. Bu amaçla ceza kanunlarında kamu düzenini temelden tehdit eden terör yapılanmaları ve silahlı terör örgütlerine yönelik yaptırımlar yer almaktadır. Yasa koyucu, bireyin haklarını ve kamu düzenini korumak gayesi ile Türk Ceza Kanunu (TCK) m. 314'te silahlı örgüt suçunu düzenlemiştir. İlgili suç bir terör suçudur ve ancak örgüt faaliyeti kapsamında işlenebilir.

Devletlerin terörle mücadele sürecinde sıklıkla güvenlik ve özgürlük ikileminde kaldığı görülmektedir. Yasal düzenlemeler tabiri caizse bir metcezir halindedir. Güvenlik kaygısının ön plana çıkmasıyla yapılan düzenlemeler hak ve özgürlükler duvarına çarpmakta ve mevzuat sürekli değişim göstermektedir. Suç örgütleri ve terör suçlarının kavşağında yer alan silahlı örgüt suçu tartışmaların da odak noktalarından birini oluşturmaktadır.

---

¹ Hobbes, Thomas, *Leviathan veya Bir Din ve Dünya Devletinin İçeriği, Biçimi ve Kudreti*, (21. baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2020, s. 133.

² A.g.e.

³ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 3, Kabul Tarihi: 7.11.1982. Resmî Gazete, 9.11.1982, Sayı: 17863.

⁴ Hafizoğulları, Z., M. Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millele ve Devlete Karşı Suçlar*, (2. Baskı), US-A Yayıncılık, Ankara 2017, s. 314.

⁵ Çınar, İsmail, "Terörle Mücadele Ceza Hukukunun Teorik Rolü", *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku* Cilt 1, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara 2024, s. 14.

TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgütün niteliklerine dair madde metninde açıklama yapılmadığından örgütsel yapıya dair değerlendirme yapılırken TCK m. 220'de yer alan suç örgütünün özellikleri dikkate alınacaktır. Silahlı örgütün suç örgütünden farkları çalışmamızda sıkça değineceğimiz bir konudur. İlgili suç aynı zamanda Terörle Mücadele Kanunu (TMK) gereği mutlak terör suçudur. Bu nedenle silahlı örgüt suçunun anlaşılabilmesi ancak suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve terör suçları ile birlikte mülahaza edilmesiyle mümkündür.

Çalışmanın Amacı

Ülkemizde terör suçları ve suç örgütleri konusunda çeşitli çalışmalar yapılmakla birlikte, doğrudan silahlı örgüt suçunu tetkik eden kaynaklar sınırlıdır. İlgili suç hem bir örgüt suçu olması hem de terör suçları kapsamında yer alması nedeniyle önem arz etmekte ve sık sık ceza yargılamasına konu olmaktadır.

Tez çalışmamızda TCK m. 314'te düzenlenen suç incelenerek, ilgili kanun maddesinin uygulamadaki örnekleri üzerinden açıklaması yapılacaktır. Kanun metninde yer alan belirsizlikler ve uygulamada yaşanan sorunlar ortaya konulmak suretiyle eksiklikler tespit edilmeye çalışılacaktır. Araştırmamızın amacı; bireylerin özgürce yaşama ve güvenli bir hayat sürme haklarının arasında denge oluşturacak biçimde, yasaların düzenlenmesi için literatüre katkı yapmaktan ibarettir.

Çalışmanın Seyri

Konuyu ele alışımız ilgili suçu, suç sistematiği içinde incelemek ve doktrindeki tartışmalara yer vermek şeklinde olacaktır. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde suç örgütünün genel özellikleri üzerinde durulacaktır. Örgüt yapılanmasının hangi unsurlardan oluştuğu, ceza kanununun suç örgütlerine bakış açısı tetkik edilecektir. İkinci bölüm çalışmamızın ana gövdesini oluşturmaktadır. Silahlı örgüt suçunun unsurları, özel görünüş şekilleri, yaptırım ve etkin pişmanlık bu bölümde yer alacaktır. Hata hükümlerinin bir kısmı kusurluluk üzerinde, diğer kısmı ise kast üzerinde etkilidir. Çalışmamızda her iki durum, konuyu dağıtmamak adına, tek başlık altında incelenecektir. Üçüncü ve son bölümde ise, suç tipi ile ilgili genel özellikler izah edilecektir. Bu bağlamda terör kavramına, terör örgütlerinin hukuki tespiti sorununa ve silahlı terör örgütünün niteliklerine yer verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SUÇ ÖRGÜTÜ KAVRAMI VE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN TEMEL NİTELİKLERİ

1. SUÇ ÖRGÜTÜ

Örgüt kavramı Türk Dil Kurumu tarafından “Ortak bir amacı veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kurumların veya kişilerin oluşturduğu birlik; teşekkül, teşkilat” şeklinde tanımlanmaktadır.⁶ Sosyolojik olarak örgüt, iş birliği temeli olan ve belirli hedeflere ulaşmak amacıyla kurulan kalabalık insan topluluğudur.⁷ Bireyler tek başlarına amaç veya ihtiyaçlarını gerçekleştirmede yetersiz kaldıklarında örgütlenme ihtiyacı hissetmiştir. Örgütlenme demokratik hayatın vazgeçilmez unsurlarından biridir ve birçok ulusal ve uluslararası sözleşme ve kanunda güvence altına alınmıştır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 20. maddesinde “*Herkes barış içinde toplanma ve örgütlenme hakkına sahiptir. Hiç kimse, bir örgüte üye olmaya zorlanamaz.*” denilerek örgütlenme hakkı temel haklardan biri olarak düzenlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 33. maddesinde “dernek kurma hürriyeti”, 34. maddesinde “toplanma ve gösteri yürüyüşü yapma hakları” yer almaktadır. İnsan haklarının korunup geliştirilebilmesi için toplumun her kesiminden insanın talep ve ihtiyaçlarını duyurabilmek için örgütlenebilme imkanına sahip olması gerekir. Ancak örgütlenmelerin hukuka uygun ve denetlenebilir yapılar olması gerekir. Demokratik haklar, düşünce ve ifade hürriyeti, örgütlenme hakkı öne sürülerek milletin düzen ve dirliğiyle devletin sistemini sarsacak, kamu düzenini ve içtimai barışı ağır tehlikeye düşürecek ve hatta zarara uğratacak şekilde oluşturulan örgütlenmeler karşısında kamu otoritesinin sessiz kalması düşünülemez.⁸ Bu minvalde örgütlü suçluluk örgütlenme hürriyetinin sınırlanması anlamına gelen bir istisnadır.⁹ Kamu kudreti, örgütlerin demokratik hakların ötesine geçen yapılara dönüşmesi durumunda bunların suç örgütüne dönüştüğünden bahisle adli yollarla müdahalede bulunur.¹⁰ Örgütlerin, suç örgütleri kapsamına girmesi aynı zamanda ceza hukukunun da kapsamına girmeleri anlamına gelir.

⁶ <https://sozluk.gov.tr/> (E.T. 31.10.2025).

⁷ Ruhi, Ahmet Cemal, Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu Çerçevesinde Terör Örgütleri, Terör Suçları ve Örgütlü Suçlar, (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 1.

⁸ Şen, E., H. S. Eryıldız, Suç Örgütü, Seçkin Yayıncılık, (6. Baskı), Ankara 2024, Şen/Eryıldız, 2024, s. 41.

⁹ Turinay, Faruk Yasin, Ceza Hukukunda Terör Amaçlı Örgütlenme Suçu, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 47.

¹⁰ Şen/Eryıldız, 2024, s. 42.

Birçok alanda farklı tanımlar ihtiva eden örgüt kavramı ceza hukukunda “*her biri ayrı ayrı belirlenmemiş birden fazla soyut suçu işlemek üzere oluşturulan suç ortaklığı*” şeklinde tanımlanabilir.¹¹ Bir başka tanıma göre ise örgüt “*belirli amaç ve yöntemlerle faaliyet gösteren, sürekli mahiyette, asgari bir organizasyona sahip, ast-üst ilişkisiyle yapılan yasal veya yasadışı her türlü teşekküldür.*”¹²

Yargıtay tarafından örgütün hukuki tanımı “bünyesinde hiyerarşik bir yapının, ast-üst ilişkisinin, emir-komuta zincirinin hâkim olduğu yapılanma” şeklinde yapılmıştır.¹³ Yine Yargıtay suç örgütlerini, ‘genel örgüt (TCK m. 220)’, ‘çıkart amaçlı suç örgütü (mülga 4422 sayılı kanun, m. 1)’, ‘terör örgütü (TMK m. 1-7)’, ‘silahlı terör örgütü (TCK m. 314)’ şeklinde sınıflandırmaktadır.¹⁴ Meri hukuk dikkate alındığında (TCK ve TMK kapsamında) TCK’nin 220. maddesinde yer alan suç örgütü, TMK m. 1 ve m. 7’de düzenlenen terör örgütü ve TCK 314. maddede düzenlenen silahlı örgüt olmak üzere üç çeşit örgütün varlığı kabul edilmektedir.¹⁵ Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne (SÖSKBMS) göre; örgütlü suç grubu doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri var olan ve bu sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılmış bir grup anlamına gelir.¹⁶

Örgütlü suçluluğun kesin bir tanımını vermek güç olduğundan kavram belli kriterler dahilinde açıklanmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda üç büyük tanım kategorisi söz konusudur: Polisiye, hukuki ve kriminolojik tanımlar. Polisiye tanımlarda soruşturmalarda göz önünde bulundurulacak belirtiler ve kriterler ön planda iken; kriminolojik tanımlarda örgütlü suçluluğun sosyal yönleri ön plana çıkartılır. Hukuki tanımlarda daha çok kovuşturma ve cezalandırabilmeyi temellendirmeye çalışan tarifler yapılır. Bu tanımlardaki ortak unsurlar; iki veya daha fazla kişinin suç işleme amaçlı

¹¹ Kan, S. Gökçen, Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma Suçu, (1. baskı) Adalet Yayınevi, Ankara 2024, s. 103.

¹² Turinay, 2018, s. 50.

¹³ YCGK, E. 2024/470, K.2025/147, T.26.3.2025.

¹⁴ Yargıtay 16. CD., E.2015/3, K.2017/3, T.24.4.2017. “*Mevzuatımızda örgüt suçları, genel örgüt 5237 sayılı TCK 220. maddesi., mülga 765 sayılı TCK’nun 313-314 maddeleri, çıkart amaçlı suç örgütü mülga 4422 sayılı Kanunun 1. maddesi, terör örgütü 3713 sayılı TMK’nun 1-7/1. maddeleri ve silahlı terör örgütü 5237 sayılı TCK’nun 314. maddesi, mülga 765 sayılı TCK’nun 168-170. maddeleri olarak dört farklı yerde düzenlenmiştir.*”

¹⁵ Limoncu, Mustafa, “Terör Suçlarına İştirak”, *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, c. 5, Aralık 2022 (2), s. 216.

¹⁶ https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020102044bm_45.pdf (E.T. 4.4.2025).

oluşturduğu, belli bir yöntem kullanan, kamu düzeni için tehdit oluşturan devamlı birleşmeler gibi hususlardır.¹⁷

Ceza hukukunda, örgütlü suçlarda öncelikle örgütlü suçların hukuki yapısı incelenir.¹⁸ Ancak burada tek tek bireysel suçların incelenmesinden ziyade, ortaklaşa iş birliği içinde işlenen bir dizi suçun nedenlerinin, amaçlarının, işleniş biçiminin, çevresel ve siyasi faktörlerinin göz önüne alınarak irdelenmesi söz konusudur.¹⁹

Örgütlü suçluluk yalnızca ceza hukuku bakımından değil, ceza muhakemesi hukuku açısından da önem taşımaktadır. Suç olgusunun, örgütlü suçluluk kapsamında olması; soruşturma evresinde koruma tedbirleri ve delil elde etme yöntemleri açısından bireysel suçlardan farklılık gösterir.²⁰ Diğer suçlar bakımından başvurulamayan yöntem ve tedbirler, suçun örgüt ile ilişkilendirilmesi durumunda mümkün hale gelmektedir.²¹ Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki tutuklama (CMK m. 100/3-a.9), taşınmaz hak ve alacaklara el koyma (CMK m. 128/2-a.10), gizli soruşturmacı görevlendirme (CMK m. 139/7-a.2-3), teknik araçlarla izleme (CMK m. 140/1-a.6) gibi birçok koruma tedbiri düzenlenmesinde suç örgütünün varlığı uygulama esnasındaki usulü de etkilemektedir. Bireysel suçlar bakımından uygulanamayan koruma tedbirleri ve başvurulamayan yetkilerin örgütlü suçlar bakımından uygulanabilmesi, suçun "örgütle" ilişkilendirilmesinin bir çeşit maymuncuk olarak algılanıp kullanılmasına yol açmaktadır.²²

Suçun örgütle ilişkili olarak işlenmesi durumunda hükmün infazı bakımından da farklılıklar meydana gelecektir. Örneğin 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunu'nun (CGTİHK) 'hükümlünün telefon ile haberleşme hakkı' ve 'hükümlünün radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma hakkı'nı düzenleyen 66. ve 67. maddelerinde "*Bu haklar, tehlikeli hâlde bulunan veya örgüt*

---

¹⁷ Kocasakal, Ümit, "Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı", *Prof Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan/Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, c. 1, 2002 (1), s. 137.

¹⁸ Turinay, 2018, s. 48.

¹⁹ Kocasakal, 2002, s. 130.

²⁰ İnce, Kadir, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk ve Silahlı Terör Örgütü", *ERÜDHFD*, c. 15, 2020 (1), s. 244.

²¹ Özgenç, İzzet, *Suç Örgütleri*, (5. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2012, s. 11.

²² A.g.e.

mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabilir.” denilerek örgüt mensuplarının cezasının daha ağır şartlarda infaz edileceği belirtilmiştir.

Suç işleme gayesiyle bir araya gelen kişilerin örgüt kurması, bu kişilerin motivasyonunu artırmakta, suç için gerekli araç-gereç teminini kolaylaştırmakta, faillerin korkusuzca ve tereddütsüzce hareket etmesini sağlamaktadır.²³ Bireylerin tek başına işleminin zor veya imkânsız olduğu suçların suç ortaklığı kurularak işlenmesinin kolaylaşması kamu düzenini ağır biçimde tehdit etmektedir.²⁴ Kanun koyucu tüm örgütlü suçları kapsayacak temel bir suç tipi olarak TCK m. 220’de yer alan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu düzenlemiştir.²⁵

Kanunlarda suç olarak nitelendirilmeyen hukuka aykırı fiilleri gerçekleştirmek gayesiyle teşkil edilen örgütler TCK m. 220 bağlamında suç örgütü olarak kabul edilemez.²⁶ Hakeza hukuka uygun gayelerle kurulan örgütlerin dahilinde gerçekleştirilen bireysel suçlar da TCK m. 220 kapsamı dışındadır.²⁷ Örneğin ticari alanda faaliyet göstermek amacıyla kurulmuş bir şirketin faaliyetleri çerçevesinde suç işlenmesi durumunda; şirket yapısının gereği olan ilişkinin dışında veya onu aşan biçimde bir hiyerarşik yapının bulunmadığı durumlarda suç işlemek gayesiyle kurulmuş bir örgütün mevcudiyetinden bahsedilemez.²⁸

TCK m. 220’nin gerekçesinde;

“Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemeye bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.”

denilerek amaç suç gibi araç suç da cezalandırılmıştır. Doktrindeki baskın görüşe göre örgüt kurma suçu hazırlık hareketi niteliğindedir.²⁹ Yargıtay’a göre kural olarak ceza

---

²³ Turinay, 2018, s. 49.

²⁴ A.g.e.

²⁵ Ersan, Aykut, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK Md. 220)”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. 71, 2013 (1), s. 382.

²⁶ Şen/Eryıldız, 2024, s. 40.

²⁷ A.g.e.

²⁸ Özgenç, 2012, s. 12

²⁹ Akın, Engin, *Anayasa Mahkemesi-Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu*, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 268.

kanunu hazırlık hareketlerini cezalandırmamasına rağmen, belirli suçlarda amaçlara yönelik hazırlık hareketleri de cezalandırılır. Örneğin yağma veya hırsızlık yapmak emeliyle bir araya gelen, hiyerarşik, düzenli ve sürekli bir yapı oluşturan kişiler yağma veya hırsızlık suçunu işlememiş olsa bile bu suçların hazırlık hareketi niteliğinde olan örgüt kurma suçunu işlemiş olacak ve örgüt kurma suçundan dolayı cezalandırılacaktır.³⁰ TCK'nin 220. maddesinde hazırlık hareketlerinin cezalandırılmasının sebebi; kamu düzenine ve kamu barışına ağır zarar tehlikesi oluşturacak hareketlerin yaptırım altına alınmasını sağlamaktır. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmanın araç suç olarak kabul edilmesinin sebebi amaç suç tipi ile korunmak istenen hukuki değer bakımından ağır ve yakın zarar tehlikesinin yaratıldığı kabul edilmesidir.³¹ Zira hazırlık hareketlerinin yapılması dahi toplum düzeni açısından zarar tehlikesi meydana getireceğinden “hazırlık hareketleri cezalandırılmaz” kuralına istisna getirilmiştir.³²

TCK m. 220'de düzenlenen suç genel norm niteliğindedir ve tamamlayıcı bir suçtur.³³ Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun kanunda başka suç tipleri için münferit olarak düzenlendiği durumlarda ilgili hükümler uygulanır. Örneğin soykırım ve insanlığa karşı suç için kurulmuş örgüt kapsamında işlenen suçlar muvacehesinde TCK m. 78 uygulanacaktır.³⁴

Örgütün kuruluşunda herhangi bir şekli kısıtlama bulunmamaktadır, açık veya zımnî şekilde oluşturulabilir. Kanunda “*örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması*” denilerek elverişli olma objektif bir şart olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla suç somut tehlike suçudur.³⁵

³⁰ Bodur, N., E. Özkul, Uygulamada Terör Örgütü ve Terör Suçları, (7. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024, s. 24.

³¹ Evik, Vesile Sonay, “Silahlı Örgütlenme”, *Özel Ceza Hukuku C. XI, Devletin Egemenlik Alametine ve Organlarının Saygınlığına, Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine, Milli Savunmaya-Devlet Sırlarına, Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlar*, (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022, s. 275.

³² A.g.e.

³³ Özen, Mustafa, Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümleri Cilt II, (4. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2023, s. 578.

³⁴ YCGK, E.2019/460, K.2019/572, T.1.10.2019. “...soykırım ve insanlığa karşı suç için kurulmuş örgütleri kuran, yöneten ve üye olanlar hakkında TCK'nın 78. maddesi, devletin güvenliğine, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları işlemek amacıyla terör örgütü kuranlar, yönetenler ve üye olanlar hakkında ise TCK'nın 314. maddesi uygulanacaktır.”

³⁵ Yenidünya, A. Caner, Zafer İçer, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu”, *Prof.Dr. Nur Centel'e Armağan-MÜHFHAD*, c. 19, 2013 (2), s. 800; Evik, Vesile Sonay, “Silahlı Örgütlenme Suçu”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 5, 2006 (1), s. 106; Tezcan, D., M. R. Erdem, R. M. Önok, Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, (22. Baskı), Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2024, s. 966.

Örgüt; niteliği gereği devamlılık gerektirir ve üyeler arasında hiyerarşi bulunmalıdır. Bunlar olmadan belirli bir suçu işlemek amacıyla bir araya gelmesi durumunda suç örgütü değil iştirak gündeme gelecektir.³⁶ İştirak ilişkisinde suç, konu ve mağdur belirgin iken; örgüt yapılanmasında işlenmesi amaçlanan suç bakımından kişiler bir araya gelmiştir lakin suçun konusunun ve mağdurunun somutlaşmış olması zorunlu değildir.³⁷ Öğretide örgüt; bir organizasyon dahilinde, bireysel iradeden üstün olarak ortak bir iradeye dayalı olarak teşekkül edilen, kanunun suç olarak saydığı fiilleri işlemek emeliyle bir araya gelen, alt üst ilişkisi dahilinde en az üç kişi tarafından oluşturulan suç birliği şeklinde tanımlanır.³⁸ Yerleşmiş Yargıtay içtihatlarında; en az üç kişinin bulunması, hiyerarşik yapı eşliğinde belirsiz sayıda suç işlemek gayesi mucibince devamlı ve fiili birleşme bulunması, amaç suçları gerçekleştirmek için elverişli bir yapının bulunması örgüt yapısının unsurları olarak sıralanmıştır.³⁹

Örgütün meydana gelebilmesi için birleşme soyut olmamalı, gevşek de olsa hiyerarşik bir ilişki bulunmalıdır. Bunun yanında suç işlenmese bile suç işleme emeli etrafında üyeler arasında fiili birleşme ve örgütün devamlılık göstermesi de gereklidir.⁴⁰ TCK'de örgüt mensuplarının, örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır (m. 220/4). Yine örgüt liderinin örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan dolayı ayrıca fail olarak da cezalandırılacağı hükmü yer alır (m. 220/5). Yasa koyucu böylece, örgüt üyeleri ve örgüt liderinin işlenen suçlar bakımından sorumluluğunun şeriklik veya faillik kapsamında mı olacağı meselesini ve örgütün işlediği suçlar konusunda yaşanabilecek tereddütleri ortadan kaldırmayı amaçlamıştır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bir somut tehlike suçudur⁴¹ ve kurulan örgütün hedeflenen amaçları gerçekleştirme bakımından somut bir tehlike oluşturmuş

---

³⁶ Baltacı, Vahit, Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılanması, Seçkin Yayıncılık, (1. baskı), Ankara 2007, s. 182.

³⁷ Akın, 2009, s. 269.

³⁸ Kitapçioğlu Yüksel, Tülay, "Silahlı Örgütlenme Suçu", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 72, 2023 (1), s. 297.

³⁹ Apaydın, C., C. A. Apaydın, Yargıtay Kararları Işığında Suç Örgütleri, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024, s. 145.

⁴⁰ Evik, 2022, s. 287.

⁴¹ Yazar, Beyzanur, "Suç Örgütü Yöneticilerinin Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenen Suçlardan Dolayı Sorumluluğu Meselesi ve Uygulamamız", (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul 2025, s. 106; İçel'e göre suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu soyut tehlike suçudur. Zira örgütün kurulması suçun oluşması için yeterlidir ve ayrıca örgütün suç işlemesine gerek yoktur (İçel, Kayıhan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, (4. baskı-yenilenmiş), Beta

olması gerekir.⁴² Örneğin 5 kişinin örgütün unsurlarını oluşturacak biçimde bir araya gelmesi devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozma suçu bakımından somut bir tehlike oluşturmazken, hırsızlık suçunu işlemek bakımından somut tehlikenin gerçekleşmesi için yeterlidir.⁴³

2. SUÇ ÖRGÜTÜNÜN UNSURLARI

Suç örgütü veya organize suçluluk çeşitli şekillerde tezahür edebilir. Bu farklı görünüş biçimlerini kapsayacak genel bir tanım ve nitelikler manzumesi oluşturmak çeşitliliğin sonucu olarak oldukça güçtür. Yine de genel hatları ile bir örgütün niteliklerinin neler olduğu, bir yapının hangi unsurları taşıması halinde suç örgütü kapsamına gireceği bazı temel başlıklar altında ele alınabilir.⁴⁴ *Kocasakal*'a göre bir yapılanmanın suç örgütü olabilmesi için mutlaka bulunması gereken unsurlar şunlardır: İki'den fazla kişi, ağır suçların işlenmesinin amaçlanması, bu suçları işleyerek haksız ve yasa dışı gelir elde amacı, örgüt üyeleri arasında hiyerarşi ve iş bölümü, devamlılık, şiddet ve yıldırmanın araç olarak kullanılması.⁴⁵ Başka bir sınıflamada "a. Suç işleme amacıyla bir araya gelme, b. Süreklilik, c. Hiyerarşik yapı, d. Elverişlilik, e. En az üç kişinin bir araya gelmesi" suç örgütünün unsurları arasında sayılmıştır.⁴⁶ Yargıtay'ın yerleşmiş içtihatlarında kullandığı ve genel olarak tercih edilen sınıflamaya göre ise suç örgütü; "hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişi", "sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan belirsiz sayıda suçları irtikap etmeye elverişli örgütsel yapı", "suç işlemek saiki etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği", "kişilerin eylemli paylaşım anlayışı içinde hareket etmesi ve bu amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunması" ile "örgütün berdevam etmesi" unsurlarından teşekkül eder.⁴⁷

Yayıncılık, İstanbul 2017, s. 285). Bize göre hem kanun lafzı hem de gerekçede elverişlilik şartı aradığından suç, somut tehlike suçudur.

⁴² Bodur/Özkul, 2024, s. 24.

⁴³ A.g.e.

⁴⁴ Kavlak, Cihan, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, (3. baskı) Yetkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 63.

⁴⁵ Kocasakal, 2002, s. 142. Kocasakal bu maddelerin mutlak olmadığını ve farklılaştığını ifade etmektedir.

⁴⁶ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 969.

⁴⁷ Yargıtay 4. CD., E.2021/29677, K.2021/29590, T.20.12.2021.; YCGK, E.2017/982, K.2021/226, T.27.5.2021; Osmanoğlu, Bilal, Fahrettin Kıldıl, "Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü ve Terör Suçu Kavramları Üzerine Bir İnceleme", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan, c. 21, 2019 (özel sayı), s. 1145; Apaydın/Apaydın, 2024, s. 145; Evik, 2006, s. 115; Şen/Eryıldız, 2024, s. 85; Özgenç, 2012, ss. 14-21; Ruhi, 2018, s. 12.

Çalışmamızın merkezinde TCK'de düzenlenen silahlı örgüt bulunduğu ve çalışmamız TCK ile sınırlı olduğundan, Yüksek Mahkeme'nin kararlarında sıklıkla yer verdiği unsurlar temel alınarak örgütün yapısı incelenecektir.

2.1. Üye Sayısı

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma çok failli bir suçtur.⁴⁸ Faillerin aynı yönde ve aynı amacı gerçekleştirmek üzere yan yana hareket etmesi gerekir. Tek bir failin suçu irtikap etmesinin mümkün olmaması nedeniyle suç bir yakınsama suçudur.⁴⁹

TCK m. 220/1'de "örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir." denilerek, Türkiye'nin imzalamış olduğu Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (SÖSKBMS) hükümlerine⁵⁰ uygun olarak örgütün mevcudiyeti için en az üç kişinin şart olduğu belirtilmiştir.⁵¹ İki kişinin suç işlemek amacıyla örgütlenmeleri halinde, örgüt meydana gelmeyeceğinden bu durum örgütlenme özgürlüğü kapsamında değerlendirilecektir.⁵² Zira burada herhangi bir suçun icrasına yönelik bir eylem yoktur. İcrai hareketlerin yapılmaya başlanması durumunda ise iştirak söz konusu olur.⁵³ Bu iki kişi, emellerini gerçekleştirmek amacıyla eylemde bulunmaları

⁴⁸ Özek, Çetin, "Organize Suç", *Prof. Dr. Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, İstanbul 1998, s. 241; Evik, Vesile Sonay, "Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan*, c. 19, 2013(2), s. 676. Evik örgütün üye sayısı hakkında herhangi bir öngöründe bulunmamanın daha uygun olacağını belirtmektedir. Zira üç kişinin varlığı suçun koruduğu hukuksal değer tehlikeye düşürüldüğünü kabul etmeye kâfi değildir. Bunun yerine sayı şartının koyulmaması ve her durumda elverişlilik şartının somut olay muvacehesinde tespiti doğru çözümdür (Evik, 2013, s. 676).

⁴⁹ Özen, 2023, s. 584; Özgenç, 2012, s. 18; YCGK, E.2016/1042, K.2017/255, T.2.5.2017 "Örgüt suçu çok failli suçlardandır. Bu suçlar da kendi aralarında yakınsama ve karşılaşma suçları olarak ikiye ayrılırlar. Yakınsama suçlarında, zorunlu olarak suçun işlenmesine katılan kişiler, aynı amacı gerçekleştirmek için hareket etmektedirler.". Yılmaz'a göre örgüt kurma ve üye olma fiili yakınsama suç; örgüt yönetme karşılaşma suçu, örgüte yardım ve örgütün propagandasını yapmak ise tek failli suç kapsamındadır (Yılmaz, Ahmet Çağrı, Ceza Hukukunda Örgütlü Suçlar – Ceza Hukuku Monografileri –, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 134).

⁵⁰ SÖSKBMS madde 2/a: "Örgütlü suç grubu" doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri varolan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup anlamına gelir."

⁵¹ Özcan, Numan, "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 8, Aralık 2013 (2), s. 659.

⁵² Soyaslan, Doğan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, (8. baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s. 532. İlgili özgürlük henüz herhangi bir icrai eylemin yapılmadığı suç için anlaşma durumlarında geçerlidir. Ayrıca TCK m. 316'da yer alan "suç için anlaşma" suçunun meydana gelebilmesi için üzerinde anlaşılan suçların münhasıran "anayasal düzen ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar" ile "devletin güvenliğine karşı suçlar" kapsamında yer alan bir suç olması iktiza eder.

⁵³ TCK m. 316'da belirtilen suçları işlemek için iki kişinin bir araya gelmesi suç olarak düzenlenmiştir. Münhasıran bu suçlar için geçerli bir hükümdür.

durumunda, iştirak hükümlerine göre işledikleri suçlardan sorumlu olurlar.⁵⁴ Suç örgütünün oluşumu için ikiden fazla kişinin karşılıklı olarak iradelerinin bu yönde olması gerekir.⁵⁵ Kişi sayısının fazla olması durumunda iradeler arasında uyumluluk yoksa ortada bir örgüt de yoktur.⁵⁶

Bir örgütün meydana gelebilmesi için örgütün mensupları arasında emir komuta zinciri, astlık-üstlük gibi unsurlara ihtiyaç duyulur. Bir kişinin üye olabilmesi için; örgütlenmeye dahil olma gayesiyle hareket etmesi, örgüt tarafından kabul görmesi, örgütün emirlerine ve ast üst ilişkisine bağlı olması gerekir.⁵⁷ Makul süre, kurulmuş ve suç işlemekte olan bir örgütün tespitinden ziyade kurulma aşamasında olan veya henüz suç irtikap etmeye başlamış bir örgütün belirsiz süreli suç işleme iradesinin devam ettiğinin tespiti bakımından önem taşır. Zira devamlılık örgüt suçunu iştiraktan ayıran en önemli unsurdur. Örgütün süreklilik-devamlılık arz ettiği; planlı ortaklık, iş bölümü, ortak hareket etme ve astlık-üstlük ilişkisi gibi olguların irdelenmesiyle teşhis edilir.⁵⁸ Bu da ancak en az üç kişinin bir araya gelmesi ve bu yönde irade ortaya koyması ile mümkün olabilecektir.⁵⁹ Zira yöneticinin ve üyelerin olması durumunda üç kişinin olması mantıklı bir zorunluluktur.⁶⁰ Kanaatimizce kanun lafzı dikkate alındığında kurucu dışında üç kişinin daha bulunması gerekmektedir. Zira “üye sayısının en az üç kişi” olması gerektiği ifade edilmiş ve örgüt üyesinin cezası kurucu veya yöneticiden daha hafif şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca TCK m. 6-1/j’de kanun koyucu “örgüt mensubu suçlu deyiminden; bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi, anlaşılır.” denilerek kurucu, yönetici veya üyeyi kapsayan genel kavramın “örgüt mensubu” olduğunu belirtmiştir. Kanunun kurucu-yönetici ile üye arasında ayırım yaptığını düşünüyoruz. Her kurucu veya yöneticinin aynı zamanda üye olduğu düşüncesinin kanunun ifadelerine uymadığını, bu minvalde kanun hükmünün “örgütün varlığı için kurucu ve yöneticilerin dışında en az üç üyenin varlığı gerekir”

---

⁵⁴ Soyaslan, 2010, s. 532.

⁵⁵ Özcan, 2013, s. 660.

⁵⁶ Yaşar, O., H. T. Gökcan, M. Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 5. Cilt, (2. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 6627.

⁵⁷ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 145.

⁵⁸ Kavlak, 2017, s. 369.

⁵⁹ Hafizoğulları, Zeki, Günel Kurşun, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk”, *TBB Dergisi*, c. 20, Temmuz 2007 (71), s. 36.

⁶⁰ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 972.

şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağı düşüncesindeyiz.⁶¹ Çalışmamızın ileriki bölümlerinde izah edileceği üzere örgütün mevcudiyeti için gevşek de olsa örgüt içindeki hiyerarşinin olması gerektiği hem doktrinde genel kabul edilen görüştür hem de yargı kararları bu yöndedir.⁶² Yargı kararlarında da belirtildiği üzere örgüt üyesi, iradesini askıya alarak tam bir teslimiyetle örgütün amaçlarına kendini adamaktadır. Örgütsel yapıların kamu düzeni açısından tehdit oluşturmasının ve hazırlık hareketlerinin cezalandırılmasının sebeplerinden biri de böyle bir organizasyonun yarattığı tehlikedir. Ezcümle, hiyerarşinin var olabilmesi için emir komuta ilişkisi gerekir. Kurucu ve yöneticilerin üye sayısına dahil edilmesi durumunda üç yöneticiden oluşan bir örgütün olabileceği kabul edilmelidir. Üç kişinin de yönetici olması durumunda ise hiyerarşik ilişkiden söz edilmez.

Örgüt için üç kişinin yeterli olacağı⁶³ belirtilmekle birlikte bu kişilerin özelliklerine yasada yer verilmemiştir.⁶⁴ Örgütün elverişli biçimde kurulması ve üyelerin iradelerinin karşılıklı olarak uyumu gerektiğine göre bu kişilerin özgür iradeli ve karar alabilmeye ehil olmaları şarttır.⁶⁵ Örgütü kuran kişilerden birinin bile iradesi bu yönde değilse, sözgelimi zihinsel açıdan irade ortaya koyabilecek akli olgunluğa veya yeterliliğe sahip değilse örgütün ihdasından söz edilemez.⁶⁶ Öğretideki diğer görüşe göre ise üyelerden birinin kusur yeteneğinin olmaması örgütün oluşumuna engel değildir. Zira isnat yeteneğinin olmaması kişinin suçu işlemesine yani fail olmasına engel değildir.⁶⁷

---

⁶¹ Şen/Eryıldız'a göre üç kişiye yöneticinin de dahil edilmesi suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırıdır zira örgüt kurmak-yönetmek ile üyelik ayrı suçlar olarak düzenlenmiştir. İlgili kanun maddesinin belirtilen şekilde düzenlenmesi gerektiği yazarlarca ifade edilmiştir (Şen/Eryıldız, 2024, ss. 104-107).

⁶² YCGK, E.2006/253, K.2007/80, T.3.4.2007. "...sanıkların sayısının örgüt kurmaya yeterli olduğu ve uyuşturucu ticareti yapma suçu yönünden elverişli üye, araç ve gerece sahip bulunduğu saptanmış ise de toplanan kanıtlar, özellikle teknik takip sonucu elde edilen bilgi ve belgeler, sanıklar arasında hiyerarşik bir bağ bulunduğu veya suç işleme iradelerinde devamlılık bulunduğunu kabule elverişli değildir."

⁶³ Apaydın/Apaydın asgari sayının 5 olarak belirlenmesi gerektiğini belirtmektedir (Apaydın/Apaydın, 2024, s. 144). Zengin'e göre gelişen teknoloji ile birlikte 2 kişi bile ciddi tehlike yaratan eylemler gerçekleştirebilmektedir. Bu nedenle asgari sayı kriterinin kaldırılması icap eder (Zengin, Mehmet, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçlarının Normatif ve Olgusal Temelleri (Çete Yapılanmaları, Suç Örgütleri, Terör Örgütleri), (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021, s. 69).

⁶⁴ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, zamanaşımı nedeniyle haklarında örgüt kurma, yönetme ve üye olma suçları bakımından yargılandıkları davada zamanaşımı kararı verilen sanıkların, suçlarının sabit olduğunun tespit edilmesi durumunda örgüt üye sayısına dahil edilmeleri gerektiğine hükmederek örgütün unsurlarının oluştuğuna hükmetmiştir (YCGK E.2016/1042, K.2017/255, T.2.5.2017).

⁶⁵ Karcıoğlu, Nevzat Kaan, "Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Suç İşlemek Amacıyla Kurulan Örgütün Unsurları", *Suç ve Ceza Hukuku Dergisi, TCHD*, 2011 (1), s. 98.

⁶⁶ Şahbaz, İbrahim, Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu II. cilt, (1. baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s. 2469; Toroslu, Nevzat, Ceza Hukuku Özel Kısım, (1. baskı), Savaş Yayınevi, Ankara 2005, s. 261; Soyaslan, 2010, s. 532; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6628;

⁶⁷ Yılmaz, 2023, ss. 136-137.

Kusurluluğun bir parçası olarak kabul edildiğinde isnat, ceza verilmemesine neden olur. Ancak isnat yeteneği olmayan kişi suçun faili olabildiğine göre, suç örgütünün de faili olabilir. Bu durumda kişiye ceza verilemez, yalnızca güvenlik tedbirine hükmolunur. Keza isnat yeteneği olmayan çocuklardan oluşturulan suç örgütleri (dilenci çeteleri) mevcuttur.⁶⁸ Isnat yeteneği olmayan kişilerin örgüt oluşumuna dahil edilmemesi durumunda; çocukları örgütleyerek suç örgütü kuran bir kişi cezasız kalabilir.⁶⁹ Bizim de katıldığımız görüşe göre isnat yeteneği olmayan kişi asgari sayıya dahil edilmeli ancak bu kişilerin durumu örgütün amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığı bahsinde göz önünde bulundurulmalı ve ilgili madde bu şekilde yorumlanmalıdır.⁷⁰

Örgütün varlığı için gerekli olan ikiden fazla kişinin bir araya gelmesinden kasıt mutlak olarak fiziksel bir aradalık değildir. Bir araya gelme daha geniş anlaşılmalıdır.⁷¹ İletişim olanaklarından yararlanarak, yüz yüze buluşmayan kişilerin de örgüt kurması mümkündür. Özellikle siber korsanlık faaliyetleri dahilinde kişilerin sanal ağlar üzerinden bir araya geldikleri, birbirlerini hatta örgüt liderini dahi tanımadan bir ideoloji dahilinde beraber ve organize şekilde hareket ettikleri gözlenmektedir.⁷² Ancak ideolojik olarak aynı görüşe sahip kişilerin aralarında bağlantı olmaksızın aynı hedeflere siber saldırıda bulunması durumunda örgüt ilişkisi meydana gelmiştir denemez.⁷³ Siber saldırı örneğinde olduğu gibi birbirlerini tanımayan, hiçbir surette bir araya gelmemiş kişilerin, sadece aynı amaç dahilinde hareket etmeleri nedeniyle suç örgütü dahilinde fiillerinin gerçekleştiğini söylemek mümkün değildir.⁷⁴ Nitekim böyle bir durumda örgütün unsurlarından olan hiyerarşik ilişki de mevcut değildir. Hiyerarşi; iş bölümünün ötesinde astlık-üstlük bağlantısını ve yetkili kişilerin kararlarının diğer üyelerce uygulanmasının zorunluluğunu

---

⁶⁸ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 36; Kavlak, 2017, s. 354; Karcıoğlu'na göre isnat yeteneği olmayan çocukları veya akıl hastalarını bir araya getirerek suç işleyen kişi, topluluğun eylemlerinden dolayı fail olarak sorumludur. TCK m. 37/2 uyarınca cezası artırılacaktır (Karcıoğlu, 2011, s. 99).

⁶⁹ Kavlak, 2017, s. 354; Gökcan/Artuç'a göre 2 kişinin 10 tane akıl hastasını örgütleyerek örgüt kurması durumunda suç meydana gelmiştir (Gökcan, H. T., M. Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi 5.cilt, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2021, s. 7361).

⁷⁰ Özen, 2023, s. 585; Kavlak, 2017, s. 355.

⁷¹ Sarıtaş, Erkan, Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçları, (TCK m. 220-221), (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s. 213.

⁷² Sarıtaş, 2018, s. 214.

⁷³ Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7368.

⁷⁴ Sarıtaş, 2018, s. 214.

da içerir.⁷⁵ Bireyler arasında böyle bir ilişki olmaksızın aynı hedefe yönelik hareket edilmesi örgütün varlığına mevcudiyet vermez.

2.2. Hiyerarşik Yapı

Bir suçun örgütlü olarak işlenmesi, bireysel olarak işlenmesinden daha fazla etki yaratacaktır. Zira bireylerin belli bir disiplin içinde yapılanması suçun işlenmesini kolaylaştırır.⁷⁶ Örgüt soyut bir birleşme değildir, üyelerinin hiyerarşik bir şekilde bir araya gelmeleri örgütün ihdası için şarttır.⁷⁷ Örgüt hiyerarşik ilişkiler sayesinde mensupları üzerinde otorite oluşturabilecek gücü elde etmektedir.⁷⁸ Örgütün hakimiyeti üyelerin örgütten müstakil arzuları gereğince ayırlamamaları, örgütün istediği biçimde davranma ve yaşamak zorunda kalması anlamına da gelir.⁷⁹ Örgüt içi hiyerarşi sayesinde örgüt içi düzen, istikrarlı karar alma mekanizması, disiplin ve örgütün devamlılığı temin edilmektedir.⁸⁰ Hiyerarşik ilişkiden kasıt ast-üst ilişkidir.⁸¹ Yatay ilişkilerin bu kapsamda değerlendirilmesi mümkün değildir.⁸² Örgütün yöneten-yönetilen olarak ayrılması, üyelerin farklı roller ve görevler üstlenmesi durumunda hiyerarşik yapı gerçekleşmiş olacaktır.⁸³ Farklı görevlerin ve pozisyonların üstlenilmesi açık bir görev dağılımı anlamına gelmez. Örgütteki görev ve amaçların özel olarak belirlenip tahsis edilmiş olması şart değildir.⁸⁴ Gevşek bir hiyerarşik yapı ve görev dağılımı olmayan hallerde de örgütün varlığı gerçekleşmiş olabilir.⁸⁵ Ancak gevşek de olsa emir ve talimat vererek diğer üyeleri yönlendiren birinin varlığı hiyerarşi için elzemdir.⁸⁶

⁷⁵ Gökcan, H. T., M. Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi 6.cilt, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2021, s. 9849.

⁷⁶ Şahbaz, 2016, s. 2470.

⁷⁷ Gerçeker, Hasan, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt 4, (2. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 4442; Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7364.

⁷⁸ Gültaş, Veysel, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda- TCK. 220 – 221, (2. baskı), Bilge Yayınevi, Ankara 2015, s. 23.

⁷⁹ Yargıtay 5. CD., E.2017/11598, K.2019/14106, T.4.12.2019.

⁸⁰ Şen/Eryıldız, 2024, s. 97.

⁸¹ Tezcan/Erdem/Önok'a göre asgari sayıda kişi belirlenirken bir kısım örgüt mensubunun üye bir kısmının da yönetici olması şarttır (Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 968).

⁸² Yenidünya/İçer, 2013, s. 802; Aksi yönde görüş için bkz: Gerçeker, 2014, s. 4442, Tozman, 2017, s. 210.

⁸³ Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7368.

⁸⁴ Turinay, 2018, s. 48.

⁸⁵ Karcılıoğlu, 2011, s. 104; Soyaslan, 2010, s. 529.

⁸⁶ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 147.

Doktrindeki bazı yazarlarca örgütün oluşumu için üyeler arasında hiyerarşik ilişki varlığı zorunlu görülmesine de⁸⁷ genel kabul gören anlayış gevşek de olsa hiyerarşik yapının bulunması gerektiği yönündedir.⁸⁸ Madde gerekçesinde de örgütün hiyerarşik yapısı, hiyerarşik yapının hakimiyeti sağlayan bir güç kaynağı olduğu vurgulanmıştır ve bu durum Yargıtay kararlarında süreklilik kazanmıştır.⁸⁹ Hiyerarşik yapının varlığının kabulü için örgütü idare eden bir başkan veya eş başkanların bulunması gerekir.⁹⁰

Kamu kurumlarında bulunan personeller arasında hiyerarşik ilişkinin bulunduğu açıktır. Bu kişilerin oluşturduğu örgütlenme durumunda hiyerarşik ilişki bulunduğunun kabul edilebilmesi için kamu bünyesinde ast-üst ilişkisi biçimde görev almış olmaları yeterli olmaz. Yasal mevzuatın ötesinde belirlenmiş hiyerarşik bir ilişki mevcutsa suç örgütünün hiyerarşik yapılanma unsuru gerçekleşmiştir denilebilir.⁹¹ Benzer şekilde kişiler arası akrabalık ilişkisi veya iş yerindeki pozisyonlardan kaynaklı ast-üst farklılıkları da örgütün hiyerarşisini sağlamaz.⁹² Menfaate, korkuya, güce veya başka herhangi bir sebebe dayalı hiyerarşik ilişkinin başka diğer ilişkilere (akrabalık, hemşerilik gibi) paralel olması mümkün olabilir ancak örgüt içi hiyerarşik ilişkinin bizatihi kendisi örgütü oluşturan, gizliliğini ve sürekliliğini sağlayan bir unsurdur.⁹³ Suç örgütü; aile, akrabalık, arkadaşlıktan kaynaklanan sevgi, saygı, itaat gibi toplumsal bağları örgüt içi hiyerarşinin tesisinde kullanmış olabilir. Bu tür bağlar her ne kadar hiyerarşik yapının dayanağı olarak kabul edilebilirse de tek başlarına örgüt hiyerarşinin tespiti için yeterli olmayacaktır.⁹⁴

---

⁸⁷ Gündel, Ahmet, (2009), Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması Cilt 4, Sözkese Matbaacılık, Ankara, s. 4413; Soyaslan, 2010, s. 529; s. 4413; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6635; Toroslu, 2005, s. 261; Gökcan/Artuç sonraki çalışmasında önceki görüşünden farklı olarak hiyerarşik ilişkinin olmadığı, tamamen aynı statüde olan bireylerin oluşturduğu ortaklığın suç örgütünün varlığı için yeterli olmayacağını belirtmiştir (Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7368).

⁸⁸ Gerçekler, 2014, s. 4439; Özgenç, 2012, s. 15; Evik, 2022, s. 286, Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7368. Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 971.

⁸⁹ Özgenç, İzzet, Ceza Hukuku ve Adli Bilimler Vakfı Türk Ceza Hukuku Mevzuatı Cilt 1 (Kanunlar), (35. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2025, s. 441; Yargıtay 4. CD., E.2021/29677 K.2021/29590, T.20.12.2021.

⁹⁰ Şen/Eryıldız, 2024, s. 99.

⁹¹ Özgenç, 2012, s. 17.

⁹² Yenidünya/İçer, 2013, s. 802.

⁹³ Yargıtay 9. CD., E.2012/7495, K.2012/12966, T.13.11.2012: "...örgütsel ilişki dışındaki hemşerilik, akrabalık ve mesleki beraberlik gibi diğer ilişkilerinin biçim ve niteliklerine, faaliyetlerinin gizlilik içerisinde ve örtülü bir biçimde yürütülmesindeki zorunluluğa uygun olarak kurulup yürütüleceği ve örgüt adına suç işleyenler ve örgüte yardım edenler ile ilişkilerin de aynı esaslar üzerinde gerçekleştirileceği, bu kapsamda; hiyerarşik ilişkinin merkezi, gevşek veya sıkı, menfaate, güce, korkuya veya başka bir sebebe dayalı, müstakil veya başka bir hiyerarşiye paralel olabileceği..."

⁹⁴ Şen/Eryıldız, 2024, s. 101.

Yapılanmanın hiyerarşik özellikler gösterdiğinin tespitinin somut delillere (tanık-beyanları, dinleme kayıtları gibi veriler) dayanması gerekir.⁹⁵ Yalnızca genel, soyut delil ve ifadelerle örgütün varlığının tespiti mümkün değildir. Kesin, makul, inandırıcı delillerin ortaya konulup tartışılarak örgüt içi hiyerarşi ve suç faaliyetinin sarih tespiti gereklidir.⁹⁶

2.3. Elverişlilik

Suç örgütü, birtakım hedefleri gerçekleştirmek gayesi ile oluşturulur. Örgütün varlığının “causa finalis”i⁹⁷ maddi kazanç sağlama veya anayasal düzeni bozma gibi hedefleri gerçekleştirmeyi sağlayacak veya kolaylaştıracak organizasyonu teşkil etmektir. Bu hedefler minvalinde bireyler bazı amaç suçlar işlerler.⁹⁸ Örneğin ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulan bir örgüt, malvarlığına karşı suçları işleme amacıyla hareket edebilir. Amaç suçlar olmadan veya üyelerin bu amaç suçları işleme iradesi ve umudu olmadan örgütün varlığının bir gereği de olmaz. Örgüt, suç işleme iradesini sağlayabildiği ölçüde var olmaya devam edecektir. Öyleyse örgütün amaç suçları gerçekleştirecek üye sayısına, teçhizat ve organizasyon yeterliliğine sahip olması gerekir.⁹⁹ Madde gerekçesinde de örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olmasının aranması gerektiği¹⁰⁰ tasrih edilmiş ve Yüksek Mahkeme kararlarında elverişli donanımın olmadığı durumlarda örgütün ihdasının da söz konusu olmayacağı hususu vurgulanmıştır.¹⁰¹

Daha önce değinildiği üzere suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, somut tehlike suçudur.¹⁰² Somut tehlike suçlarında suçun tipik olmasının yanında eylemin somut bir

⁹⁵ Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7368.

⁹⁶ Yargıtay 6. CD., E.2018/3670, K.2019/1706, T.14.3.2019.

⁹⁷ Causa Finalis (Ereksel Neden veya Final Gaye): Aristoteles metafiziğinde değişimin yöneldiği amaç, değişim sonucu hayata geçirilecek hedef anlamındadır (Cevizci, Ahmet, Metafiziğe Giriş, (1. baskı), Say Yayınları, İstanbul 2016, ss. 170-171).

⁹⁸ Örgütün varlığı, objektif bir şekilde herhangi bir suçu işleyebilme imkânı üzerinden değil amaç suçu işleyebilme imkânı özelinde tespit edilir (Karcıhoğlu, 2011, s. 126).

⁹⁹ Gültaş, 2015, s. 24.

¹⁰⁰ Özgenç, 2025, ss. 441-442.

¹⁰¹ Yargıtay 16. CD., E.2018/1223, K.2020/5020, T.24.9.2020.

¹⁰² Soyaslan kanununun örgütlenme özgürlüğünü kısıtladığını, yakın tehlike-uzak tehlike ayırımına gidilmesi gerektiğini savunmaktadır (Soyaslan, 2010, s. 531). Suç işlemek için örgüt kurma suçunda somut suçun konusunun henüz ortada olmadığı ve somut tehlike suçundan ziyade burada soyut tehlike suçuna nazaran eşiği yükseltilmiş bir potansiyel tehlike suçu bulunduğu dair görüş için bkz: Yılmaz, 2023, s. 205.

tehlike oluşturduğunun da tespiti gerekir.¹⁰³ Bir başka ifadeyle korunan hukuki yarar üzerinde gerçek bir zarar ihtimali doğmuş olmalıdır.¹⁰⁴ Doktrindeki ağırlıklı görüş tehlikenin gerçekleşmesini fiilin unsurlarından biri saymaktadır.¹⁰⁵ Bununla birlikte somut tehlike suçlarında suçun yasal tanımındaki unsurların gerçekleşmesi ile haksızlığın gerçekleştiğini, bu minvalde tehlikenin tespitinin failin cezalandırılması için önemli olduğunu, dolayısıyla somut tehlikenin meydana gelmesinin objektif cezalandırılabilme şartı olarak ele alınması gerektiğini öne süren görüşler de mevcuttur.¹⁰⁶ Kanaatimizce somut tehlikenin objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul edilmesi hatalıdır. Ağırlıkta olan görüş, somut tehlikenin suçun netice unsuru olarak kabul edilmesi yönündedir.¹⁰⁷ ve netice zarar değil ‘zarar tehlikesi’ neticesidir.¹⁰⁸ Somut tehlike suçlarında zarar tehlikesi meydana gelmemişse suç da oluşmayacağından bu suçların neticeli suçlar arasında kabulü gerekir.¹⁰⁹ Dolayısıyla elverişlilik şartı sağlanmadığında tipikliğin unsurları tam olarak gerçekleşmediğinden haksızlık da meydana gelmemiş olacaktır.¹¹⁰ Yeterli örgünleşmeyi sağlayamayan bireylerin hareketleri salt hazırlık hareketi olarak kalacaktır (İnceleme konumuzu oluşturan suç tipi ile istisnai olarak amaç suçların hazırlık hareketi cezalandırılmaktadır. Yeterli örgünleşmenin sağlanamaması durumunda bir anlamda hazırlık hareketlerine hazırlık söz konusudur) ve hazırlık hareketleri cezalandırılmamaktadır.¹¹¹ Netice olarak elverişlilik unsuru eksik olan örgüt,

---

¹⁰³ Dülger, Murat Volkan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, (2. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, ss. 352-353.

¹⁰⁴ Özbek, Veli Özer, vd. Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, (15.baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024, s. 238.

¹⁰⁵ Koca, M., İ. Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, (11. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, s. 163.

¹⁰⁶ Özgenç, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, (20. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024, s. 776; Dursun, İsmail, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu TCK m. 220”, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul 2008, s. 166; Dülger, 2023, s. 354; Koca/Üzülmöz, 2018, s. 163; Ersan, 2013, s. 385. Özgenç’e göre somut tehlike suçlarında fiilin haksızlık teşkil edebilmesi için konu üzerinde somut bir tehlikenin yaratılmasına gerek yoktur. Somut tehlike objektif cezalandırılabilme şartı olarak ceza hukukunun müdahalesi için gereklidir. Somut tehlikeden bağımsız olarak kanunda belirtilen fiilin işlenmesi tipik hareket için yeterlidir (Özgenç, 2024, s. 226).

¹⁰⁷ Koca/Üzülmöz, 2018, s. 121; Dülger, 2023, s. 352.

¹⁰⁸ Claus Roxin, 2006, Strafrecht Allgemeiner Teil, Band I, 4. Auflage, München, C.H.Beck, &10, kn. 123, akt. Yılmaz, 2023, s. 191, dipnot: 380; Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 972.

¹⁰⁹ Akbulut, Berrin, Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler, (4. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2024, s. 159; Özbek vd., 2024, s. 238, Dülger, 2023, s. 352.

¹¹⁰ Sarıtaş’a göre tehlike oluşturmaya elverişli hareket tipikliğin unsuru olduğundan bunun olmaması durumunda icra hareketlerine hiç başlanmadığı kabul edilecektir. Bu nedenle suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu sırf hareket suçudur (Sarıtaş, 2018, s. 313).

¹¹¹ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 39.

TCK m. 220'de yer alan suç örgütünün maddi şartlarını tam olarak sağlamamıştır ve örgüt kurma suçu oluşmamıştır.¹¹²

Tehlikenin oluşup oluşmadığı somut durum, yer zaman, teçhizat¹¹³ vs. incelenerek belirlenecektir. İşlenmesi hedeflenen veya işlenen suçlar bu kıstaslar uyarınca değerlendirilir. Zarar tehlikesi bakımından dikkate alınacak husus normun koruduğu değer, yani kamu barışı ve kamu düzenidir.¹¹⁴ Her somut olayda bu hukuki yararın tehlike altına girip girmediği tahkik edilecektir.¹¹⁵ Bununla birlikte henüz suç işlememiş bir örgütün, yapı olarak amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığını tespit etmek de zorlaşacaktır.¹¹⁶ Örgütün oluşumu için hem amaç suçların işlenmiş olması gerekmektedir hem de işlenmesi düşünülen suçların muayyen olarak tespiti şart değildir. Suç işlememiş ve işleyeceği suç belli olmayan örgütün üye ve araç gereç bakımından elverişli olup olmadığını belirleyecek bir kıstasın varlığından söz edilemez.¹¹⁷ *Hafizoğulları/Kurşun* amaç suçları işleyebilme imkanının örgütün ihdası için şart olmasını eleştirmektedir. Zira örgüt kurma suçu, amaç suçlardan bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Ancak kanun koyucu örgüt kurmanın, ancak amaç suçu işleyebilecek örgünlükte bir yapılanma sağlanmışsa gerçekleştirileceğini hüküm altına almıştır. Bu durum amaç suçlar için geçerlidir, örgüt kurma suçunda böyle bir şartın aranması hatalıdır. Örgüt kurma kendi başına bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu minvalde örgüt kurma suçu için iki veya daha fazla kişinin örgütlenmesi yeterli kabul edilmeli ve kanun bu şekilde düzenlenmelidir.¹¹⁸

---

¹¹² Şen/Eryıldız, 2024, ss. 114-115.

¹¹³ Yağma suçu için silah, üye, fiziksel güç gibi araçlara ihtiyaç varken, bilişim sistemleri üzerinden ekonomik çıkar elde edebilmek için bilgisayar, donanım, nitelikli üye gibi araçlar gerekir (Karcıoğlu, 2011, ss. 125-126).

¹¹⁴ Evik, 2013, s. 681.

¹¹⁵ Hukuki değer tehlike altına girip girmediği örgütün işlemek üzere organize olduğu amaç suçlar bağlamında tespit edilmelidir. Örneğin elverişlilik eşiği yüksek olan uyuşturucu ticareti yapmak amacıyla oluşturulan bir yapı ile elverişlilik eşiği düşük olan hırsızlık amacıyla kurulan bir yapı aynı şekilde dikkate alınmaz. Bu minvalde uyuşturucu ticareti yapmak amacıyla kurulan bir yapı bu suç bakımından elverişli değilse, soyut olarak bu yapının örneğin dolandırıcılık gibi bir suç işlemeye elverişli olduğundan bahisle örgütün unsurlarının tamamlandığı sonucuna gidilemez (Karcıoğlu, 2011, ss. 121-122).

¹¹⁶ Yenidünya/İçer, 2013, s. 805; Karcıoğlu'na göre henüz amaç suçları işlememiş bile örgütün oluşturulma gayesi suç işlemektir ve bu da kaçınılmaz olarak örgüt mensuplarının hangi suçların işleneceği konusunda bir karar vermiş olmalarını da gerektirir. Böyle bir kararın olmadığı birleşmeler somut bir tehlike oluşturmayacağından, örgütünden varlığından bahsedilemez (Karcıoğlu, 2011, s. 126).

¹¹⁷ Toroslu, 2005, s. 261.

¹¹⁸ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 38.

Suç örgütü bakımından belirleyici unsur amaç suça yönelik fiilin elverişli olup olmadığıdır. Eylemin kendisi bir suç oluştursa bile; eğer ki amaç suç bakımından elverişli değilse, bu eylemin suç örgütü kapsamında işlendiği söylenemez.¹¹⁹ Örneğin anayasal düzeni cebirle ortadan kaldırmayı hedefleyen (TCK m. 309) bir örgütün üyesinin, bu amacı doğrultusunda toplumda korku yaratmak amacıyla havaya ateş etmesi durumunda amaç suça yönelik elverişli hareket gerçekleşmediğinden, şartları varsa yalnızca genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması suçu (TCK m. 170) meydana gelmiş olacaktır. Fiilin amaç suçu irtikap etmeye elverişliliği; işlenme zamanı, yarattığı etki, ortaya çıkarttığı zarar ve örgütün ülke çapındaki bütünlüğü gibi unsurların tetkiki sonucu tespit olunur.¹²⁰

Bununla birlikte öğretideki tartışma, elverişliliğin amaç suç bakımından mı yoksa örgütün amacı bakımından mı aranacağı hususunda düğümlenmektedir. Amaç suç ile örgütün amacı birbirinden farklı olgulardır. Örgütün amacı kazanç elde etmek iken, kendi bölgesindeki insanlar üzerinde korku yaratmak için kasten yaralama, tehdit gibi amaç suçları örgütlü şekilde işleyebilir. Bu durumda elverişliliğin sağlanıp sağlanmadığı tartışma konusudur. Misalen, anayasal düzeni bozma amacıyla ihdas edilen üç kişilik silahsız bir örgütün bu gayesini gerçekleştirecek ekonomik kaynak temini için banka soyması durumunda, örgütün anayasal düzeni gerçekleştirmek için sayı ve ekipman olarak yetersiz olduğu açıktır. Ancak banka soygunu için gereken yeterlilik sağlandığı söylenebilir.

Bir görüşe göre amaç suç ile örgütün amacının ayrılığı yanlış bir değerlendirmedir ve bunların uyumsuz olması durumunda örgütün amacının değiştiği veya kişilerin iştirak iradesi ile hareket ettiği değerlendirilmelidir.¹²¹ Bu durumda örgütün eylemi, örgütün amacına uygun olup olmadığına göre değil eylemin somut durumuna göre değerlendirilir. Verdiğimiz örneğe göre örgütün banka soygunu bakımından elverişli bir örgüt kurup kurmadığı üzerinden değerlendirme yapılacaktır. Yani en zor suça göre değil en kolay suç

---

¹¹⁹ Yargıtay 16. CD., E.2019/521, K.2019/4769, T.5.7.2019. “Ancak suç teşkil eden her fiilin de amaç suçu oluşturmak için yeterli/elverişli olmadığı açıktır. Fiilin bu niteliği taşıyıp taşımadığı ise her olayın özelliğine göre; fiilin niteliği, işleniş biçimi, işlenme zamanı, toplumda meydana getirdiği etki, ortaya çıkan zarar ve tehlikenin ağırlığı, örgütün amacı, faaliyet alanı, ülke genelindeki organik bütünlüğü gibi ölçütler değerlendirilerek takdir edilecektir.”

¹²⁰ Yargıtay 16. CD., E.2019/521, K.2019/4769, T.5.7.2019.

¹²¹ Yazar, 2025, s. 129.

baz alınarak örgüt kurmanın elverişli halinin sağlanıp sağlanmadığı belirlenir.¹²² Bu minvalde; örneğimizdeki yapı (silahlı olduğu farz edilerek) TCK m. 314'te yer alan silahlı örgüt suçunu amaç suç olarak belirlemiş olsa da bu suç bakımından elverişli bir yapı yoktur. Oluşturulan teşekkül TCK m. 220 bağlamında -nitelikli haller de göz önünde bulundurulurken- elverişlidir ve failer bu suçtan sorumlu olacaktır. *Kavlak'a* göre örgütün amacı değil amaç suç veya örgüt kurmaya elverişlilik belirleyici olacaktır. Örneğin uyuşturucu ticareti yapabilmek için üye sayısının 6 olması şart kılınmışsa ve dört kişiden oluşan bir örgüt ihdas edilmişse, üye sayısının amaç suçu işleme bakımından yetersiz olduğundan bahisle elverişlilik unsurunun ve dolayısıyla örgüt kurma suçunun oluşmadığı söylenemez. Zira her ne kadar amaç suç bakımından elverişli bir yapı oluşmamışsa da örneğimizde yer alan 4 kişinin teşkil ettiği yapı birçok başka suçu işleyebilir. Binaenaleyh, kamu barışı için bu yapı tehdit oluşturacak, kanunun bu madde ile korumak istediği hukuki yarar da zarara uğrayacaktır.¹²³

Şen/Eryıldız'a göre örgüt amaç suçları işlemeye başlamışsa elverişliliğin tespiti kolaydır. Ancak örgüt henüz amaç suçların icra hareketlerine başlamamışsa bu durumda örgütün diğer bütün unsurları göz önüne alınarak amaç suç bağlamında örgütün elverişlilik unsurunu gerçekleştirip gerçekleştirmediği tespit olunur.¹²⁴ Bunun yanında örgüt birden fazla amaç suç için organize olmuşsa her bir amaç suç için elverişlilik incelemesi yapılmalı; birçok amaç suç yönünden elverişlilik mevcut ise özel norm-genel norm veya fikri içtima dikkate alınarak sorumluluğun sınırları belirlenmelidir.¹²⁵ Örneğin TCK m. 78 bağlamında soykırım ve insanlığa karşı suçları işlemek amacıyla kurulan bir örgüt aynı zamanda kazanç sağlamayı da planlamışsa her iki suç bakımından ayrı ayrı elverişlilik şartı tetkik edilecektir. Örgütün her iki suç tipi için de elverişliliği sağlaması durumunda içtima hükümleri uyarınca ceza tayin olunacaktır.¹²⁶

Hâkim günlük hayat tecrübelerine göre akıl yürüterek hareketin elverişli olup olmadığına karar verecektir. Örneğin; üç kişilik bir örgüt anayasal düzeni değiştirmek için elverişli değilken hırsızlık suçu için elverişli olabilir.¹²⁷ Örgütte amaç suçları işlemeye

---

¹²² Dursun, 2008, s. 171.

¹²³ Kavlak, 2017, s. 381.

¹²⁴ Şen/Eryıldız, 2024, s. 116.

¹²⁵ Şen/Eryıldız, 2024, s. 117.

¹²⁶ Tozman, Önder, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s. 241.

¹²⁷ Özcan, 2013, s. 670.

elverişli bir yapı aranırken, yalnızca teçhizat ve insan sayısı gibi unsurlara değil organize yapı, hiyerarşik örgütlenme gibi tüm diğer unsurlar dikkate alınarak karar verilmelidir.¹²⁸ Ayrıca örgütün objektif elverişliliği örgüt devam ettiği müddetçe aranmalı¹²⁹ ve elverişliliğin ortadan kalktığı durumlarda iştirak hükümleri uyarınca hareket edilmelidir.¹³⁰

2.4. Suç İşlemek Amacıyla Fiili Birleşme ve İş Birliği

Kanunun asgari olarak belirlediği sınırdan veya üstünde sayıdaki kişinin suç işleme gayesiyle bir araya gelmiş olması gerekir.¹³¹ Bu bağlamda kabahat veya kanunda suç olarak düzenlenmemiş haksız fiilleri işleme amacıyla bir araya gelme suç örgütü oluşturmaz.¹³² Yukarıda ifade edildiği üzere; örgütün organize bir yapı olması gerektiğinden bireylerin salt suç işlemek üzere anlaşmaları suç örgütünün ihdası için yeterli değildir.¹³³ Örgüt yalnızca anlaşıp bir araya gelen bireylerden oluşmaz; bireylerin organize olması, kendi aralarında suç işleme iradesi çerçevesinde dayanışması ve örgüt içinde koordine hareket etmeleri gerekir.¹³⁴ Suç örgütünün ihdasıyla beraber, bir araya gelen kişiler kurdukları dayanışma ağı sayesinde korkusuzca ve tereddütsüzce hareket ederler. Böylece hem amaç suçlar için gerekli failere hem de ekipmana rahatça ulaşabileceklerdir.¹³⁵

Örgütün hem kurucuları hem de üyeleri amaç suçları işlemek gayesiyle anlaşmalı, bağ ve birliktelik oluşturmalıdır.¹³⁶ Kişilerin işlemeyi hedeflediği suçların, örgütün iradesi uyarınca belirlenmiş olması şarttır.¹³⁷

Örgüt yapısı içerisinde amaç suçun türü, konusu, yöneldiği kişiler değişebilir; hatta örgütün amacı sonradan değişiklik de gösterebilir.¹³⁸ Mamafih, üyelerin veya yöneticilerin işlemek istedikleri fiillerin aynı veya farklı olması, suçların şikâyete tabi

---

¹²⁸ Emek, Yusuf, “Terörizm Çerçevesinde Terör Örgütü Kurma, Yönetme ve Üye Olma Suçu”, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul 2016, s. 186.

¹²⁹ Tozman, 2014, s. 128.

¹³⁰ Şen/Eryıldız, 2024, s. 118.

¹³¹ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1145.

¹³² Dursun, 2008, ss. 175-176.

¹³³ İnce, 2020, s. 246; Apaydın/Apaydın, 2024, ss. 148-149.

¹³⁴ Yenidünya/İçer, 2013, s. 800.

¹³⁵ Özgenç, 2012, ss. 14-15.

¹³⁶ Evik, 2013, s. 680.

¹³⁷ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 969.

¹³⁸ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 970.

olup olmadığı önem taşımamaktadır.¹³⁹ Örgüt üyeleri sadece hırsızlık gibi aynı cins suçları işlemek için bir araya gelebileceği gibi; hırsızlık, yağma, dolandırıcılık gibi farklı cinsten suçları işlemek amacıyla da bir araya gelmiş olabilir.¹⁴⁰ Suç örgütünün ihdası için kişilerin kanunda suç olarak tanımlanmış fiilleri işlemek amacıyla bir araya gelmesi gerekir. Suç örgütünün faaliyetleri sonucunda işlemeyi düşündüğü suçlar benzer nitelikte veya farklı niteliklerde olabilir. Ancak bu suçların nitelikleri itibariyle örgütlü yapı tarafından işlenmeye müsait olmaları gerekir.¹⁴¹ Sözgelimi taksirli suçları işleme amacıyla bir araya gelmek mümkün olmayacağından böyle bir amaçla örgütlenmeden söz edilemez.¹⁴² Taksirle işlenen fiiller ancak kanunda belirtilen hallerde cezalandırılır.¹⁴³ Ayrıca çok failli suçlar taksirle işlenemeyecek suçlardandır¹⁴⁴ zira bir hareketin diğer hareketle uyumlu şekilde yasanın belirlediği şekilde ortak neticeyi gerçekleştirebilmesi için ancak kasıtlı olması gerekir.¹⁴⁵

Örgüt üyelerinin işlemek amacıyla organize oldukları suçların belirlenmiş, konu ve mağdur bakımından somut hale getirilmiş olması mümkündür¹⁴⁶ ancak zorunlu değildir.¹⁴⁷ Hususen, kişilerin belirsiz sayıda suç işleme iradesi ile bir araya gelmeleri gerekir.¹⁴⁸ Somut bir veya birden fazla suç işlemek amacıyla bir araya gelme durumunda örgütlü suçluluktan değil iştiraktan bahsedilecektir.¹⁴⁹ İştirak ilişkisi durumunda ortaklar nezdinde suç, konu veya mağdur bakımından somutlaşmıştır.¹⁵⁰ Bireylerin somut bir fiili planlayıp işlemesi biçimde cereyan eden iştirak ilişkisinde, bu kişiler suçun tamamlanmasının ardından aralarındaki ilişkiyi de sona erdirecektir.¹⁵¹ Dolayısıyla bir örgüt yapılanması da gerçekleşmeyecektir. Suç örgütü durumunda ise, bir suç işlendikten

---

¹³⁹ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 149.

¹⁴⁰ Soyaslan, 2010, s. 530.

¹⁴¹ Şen/Eryıldız, 2024, s. 93

¹⁴² A.g.e.

¹⁴³ Artuk, M. Emin, vd., Ceza Hukuku Genel Hükümler, (13. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s. 435.

¹⁴⁴ Tozman, 2014, s. 350.

¹⁴⁵ Dursun, 2008, s. 273.

¹⁴⁶ Gerçeker, 2014, s. 4442.

¹⁴⁷ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 148; Gerçeker, 2014, s. 4442,

¹⁴⁸ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1146; Belirsiz sayıda suç işleme iradesi somut olay değerlendirilerek belirlenmelidir (Karıcıoğlu, 2011, s. 114).

¹⁴⁹ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 970; Soyaslan, 2010, s. 530; Gerçeker, 2014, s. 4439.

¹⁵⁰ Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6631.

¹⁵¹ Soyaslan, 2010, s. 530.

sonra başka planlanmamış suçları işleme amacıyla örgüt ilişkisi devam edecek ve yapılanma kamu barışı için tehdit oluşturmayı sürdürür.¹⁵²

Örgüt, TCK veya diğer özel kanunlarda suç olarak belirlenmiş fiilleri işlemek amacıyla kurulmuş ise suç örgütü olarak kabul edilebilir.¹⁵³ Her ne kadar TCK m. 220'de örgütün meydana gelebilmesi için organize bir yapının gereğinden bahsedilmemişse de örgüt kavramının içinde organize yapı gizlidir ve örgütün oluşabilmesi için de organize bir yapının varlığı şarttır.¹⁵⁴ Farklı alanlarda sürekli değişim gösteren organize bir yapı için genel bir organizasyon tanımı yapmanın güç olması nedeniyle yasa koyucu bu unsuru açıkça öngörmemiştir.¹⁵⁵ Yargıtay Ceza Genel Kurulu örgütün organize bir yapı olduğunu, basit birleşmelerden farklı olarak devamlılık gösterdiğini, ortaklığı planlandığını¹⁵⁶ ve iş bölümü yaptığını belirlemiştir.¹⁵⁷

Hukuka uygun şekilde kurulmuş örgütlerin bünyesinde işlenen münferit suçlar, suç örgütü meydana getirmeyecektir. Çünkü bireyler belirsiz suçları işlemek gayesiyle bir araya gelmemiştir. Bu durumda ilgili suçu işleyen kişi bireysel olarak sorumlu olacaktır.¹⁵⁸ Bunun yanında legal olarak kurulan bir yapı sonradan suç örgütüne veya terör örgütüne tahvil edebilir. Sivil toplum örgütlerinin suç örgütüne dönüşmesi mümkündür. Her ne kadar bu tür bir dönüşüm geçiren yapıların suç örgütü olduğunun tespiti ancak mahkeme kararıyla olabilse de fiillerin suç teşkil etmesi dönüşümle birlikte başlar. Binaenaleyh örgüt üyeleri veya yöneticileri legal yapının suç örgütüne dönüştüğü andan itibaren ceza hukuku açısından sorumlu olacaklardır.¹⁵⁹

2.5. Devamlılık

İnsanlar bireysel veya toplu olarak suç işleyebilirler. Bireysel olarak işlenmesi güç olan bazı suçlar için kişiler bir araya gelerek riski azaltıp ve zorlukları aşarak fiilleri icra eder.¹⁶⁰ TCK m. 220/1, örgütün meydana gelebilmesi için en az üç üyenin bulunmasını

---

¹⁵² Soyaslan, 2010, s. 531.

¹⁵³ Şahbaz, 2016, s. 2469.

¹⁵⁴ Evik, 2022, s. 286; Evik, 2006, s. 114.

¹⁵⁵ Evik, 2022, s. 286.

¹⁵⁶ Özek'e göre suç örgütünün hukuka aykırı eylemlerin işlenmesine yönelik bir planının olması gerekir. (Özek, 1998, s. 241).

¹⁵⁷ YCGK, E.8-299, K.1, T.1.2.2000, akt: Gültaş, 2015, s. 24.

¹⁵⁸ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 149.

¹⁵⁹ YCGK, E.2017/16-956, K.2017/370, T.26.9.2017.

¹⁶⁰ Dursun, 2008, s. 135.

şart koşmaktadır. Bunun yanında madde gerekçesinde belirtildiği üzere üyeler arası birleşmenin geçici olmayıp süreklilik arz etmesi de ayrı bir kıstastır.¹⁶¹ Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda, üyeler bir veya daha fazla suçun işlenmesinin ardından henüz somutlaştırılmamış belirsiz sayıdaki suçları işlemek amacıyla örgütün varlığını devam ettirirler.¹⁶² Öğretide suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun oluşabilmesi için sürekli bir birliktelik arandığından ilgili suç mütemadi suç olarak kabul edilmektedir.¹⁶³

Organizasyon, amaç suçlardan bağımsız olarak mevcudiyetini sürdürmelidir. Bu minvalde amaç suçların hazırlık hareketinden öte bir anlam taşıyan örgüt, amaç suçları işledikten sonra da varlığını yenilenerek ve tekrarlanarak devam ettirmelidir.¹⁶⁴ Belirsiz sayıda suç işleme gayesi sürekliliğin de teminatıdır. Sözelimi üç kişinin bir bankayı soymak amacıyla plan yapıp, hiyerarşik olarak örgütlendikten sonra elverişli araç ve gereçleri temin ederek suçu işlemesi hali tek başına örgüt suçuna sebebiyet vermez. Zira burada tek bir hedef suç gayesiyle bir araya gelme söz konusudur ve hedefin gerçekleşmesiyle yapının varlığı da ortadan kalkar. O halde cezai sorumluluk örgüt bağlamında değil, iştirak bağlamında ele alınacaktır.¹⁶⁵

İştirak durumunda belirli suç hedeflenerek birliktelik sağlandığından kamu barışı ve güvenliği için oluşturulan tehlike de süreğen değildir. Suç örgütünün ihdası durumunda ise bireyler, her bir suç için birbirlerini ikna ihtiyacı hissetmeden, her an suç işlemeye hazır kalıcı bir oluşum meydana getirirler.¹⁶⁶ Bu yapının varlığı da toplum için devamlı tehdit ve tehlike oluşturur. Örneğin, 4 arkadaşın aralarında anlaşarak birinci gün bir evi soymaları, ikinci gün yağma suçunu işlemeleri, üçüncü gün ise birini yaralamaları durumunda her ne kadar planlı bir suç faaliyeti ve organize yapı olsa da suç örgütü değil iştirak ilişkisi söz konusudur. Çünkü bu kişilerin oluşturduğu yapı süreklilik oluşturmaz; organizasyonun kendi başına devamlı olması gerekir.¹⁶⁷

Örgütün sürekli olarak amaç suçları işleme gayesi içinde bulunuyor olması gerekir. Bu bağlamda örgütün, amaç suçları gerçekleştirme amacıyla belli bir süre varlığını sürdürebilmiş olmasına gerek yoktur. Örgütün kurulduktan kısa süre sonra üyelerinin

---

¹⁶¹ İnce, 2020, s. 249.

¹⁶² Soyaslan, 2010, s. 531; Aksi yönde görüş için bkz: Zengin, 2021, s. 66.

¹⁶³ Evik, 2013, s. 673.

¹⁶⁴ Kavlak, 2017, s. 73.

¹⁶⁵ Zengin, 2021, s. 71.

¹⁶⁶ Dursun, 2008, s. 137.

¹⁶⁷ Kavlak, 2017, s. 73.

yakalanması durumunda da devamlılık unsuru sağlanmıştır ve suç tekemmül etmiştir.¹⁶⁸ Zira üyeler, belirsiz sayıda suç işleme gayesi etrafında birleşmişlerdir.¹⁶⁹

Silahlı örgüt suçu, söz konusu amaç suçlar muvacehesinde bir ‘zarar tehlikesi suçu’¹⁷⁰ olarak kabul edilir.¹⁷¹ Silahlı örgüt suçunun unsurları; TCK m. 220’de yer alan suçun genel esaslarını sağlayan örgütün varlığı, bu örgütün TCK m. 302-313 arasında düzenlenen suçları işlemek amacıyla kurulmuş olması ve silahlı olmasıdır.¹⁷² Sonraki bölümlerde bu unsurların, amaç suçları işlemeye elverişli olması gerektiği tafsilatlı şekilde açıklanacaktır.

3. TCK M. 314’TE YER ALAN SİLAHLI ÖRGÜTÜN TCK M. 220’DE DÜZENLENEN SUÇ ÖRGÜTLERİNDEN FARKLARI

Suç örgütleri ve terör örgütleri birçok bakımdan birbirlerinden ayrışan, farklı amaçlara sahip örgütlerdir. Terör örgütlerinin temel hedefi siyasal ve sosyal sistemi değiştirmek; organize suçluluğun hedefi ise yasal yapının dışında bazı alanlarda ekonomik ve sosyal kontrolü sağlamaktır.¹⁷³

TCK’de 220. maddede suç örgütü düzenlenmiş, 314. maddede silahlı örgüt suçuna yer verilmiştir. 3713 sayılı TMK’de ise örgüt tanımına yer verilmeden terör eylemleri düzenlenmiştir. Kanun koyucu yalnızca tek bir yerde örgüt tanımına yer vererek yaşanabilecek karışıklıkların önüne geçmiştir.¹⁷⁴ Mevzuat bir bütün olarak ele alındığında; bir örgütün silahlı örgüt mü yoksa terör örgütü mü olduğu TCK m. 220’deki suç örgütüne atıfla belirlenecektir.¹⁷⁵

Silahlı örgüt suçunda, amaç suçlar gerçekleşmeden sadece örgütlenme cezalandırılır ve bu nedenle silahlı örgüt suçu tehlike suçu kapsamına girmektedir.¹⁷⁶

¹⁶⁸ Evik, 2013, s. 680.

¹⁶⁹ Soyaslan, 2010, s. 530.

¹⁷⁰ Yargıtay Ceza Genel Kurulu, ilgili kararında hukuk sistematığımızda kullanılmayan ‘zarar tehlikesi suçu’ ifadesini korunmak istenen hukuki değer üzerinde yaratılan ağır ve yakın zarar tehlikesini belirtmek için kullanmıştır (YCGK, E.2003/167, K.2003/193, T.17.6.2003. “...Amaç suç tipi ile korunmak istenen hukuki değer açısından “ağır ve yakın zarar tehlikesi” yarattığı varsayılan silahlı çete ve cemiyet oluşturulması ise araç suçtur. Bu bakımdan silahlı çete suçu, belirtilen amaç çerçevesinde kabul edilmiş bir “zarar tehlikesi” suçudur...”).

¹⁷¹ YCGK, E.2003/167, K.2003/193, T.17.6.2003.

¹⁷² Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 303

¹⁷³ Weisburd, David, vd., Understanding Recurietment to Organized Crime and Terrorism, ed. David Weisburd, Ernesto U. Savona, Badi Hasisi, Francesco Calderoni, Springer, New York, 2020, s. 2-3.

¹⁷⁴ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1143.

¹⁷⁵ A.g.e.

¹⁷⁶ Evik, 2006, s. 105.

TCK m. 314/3'te "suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır" denilmek suretiyle TCK 220. maddede düzenlenen suç örgütünün TCK m. 314'teki silahlı örgüt ve TMK m. 7'deki terör örgütü bakımından genel ve tamamlayıcı nitelikte olduğu ortaya konulmuştur.¹⁷⁷ TCK m. 314/3'te, TCK m. 220'de yer alan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin hükümlerin TCK m. 314 açısından uygulanacağı belirtilmesinin de sebebi TCK m. 220'nin genel ve tamamlayıcı nitelikte olmasıdır.¹⁷⁸

Silahlı örgüt suçunda örgütün silahlı olması zorunlu olduğundan, TCK'nin 220. maddesinin 4., 5., 6., 7. ve 8. fıkraları hükümleri TCK'nin 314. maddesindeki göndermenin konusunu oluşturmaktadır. Ayrıca kanunun 221. maddesinde yer alan örgütlü suçlara yönelik etkin pişmanlığa ilişkin hükümler 220. maddeye bağlı olarak düzenlendiğinden, bu hükümlerin TCK m. 314 için de uygulanacağı belirtilmektedir.¹⁷⁹

TCK m. 314 bağlamındaki silahlı örgütün 220. maddede yer alan suç örgütünden farklı olarak bazı unsurları içermesi gerekir. Yargıtay Ceza Genel Kurulu aşağıdaki unsurları silahlı örgüt için gereken şartlar arasında saymıştır:

"TCK'nin 314. maddesi bakımından bir oluşumun veya yapılanmanın, silahlı terör örgütü sayılabilmesi için TCK'nin 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek için örgüt kurma suçunda gerekli koşulların yanında aşağıda gösterilen şartlar da aranmaktadır:

- a) Yöntem: Terör örgütü, cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle hareket eden bir örgüt tipidir. Buradaki cebir ve şiddet kullanma tabirini doğrudan kullanma şeklinde adlandırmak doğru olmayacaktır. Bu kavramın içine cebir veya şiddet kullanılacağına ilişkin güncel tehdidin bulunması da dahildir.
- b) Amaç-Saik: Silahlı terör örgütü, siyasi maksatla faaliyet gösteren örgütleri ifade eder. Bu bakımdan 3713 sayılı Kanun'un birinci maddesinde sayılan amaca yönelik ve devletin anayasal düzenine veya devletin güvenliğine karşı bir suç işlemek amacıyla faaliyet gösterir.

---

¹⁷⁷ Kan, 2024, s. 104.

¹⁷⁸ Evik, 2006, s. 110.

¹⁷⁹ Tozman, 2014, s. 399.

- c) Elverişlilik: Silahlı terör örgütünün, TCK'nun İkinci Kitabının, Dördüncü Kısımının Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçları amaç suç olarak işlemek üzere kurulmuş ve amaca matuf bir eylem gerçekleştirmeye yeterli derecede silahlı olması ya da bu silahları kullanabilme imkânına sahip bulunması gerekir. Amaca matuf kavramı ise, silahlı terör örgütünün yapısının, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olmasını ifade eder.

Belirsiz sayıda suç işleme hedefi doğrultusunda kurulan silahlı terör örgütünün, 3713 sayılı Kanun'un birinci maddesinde belirtilen amaca yönelik faaliyet göstermesi örgütün varlığı için yeterli olup, ayrıca amaçlanan suçları işlemesi gerekmez.

- d) Araç-gereç: Örgüt mensuplarının tamamı olmasa bile bir kısmının silahlı olması, silahlı terör örgütünün oluşması için yeterlidir. Örgüt, bu silahları gerektiğinde kullanma imkân ve olanağına sahip ise silahlı olduğu kabul edilmelidir. Silahlı terör örgütünün elinde bulunan silahın devlete ait olması ya da bu silahların hukuka aykırı yollardan elde edilmesi bu suçun oluşması açısından önem taşımaz.¹⁸⁰

TCK m. 220'de örgütün işleyeceği suçlar spesifik olarak belirlenmemişken, TCK m. 314'teki silahlı örgüt suçunda örgütün devletin güvenliği, anayasal düzen ve bu düzenin işleyişine karşı suçları işlemek amacıyla kurulmuş olması gerekir. Bunun yanında örgütün silahlı olması, TCK m. 314 bakımından şart iken TCK m. 220'deki suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda silah ağırlaştırıcı bir unsurdur (TCK m. 220/3).¹⁸¹ Haddizatında cebir, şiddet, tehdit yöntemleri kullanarak devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, devletin siyasi, hukuki, ekonomik ve sosyal düzenini değiştirmek gibi emelleri olan terör örgütünün silahlı olmaması da mümkün değildir.¹⁸²

---

¹⁸⁰ YCGK, E.2017/956, K.2017/370, T.26.9.2017; Evik, 2022, s. 288.

¹⁸¹ Evik, 2006, s. 109.

¹⁸² Evik, 2006, s. 131.

4. SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNDA KORUNAN HUKUKİ YARAR

Ceza hukukunun kaynağı kanundur ve kanunilik ilkesinin¹⁸³ gereği olarak suç ancak kanunun ihlali sonucu ortaya çıkar. İhlal edilen şey hukuksal bir değer veya yarar olacaktır.¹⁸⁴ Sonucuna cezai netice bağlanan fiilin ihlal etmeyi hedeflediği bu değer, kanunun koruduğu hukuki yararlar.¹⁸⁵ Ceza hukuku ancak korunan hukuki değerleri ihlal etmeye matuf eylemleri yasaklar.¹⁸⁶

TCK'nın 220. maddesi suç işlemek amacıyla ikiden fazla kişinin süreklilik oluşturacak biçimde bir araya gelmesini yaptırım altına almaktadır. TCK m. 220'de düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuyla korunan hukuki değer kamu barışı ve kamu güvenliğidir.¹⁸⁷ Suç işleme amacıyla örgüt kurulması durumunda hukuk düzeninin yanı sıra, barışçıl ve adil toplum düzeni de tehlikeye sokulmaktadır.¹⁸⁸ Maddenin gerekçesinde;

“Bu suç tanımı ile korunan hukukî değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasa'da güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.”

denilerek bu husus vurgulanmıştır. Suç işlemek amacıyla örgüt kurulması halinde norm tarafından korunan hukuksal yarar tehdit edilmekte ve neticesinde oluşan bu tehlike nedeniyle içtimai işleyiş ve düzenin devamlılığı engellenmektedir.¹⁸⁹ Her ne kadar bu suçta korunan hukuki yararın kişilerin işlemek amacıyla bir araya geldiği suçun yöneldiği hukuki yarar olduğu görüşünü savunanlar olsa da genel kabul gören anlayış kamu düzeni ve güvenliğinin korunduğu yönündedir.¹⁹⁰

---

¹⁸³ TCK m. 2/1: “Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz.”

¹⁸⁴ Kavlak, 2017, s. 305.

¹⁸⁵ Zengin, 2021, s. 67.

¹⁸⁶ Emek, 2016, s. 166.

¹⁸⁷ Ruhi, 2018, s. 10.

¹⁸⁸ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 143.

¹⁸⁹ Kavlak, 2017, s. 307.

¹⁹⁰ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 967.

Bunun yanında kamu düzeninin ihlal edilmesi durumunda bireyin barış içinde ve güvenli şekilde yaşama hakkı da ihlal edileceğinden dolayı olarak bile olsa kişinin temel hak ve özgürlüklerine yönelik tehditlerden korunması da hukuki yarar kapsamında değerlendirecektir.¹⁹¹ Bireyler demokratik sistem içerisinde eşit, iyi, saydam ve hukuka saygılı bir şekilde yaşama hakkına sahiptir. Organize suçun hüküm sürdüğü bir içtimai yapıda bireyler anayasal güvence altına alınmış bu haklarını kullanamaz.¹⁹²

Türk hukuk doktrinde kamu barışı ve kamu düzeninin aynı anlama gelecek şekilde kullanıldığı söylenebilir.¹⁹³ Bununla birlikte kamu düzeni ve kamu barışının ne olduğuna değinmek gerekir. Geniş anlamda kamu düzeni veya kamu barışı toplumdaki bireyler arası ilişkileri, norm ve değerleri kapsamakta, toplumsal düzenin huzurlu şekilde sürmesini ifade etmektedir. Kastedilen mana, toplumun yekûn halinde iyi olması ve iyiliğe erişebilme potansiyelini ihtiva edebilmesidir.¹⁹⁴ Geniş biçimiyle anlaşıldığında kamu düzeni, kamu yararı ile eşanlamlıdır ve toplumun siyasi, ahlaki, ekonomik, manevi tüm değerleri ile ilgili fiilleri kapsar.¹⁹⁵ Bu bağlamda uyuşturucu madde suçları, kamu görevlilerine görevlerini yaptıkları sırada hakaret (TCK m. 125/3-a), görev sırasında din hizmetlerini kötüye kullanma suçu (TCK m. 219) gibi suçların kamu barışına yönelik suçlar kapsamında ele alınması kavramın geniş biçimiyle anlaşıldığını gösterir.¹⁹⁶ Dar anlamda kamu düzeni ise toplumdaki huzuru ve güveni ifade etmektedir ve geniş anlamda kamu düzeninin bir bölümünü oluşturur.¹⁹⁷

TCK'de suç örgütleri (m. 220), “topluma karşı suçlar” bölümünün “kamu barışına karşı suçlar” başlığı altında düzenlenmiş iken, silahlı örgüt suçu ise “mille ve devlete karşı suçlar” bölümünün “anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar” başlığı altında düzenlenmiştir. Bu iki suçun birbirleriyle olan ilişkisi düşünüldüğünde yasa koyucunun genel anlamda bu suçları kamu barışı-kamu düzenine karşı suçlar olarak değerlendirdiği, dar anlamda ise silahlı örgüt ve terör suçlarının anayasal kurumlara yönelik tehdit oluşturduğu değerlendirmesine sahip olduğu söylenebilir.

---

¹⁹¹ Kavlak, 2017, s. 308.

¹⁹² Özek, 1998, s. 238.

¹⁹³ Dursun, 2008, s. 103.

¹⁹⁴ Emek, 2016, ss. 166-167.

¹⁹⁵ Dursun, 2008, ss. 104-105.

¹⁹⁶ Dursun, 2008, s. 105.

¹⁹⁷ Kavlak, 2017, s. 307.

Kamu güvenliği ve kamu barışının bozulması durumunda kişilerin barış içinde yaşama hakkının engelleneceği muhakkaktır.¹⁹⁸ Yargıtay tarafından kamu barışı ve güvenliğinin korunmasının yanında, söz konusu fiillerin suç olarak tanımlaması yoluyla, kişilerin anayasada koruma altına alınmış hak ve özgürlüklerini ihlal etmeye yönelik eylemlere karşı korunmasının da amaçlandığı belirtilmiştir.¹⁹⁹

İştirak halinde suç işlenen bir suçta çok sayıda kişinin bir araya gelmesi söz konusudur. Böyle bir durumda bir kereye mahsus olsa da kamu barışına yönelik bir tehlike yaratılmıştır ancak bu tehlike geçici ve sürelidir. İştirak ilişkisinde kalıcı bir tehlike oluşmayacağından ötürü kamu barışını tehdit edecek bir durum da ortaya çıkmayacaktır.²⁰⁰ Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda ise, henüz amaç suçlar gerçekleştirilmemiş olsa bile toplumsal barış ve kamu otoritesi tehlikeye atılmaktadır.²⁰¹ Birden fazla kişinin hiyerarşik bir yapı içerisinde sürekli olarak bir araya gelmesi ciddi tehlikeleri de beraberinde getirmektedir. Kamu barışı üzerinde sürekli bir tehdit oluşturan suç örgütleri, bireylerin güvenli ve huzurlu bir yaşam sürmelerine de tehdit oluşturur. Tehlikenin büyüklüğü ve sürekliliği doğal olarak kamu barışını da etkilemektedir.²⁰² Doğrudan bireyin haklarına zarar verilmese bile suç örgütü kamu güvenliği açısından tehdit oluşturur ve kamu düzenini koruma maddenin düzenlemesinin amacıdır.²⁰³ İçerdiği potansiyel tehlike nedeniyle suç örgütü, işlemeyi planladığı suçun koruduğu hukuksal yararı da aşan biçimde kamu düzenine tehdit oluşturur ve yaratılan tehlike cezalandırılabilirliğin öne alınmasına yol açmıştır.²⁰⁴

---

¹⁹⁸ Özgenç, 2012, s. 13.

¹⁹⁹ Yargıtay 16. CD., E.2016/7162, K.2017/4786, T.18.7.2017.

²⁰⁰ Dursun, 2008, s. 136; Yenidünya/İçer, 2013, s. 799.

²⁰¹ Emek, 2016, s. 166.

²⁰² Kavlak, 2017, s. 308.

²⁰³ Zengin, 2021, s. 68.

²⁰⁴ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 968.

İKİNCİ BÖLÜM

SİLAHLI ÖRGÜT SUÇU (TCK M. 314)

1. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Hukuki değerler ceza kanunlarıyla koruma altına alınan anayasada düzenlenmiş bireysel haklar veya toplumsal menfaatlerdir.²⁰⁵ Terör suçlarında korunan hukuki değer çoğunlukla birden fazladır.²⁰⁶ TCK m. 314’te devletin güvenliğine karşı suçlar ile anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları işlemeyi amaçlayan silahlı örgütlenme cezalandırılmaktadır.²⁰⁷ TCK m. 314’ün yaptığı atıf nedeniyle, bu hükümle korunan hukuki yararın devletin güvenliği ve anayasal düzen olduğu kabul edilmektedir.²⁰⁸ Devletin birliği ve ülke bütünlüğü, temel milli yararlar, devletin askeri gücü, anayasal düzeni, anayasal düzenin işleyişi değerlerinin ilgili madde kapsamında korunması amaçlanmaktadır.²⁰⁹

Kitapçıoğlu Yüksel’e göre kamu düzeninin ve barışının bozulması aynı zamanda bireyin güvenli yaşama hakkını da zedelemektedir. TCK m. 314 düzenlemesi ile anayasada güvence altına alınmış hak ve özgürlüklerin korunması amaçlanmaktadır. Bu nedenle genel norm olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ile korunan değerler silahlı örgüt suçu bakımından da geçerli olacaktır. Binaenaleyh kamu barışı ve güvenliği de TCK m. 314 kapsamında korunan hukuki değerler arasında yer almalıdır.²¹⁰ Keza anayasal düzeni koruma, gerçekte devletin değil bireyin demokratik yaşama imkanının sağlanması ve korunması anlamına gelmektedir.²¹¹ Yargıtay silahlı örgüt-terör örgütü (TMK m. 7) suçu için korunan hukuki değer, “bireyin anayasada güvence altına alınan hak ve özgürlüklere yönelik fiillere karşı korunması” olduğunu belirtmiştir.²¹² Aynı kararda suçun mağduru olarak “Demokratik bir toplumda temel hak ve hürriyetleri güvence altına alınmış olarak barış içinde yaşama hakkı olan her bir birey”

²⁰⁵ Ünal, Ertuğrul, “Her Suçun Konusu Var mıdır? Tehlike Suçu-Zarar Suçu Bağlamında Hareketin Konusunun Fonksiyonuna Dair Bir Değerlendirme”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 11, 2025 (1), s. 252.

²⁰⁶ Selçuk, Sami, “Hukukun Terörle Sınırı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, c. 1, Nisan 2011 (5), s. 69.

²⁰⁷ Ceza hukukunun terörle mücadeledeki rolü için bkz: Çınar, 2024, ss. 1-23.

²⁰⁸ Evik, 2022, s. 281.

²⁰⁹ Evik, 2006, s. 105.

²¹⁰ Kitapçıoğlu Yüksel, 2023, s. 299.

²¹¹ Selçuk, 2011, s. 69; Evik, 2022, s. 282; Özek, 1998, s. 228.

²¹² Yargıtay 3. CD., E.2021/11285, K.2023/643, T.22.2.2023.

gösterilmiştir.²¹³ Temelde korunan hukuki değerın insanların yaşam hakkı ve zarar görme korkusu olmadan bir arada yaşayabilme özgürlüğü olduğu söylenebilir.²¹⁴ Binaenaleyh korunan hukuki yarar bireysel yönden ve devlet düzeni yönünden karma bir yapıya sahiptir.²¹⁵ TCK m. 314’te silahlı örgütlenmenin kendisi bir suç olarak düzenlenmiş ve cezalandırılmıştır. Somut tehlike suçu olması hasebiyle; korunan hukuki yarar devletin güvenliği, anayasal düzen ve bu düzenin işleyişinin²¹⁶ yanında toplumsal barış ile bireyin özgürce ve selamet içinde yaşamasıdır.²¹⁷

2. SUÇUN MADDİ UNSURLARI

2.1. Fail

Kural olarak TCK m. 314’te düzenlenen silahlı örgüt suçunun faili herkes olabilir.²¹⁸ Türk veya yabancı, kamu görevlisi veya kamu görevlisi olmayan gerçek kişiler²¹⁹ TCK m. 220’de düzenlenen suç işlemek amacıyla örgütlenme suçunun veya TCK m. 314’te düzenlenen silahlı örgüt suçunun faili olabilir.²²⁰ Çok failli bir tekarüb (yakınsama) suçudur.²²¹ Failler örgütteki konumları ve rolleri esas alınarak (yönetici, kurucu, üye) suçtan sorumlu tutulmaktadır.²²² Örgüt kurulabilmesi için en az üç kişi

²¹³ Yargıtay 3. CD., E2021/11285, K.2023/643, T.22.2.2023.

²¹⁴ Kan, 2024, s. 100; Tozman, 2014, s. 164.

²¹⁵ Emek, 2016, s. 168.

²¹⁶ Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 399.

²¹⁷ Gökcan/Artuç, 2021, 6.cilt, s. 9841.

²¹⁸ Salıhoğlu H., A. Parlar, M. Öztürk, Uygulamada Terör Suçları, Devlete ve Anayasal Düzene Karşı Suçlar, (1. baskı), Bilge Yayınevi, Ankara 2018, s. 170; Yüksektepe, Mert Asker, Türk Ceza Kanunu’nda Örgüt Suçları, (3. baskı), Aristo Yayınevi, İstanbul 2022, s. 139; Parlar A., M. Hatipoğlu, Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu 4.Cilt, (3. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010, s. 4599; Akın, 2009, s. 268; Kan, 2024, s. 148; Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 398; Apaydın/Apaydın, 2024, s. 144; Zengin, 2021, s. 69; Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7360; Kavlak, 2017, s. 353.

²¹⁹ Öğretide hâkim olan görüş tüzel kişilerin bu suçun faili olmayacağı yönündedir. bkz: Turabi, Selami, Terör Örgütleri ve Terör Suçları, Yazarın Kendi Yayını, Ankara 2018, s. 287; Yılmaz, 2023, s. 140.

²²⁰ Yüksektepe, 2022, s. 139; Tozman, 2014, s. 167; Turinay, Faruk, “Terörle Mücadele Kanunu’na Göre Mutlak ve Nispi Terör Suçları,” *İnsanİnsan Dergisi*, c. 6, Nisan 2019 (20), s. 219; Gerçekler, 2014, s. 5699; Turabi, 2018, s. 286; Apaydın/Apaydın, 2024, s. 209; Evik, 2006, s. 113.

²²¹ Evik, 2022, s. 282; Tozman, 2014, s. 166; Turinay, 2019, s. 219; Kan, 2024, s. 149; Bodur/Özkul, 2024, s. 75; Tezcan/Erdem/Önok’a göre faillerin bir kısmının üye bir kısmının yönetici olması zorunludur. Aksi halde tüm mensupların yönetici veya üye olduğu bir teşkilat ortaya çıkacaktır ki böyle bir yapıda hiyerarşik ilişkiden söz edilemez (Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 968). Apaydın/Apaydın’a göre en az 1 kişinin üye, bir kişinin yönetici, bir kişinin de kurucu olması gerekir (Apaydın/Apaydın, 2024, s. 144). TCK m. 220’de “örgüt kuranlar ve yönetenler” ifadesi öğretilerde eleştirilmektedir. Zira ifadenin bu haliyle birden fazla kurucu veya yönetici olması gerektiği imasına yol açtığı belirtilmiştir. Bu minvalde ifadenin “kuran veya yöneten” şeklinde değiştirilmesi önerilmiştir (Yılmaz, 2023, s. 137). Bize göre kanun koyucu TCK m. 314’te “kuran veya yöneten” ifadesini kullanarak TCK m. 314 özelinde oluşabilecek anlam karışıklığının önüne geçmiştir. Kanun maddeleri arasında bütünlüğü sağlamak için TCK m. 220’nin de değiştirilmesi uygun olacaktır.

²²² Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 398; Kavlak, 2017, s. 353; Tozman, 2014, s. 167.

gerektiğinden iki kişinin bir araya gelerek silahlı bir terör örgütü kurma çabası içine girmesi durumunda iştirak hükümleri gündeme gelecektir.²²³ (Şartlarının oluşması halinde TCK m. 316'da düzenlenen 'suç için anlaşma' suçu meydana gelir). Örgüte yardım, örgüt adına suç işleme, örgütün propagandasını yapma fiilleri ise tek failli suçlardır.²²⁴

İsnat yeteneği olmayan küçükler ve akıl hastalarının suçun faili olup olmayacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre isnat yeteneği olmayanlar fail olarak kabul edilmeyip örgüt kurma için gerekli olan asgari sayıya da dahil edilmez.²²⁵ Ancak bizim de katıldığımız ve yukarıda açıkladığımız görüşe göre isnat yeteneğinin olup olmaması faillik üzerinde etkili değildir ve isnat yeteneği olmayanlar fail olarak asgari sayıya dahil edilmelidir.²²⁶ Çünkü failin şahsi durumundan azade olarak, suçun koruduğu hukuki değer kusur ehliyeti olmayan kişiler tarafından da tehlike altına sokulabilir.²²⁷

Faillerden birinin veya birkaçının cezalandırılmaya engel bir durumunun olması örgütün oluşumuna engel değildir; bu kişilerin durumu örgütün meydana gelmesi bakımından dikkate alınmaz.²²⁸ Örneğin bir milletvekilinin örgütü oluşturan kişilerden biri olması durumunda yasama dokunulmazlığından yararlanmasının örgütü oluşturma üzerinde etkisi olmayacaktır.²²⁹ Zira burada kanuni tipe uygun ve hukuka aykırı hareket mevcuttur; suçun genel unsurlarının dışında kalan ve cezalandırılmaya veya muhakemeye engel oluşturan bir sebebe dayanılarak örgütün oluşmadığı söylenemez.²³⁰

2.2. Mağdur

Her suçun, işlenen fiil sonucunda haksızlığa uğrayan bir mağduru olmak zorundadır.²³¹ Silahlı örgüt suçunda, amaç suçların mağdurunu bu suçun da mağduru

---

²²³ Tozman, 2014, s. 166; Kavlak, 2017, s. 352; Evik'e göre herhangi bir sayı öngörmek yerine hukuki yararı tehlikeye sokacak nitelikte bir örgütün varlığı aranmalıdır (Evik, 2006, s. 112).

²²⁴ Yılmaz, 2023, s. 134.

²²⁵ Tulay, Muhammed Emre, "Türk Ceza Hukukunda Silahlı Örgüt Suçu", *Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk'a Armağan*, ed. Mahmut Koca, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2020, s. 1245; Toroslu, 2005, ss. 260-261; Soyaslan, 2010, s. 532; Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6628; Şahbaz, 2016, s. 2469; Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 968; Tozman, 2014, s. 167.

²²⁶ Tezimizizin "üye sayısı" başlığı; Yılmaz, 2023, s. 137.

²²⁷ Tozman, 2014, s. 170.

²²⁸ Tozman, 2014, s. 169.

²²⁹ Dursun, 2008, s. 112.

²³⁰ Tozman, 2014, s. 170.

²³¹ Koca/Üzülmez, 2018, s. 116.

olarak kabul eden görüşler bulunmakla birlikte²³² genel kabul gören anlayış suçun mağdurunun toplumu oluşturan tüm bireyler olduğu, amaç suçtan etkilenenlerin ise zarar gören olduğu yönündedir.²³³ TCK'nin millete ve devlete karşı suçlar bölümünde düzenlenen suçların mağduru kural olarak toplumu oluşturan herkeştir.²³⁴ Keza örgütlü suçlarda da mağdur, toplumdaki bireylerdir.²³⁵ Silahlı örgüt suçunun düzenlenmesindeki amaç insanların anayasal düzende yaşama hakkını korumak ve demokratik düzeni korumak olduğundan mağdur toplumun tüm bireyleridir.²³⁶

Mağdur olarak toplumun tüm bireyleri gösterilmekle birlikte, yargılamalarda belli bir kişinin doğrudan mağdur olması mümkün değildir ve kişilerin zarar gördükleri iddiası ile davaya katılma veya kanun yoluna başvurma imkânı yoktur.²³⁷ Ancak örgütün faaliyetleri sonucu doğrudan²³⁸ zarara uğrayan gerçek veya tüzel kişilerin²³⁹ katılma ve temyiz yoluna başvurmaları uygulamada kabul edilmektedir.²⁴⁰ Değerlendirmemize göre; günümüzde gelişen insan hakları, demokratik sistem anlayışları ile birlikte yakın döneme kadar devletin şahsiyetine karşı suçlar arasında sayılan bu tür suçların hukuksal konusunun doğrudan doğruya birey hakları olduğu anlayışı oturmuştur.²⁴¹ Dolayısıyla

²³² Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 399.

²³³ Gödekli, Mehmet, Terörizmin Finansmanı Suçu, Seçkin Yayıncılık, (1. baskı), Ankara 2017, s. 305; Apaydın/Apaydın, 2024, s. 209; Bodur/Özkul, 2024, s. 80; Selçuk'a göre terör suçlarında mağdur devlet ve insanlardır (Selçuk, 2011, s. 74).

²³⁴ Koca/Üzülmez, 2018, s. 116.

²³⁵ Demir, Oğuzhan, Suç Örgütüne Yardım Suçu, (2. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022, s. 102; Yılmaz, 2023, s. 165;

²³⁶ Evik, 2022, s. 284; Özek, 1998, s. 228; Turinay, 2019, s. 221; Kan, 2024, s. 151; Bodur/Özkul, 2024, s. 80.

²³⁷ Yenidünya/İçer, 2013, s. 816; Zengin, 2021, s. 70. Yargıtay 16. CD., E.2019/7962, K.2020/4724, T.5.10.2020; Yargıtay 9. CD., E.2013/1, K.2013/7264, T.13.5.2013.

²³⁸ Her ne kadar millete ve devlete karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiş olsa da kamu idaresinin doğrudan zarar görmediği durumlarda davaya katılmasının mümkün olmadığını düşünmekteyiz. Yüksek Mahkeme ilgili bakanlığın terör suçundan doğrudan zarar görmediğinden bahisle davaya katılma hakkı olmadığına hükmetmiştir (Yargıtay 16. CD., E.2016/1070, K.2016/5153, T.11.10.2016).

²³⁹ Turabi'ye göre tüzel kişiler ve kamu idaresi suçun mağduru değil ancak zarar göreni olabilirler (Turabi, 2018, s. 289). Aksi görüş için bkz: Yanıkoğlu, Nuray Beyza, Türk Ceza Kanunu'nda Anayasayı İhlal Suçu, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, ss. 72-73; Yılmaz, 2023, s. 169.

²⁴⁰ Özcan, 2013, s. 662; Kan, 2024, s. 151; Turabi, 2018, s. 290; Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 968; YCGK, E.2012/1490, K.2013/59, T.19.2.2013. "...gerek suç işlemek amacıyla kurulan suç örgütü mensuplarının işlenen amaç suçlardan doğrudan doğruya zarar görenlerin, gerekse somut tehlike suçu olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme ve örgüte üye olma suçlarında suç örgütünün sahip olduğu organizasyon kabiliyeti, işlemeyi amaçladığı suçlar ve örgütün korkutuculuğu gözönüne alındığında sanıklara yüklenen ve cezalandırılmaları istenen fiille haklı çıkarı zedelenen kişinin ceza kovuşturmasına katılması konusundaki isteği dikkate alınmalı ve haklı görüldüklerinde zarar görenlerin davaya katılmalarına karar verilmelidir...".

²⁴¹ Özek, 1998, s. 267; Yılmaz'a göre devlet örgütlü suçlar bakımından mağdur olamaz; ancak zarar gören olabilir (Yılmaz, 2023, s. 165).

örgüt faaliyeti kapsamında işlenen bir suçtan zarar gören kişiler, misalen silahlı terör örgütünün bombalı saldırısı sonucu yaralanan bireyler, zarar gören olarak kabul edilmelidir.²⁴² Ancak silahlı örgüt suçunun münferit olarak kendisi söz konusu olduğunda belirli bir mağdur veya doğrudan zarar gören gerçek veya tüzel kişi olmadığından kamu davasına katılma talebinin reddi iktiza eder.²⁴³

2.3. Fiil

Ceza hukuku için sorumluluğun sebebi hukuka aykırı eylemdir; hareket olmadan suç da meydana gelmez.²⁴⁴ Ceza hukukunda yapılacak sistematik incelemenin merkezinde hareket vardır; suç için esas olan kamu düzenine zarar veren veya onu tehlikeye düşüren haksız insan davranışıdır.²⁴⁵ Kişinin iç dünyası, harekete dönüşmedikçe ceza hukukunun konusu olmaz.²⁴⁶

TMK'nin 7. maddesinde TCK m. 314'e atıfta bulunulmuştur. TCK m. 314'te ise TCK m. 220'ye atıf vardır. Atıf zinciri göz önüne alındığında TCK 314'te düzenlenen fiiller şöyle sıralanabilir: “Terör örgütü kurucusu olma (TCK m. 314/1)”, “Terör örgütü yöneticisi olma (TCK m. 314/1)”, “Terör örgütüne üye olma (m. 314/2)”, “Örgüt içerisindeki hiyerarşiye dahil olmamakla birlikte ‘örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme’ (m. 220/7)”, “Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapma (m. 220/8)” ve “içtima ve iştirake ilişkin özel bir hüküm niteliğinde olan ‘örgüt yöneticilerinin örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu olması’ (m. 220/5)”. TMK m. 7 uyarınca örgüt faaliyetini düzenleyen kişiler TCK m. 314'te yer alan örgüt yöneticisi olarak cezalandırılacaktır. Örgüt faaliyetini düzenleme de madde kapsamında yer alan fiillerden biri olarak kabul edilebilir.

---

²⁴² Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 304; Tozman'a göre amaç suçların mağduru olan kişiler, örgüt suçu bakımından da suçtan zarar gören olarak kabul edilmelidir (Tozman, 2014, s. 176).

²⁴³ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 968; Yılmaz'a göre silahlı örgüt suçunda olduğu gibi bir örgütün toplumsal değerleri hedef alması söz konusu olduğunda, örgüt herhangi bir amaç suç işleyememiş ise mağdur toplumu oluşturan bireylerdir; zarar gören ise haklı çıkarı zedelene devlettir. Bu nitelikte bir örgütün amaç suçlardan bazısını işlemesi durumunda toplumu oluşturan tüm bireyler mağdur olurken somut olay bağlamında haklı çıkarı zedelene kişiler zarar gören olacaktır. Binaenaleyh devlet de zarar gören olabilir (Yılmaz, 2023, ss. 167-168).

²⁴⁴ Dülger, 2023, s. 279; Özbek vd., 2024, s. 220.

²⁴⁵ Dülger, 2023, s. 279.

²⁴⁶ Özbek vd., 2024, s. 220.

TCK'nın 314. maddesinin 1. fıkrasında silahlı örgüt kurmak veya böyle bir örgütü yönetmek; 2. fıkrada ise 1. fıkrada belirtilen nitelikteki silahlı örgüte üye olmak suçun maddi unsurları olarak sıralanmıştır.²⁴⁷ Örgütün; TCK'nın "Millete ve Devlete Karşı Suçlar" kısmının "Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar" ve "Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar" bölümünde yer alan suçları işlemek amacıyla ihdas edilmiş olması gerekir. Bunun dışındaki suçları işlemek amacıyla kurulan bir örgüt madde kapsamında olmayacaktır.²⁴⁸ Kural olarak hazırlık hareketleri cezalandırılmaz ancak burada toplum düzeni ve kamu yararı için önemli bir tehdit olduğundan araç suç olan örgüt kurma ile yönetme veya örgüte üye olma suçları cezalandırılmaktadır.²⁴⁹

Silahlı örgütün gerek kurucusu olsun gerek üyeleri olsun, tüm mensuplarının devletin güvenliğine ve anayasal düzene karşı amaç suçları işlemek için irade birliği içerisinde bulunmaları gerekir.²⁵⁰

2.3.1. Örgüt Kurmak

TCK m. 314/1'de yer alan ilk seçimlik hareket²⁵¹ kişilerin ve araçların bir araya getirilmesi ile gerçekleşen örgüt kurma fiilidir. Kanunun 314. maddesinin 4. fıkrasında "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır." denilerek örgütün tanımı ve diğer unsurlar bakımından suç örgütüne atıfta bulunulmuştur.²⁵² Örgüt kurma, daha önce var olmayan bir örgütün kanuni tipe uygun olarak oluşturulmasıdır. Kurucular, daha önce var olmayan bir örgütü başından başlayarak meydana getirebileceği gibi yasal olarak var olan bir örgütü suç örgütüne veya silahlı bir terör örgütüne evriltebilir.²⁵³ Suç örgütünün tüm unsurları kurucu tarafından bir

²⁴⁷ Parlar/Hatipoğlu, 2010, 4. Cilt, s. 4599.

²⁴⁸ Malkoç, İsmail, Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (madde 242-345) 4. Cilt, Sözkese Matbaacılık, Ankara 2013, s. 4815.

²⁴⁹ Baltacı, 2007, s. 182.

²⁵⁰ Evik, 2006, s. 118.

²⁵¹ Balcı, N., M. Çakır, K. Başoğlu, Terörizmin Finansmanı Suçu (TFÖHK m. 4/1), Silahlı Terör Örgütüne Yardım Suçu (TCK m. 314/3, m. 220/7, m. 314/2) ve Bu Suçların Ayrımı, Adalet Yayınevi, (1. baskı), Ankara 2022, s. 110; Tulay, 2020, s. 1247; Ersan, 2013, s. 383; Madde gerekçesi için bkz: Özgeç, 2025, s. 441; Evik önceki çalışmalarında (Evik, 2013, s. 674) suçun seçimlik hareketli bir suç olduğunu öne sürerken daha sonra bu görüşünden dönmüş ve suçun çok failli tek hareketli bir suç olduğunu öne sürmüştür (Evik, 2022, s. 273). Hafizoğulları/Özen'in görüşüne göre, TCK m. 314/1'de düzenlenen suç seçimlik hareketli değildir; çok failli bir suçtur ve her hareket faillerin konumuna göre ayrı şekilde cezalandırılmaktadır (Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 401).

²⁵² Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 400.

²⁵³ Zengin, 2021, s. 77.

araya getirilerek tamamlanır.²⁵⁴ Örgüt kurucuları kendi çabaları ile diğer insanlarla anlaşmayı başlatan ve faaliyetleri ile örgütün doğmasına sebebiyet verenlerdir.²⁵⁵ Kurucunun faaliyeti salt kurucu üye olarak katılmanın ötesinde; suç örgütünün yapısını şekillendirici, örgütün tehlikeli yapısını oluşturan nitelikte olmalıdır.²⁵⁶ Burada örgütün kurulması aşamasında yer alan kişilerin eylemlerinin yoğunluğu ön plana çıkar. Süreçte yer alan tüm kişiler görev ve etkilerine bağlı olarak örgütün kurucusu kapsamındadır ancak verdikleri destek örgütün kuruluşunu sağlayacak düzeyde olmayan kişiler örgüt kurmaya yardım etmekten sorumludur.²⁵⁷ Örgüt kurucusunun etkisi doğrudan ve somut olmalı, kurucu kişi vazgeçilmez, bağlayıcı emir ve talimatlar verebilmelidir.²⁵⁸ Farklı nitelikte, yasal veya yasal olmayan bir örgütün veya organizasyonun silahlı örgüt olma niteliklerini kazanması da örgüt kurma eylemi kapsamındadır.²⁵⁹

Bir örgütün sosyolojik olarak kurulması ile ceza hukukuna konu olacak şekilde doğumu farklıdır. Önceden var olan örgütlü bir yapının silahlı örgüt suçundaki amaçları gerçekleştirmek iradesi etrafında birleşmesi durumunda örgütün kuruluşu gerçekleşmiş olur.²⁶⁰ Ancak var olan bir suç örgütünü dönüşüme uğratan kişi örgütü kuran sayılmaz. Örgüt kurmanın gerçekleşebilmesi için yenilik unsurunun yer alması gerekir. Örneğin uyuşturucu ticareti yapmak amacıyla kurulan bir örgütü soykırım yapmayı hedefleyen bir terör örgütüne dönüştürmek örgüt kurma olarak kabul edilmez.²⁶¹ Ancak daha önce kurulan bir suç örgütünün niteliklerinin değişerek silahlı terör örgütüne dönüşmesi

---

²⁵⁴ Sarıtaş, 2018, s. 329.

²⁵⁵ Yargıtay 6. CD., E.2014/9, K.2017/661, T.20.3.2017.

²⁵⁶ Tozman, Önder, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, (2. baskı), Adalet Yayınevi, İstanbul 2017, s. 255.

²⁵⁷ Yılmaz, 2023, s. 208; Şen/Eryıldız'a göre kurucu yalnızca bir kişi olabilir ve kuruluş aşamasında yer alıp kuruluşa katkı sağlayan ancak lider olmayan kişiler üye olarak cezalandırılmalıdır (Şen/Eryıldız, 2024, s. 106). Kanaatimizce bu düşünce liderin belirlenemediği durumlarda kuruluş sürecinde yer alan herkese örgüt üyesi olmaktan ceza verilmesi sonucunu doğurur. Üyeleri olan ancak kurucusu olmayan bir örgütün varlığı muhaldir. Sarıtaş örgütün kurulma aşamasında tüm faillerin katkıları ne olursa olsun örgüt kurucusu olarak sorumlu olması gerektiği kanaatindedir (Sarıtaş, 2018, s. 329). Üyeler ancak örgüt kurulduktan sonra katılan kişileri ifade eder. Bu minvalde kuruluş aşamasında failer tarafından yapılan farklı düzeydeki katkılar göz ardı edilerek herkes örgüt kurucusu olarak kabul edilmelidir. Biz bu görüşe katılmıyoruz. Zira örgütün meydana gelmesi için diğer tüm unsurların beraber sağlanması gerekir. Örneğin silah, araç-gereç, mali imkân, suç işleme iradesi gibi unsurları sağlayan iki kişinin eylemi henüz örgüt kurma fiilini oluşturmamıştır. Bütün bu aşamaya katkı sunmayan ancak örgüte bu kişilerin telkini ile sonradan üye olarak katılan ve örgütün üye sayısı şartını sağlayarak örgütü meydana getiren kişinin diğer kişiler ile aynı düzeyde sorumlu olduğunu iddia etmek cezada orantılılık ilkesi ile bağdaşmayacaktır.

²⁵⁸ Kavlak, 2017, s. 384.

²⁵⁹ Yargıtay 16. CD., E.2016/7162, K.2017/4786, T.18.7.2017; Tulay, 2020, s. 1247; Sarıtaş, 2018, s. 334.

²⁶⁰ Dursun, 2008, s. 122.

²⁶¹ Dursun, 2008, s. 121; Aksi yönde görüş için bkz: Tozman, 2014, s. 245.

durumunda failler silahlı örgüt kurma suçundan sorumlu olurlar.²⁶² Zira bu durumda niteliksel bir değişim gerçekleşmiştir ve yeni bir yapılanmanın mevcuda geldiği kabul edilmelidir.

Ani suç niteliğinde olan örgüt kurma, amaç suçları işlemeye elverişli bir yapılanmanın kurulmasıyla tamamlanır.²⁶³ Örgüt kurmak; hedef suçları icra etmek amacıyla kişileri bir araya getirmek, organize etmek, disiplinli ve bağlantılı bir yapı yaratmak demektir.²⁶⁴ Hiyerarşik yapının kurulması, kişi sayısı, silah-cephane gibi elverişliliğin sağlanması için gerekli araçlar ile süreklilik yönündeki irade birliği ve örgütün ihdası için şart olan diğer unsurların bütün halinde teşekkül etmesi ile örgüt kurulur.²⁶⁵ Örgütsel yapının işbölümünü gerçekleştirmiş olması gerektiği²⁶⁶ kabul edilmektedir. Kanaatimizce örgütün hiyerarşi unsurunun sağlanabilmesi için yönetici ve üye ayrımının olması gerekir. Bu durum da iş bölümünü zorunlu kılar. Örgütün gayesini, eylem programının veya diğer üyelerin kimlerden oluşacağını belirlemek de kurma kapsamındadır.²⁶⁷ Ancak temel nitelikte olmayan, yönetici veya yönlendirici bir pozisyon takınmayan kişilerin yaptıkları katkı suç örgütü kurmaya yardım kapsamında değerlendirilmelidir.²⁶⁸ Örgüt üyelerini belirlemek, icra organlarını oluşturmak, amaç suçlarla ilgili teknik bilgiler aktarmak, önemli para desteği sağlamak kurucu faaliyetler kapsamındadır.²⁶⁹ Dışardan manevi destekle örgütün kuruluşuna yardım etmek kuruculuk kapsamında değerlendirilemez.²⁷⁰

Örgütün varlığı, faaliyetleri, örgüt üyeliği ve örgüt yöneticiliği temadi ederken, örgütün kurulma anıyla örgüt kurma suçu gerçekleşir. Silahlı örgüt kurmaya matuf hareketlerin icrasına başlanması ile suç da başlamakta ve üç kişi²⁷¹, hiyerarşik yapı, elverişli araç unsurlarının sağlanması ile suç da tamamlanmaktadır.²⁷² Fiiller

---

²⁶² Tulay, 2020, s. 1247.

²⁶³ Taştan, Mehmet, “Silahlı Örgüt Kurmak, Yönetmek ve Silahlı Örgüte Üye Olmak Suçu”, *Terazi Hukuk Dergisi*, c. 3, Nisan 2008 (20), s. 114; Yılmaz, 2023, s. 210; Sarıtaş, 2018, s. 346; Yüksektepe, 2022, s. 13; Aksi yönde görüş için bkz: Bodur/Özkul, 2024, s. 86.

²⁶⁴ Akkaya, Çetin, *Terör Suçları ve Cezaların İnfazı*, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2009, s. 208.

²⁶⁵ Akkaya, 2009, s. 216.

²⁶⁶ Baltacı, 2007, s. 183.

²⁶⁷ Özek, 1998, s. 241.

²⁶⁸ Tozman, 2014, s. 246.

²⁶⁹ Tozman, 2014, s. 247.

²⁷⁰ A.g.e.

²⁷¹ Evik'e göre kurucu ve yöneticiler dışında üç üyenin, toplamda en az 4 kişinin olması gerekir (Evik, 2022, s. 283).

²⁷² Kitapçıoğlu Yüksel, 2023, ss. 309-310.

tamamlanmadan yani bütün unsurları ile örgüt ortaya çıkmadan önce, silahlı örgüt kurmaya matuf hareketler teşebbüs niteliğindedir.²⁷³ Kuruluş için herhangi bir şekli organizasyonun varlığı, yazılı kural, tüzük veya manifesto gibi biçimsel unsurlara sahip olmak gerekmediği gibi örgüt açık, zımni veya başka bir yöntemle kurulabilir.²⁷⁴

Kişinin tek başına örgüt kurması, daha doğru bir ifade ile kurucunun tek kişi olması mümkün olsa da henüz kimsenin katılmadığı bir örgütün kurucusu olunamaz. Doktrinde genel kabul edilen görüşe göre ve uygulamada, örgüt kurucusunun yaptığı teklifin veya ortaya koyduğu iradenin en az iki kişi tarafından benimsenmesi ile örgüt kurulmuş ve örgüt kurma suçu gerçekleşmiş olur.²⁷⁵ Örgütün kurucuları birden fazla kişi de olabilir. Örgütü kuran kişinin aynı zamanda yönetici de olması durumunda da tek suç oluşmuştur.²⁷⁶ Fail örgüt kurma suçundan sorumlu tutulacaktır. Bunun yanında örgüt kurucusunun, kurma şartı olarak örgüt üyesi olması koşulu aranmaz.²⁷⁷ Öyle ki kuran kişinin halen yaşıyor veya biliniyor olması da örgütün varlığı bakımından şart değildir.²⁷⁸ Örgütü kuran kişi akabinde örgütten ayrılrsa bile suç tamamlanmıştır. Ancak bu kişinin ayrılması veya ölmesi sonrasında örgütün tüm unsurlarının devam etmesi gerekir.

Silahlı örgüt, suç işlemek amacıyla kurulan örgütten daha kapsamlı ve amaç suçları daha ağır olan bir yapıdır. Kurulan örgüt saldırı veya direnişe hazır silahlı bir organizasyondur.²⁷⁹ Yöntem olarak cebir ve şiddeti tercih etmekte, baskı, korkutma, yıldırma, tehdit gibi tekniklerle amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadır.²⁸⁰ Dolayısıyla örgütün kurulup kurulmadığı somut olay incelenerek amaç suçları işlemeye elverişli yapının oluşup oluşmadığı irdelenmelidir.²⁸¹ Silahlı örgütün oluşumu için; TCK m. 220’de düzenlenen suç örgütünü meydana getiren şartların sağlanmasının yanında TCK 314. maddede korunan hukuki yarara yönelik tehlikenin meydana geldiği de belirlenmelidir. Bu minvalde sözgelimi beş kişinin örgütün unsurlarını oluşturacak

---

²⁷³ Evik, 2006, s. 121; YCGK’ne göre devletin şahsiyetine karşı suçlar genel olarak teşebbüs suçudur. Hazırlık hareketlerinin cezalandırılması tehlikenin tehlikesinin cezalandırılması olarak kabul edilir (YGCK, E.2024/93 K.2024/148, T.27.3.2024).

²⁷⁴ Tozman, 2017, s. 259; Sarıtaş kanununun suç örgütü kurmanın ne demek olduğunu tanımlaması gerektiği düşüncesindedir (Sarıtaş, 2018, s. 328).

²⁷⁵ Evik, 2006, s. 121; Bu konudaki tartışmalar için bkz: tezimizin “üye sayısı” başlığı.

²⁷⁶ Kavlak, 2017, ss. 383-384.

²⁷⁷ Tulay, 2020, s. 1247.

²⁷⁸ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 973.

²⁷⁹ Parlar/Hatipoğlu, 2010, 4. cilt, s. 4601.

²⁸⁰ Yüksektepe, 2022, s. 24.

²⁸¹ Özek, 1998, s. 228.

biçimde bir araya gelmesi devletin birliğini ve ülkenin bütünlüğünü bozma suçunu bakımından somut bir tehlike oluşturmazken, hırsızlık suçunu işlemek bakımından somut tehlikenin gerçekleşmesi için yeterlidir.²⁸²

2.3.2. Örgüt Yönetmek ve Örgüt Yöneticilerinin Örgütün Faaliyetleri Çerçevesinde İşlenen Suçlardan Dolayı Fail Olarak Sorumluluğu

Örgüt yönetmek; hiyerarşik olarak örgütün yönetici pozisyonunda olup karar verme, inisiyatif kullanma, örgütün amaçlarını gerçekleştirmek üzere kişileri yönlendirme gücünü haiz olmak demektir.²⁸³ Yöneticilik, üyeler arasında tertip ve tensiki sağlamak, iş bölümünü planlamak ve gerçekleştirmek gibi davranışları içerir.²⁸⁴ Kişinin yönetici olup olmadığı somut olay tetkik edilerek belirlenir.²⁸⁵ Ancak örgüt faaliyeti çerçevesinde sadece belirli bir suçun işlenmesini tertip edenler veya suçun işlenmesini planlayıp yönetenler örgüt yöneticisi olarak sorumlu değildir.²⁸⁶ Yine bağımsız hareket edemeyen, konuları itibarıyla üstlerine bağlı kişilerin yönetici olduğu söylenemez.²⁸⁷ Bununla birlikte örgüt yöneticisi olan kişinin muhakkak tüm örgütü sevk ve idare etmesi de elzem değildir. Geniş kapsamlı örgütlerde farklı birimlerde yöneticilik yapan, belirli bazı üyelere (hücre tipi veya katmanlı yapılanmalar) emir ve talimat veren kişiler örgüt yöneticisidir.²⁸⁸ Kişinin örgüt içinde yönetici sıfatı taşıması değil, fiillerinin yöneticilik faaliyeti kapsamında olup olmadığı önem taşımaktadır.²⁸⁹

Örgütlerin il sorumluları, alan sorumluları gibi belirli konularda yönetim yetkisi olan kişiler de yönetici olarak kabul edilir.²⁹⁰ Yüksek Mahkeme'nin kararları dikkate alındığında siyasi veya askeri kanat sorumluları yönetici olarak kabul edilmekte; ilçe, belde, mahalle sorumluları ile kırsal alanda tim, manga, bölük sorumluları ise

---

²⁸² Bodur/Özkul, 2024, s. 24; Evik'e göre üç kişinin varlığı bu suçla korunana hukuki yararı tehlikeye sokmak için yeterli değildir (Evik, 2006, s. 112).

²⁸³ Evik, 2022, s. 296.

²⁸⁴ Taştan, 2008, s. 114.

²⁸⁵ Yenidünya/İçer, 2013, s. 806.

²⁸⁶ YCGK, E.2024/93, K.2024/148, T.27.3.2024.

²⁸⁷ Yargıtay 16. CD., E.2019/1972, K.2021/4159, T.21.6.2021. "...üstlendikleri görev, emir ve talimat verme yetkileri ile sorumluluk alanları itibarıyla genele yayılmayan ve Gaziantep il imamına bağlı olmaları hasebiyle bağımsız hareket etme imkânı bulunmayan konuları karşısında örgüt yöneticisi olarak kabul edilmelerinin mümkün olmadığı, ancak sübuta eren eylemlerinin silahlı terör örgütüne üye olma suçunu oluşturduğu nazara alınarak..."

²⁸⁸ Yenidünya/İçer, 2013, s. 806; Turabi, 2018, s. 277.

²⁸⁹ Yargıtay 3. CD., E.2021/7933, K.2021/8566, T.15.9.2021.

²⁹⁰ Yargıtay 16. CD., E.2015/5217, K.2016/2645, T.2.5.2016.

bölgelerinde örgütsel faaliyetlerin yoğunluğu dikkate alınarak eylemlerinin yöneticilik kapsamına girip girmediği belirlenmektedir.²⁹¹ Yine Yüksek Mahkeme FETÖ/PDY terör örgütü içinde görev alan, birçok kişiye sunum yapan ve yargı içindeki kişileri yönlendiren sanığın eylemlerini, sanığın tek başına karar alan pozisyonunda olduğunun şüpheden uzak biçimde tespit edilememesi nedeniyle örgüt üyeliği kapsamında değerlendirmiştir.²⁹²

Örgüt yönetmenin muhteviyatına iş bölümü yapmak, suçların icrasını yönlendirmek ve organize etmek gibi sevk ve idare etmeyi kapsayan fiillerin yanında eylemlerin yapılmasını engellemek veya durdurmak gibi davranışlar da girer.²⁹³ Yine yöneticilik kapsamına örgütün faaliyetlerini denetlemek de dahildir. Örgütün hedef ve stratejilerini belirleyenler, programını oluşturanlar da yöneticidir. Ancak belirli bir fiili organize eden kişilerin yönetici olarak kabulü mümkün değildir.²⁹⁴ Kimin örgüt yöneticisi olduğu belge, evrak veya bulgular mucibince değil somut durum incelenerek yapılır.²⁹⁵ Bu minvalde teşekkülün kendisinin hazırladığı örgüt yapılanmasını gösteren bir evrak ile fiili durum arasında tenakuz bulunması durumunda fiili durum esas alınır. Örgüt içerisinde abi-abla

---

²⁹¹ YCGK, E.2024/470, K.2025/147, T.26.3. 2025. “Geniş bir alanda faaliyet yürüten örgütlerin yöneticileri, örgüt yapılanması da dikkate alınarak somut olayın özelliklerine, bu kişilerin örgütün hiyerarşik yapısı içerisindeki konum ve görevlerine göre belirlenmelidir. Bu tür örgütlenmelerde her yöneticinin örgütün tamamını yönetmesi mümkün olmadığından, örgütün bölge, il, ilçe sorumlularının yönetici olup olmadıklarının sorumluluk sahaslarındaki örgütsel faaliyetlerin yoğunluğu da gözetilerek belirlenmesi gerekir.”. Parlar/Hatipoğlu’na göre Yargıtay 9. C.D. kararlarında siyasi, askeri sorumlu ile il ve bölge sorumlularını yönetici olarak kabul ederken ilçe, belde sorumluları ve kırsalda tim, manga sorumlularını üye kapsamında değerlendirmektedir (Parlar/Hatipoğlu, 2010, 4. cilt, s. 4602). Ancak güncel Yargıtay kararlarına göre somut olayın özellikleri ile kişilerin örgüt hiyerarşisindeki konumları dikkate alınarak yönetici olup olmadıkları tespit edilmelidir.

²⁹² YCGK, E.2024/444, K.2025/31, T.15.1.2025. “...yargıtay içinde oluşturulan istişare heyetinde örgütün tayin ettiği sivil imama doğrudan bağlı az sayıda kişiden bir tanesi olduğu anlaşılmış, bununla birlikte söz konusu yapıda tek başına karar alan bir kişi konumunda olduğuna dair her türlü şüpheden uzak ve inandırıcı delil bulunmadığı, önceki bozma ilamında açıklandığı üzere bulunduğu görevlerin de örgüt yöneticisi sayılmasına yeterli olamayacağı cihetle, sanığın silahlı terör örgütünde örgüt üyeliğinden kaynaklanan hiyerarşi içerisinde hareket ederek...”. Ancak kararda çoğunluk görüşüne katılmayan üyeye göre örgüte eleman kazandıran, emir ve talimat vererek örgüt üyelerini yönlendiren, yargıdaki önemli kararları veren örgüt heyetinde bulunan, verdiği emirleri denetleyen, yüksek yargıdaki atamaları kontrol eden sanığın örgüt yöneticiliğinden ceza alması gerekmektedir. “...sanığın silahlı terör örgütünün yargı içerisindeki kadrolaşmasının odağında yer aldığı, örgütle süreklilik arz eder şekilde organik bağının bulunduğu, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olup, örgütün disiplin ve stratejisine uygun hareket ederek yargı içerisindeki hücre yapılanmasında özel göreve haiz, örgüt adına karar alarak örgütün amaç ve yöntemlerine uygun biçimde emir ve talimat veren, bunların yerine getirilmesini denetleyen, örgüt üyeleri üzerinde otorite kuran sanığın örgüt yöneticiliğini düzenleyen Türk Ceza Kanunu’nun 314/1 inci madde ve fıkrasından cezalandırılmasına karar verilmesi...”.

²⁹³ YCGK, E.2020/58, K.2023/45, T.27.1.2023.

²⁹⁴ YCGK, E.2022/553, K.330, T.7.6.2023. “Örgütün varlığının, etkinliğinin ve gelişiminin sağlanması, hedeflerinin belirlenmesi, program ve stratejilerinin saptanmasını ifade eder. Ancak örgütün faaliyetleri çerçevesinde belirli bir suçun işlenmesini organize edenler ile bu suçun işlenmesini planlayıp yönetenler örgüt yöneticisi olarak kabul edilemez.”.

²⁹⁵ Yazar, 2025, s. 139.

pozisyonunda yer alarak faaliyetleri düzenleyen kişiler örgüt yöneticisi olarak cezalandırılmaktadır.²⁹⁶ Yüksek Mahkeme, örgüt içinde suçların işlenmesi sırasında bilgi ve belge akışı sağlayarak bu suçların işlenişini yöneten kişileri yönetici olarak cezalandırmıştır.²⁹⁷

TCK m. 220/5'e göre örgüt yöneticisi örgütün faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan dolayı fail olarak sorumlu olacaktır.²⁹⁸ Yüksek Mahkeme ve bazı yazarlar tarafından bu durum yer yer farazi bir azmettirme şeklinde tanımlanmıştır.²⁹⁹ Ancak Yüksek Mahkeme güncel kararlarında doktrinde eleştirilen³⁰⁰ bu tutumundan vazgeçerek m. 220/5'te azmettiren-azmettirilen ilişkisinin bulunmadığını belirtmiştir.³⁰¹ Ayrıca m. 220/4 uyarınca örgütün faaliyeti kapsamında işlenen suçlarda hem TCK m. 220 (örgüt yöneticiliği), hem de işlenen suça ilişkin hüküm uygulanacaktır. TCK m. 314/3'te yapılan 220. madde atfı nedeniyle gerçek içtima düzenlemesi silahlı örgüt suçu için de geçerlidir. Örgüt yöneticileri, silahlı terör örgütünün örgüt faaliyeti kapsamında işlediği suçlardan dolayı fail olarak sorumludur.³⁰²

---

²⁹⁶ Turabi, 2018, s. 279.

²⁹⁷ Yargıtay 9. CD., E.2013/8851, K.2013/14876, T.5.12.2013. “Sanıkların diğer örgüt üyelerini örgütün amaçları doğrultusunda sevk ve idare ettikleri, örgütün faaliyeti kapsamında yürütülen kişisel verilerin kaydedilmesi, özel hayatın ve haberleşmenin kaydetmek suretiyle ihlali ve devletin güvenliğine, iç ve dış siyasal yararlarına ilişkin bilgiler ile açıklanması yasaklanan bilgilerin; gizlilik, işbölümü ve hiyerarşik bir düzen ve disiplin içerisinde temin edilmesini ve buna ilişkin belge ve bilgi akışını sağladıkları tüm dosya kapsamından anlaşılma; eylemlerine uyan TCK'nın 220/1. maddesi uyarınca suç örgütünü yönetmek suçundan mahkumiyetleri yerine...”.

²⁹⁸ Öğretide, hükmün ceza yargılamalarında objektif sorumluluğa yol açacak şekilde yorumlanması eleştirilmektedir (Yazar, 2025, s. 379).

²⁹⁹ Yüksektepe, 2022, s. 97; Yargıtay 6. CD., E.2017/2056, K.2019/2679, T.29.4.2019. “...Örgüt yöneticisi bizzat, azmettiren olarak katılmadığında örgüt mensuplarının örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen tüm suçlardan örgüt yöneticileri ve örgüt mensupları üzerinde kurduğu hakimiyet, kontrol, talimat, hiyerarşi ve emir-komutanın bir sonucu olarak uygulanır. Bu hükümlerle farazi bir azmettirme düşünülmüştür. TCK'nın 220/5. maddesinin gerekçesi bu sorumluluğu açıklamaktadır.”.

³⁰⁰ Yazar, 2025, s. 338.

³⁰¹ Yargıtay, 3. CD., E.2021/10167, K.2023/5612, T.14.9.2023. “Diğer taraftan, 5237 sayılı TCK'nın 220/5 inci maddesi gerekçesi ile birlikte değerlendirildiğinde, yönettiği örgütün gücünden yararlanarak talimat alanın iradesi üzerinde hakimiyet kuran yöneticinin, serbest iradesi ile hareket etmeyen ve bir suç örgütünü mensubu olarak suç işleme kararının varlığının kabulünde zorunluluk bulunan fail arasında azmettiren-azmettirilen ilişkisinden bahsetme imkânı da bulunmamaktadır. Kanunun kabul ettiği sistemde, yöneticinin örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlardan, dolaylı fail olarak sorumlu tutulduğu görülmektedir.”.

³⁰² Ersan'a göre düzenleme iştirak hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir. Yöneticinin fail olarak sorumluluğuna gidilebilmesi için; yöneticinin planlamanın ötesine geçerek suçun icrası üzerinde de etkili olması gerekmektedir. Yönetici, yalnızca planlayan veya suçun işlenişine yardımda bulunan pozisyondaydı ve suçun icrasına katılmamışsa azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu olmalıdır (Ersan, 2013, s. 398-399).

Örgüt liderinin dolaylı fail olarak objektif sorumluluğuna varan bu durum doktrinde sıkça eleştirilmektedir.³⁰³ *Tulay*'a göre bu düzenlemenin temelinde ikame edilebilirlik³⁰⁴ anlayışı vardır. Örgüt lideri emri vermekte ve sonucu beklemektedir.³⁰⁵ Lider, emrin icrasından emindir zira üyeler adeta bir çarkın dişlileri gibi birbirinin yerine ikame edilebilir haldedir. Yöneticinin tek tek üyelerle iletişim kurmasına veya eylemi organize etmesine ihtiyaç yoktur. Ancak üyelerin ikame edilmediği durumlar tartışmalıdır. Örgütte, sözgelimi bomba yapımı konusunda uzman olan tek bir kişi varsa bu kişinin eyleminin ikame edilebileceği söylenemez. Ayrıca örgüt yöneticisinden bağımsız, onun iradesi olmadan da eylemler gerçekleştirilebilir.³⁰⁶ *Tulay* bu bağlamda kanunilik ilkesinin gereği ve doktrindeki gelişmelere uygun olarak madde metninin "*Kendi yokluğunda; ikame edilebilir şekilde eylemi gerçekleştirmeye hazır bulunan ve sınırlı olmayan şekilde cezai sorumluluk taşıyan başka kişileri, irade hakimiyeti tesis ederek ve verilecek emrin yerine getirileceğinden emin şekilde kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur*" şeklinde düzenlenmesini önermektedir. Böylece dolaylı faillik durumu belli şartlar dahilinde gündeme gelecek ve somut olayın özelliklerine göre iştirakin diğer görünüş şekilleri uygulanabilecektir.³⁰⁷ *Tulay*'ın görüşüne katılmakla birlikte bu şekilde tafsilatlı bir düzenlemenin yargı görevlilerini somut olaylar karşısında zor durumda bırakacağını ve doktrini donma tehlikesi³⁰⁸ ile karşı karşıya getireceğini düşünüyoruz. Bu nedenle madde metninde yapılacak düzenleme ile, gerekçede vurgulanan hususları da içeren sınırlayıcı bir düzenleme yapılmasının gerekli olduğu kanaatindeyiz.³⁰⁹ Binaenaleyh madde metninin "*Örgüt hiyerarşisinin verdiği güce dayanarak, ikame edilebilir yapıdaki örgüt*

³⁰³ İnci, Zekiye Özen, "Objektif Bir Sorumluluk Hali Olan Türk Ceza Kanunu'nun 220/5'inci Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı", *İzmir Barosu Dergisi*, c. 79, Ocak 2014 (1), ss. 23-26; Koca/Üzülmez'e göre örgüt lideri, üyeleri araç konumuna indirgemişse ancak dolaylı fail olarak sorumlu tutulmalıdır. Mevcut haliyle TCK m. 220/5 maddesi objektif sorumluluğuna yol açma ihtimali barındırmaktadır ve isabetli bir düzenleme değildir (Koca/Üzülmez, 2018, s. 458).

³⁰⁴ Madde gerekçesinde "görev verilen kişinin bu görevini yerine getirmemesi durumunda, hemen yerine bir diğer kişinin rahatlıkla ikame edilebileceği ve bundan dolayı örgüt yöneticilerinin dolaylı fail olarak da sorumlu olduğu" belirtilmiştir (Özgenç, 2025, s. 442).

³⁰⁵ Hiyerarşik yapının varlığı sayesinde emri birinin gerçekleştirememesi durumunda örgüt yöneticisi, yerine hemen birini ikame edebilme imkanına sahiptir. Bu yüzden örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan aynı zamanda fail olarak sorumludurlar (Özcan, 2013, s. 667).

³⁰⁶ *Tulay*, 2020, s. 1250.

³⁰⁷ *Tulay*, 2020, ss. 1250-1251.

³⁰⁸ Ceza hukukunda kanuni tanım ve tasniflerin içeriğe dair sınırlayıcı bir çerçeve oluşturduğu ve gelişime ket vurmaya neden olabileceğine dair açıklama için bkz: Koca/Üzülmez, 2018, ss. 186-187.

³⁰⁹ Yazar, 2025, s. 380.

üyelerini suçun işlenmesinde kullanan örgüt yöneticisi, işlenen suçlardan dolayı fail olarak sorumludur” şeklinde düzenlenmesi uygun olacaktır.

Örgüt yöneticisinin örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan dolayı sorumluluğu, komutası altındaki kişilerin eylemleri ve müdahale edip işlenmesinin önüne geçebileceği, genel bir etki gücüne sahip olduğu veya onay makamında bulunduğu faaliyetler ile sınırlıdır.³¹⁰ Örgüt hiyerarşisinde hakimiyeti altında bulunmayan, kendisinden daha üst düzeyde bulunan kişilerin faaliyetlerinden daha alt kademede örgüt yöneticisi mesul olmaz.³¹¹ Yöneticinin en azından fiile müdahale edip engelleyebilme bilgisine ve etkisine sahip olması gerekir.³¹² Sözgelimi il yöneticisinin sorumluluğu, kendi hakimiyet alanında bulunan örgüt mensuplarının eylemlerinden ibaretken, başka bir ilde bulunan kişilerin veya daha üst kademede bulunan yöneticilerin eylemlerinden bu kişi ayrıca fail olarak sorumlu olmaz.³¹³ Yöneticinin, örgüt üyelerinin faaliyetleri üzerinde hakimiyet kurmadığı, onları sevk ve idare etmediği, yönlendirmediği, eylemler hakkında bilgiye sahip olmadığı veya üyeleri birbirinin yerine ikame edemediği durumlarda bu hüküm uygulanamayacaktır.³¹⁴ Madde metninde yer alan “bütün suçlar” ibaresi daraltıcı bir yorum yapmayı sınırlar niteliktedir. İlgili ibare ‘suç ve cezanın şahsiliği’ ilkesine tezat oluşturmaktadır. Yukarıda izah edildiği üzere madde metninde gerekçeye paralel biçimde değişikliğe gidilmelidir.

Hiyerarşide üste çıkıldıkça örgüt yöneticisinin fail olarak sorumluluğu da genişler. TMK m. 7/1 örgüt faaliyetini düzenleyen kişinin örgütün yöneticisi olarak kabul

---

³¹⁰ Yargıtay 15. CD., E.2018/768, K.2019/4077, T.22.4.2019. “Örgüt yöneticisi bizzat, azmettiren olarak katılmadığında örgüt mensuplarının örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen tüm suçlardan örgüt yöneticileri ve örgüt mensupları üzerinde kurduğu hakimiyet, kontrol, talimat, hiyerarşi ve emir komutanın bir sonucu olarak uygulanır. Bu hükümle farazi bir azmettirme düşünülmüştür. TCK’nın 220/5. maddesinin gerekçesi bu sorumluluğu açıklamaktadır. Elbette bu durumda örgüt yöneticisinin somut olayda örgüt üyesi ve işlenecek amaç suç üzerinde hakimiyet, kontrol, bilgi ve yönlendirme güç ve yetkisinin olması halinde uygulama alanı bulacaktır. Bu alanı daraltma değildir. En azından müdahale edip suçun işlenmesinin önüne geçebilecek bilgi ve etkisinin olmasının veya yönlendirebilme konusuna yeterli hakimiyeti bulunması ya da örgütün üzerinde genel bir etki gücünün ya da bölgesel de olsa (onay makamı) konumunun olması aranmalıdır.”

³¹¹ Turabi, 2018, s. 277; Şen/Eryıldız, 2024, s. 544.

³¹² Yüksektepe, 2022, s. 97.

³¹³ Bununla birlikte örgüt yöneticisinin sorumluluğuna gidebilmek için yöneticinin talimatları bizzat vermiş olmasına da gerek yoktur (Özcan, 2013, s. 684).

³¹⁴ Yargıtay 16. CD., E.2015/5217, K.2016/2645, T.2.5.2016. İlgili daire bu uygulamanın sebebinin “ceza sorumluluğunun şahsiliği” ve iştirak halinde benimsenen “fiili hakimiyet” esaslarının bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Ancak yüksek yargının örgüt yöneticisinin objektif sorumluluğunu çağrıştıracak nitelikte kararlar verdiği de varittir. Yüksek Mahkeme TCK m. 220/5’in ceza sorumluluğunun şahsiliği ve faillik için gerekli olan fiil üzerinde müşterek olarak hakimiyet kurmuş olma ilkelerine istisna teşkil ettiğini belirterek objektif sorumluluk içeren kararlar da vermiştir (Yargıtay 16. CD., E.2019/521, K.2019/4769, T.5.7.2019).

edileceğini düzenlemiştir. Örgütün faaliyetini düzenleyen kişiler, örgüt üyesi olsa bile yönetici olarak kabul edilecek ve TCK m. 314/1 kapsamında sorumlu olacaktır.³¹⁵ Örgütler üyeler arası iş bölümüne dayanan, birbirini tamamlar nitelikte alanlardan oluşan yapılardır. Örgütün emir komuta zincirinde yer alamayıp, süregelen biçimde örgüt faaliyetine katılmayan kişiler örgütün talimatları ile bazı eylemleri organize edebilir.³¹⁶ Bilhassa hiyerarşik olarak üst kademede yer almasa da örgütün medya yapılanmasını veya propaganda mekanizmasını yöneten kişiler bu madde kapsamında yönetici olarak hüküm giyecektir.

Örgüt yöneticisinin sorumluluğu hakimiyet alanı dışında kalan fiiller için geçerli değildir.³¹⁷ Örneğin, yağma suçu için emir veren yöneticinin, mukavemet durumunda hareketsiz kalınması talimatı vermesi ancak örgüt üyesinin yağmayla birlikte mağduru da yaralaması durumunda örgüt yöneticisinin ayrıca yaralama suçu bakımından sorumluluğuna gidilmez.³¹⁸ Aynı durum silahlı terör örgütlerinin faaliyetleri için de geçerli olacaktır.

Örgüt yönetme mütemadi bir suçtur.³¹⁹ Örgütün hukuki varlığı; yapısı değişinceye, devlet tarafından dağıtılincaya veya kendiliğinden dağılincaya kadar devam eder.³²⁰ Örgütün kuruluş aşamasında görev aldıktan sonra örgüt yöneticisi veya sıradan bir üye olarak örgüt bünyesinde bulunan kişi, örgüt yönetme-örgüte üye olma suçları kesintisiz suçlar olduğundan dolayı örgüt kuruculuğundan ceza alacak; ayrıca örgüt üyeliği veya yöneticiliği gündeme gelmeyecektir.³²¹ Benzer şekilde üye olan bir kişi, daha sonra silahlı terör örgütü içinde yönetici pozisyonuna geçerse örgüt yöneticiliği üst kavram olduğundan cezai sorumluluk da yöneticilik kapsamında olacaktır.³²²

---

³¹⁵ Turabi, 2018, s. 279. Yazara göre düzenlemenin amacı terör örgütü faaliyetlerinin yasalarda yer alan boşluklardan yararlanılarak cezasız bırakılmasını engellemektir.

³¹⁶ Emek, 2016, s. 192.

³¹⁷ Yazar'a göre örgüt yöneticisi esasında başkasının fiilinden değil kendi fiilinden ve kusurundan sorumlu tutulmaktadır. Zira konumu ve hakimiyeti ile fiilleri yönlendirmektedir (Yazar, 2025, s. 380).

³¹⁸ Özcan, 2013, s. 683.

³¹⁹ Toroslu, 2005, s. 261; Özcan, 2013, s. 671; Salihoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 171; Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 110; Yüksektepe, 2022, s. 96; Ersan, 2013, s. 386.

³²⁰ Salihoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 171.

³²¹ Tozman, 2014, s. 280.

³²² Ersan, 2013, s. 384.

Uygulamada faillerin örgüt yöneticisi olup olmadığı tespit edilirken, kişilerin yaşı, örgüt içindeki konumu, faaliyetleri gibi durumlar göz önünde bulundurulmaktadır.³²³ Fiilin tespiti için örgütün amaç suçları gerçekleştirmek gayesiyle yaptığı en azından hazırlık hareketlerine yönelik kayda değer bulgu, belge veya delil olmalıdır.³²⁴

2.3.3. Örgüte Üye Olmak

TCK m. 314/2’de silahlı örgüte üye olmanın cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu fıkra göre örgüte üye olan kişiler, örgütü kuran veya yöneten kişilerden daha hafif şekilde cezalandırılacaktır. Örgütün amacına yönelik nedensel hareketi olan, örgüt disiplinine bağlı, örgüt hiyerarşisi içerisinde yer alan kişiler örgüt üyesidir.³²⁵ Kişilerin bilerek ve isteyerek örgüte üye olması gerekir; yalnızca belli suçları işlemek amacıyla örgütle birlikte hareket eden kişinin örgüt üyeliğinden söz edilemez.³²⁶ Kişiler örgüt içi iletişimi sağlamak, bilgi alışverişini gerçekleştirmek, planlamaya katkı sağlamak, istihbarat toplamak gibi aktif suçlara katılımı gerektirmeyen faaliyetleri gerçekleştirerek de örgüt üyesi olabilir.³²⁷

Kişinin eylemlerinin örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilebilmesi için örgütün silahlı terör örgütü olması gerekir. Örgüt üyesi katıldığı örgütün hiyerarşik yapısını bilerek amaç suçları işlemek saikiyle örgüte katılmalıdır. Ancak örgüt üyesinin işlenen fiillerin hukuki nitelendirilmesini bilmesine veya suç olduğunun farkında olmasına gerek yoktur.³²⁸

Örgütle bağlantıya geçen, örgütün eğitim ve propagandasından etkilenen ancak örgütsel bir bağ kurmayı³²⁹ örgüt için herhangi bir fiil icra etmeyen kişiler örgüt üyesi

³²³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 2. CD., E.2017/1847, K.2018/30, T.11.1.2018; Yüksektepe, 2022, s. 97.

³²⁴ Yüksektepe, 2022, s. 96.

³²⁵ Özek, 1998, s. 242; Yüksektepe, 2022, s. 98.

³²⁶ Karcılıoğlu, 2011, s. 89.

³²⁷ Tozman, 2014, s. 273.

³²⁸ Tozman, 2014, s. 275.

³²⁹ Yargıtay 3. CD., E.2022/18992, K.2022/5325, T.3.10.2022. “...somut olay değerlendirildiğinde; dosya kapsamına göre sanığın Deaş Terör Örgütü üyeleriyle whatsapp-telegram-facebook gibi sosyal ağ siteleri üzerinden irtibat sağlayarak Suriye’ye gidiş için yol durumunu sorması, kendisine ait olan facebook sayfası üzerinden Deaş Terör Örgütünü övücü resimler, örgütü simgeleyen afiş ve örgüt militanı fotoğrafları paylaşmasından ibaret eylemleri haricinde eylemi bulunmayan sanığın, bu eylem ve faaliyetinin örgüte sempati düzeyini aşır örgütün hiyerarşik yapısına dahil olduğunu gösterecek derecede çeşitlilik devamlılık ve yoğunluk göstermemesi karşısında, silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit olmayan sanığın CMK 223/2-e maddesi gereğince beraatine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması...”.

değildir.³³⁰ Yargı kararlarında örgüte katılmak için çaba içerisine giren, örgüt mensupları ile temasa geçmeden örgüte katılmak için seyahat eden kişi, örgüt üyesi olarak kabul edilmemiştir.³³¹ Örgüt üyeliğinin gerçekleşebilmesi için kişi, örgütün amacını bilmeli ve bu amacı benimseyerek örgüte katılmak istemelidir. Bu bağlamda örgütle organik³³² bir bağ da kurulmalıdır. Yalnızca örgüte sempati duymak, liderine saygı göstermek, örgütün ideolojisine dair yayınları okumak, örgütün amaçlarını benimsemek veya bu tür yayınları bulundurmamak örgüt üyeliği için yeterli değildir.³³³ Örgüt liderinin emri doğrultusunda yasal bir bankayı krizden kurtarma amaçlı kredi kullanımı örgüt liderine bağlılık ve örgüte yardım olarak kabul edilmekle birlikte münferit olarak örgüt üyeliği sonucunu doğurmaz.³³⁴ Salt söylem düzeyinde kalan, basın açıklaması veya yürüyüşten ibaret, örgütün emirleri doğrultusunda yapılan bir faaliyeti içermeyen fiillerin örgüt üyeliği kapsamında kabul edilmesi ifade özgürlüğünü zedelemektedir.³³⁵ Mamafih, örgüt üyeliğine kifayet etmeyen eylemler; suçu ve suçluyu övme, terör örgütünün propagandasını yapma gibi suçların oluşumuna neden olabilir.³³⁶

Silahlı örgüt üyeliği uzun süreli bir faaliyetin gerçekleşmiş olmasını gerektirir. Üyelik iki biçimde gerçekleşebilir: Birincisi; kişinin önce sempatzan olması, siyasi ve ideolojik eğitim aldıktan sonra kitle eylemlerine katılmasıdır. Kişi, adım adım örgüt içine çekilir ve sonraki aşamalarda kod adı³³⁷ verilerek askeri eğitim tabi tutulur. İkinci

---

³³⁰ Malkoç, 2013, s. 4818.

³³¹ YCGK, E.2007/270, K.2008/164, T.10.6.2008. “Yerleşik yargısal kararlarda belirlenen ilkelere göre, failin salt silahlı örgüte ilgi duyması, örgüte katılmak için zemin arayışına girmesi, bu amaçla kendisini örgüte ulaştırabilecek kişilerle temasa geçmeye çalışması ve örgüt mensuplarıyla görüşüp buluşmadan salt örgüte katılmak amacıyla başka bir bölgeye yolculuk yapması silahlı örgüt üyeliği suçunun oluşumu için yeterli değildir.”

³³² Organik bağ; örgüt mensubunu emir almaya hazır tutan, dinamik, hiyerarşik konumun varlığını teşhis eden, üyeliğin en temel unsuru şeklinde tanımlanmaktadır (Yargıtay 16.CD E.2018/1222, 2018/41. 13.11.2018).

³³³ Evik, 2013, s. 684; YCGK, E.2023/537, K.2024/375, T.27.11.2024.

³³⁴ YCGK, E.2024/93 K.2024/148, T.27.3.2024. “...kişisel yarar amacı güdülmeksizin örgütün finans kaynaklarından olan bankanın krizden kurtarılması için örgüt liderinin talimatı doğrultusunda hareket edilip zaman zaman başka bankalardan kredi kullanmak suretiyle Bankasya'ya para yatırılması örgüte ve liderine bağlılığı gösteren bir faaliyet olarak değerlendirilmiştir. Bu faaliyetin tek başına örgüt üyeliği için yeterli kriter olarak kabul edilmesi mümkün değil ise de terör örgütüne yardım etme olarak değerlendirilebilecektir.”

³³⁵ AİHM, İmret (No. 2)/Türkiye, (B. No: 57316/10, T.10.7.2018, § 22). [https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=001-187812&filename=CASE%20OF%20C4%B0MRET%20v.%20TURKEY%20\(E.T.9.9.2025\)](https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/?library=ECHR&id=001-187812&filename=CASE%20OF%20C4%B0MRET%20v.%20TURKEY%20(E.T.9.9.2025)).

³³⁶ Kan, 2024, s. 157.

³³⁷ Akkaya'ya göre uygulamada kabul edilen, kişiye örgüt tarafından kod adı verilmesinin örgüt üyeliğine delil teşkil etmesi hatalıdır (Akkaya, 2009, s. 221).

yöntemde ise; bir ideolojik gelişim süreci olmadan kişiler örgütle bağ kurarak yoğunluk, süreklilik ve çeşitlilik gösteren ileri düzeyde nitelikleri olan eylemlerde bulunur.³³⁸

Kişinin örgüt üyesi olması için örgüt yöneticileri tarafından onay almasının gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Bir görüşe göre yöneticilerden onay alınmaksızın failin örgüte katılma yönünde sürekli ve aktif irade ortaya koymuş olması örgüte üyelik için yeterlidir.³³⁹ Örgüte üye olduğuna dair resmi bir seremoni veya örgütün kendisine ait yemin töreni benzeri prosedür gerekmez.³⁴⁰ Öğretide ve madde gerekçesinde yer alan tek taraflı irade beyanı ile örgüte katılmanın mümkün olduğu yönündeki görüşlere³⁴¹ katılmıyoruz. Bizim de katıldığımız görüşe göre, tek taraflı irade beyanın kabulü örgütün hiyerarşik ve organik yapısının inkârı manasına gelecektir. Bu minvalde kişilerin örgüt üyesi olarak kabul edilebilmeleri için kişinin eylemleri ile örgüte bağlılığını göstermesi, örgütün de bu kişiyi kabul ettiğini açıkça veya zımnen belirtmesi gerekmektedir.³⁴² Aksi takdirde m. 220/7 kapsamında, örgüte örgüt yöneticilerinin rızası olmadan yardım eden kişi ile örgüt üyesi aynı kapsamda değerlendirilecek ve maddede yer alan örgüt üyesi ile örgüte yardım eden kişi ayrımı gereksiz hale gelecektir.³⁴³

Fail, örgüt tarafından üye olarak kabul edilmeden önce örgüte kabul edilmek için bir suç irtikap ederse m. 220/7 kapsamında örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi olarak cezalandırılmalıdır.³⁴⁴

Örgüt üyesi örgütün hiyerarşisine dahil olmalı, emir komuta zincirinde yer alıp verilecek görevleri yerine getirmeye hazır bulunmalıdır. Organik bağ, faili aktif ve talimat almaya açık tutan en önemli unsurdur.³⁴⁵ Örgüt üyesini yöneticilerden ayıran en önemli fark, üyenin verilen emirleri sorgulamadan teslimiyet içinde yerine getirmesidir. Bununla birlikte süreklilik, yoğunluk ve çeşitlilik³⁴⁶ niteliklerini haiz olmayan fakat işleniş biçimi, niteliği, örgütün amacı ve menfaatlerine katkısı dikkate alındığında sadece örgüt

---

³³⁸ Baltacı, 2007, s. 184; Bu yönde çeşitli yargıtay kararları için bkz: Baltacı, 2007, ss. 188-239.

³³⁹ Ersan, 2013, s. 386.

³⁴⁰ Tozman, 2014, s. 276; Karcıoğlu, 2011, s. 99.

³⁴¹ Özgenç, 2012, s. 22; Ersan, 2013, s. 386; Dursun, 2008, s. 205; Özcan, 2013, s. 667.

³⁴² Karcıoğlu, 2011, ss. 99-100; Tozman, 2014, s. 273; Evik, 2013, s. 685; Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 975.

³⁴³ Kavlak, 2017, s. 403.

³⁴⁴ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 975.

³⁴⁵ YCGK, E.2023/537, K.2024/375, T.27.11.2024.

³⁴⁶ Turinay'a göre bu üç koşulun birlikte bulunmasına gerek yoktur. Birinin bile olması üyelik için yeterlidir (Turinay, 2019, s. 276). Uygulamada üç koşul birlikte aranmaktadır (Yargıtay 16. CD., E.2019/521, K.2019/4769, T.5.7.2019).

üyesinden sadır olabilecek eylemleri yapan failler de örgüt üyesi olarak kabul edilecektir.³⁴⁷ Ayrıca fiilin işleniş biçimi göz önünde bulundurulduğunda fail, örgütün deşifre olmasını engellemek amacıyla gizliliğe riayet ediyorsa, bu amaçla belli yöntem ve teknikler dahilinde faaliyetlerini sürdürmüşse, bu durum failin örgütle bağlantısına yönelik somut delil teşkil eder.³⁴⁸

Örgüt üyeliği suçunun meydana gelebilmesi için kişinin illa ki örgüt faaliyeti kapsamında suç işlemiş olması gerekmez.³⁴⁹ Lakin herhangi bir suç işlememiş kişinin örgüt üyesi olarak değerlendirilebilmesi için örgütün varlığına veya örgütün güçlendirilmesine nedensel bağı belirgin olan maddi veya manevi müşahhas bir katkısının olması şarttır.³⁵⁰ Örgüt üyesinin hiyerarşiye dahil olarak, emir ve talimatları gerçekleştirmek amacıyla hazır şekilde bulunması örgüte güç katan somut bir katkı olarak kabul edilmektedir.³⁵¹ Örgüte manevi güç katan kişilerin, uzun yıllar maddi olarak katkı sağlayan kişilerle aynı nitelikte kabul edilmesi eşitsiz görünebilir. Ancak madde metninde yer alan beş yıldan on yıla kadar hapis cezası verilebileceği hükmü cezanın belirlenmesinde göz önünde tutularak, üyelerin katkısına göre ceza tayin edilebilir.³⁵²

Suç örgütlerini düzenleyen TCK m. 220'nin 4. fıkrasında "*Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.*" denilmektedir. Silahlı örgüt suçundaki atıf nedeniyle; bu suçta fail hem silahlı örgüt suçundan hem de işlediği suçtan sorumlu olacaktır. "*Örgüt faaliyeti çerçevesinde*" ifadesi muğlak bir anlam ihtiva eder görünmektedir, zira burada kastın yalnızca "*örgütün işlemeyi hedeflediği suç*" olup olmadığı açık değildir. Bununla birlikte öğretide ifadenin açık olduğu, kişinin hem silahlı örgüt suçu ve silahlı örgütün işlemeyi amaçladığı suçtan hem de bu suçları işlerken işlemiş olduğu diğer suçlardan yargılanacağı savunulmaktadır.³⁵³

---

³⁴⁷ YCGK, E.2023/537, K.2024/375, T.27.11.2024. "*Ancak niteliği, işleniş biçimi, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı, örgütün amacı ve menfaatlerine katkısı itibarıyla süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk özelliği olmasa da ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilen suçların faillerinin de örgüt üyesi olduğunun kabulü gerekir.*"

³⁴⁸ YCGK, E.2024/93 K.2024/148, T.27.3.2024.

³⁴⁹ Arslan, Uğur, "Silahlı Terör Örgütü Üyeliği Suçu Özelinde Bir Tartışma: Suçüstü Hali Yargı Mensuplarına Tanınan Özel Usuli Güvencelerin İstisnası Olabilir mi?", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, c. 37, Ocak-Şubat 2025 (176), s. 77; Kan, 2024, s. 156.

³⁵⁰ YCGK, E.2024/93, K.2024/148, T.27.3.2024.

³⁵¹ Tozman, 2014, s. 267.

³⁵² Tozman, 2014, s. 268.

³⁵³ Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 404.

Örgüt üyeliği temadi eden bir suç olduğundan suç tarihi yakalanma veya kesintiye uğrama tarihidir.³⁵⁴ Yargılama safhasında kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılabilmesi için gerçekleştirdikleri eylemlerin “devamlılığı, çeşitliliği ve yoğunluğuyla” örgütle olan organik bağı göstermesi veya kişinin eylemlerinin onun örgütün hiyerarşik yapısı içinde olduğunu kanıtlaması gerekmektedir.³⁵⁵

Bu itibarla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, kararlarında, somut olayda örgüt üyeliğine delil oluşturan fiillerin örgütle organik bağı kesin biçimde ispat edecek nitelikte olması gerektiğini vurgulamaktadır.³⁵⁶ Örgüt üyeliği; bilme ve isteme unsurlarını içeren, failin davranışlarının sonuçlarını kesin biçimde öngörebildiği fiillerle icra edilir. Muhakeme sürecinde ortaya konulan delillerle suçun manevi unsurlarının ispat edilememesi, sıklıkla, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde (AİHS) yer alan “kanunsuz ceza olmaz” ilkesine aykırılık nedeniyle hak ihlali kararlarına konu olmaktadır.

Bu minvalde, esas itibariyle kanunların sistematik ve erişilebilir biçimde düzenlenmesi, kanunilik ilkesi için yeterli görülmez. Yargı içtihatları ile birlikte kanunun kapsamı ve uygulanma biçiminin de öngörülebilirliği sağlaması gerekir. Kişiler, kanun lafzından yola çıkarak hangi davranışlarının suç oluşturduğunu hangisinin oluşturmadığını öngörebilmelidir. Kanunda belirtilmeyen hususlar, yargı kararları vesilesiyle anlaşılır hale getirilebilir.³⁵⁷

Örgüt üyeliği yönündeki doğrudan kastın tespitinin, yargılama safahatı içinde delillerin ve itirazların tüm yönleriyle incelenmesi sonucu yapılması gerekir.³⁵⁸ Bilhassa

---

³⁵⁴ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 208.

³⁵⁵ AİHM, İmret (No. 2)/Türkiye, (B.No: 57316/10, T.10.7.2018, § 22).

³⁵⁶ AİHM, Karşı ve Diğerleri/Türkiye, (B.No:18692/20, T.16.12.2025 § 11). “*The fact nevertheless remains that the establishment of the mere use of ByLock served, on its own, as conclusive proof of the presence of all of the constituent elements of the crime of membership of an armed terrorist organisation as defined in domestic law. The Court has declared this approach of the domestic courts, which effectively imputed objective liability to the users of ByLock, to be in contravention of the principle of legality safeguarded under Article 7 of the Convention.*” (Bunun birlikte, salt ByLock kullanımının tespiti, tek başına, iç hukukta düzenlenen silahlı terör örgütü üyeliğinin tüm kurucu unsurlarının varlığının nihai kanıtı olarak kabul edilmektedir. Mahkeme (AİHM), ByLock kullanıcılarına objektif sorumluluk isnadına yol açan iç yargıdaki bu yaklaşımın Sözleşme’nin (AİHS) 7. maddesinde güvence altına alınan kanunilik ilkesine aykırılık teşkil ettiğine hükmetmiştir).

³⁵⁷ Karabulut, Efe Can, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yüksel Yalçınkaya v. Türkiye Karar İncelemesi”, *Karar İncelemeleri Dergisi*, c. 2, Mart 2024 (2), s.128.

³⁵⁸ AYM, (Ejder Güzel [1. B.], B. No: 2020/13491, 12/4/2023, § 63). “*Sonuç olarak somut olayda, mahkûmiyete belirleyici delil olarak esas alınan örgüt talimatı ile ByLock programına dahil olunması ve gizliliği sağlamak için bu programın haberleşme amacıyla kullanılması olgusunun ispatı açısından yargı makamlarınca esas alınan delillere karşı ByLock programını kullandığını kabul etmeyen başvuruçunun, Yargıtay içtihatları doğrultusunda da salt bu programı telefonlarına indirdiğine (yüklediğine) dair*

örgüt üyeliğine delil olarak öne sürülen eylemler, sanığın aksini ispatlayabilme imkanını ihtiva etmeli ve suçun sübutunu ortaya koyar biçimde yargılama sürecinde incelenmelidir.³⁵⁹ AİHM içtihatlarında vurgulandığı üzere sarıh biçimde örgüt üyeliğini ispat etmeyen maddi olgular tek başlarına örgüt üyeliğini oluşturmaz. Fiilin, salt örgüt üyeleri olarak görülen kişilerden sadır olan bir hareket olması, sanığın aynı fiili örgütsel gaye ile gerçekleştirdiğinin veya örgüt hiyerarşisine dahil olduğunun ispatı için yeterli değildir.³⁶⁰ Bu bağlamda, eylemin, suçun oluşumu için aranan ‘çok özel kastın’ varlığını ispatlayabilmesi için bireysel olarak üyeliğin gerekliliğini sağlar özelliklere sahip olması gerekir. Örgütün tabanına yayılan ve münhasıran örgüt üyelerine özgü olmayan, farklı gayelerle gerçekleştirilmesi muhtemel fiiller, doğrudan örgüt üyeliği sonucunu doğurmaz.³⁶¹ Örgüt üyelerine münhasır fiiller ise ancak kişinin bu fiilin özel niteliğini bilerek hareket etmesi durumunda manevi unsurun oluştuğuna delil teşkil eder.³⁶²

AİHM, Yalçınkaya/Türkiye başvurusunda, ByLock kripto iletişim uygulamasını kullanma fiilinin kategorik olarak örgüt üyeliği kapsamında ele alınmasını “*Kanunsuz ceza olmaz.*” ilkesinin ihlali olarak değerlendirmiştir. Başvurucunun hüküm giydiği TCK’nin 314/2 maddesinden veya yargı içtihatlarından yola çıkarak kişilerin; ByLock kullanımının suç olduğunu, kullanımının doğrudan örgüt üyeliğine sebebiyet vereceğini öngörebilmesi mümkün değildir.³⁶³ Bu minvalde, örgüt üyeliğine bağlanan neticenin

---

kabulüne ve CGNAT kayıtlarına dayalı olarak ByLock programını örgüt içi iletişimde kullandığı sonucuna varılmayacağına dair ileri sürdüğü, ayrı ve açık yanıt verilmesini gerektiren hususların varlığına rağmen davanın sonucuna etkili olabilecek nitelikteki iddiaların karşılanmadığı anlaşılmıştır.”

³⁵⁹ Karabulut, 2024, s. 139.

³⁶⁰ AİHM, Yalçınkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 263). “*Mahkeme bu bağlamda, ilgili ulusal mahkeme kararlarında, ByLock kullanımının, bu kullanımın gerçekte neyi gerektirdiğine bakılmaksızın, başvuranın FETÖ/PDY’nin cebir ve şiddet kullanarak ulaşmayı amaçladığı terörist amaçlar taşıdığını bildiği sonucuna doğrudan nasıl yol açtığı gibi, suçun özüne ilişkin bazı hususlara veya FETÖ/PDY’nin iradesine boyun eğdiğini, amaçlarını gerçekleştirmek için özel bir niyete sahip olduğunu ve hiyerarşisinin bir parçası olarak faaliyetlerine katıldığını veya ulusal hukukun gerektirdiği şekilde örgütün fiili varlığına veya güçlenmesine herhangi başka bir somut maddi veya manevi katkı sağladığına ilişkin anlamlı bir açıklama bulunmadığına işaret etmektedir.*”

³⁶¹ Karabulut, 2024, s. 140.

³⁶² Özgenç, İzzet, Suç Örgütleri, (15.baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s. 131. Özgenç’e göre, münhasıran örgüt üyeleri tarafından kullanıldığına dair yargı kararları bulunan, kapalı devre bir iletişim uygulaması olan ByLock’un kullanımı; kişinin, bu uygulama üzerinden suç irtikap edildiğine ve üyelere özel bir uygulama olduğu bilgisine sahip olması durumunda örgüt üyeliğine karine oluşturur (Özgenç, 2023, s. 131).

³⁶³ AİHM, Yalçınkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 271). “*...ulusal mahkemeler tarafından, Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu’nun ilgili hükümlerinin geniş yorumlanması yoluyla, ByLock kullanımının silahlı terör örgütü üyeliği anlamına geldiğinin tespit edilmesi, başvuranın özel durumunda, iç hukuktaki suçun yasal tanımı kapsamında gerekli olan bilgi ve kastın varlığını tespit etmeye çalışmadan, ByLock kullanımına etkili bir şekilde objektif sorumluluk yüklemiştir. Mahkeme, ulusal mahkemeler tarafından kanunun bu şekilde geniş ve öngörülemez bir şekilde yorumlanmasının, suçun kurucu -özellikle*

ByLock kullanımına bağlanması, failin terör örgütüne üye olmak bakımından doğrudan kastının bulunup bulunmadığını araştırma zeminini de ortadan kaldırmıştır.³⁶⁴ AİHM, iletişimin içeriğinin tespit edilememesi durumunda, uygulamaya yönelik genel sonuçlar çıkarmak suretiyle kullanıcılara ceza verilmesini yasallık, öngörülebilirlik ve bireysel cezai sorumluluğa aykırı olduğunu değerlendirmektedir.³⁶⁵

Doktrinde ByLock uygulamasına yönelik yargılama sürecinde maddi gerçeğin ortaya çıkarılabilmesi için;

- a. Hangi tarih itibarıyla ByLock kullanımının gerçekleştiğinin,
- b. Uygulama üzerinden kimlerle ve ne zaman iletişim kurulduğunun,
- c. İletişim içeriğinin yazılı yapılan kısmının tespitinin,

gerekliği vurgulanmaktadır.³⁶⁶

2.3.4. Örgüte Yardım Etme ve Örgüt Adına Suç İşleme

Örgüte üye olmamakla birlikte örgüte yardım etmek amacıyla suç olan bir eylemin icra edilmesi durumunda TCK m. 220/6'da yer alan örgüt adına suç işleme ile TCK m. 220/7'de yer alan örgüte yardım etme durumları gündeme gelecektir.³⁶⁷ İlgili hükümler TCK m. 314/3³⁶⁸ maddesi ve TCK m. 314/4 atfı nedeniyle silahlı terör örgütleri için de geçerlidir.

Örgüt liderinin talimatı doğrultusunda bankaya para yatırma³⁶⁹, yer temin etme, örgüte parasal yardımda bulunma, örgütsel eğitim verme, kesintisiz ve sürekli olmayacak

---

de manevi- unsurlarını bir kenara bırakma ve bu suçu katı bir sorumluluk suçuna benzetme ve böylece iç hukukta açıkça belirtilen gerekliliklerden ayrılma etkisi yarattığı görüşündedir. Dolayısıyla, suçun kapsamı, 7. maddenin amaç ve hedefine aykırı olarak, öngörülemez bir şekilde başvuranın aleyhine genişletilmiştir.”

³⁶⁴ Karabulut, 2024, s. 141.

³⁶⁵ AİHM, Yalçınkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 265). “Bu, ByLock uygulamasının bazı ve hatta birçok kişi tarafından, ulusal makamlar tarafından bu terime atfedilen anlamda bir “örgütsel iletişim” aracı olarak kullanıldığına itiraz etmek değildir. Bununla birlikte, belirli bir sanığa ilişkin somut içerik veya diğer ilgili bilgilerin yokluğunda, bu tür kullanıcıların profilinden ve paylaşımlarından tüm kullanıcı tabanı için belirleyici sonuçlar çıkarmak sadece öngörülemez değil, aynı zamanda yasallık ilkesine ve bireysel cezai sorumluluğa da aykırıdır.”

³⁶⁶ Özgenç, 2023, s. 108, dipnot: 157.

³⁶⁷ Tulay, Muhammed Emre, “Örgüt Üyesi Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç İşlemek (TCK m. 220/6)”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018b (26), s. 5.

³⁶⁸ Anayasa Mahkemesi'nin 9.1.2024 tarihli, E. 2024/81, K. 2024/189 sayılı kararı ilgili madde iptal edilmiştir ve kararın resmî gazetede yayımlanmasından itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girmesine hükmedilmiştir.

³⁶⁹ Yargıtay 16. CD., E.2017/1862, K.2017/5796, T.20.12.2017.

biçimde bilgi alışverişini sağlama,³⁷⁰ örgüt üyesine elbise olarak tedavisini sağlama³⁷¹ gibi faaliyetler zaman dilimi, organik bağ, eylemin niteliği de göz önünde bulundurularak örgüte yardım etmeye örneklik oluşturur.³⁷² Silahlı terör örgütüne yardım fiilinin suç teşkil etmesi için örgütten izin almak gerekmediği gibi yardımın örgütünün tamamına yapılması da şart değildir.³⁷³

Hiyerarşik terör yapısı içinde yer almamakla birlikte, terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme halinde TCK m. 314/4'ün atfıyla m. 220/7'de düzenlenen örgüte yardım suçu meydana gelecektir.³⁷⁴ Madde metninde örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı belirtilmektedir.³⁷⁵ Örgüte üye olan kişiler, örgütün amaçlarına katkı sağlamakta ve aslında örgüte fiilen yardım etmektedirler. TCK m. 220/7'de düzenlenen örgüte yardım etme fiilinin üye olmaktan en belirgin farkı, örgüt üyeliğinin de şartlarını oluşturan yardımın sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğudur.³⁷⁶ Bununla birlikte bu kıstasları sağlamayan bir fiil de ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilecek nitelikte ise failler örgüt üyesi olarak kabul edilir.³⁷⁷ Dolayısıyla eylemi yoğunluk, süreklilik ve çeşitlilik unsurlarını ihtiva etmeyen bir kişi; fiili aynı

³⁷⁰ YCGK, E.1995/306, K.1995/383, T.19.12.1995.

³⁷¹ Yargıtay 9. CD., E.2009/12787, K.2009/1105, T.2.11.2009.

³⁷² Turinay, 2019, s. 301; Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun yerleşik içtihat ve uygulamalarına göre "örgüt üyelerini barındırma veya barınacak yer gösterme, örgüte erzak veya lojistik sağlama, örgüte ait malzeme, belge ve doküman saklama, örgüte eleman temini, rehberlik etme, örgüt üyelerinin, sipariş ettikleri malzemeleri temin etme, hasta veya yaralı örgüt üyelerini tedavi etme, örgüte ilaç temini" gibi yardım kapsamında değerlendirilebilecek her türlü eylem örgüte yardım suçunun fiilini oluşturabilir (YCGK, E.2017/693, K.2019/352, T.30.4.2019).

³⁷³ Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 112.

³⁷⁴ Çakır, Kerim, "Terörizmin Finansmanı Suçu ile (TFÖK. 4/1) Silahlı Terör Örgütüne Yardım Suçunun (TCK 314/3, m. 220//, m. 314/2) Ayırımı", *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 2*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara 2024, s. 3.

³⁷⁵ Yargıtay'a göre bu kişiler örgüt üyesi olarak cezalandırılrsa da örgüt üyesi olarak kabul edilmemektedir. Bu nedenle mükerrirlere özgü infaz rejiminin örgüt mensuplarına da uygulanacağı yönündeki TCK m. 58/7-9 bu kişilere uygulanmaz (YCGK, E.2016/1177, K.2018, T.1.11.2018. "...örgüte yardım etme kastıyla, örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen ve 3713 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan suçlar yönünden sanığın tehlikelilik hâlinin de örgüt mensubu suçlu olup olmadığına göre belirlenmesinin gerekeceği hususu ile birlikte değerlendirildiğinde; örgüt mensubu suçlu olmayan sanık hakkında örgüte yardım etme ve azmettirdiği tehdit suçları yönünden TCK'nın 58. maddesinin dokuzuncu fıkrasının uygulanma imkânının bulunmadığının kabulü gerekmektedir."; Y.8. CD., T. 9.7.2009, 942/10655 E-K. "...örgüt mensubu olmayan sanık hakkında TCK'nın 58/7-9. madde ve fıkrasının uygulanamayacağına gözetilmemesi...". akt; Parlar, A., M. Hatipoğlu, Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu 3.Cilt, (3. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010, s. 3503).

³⁷⁶ Demir, 2022, s. 123.

³⁷⁷ Yargıtay 16. CD., E.2019/521, K.2019/4769, T.5.7.2019. "Ancak niteliği, işleniş biçimi, meydana gelen zarar ve tehlikenin ağırlığı, örgütün amacı ve menfaatlerine katkısı itibariyle süreklilik, çeşitlilik ve yoğunluk özelliği olmasa da ancak örgüt üyeleri tarafından işlenebilen suçların faillerinin de örgüt üyesi olduğunun kabulü gerekir...".

zamanda ancak örgüt üyesinden sadır olabilecek bir fiil niteliğinde de değilse örgüte yardım, örgüt propagandası veya örgüt adına suç işleme hükümlerinden birisi ile cezalandırılacaktır.³⁷⁸ Malzeme sağlama, örgütsel eğitim verme, yer sağlama halleri veya örgüt mensupların evinde barındırmak gibi eylemler yardım etme fiilinin ötesine geçip organik bir bağa işaret ederse artık üyelik suçu oluşur.³⁷⁹

Madde metninde yer alan bilerek ve isteyerek ifadesi örgütlerin insanları yardım etmeye zorlamaları durumunu araştırmaya ve örgütün durumunu bilerek yardım eden kişileri cezalandırmaya yöneliktir.³⁸⁰ Zira yardımın örgütün amaçlarını gerçekleştirmesine katkı sağlayacak nitelikte olması gereklidir³⁸¹ ve her türlü yardım bu kapsamda cezalandırılmamalıdır.³⁸² Bu minvalde insani yardım saikiyle yapılan yardımlar da bu suçu oluşturmaz.³⁸³

Örgüte yardım fiili üç ayrı şekilde düzenlenmiştir: Genel norm niteliğinde olan TCK m. 220/7, silah sağlama biçimindeki yardımın özel suç tipi olarak düzenlendiği TCK m. 315 ve terörün finansmanı suçu.³⁸⁴ Örgüte yardım etmenin özel şekillerinden olan örgüte bilerek ve isteyerek silah temin edilmesi durumunda TCK m. 315'teki silah sağlama suçu; terör örgütlerine veya mensuplarına para ile temsil edilebilen maddi veya gayri maddi mal, hak, alacak veya bunları temsil eden belgeyi temin etme durumunda Terörün Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunu (TFÖHK) m. 4.'teki terörizmin finansmanı suçu meydana gelecektir.³⁸⁵ Failin silahlı terör örgütüne eleman sağlayarak irtikap ettiği TCK m. 314/4 – m. 220/7'teki suç ile bu örgüte maddi kaynak sağlayarak irtikap ettiği TFK m. 4'teki suçun birlikte işlenmesi durumunda gerçek içtima hükümleri uygulanmalı ve fail iki ayrı suçtan cezalandırılmalıdır.³⁸⁶

Terör örgütü propagandası yapma, manevi nitelikte bir yardım olup, TMK m. 7/2 hükmü TCK m. 220/7 hükmüne kıyasla özel norm olarak kabul edilmekte ve bu tip bir yardım örgüte yardım kapsamında değerlendirilmemektedir.³⁸⁷ Örgüte yardım fiilini

---

³⁷⁸ Demir, 2022, s. 129.

³⁷⁹ Yargıtay 16. CD., E.2015/1699, K.2016/369, T.20.1.2016.

³⁸⁰ Emek, 2016, s. 201.

³⁸¹ Yargıtay 16. CD., E.2018/4588, K.2019/4231, T.17.6.2019.

³⁸² Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 116.

³⁸³ A.g.e.

³⁸⁴ Limoncu, 2022, s. 225.

³⁸⁵ Yargıtay 16. CD., E.2015/334, K.2015/926, T.30.4.2015.

³⁸⁶ Gödekli, 2017, ss. 333-334.

³⁸⁷ Yargıtay 16. CD., E.2019/1989, K.2020/2030, T.16.3.2020.

propaganda fiilinden ayıran belirleyici ölçüt fiilin maddi olup olmadığıdır.³⁸⁸ Yazılı, sözlü eylemler, gösteri, imza kampanyası³⁸⁹, protesto³⁹⁰ manevi yardım yani terör örgütü propagandası suçunu oluştururken, yazılı ve sözlü eylemlerin yanında maddi katkının da yapılması terör örgütüne yardım suçunu oluşturur.³⁹¹ Buna ek olarak bu tür eylemlerin süreklilik, yoğunluk ve çeşitlilik göstermesi durumunda silahlı terör örgütüne üye olma suçu meydana gelecektir.³⁹²

Örgüt üyesi olmayan bir kişinin mevcut bir örgüt adına suç işlemesi ve bu örgütün silahlı terör örgütü olması durumunda TCK m. 314/3'te yer alan hüküm uygulanmaktaydı. TCK m. 220/6 ve m. 314/3'te örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenlerin cezalandırılması hüküm altına alınmıştı.³⁹³ Böyle bir durumda gerçek içtima kuralı uygulanacak ve fail hem işlediği suçtan hem de örgüt üyeliğinden ceza alacaktı.³⁹⁴ Örgüt adına suç işlenebilmesi için örgütün bilgisi ve istemleri dahilinde eylemler gerçekleştirilmeliydi.³⁹⁵ Örgüt üyeliği için eylem sürekliliği, çeşitliliği ve

---

³⁸⁸ Karcılıoğlu, 2011, s. 90; YCGK, E. 2007/230, K.2008/23, T.12.12.2008; Balcı/Çakır/Başoğlu'na göre suça teşvik, cesaretlendirme, suç işleme kararını kuvvetlendirme gibi manevi yardımlar da silahlı örgüte yardım etme suçunu meydana getirir (Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 114).

³⁸⁹ YCGK, E. 2007/230, K.2008/23, T.12.12.2008.

³⁹⁰ Protesto eylemlerinin sürekliliği örgüt üyeliği suçuna delil olacaktır (Yargıtay 16. CD., E.2015/1381, K. 2015/930, T.27.4.2015). "...yirmi ayrı terör örgütünün propagandasına dönüşen gösterilere katılma eyleminin, örgüt faaliyetlerindeki süreklilik ve yoğunluğu itibarıyla, silahlı terör örgütü üyeliği suçunu oluşturacağı...".

³⁹¹ Yargıtay 16. CD., E.2019/10738, K.2020/367, T.20.1.2020. "...ses sanatçısı ve film yapımcısı olan ve örgütün hiyerarşisinde yer aldığına ilişkin dosya kapsamında delil bulunmayan sanığın, sosyal medya hesaplarındaki paylaşımları ve müzik klipleri ile çektiği filmin konusu itibarıyla silahlı terör örgütünü övme ve örgütün propagandasını yapma şeklindeki maddi nitelikteki davranışlarının bir bütün halinde silahlı terör örgütüne yardım etme suçunu oluşturacağı..."; Kan'a göre film çekme yazılı açıklama gibi bedeni eylemlerin maddi yardım olarak kabul edilmesi doğru değildir (Kan, 2024, s. 159). Bize göre; örgütün yapılanmasına ve hedeflerine doğrudan katkı sağlayan film çekme gibi eylemler modern terör örgütlerinin medya yapılanmasının önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Gerstel, Dylan, "ISIS and Innovative Propaganda: Confronting Extremism in the Digital Age", *Swarthmore International Relations Journal*, Ocak 2016 (1), s. 3, <https://works.swarthmore.edu/swarthmoreirjournal/vol1/iss1/5/> (E.T. 1.12.2025). Dolayısıyla gösteri ve protesto gibi demokratik hakların ve düşünce açıklamalarının dışında doğrudan örgüt propagandasına yönelik içerik oluşturma örgüte yardım suçunu oluşturacaktır.

³⁹² Kan, 2024, s. 159; Kılınc'a göre maddi-manevi yardım ayrımı 2006 yılındaki değişiklikten önce geçerliydi ve propaganda suçunun eklenmesi ile bu ayrım ortadan kalkmıştır (Kılınc, Bilal, "Terörizmin Finansmanı Suçu ve Malvarlığı Değerlerinin Dondurulması", (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul 2025, s. 280-281). Kitapçioğlu Yüksel de maddi-manevi yardım ayrımının ortadan kaldırılarak somut olay özelinde eylemin yardım niteliğinde mi yoksa propaganda mı olduğunun belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir (Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 323). Balcı/Çakır/Başoğlu'na göre maddi-manevi her türlü yardım silahlı terör örgütüne yardım suçunu oluşturur (Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 109).

³⁹³ İlgili kanun hükmü yürürlükte olduğu süre içerisinde hukukun genel mantığına ters düşmesi nedeniyle eleştirilmekteydi (Özcan, 2013, s. 673).

³⁹⁴ Gerçekler, 2014, s. 5704.

³⁹⁵ AYM, E.1991/18, K.1992/20, T.31.3.1992.

yoğunluğu gerekirken örgüt adına suç işlemek fiili için tek bir suç işlenmesi de yeterlidir.³⁹⁶ TCK 220/6 maddesi ve m. 314/3 atfı, örgüt üyesi olmayan kişilerin örgüt üyesi olarak cezalandırılmasına imkân sağlamaktaydı. Madde kapsamında belirli bir örgütün, suç işlenmesi amacına yönelik çağrısının bulunmasının ya da gerçekleştirilen faaliyetin doğrudan doğruya çağrıyı içermese bile örgütsel amaç ve strateji doğrultusunda gerçekleştirildiğinin tespiti durumunda cezai sorumluluk doğmakta idi.³⁹⁷ Suçun meydana gelebilmesi için failin örgütün varlığını, örgütün silahlı olduğunu ve suçun örgüt adına işlendiğini bilmesi gerekliydi.³⁹⁸

TCK m. 314/4'te yapılan atfı nedeniyle silahlı örgüt üyesi olmayan kişiler bu madde kapsamında cezalandırılmaktaydı.³⁹⁹ Terör örgütüne üye olmak bakımından aranan şartlar, TCK m. 220/6 uyarınca aranmamakta ancak kişiler terör örgütü üyeliğinden cezai yaptırıma maruz kalmaktaydı. 2024 yılı öncesindeki düzenleme örgüt adına suç işleyen kişinin örgüt üyesi olarak cezalandırılmasını içeriyordu. Anayasa Mahkemesi 2021 yılındaki bir kararında⁴⁰⁰ bu durumun kanunun lafzına dayalı yapısal bir sorundan kaynaklandığını, derece mahkemelerinin kanunu geniş yorumladığını, TCK m. 220/6'nın belirlilik ilkesine uymadığını ve pek çok bireysel başvuruya sebep olduğunu belirtmiştir. Zira ilgili hüküm gereğince terör örgütüne üye olmak suçunu irtikap için gerekli olan koşullar, TCK m. 220/6 bakımında aranmamakta ancak her iki fiil de aynı suçla cezalandırılmaktaydı. Ayrıca bu durum ifade özgürlüğü kapsamına giren fiillere de teşmil edilerek temel hakların kullanımını da sınırlıyordu.⁴⁰¹

AİHM, kararlarında sıklıkla TCK m. 220/6 ve TCK m. 220/7'de yer alan düzenlemeleri öngörülebilir olmadıkları gerekçesiyle eleştirmiş,⁴⁰² sonrasında Anayasa

³⁹⁶ Gerçekler, 2014, s. 5704.

³⁹⁷ YCGK, E.2007/282, K.2008/44, T.4.3.2008.

³⁹⁸ AYM, (Hamit Yakut [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, § 84). “*Bu suçun oluşabilmesi bakımından failin örgütün varlığını, örgütün silahlı olduğunu ve suçun örgüt adına işlendiğini bilmesi gerekir.*”

³⁹⁹ İlgili hüküm kanunilik ilkesine uygun bulunmadığı için doktrinde eleştirilmekteydi (Tulay, 2018b, ss. 6-7).

⁴⁰⁰ AYM, (Hamit Yakut [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, § 131). “*Yukarıda gerekçeleri belirtildiği üzere ihlalin bizzat kanun hükmünün lafzına dayalı yapısal bir sorundan ve derece mahkemelerinin kanuna ilişkin geniş yorumundan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.*”

⁴⁰¹ AYM, (Hamit Yakut [GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021, § 93). “*Üstelik bu suçun somut olayda olduğu gibi temel hakların kullanımıyla ilgili olması durumunda örgüt adına kavramının oldukça geniş yorumu nedeniyle ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ya da örgütlenme veya din ve vicdan özgürlüğü gibi temel haklar üzerinde güçlü bir caydırıcı etki yaratılmaktadır.*”

⁴⁰² AİHM, (İmret (No. 2)/Türkiye, B. No: 57316/10, T.10.7.2018, § 8); AİHM, Zülkuf Murat Kahraman/Türkiye, B. No: 65808/10, T.16.7.2019; AİHM, Seyfettin Demir/Türkiye, B. No: 45540/09, T.19.5.2020; AİHM, Celal Altun/Türkiye, B. No: 25119/11, T.23.6.2020; AİHM, Ali Abbas

Mahkemesi tarafından TCK m. 220/6⁴⁰³ ve dolayısıyla maddenin atıf yaptığı TCK m. 314/3 hükmü iptal edilmiştir.⁴⁰⁴ AYM tarafından “suçta ve cezada kanunilik ilkesi” vurgulanmış, yargı içtihatlarında belirliliği sağlayacak şekilde süregelen ve sabit bir yorumun yapılmadığı, somut durumlara bağlı olarak farklı kararlar verildiği vurgulanarak ‘örgüt adına işlenen suç’ ifadesinin muğlak olduğu belirtilerek hükmün Anayasa’nın 38. maddesine aykırılığı ifade edilmiştir.⁴⁰⁵

Önemle belirtmek gerekir ki Anayasa Mahkemesinin iptal kararında yer alan gerekçelerinin TCK m. 220/7 (m. 314/4 atfı), bağlamında geçerliliğini koruduğu, her ne kadar TCK m. 220/6 iptal edilse de önceki TCK m. 220/6 hükmünün mevcut olarak geçerli TCK m. 220/7 hükmü ile paralel bir düzenleme olduğu görülmektedir. TCK m. 220/7’de “*Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.*” denilmektedir. Anayasa Mahkemesi önceki kararında bilhassa örgütle bağlantısı tespit edilemeyen kişilerin örgüt üyeleri gibi ceza almasını, ayırım yapılmadan ve suçun oluşması için gereken koşulların birliği sağlanmadan her iki kategorideki kişilerin aynı şekilde yaptırma tabi tutulmasını eleştirmiştir.⁴⁰⁶ Kanaatimizce TCK m. 220/7 hükmü, hem suçların ve cezaların belirliliği ilkesine⁴⁰⁷ uymamakta hem de cezada orantılılık⁴⁰⁸ ilkesini ihlal etmektedir.⁴⁰⁹ TCK’nin

---

Yılmaz/Türkiye, B. No: 41551/11, T.7.7.2020; AİHM, İlyas Gündüz/Türkiye, B. No: 64607/11, T.7.7.2020; AİHM, Kerçin/Türkiye, B. No: 55038/11, T.7.7.2020; AİHM, Ramazan Taş/Türkiye, B. No: 42153/11, T.7.7.2020; AİHM, Bozan/Türkiye, B. No: 56816/10, 4175/11, T.29.9.2020; AİHM, Mustafa Çelik/Türkiye, B. No: 46127/11, T.8.12.2020; AİHM, Kervancı/Türkiye, B. No: 76960/11, T.8.12.2020. “...bu hükümde kullanılan ifadelerin, geniş kapsamı sebebiyle, keyfi kovuşturmalara karşı güvenilir bir güvence sağlamadığı ve uygulamada bu eksikliği gidermediğinin anlaşıldığı gerekçesiyle, Türk Ceza Kanunu’nun 220. maddesinin 6. fıkrasının öngörülebilirlikten yoksun olduğunu tespit etme imkânı bulunduğunu hatırlatmaktadır...”

⁴⁰³ AYM, E.2023/132, K.2023/183, T.26.10.2023.

⁴⁰⁴ AYM, E.2024/81, K.2024/189, T.5.11.2024.

⁴⁰⁵ AYM, E.2023/132, K.2023/183, T.26.10.2023, § 28. “*Kuralda yer alan örgüt adına işlenen suç kavramından ne anlaşılması gerektiğine dair herhangi bir düzenlemeye yer verilmediği ve işlenen suçlar arasında bir ayırım yapılmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, niteliğine ya da ağırlığına bakılmaksızın, herhangi bir suçun örgüt üyesi olmayan bir kişi tarafından bir örgüt adına işlendiği değerlendirildiğinde, kişiler ayrıca örgüte üye olma suçundan da cezalandırılmaktadır. Bu durum son derece ağır bir itham ve ceza öngören bir suçun kapsamını ölçütleri belirsiz olacak biçimde genişletmektedir. Yargı makamlarının da örgüt adına işlenen suç kavramını her somut olayın özelliklerine göre farklı yorumladıkları ve belirliliğin yargısal yorumla da sağlanamadığı anlaşılmaktadır.*”

⁴⁰⁶ AYM, E.2023/132, K.2023/183, T.26.10.2023, § 32.

⁴⁰⁷ Kılınç’a göre silahlı terör örgüte yardım ve silahlı terör örgütünün propagandası suçları çoğu zaman birbirine karışmakta, bu karışıklık Yargıtay kararlarında da görülmekte ve bu durum belirlilik ilkesiyle tenakuz oluşturmaktadır (Kılınç, 2025, ss. 284-285).

⁴⁰⁸ Turinay, 2019, s. 299.

⁴⁰⁹ İlgili düzenlemenin örgüt üyesi ile örgüte yardım eden kişi ayırımını ortadan kaldırdığına dair görüş için bkz: Kavlak, 2017, s. 403.

220/6 maddesinin iptali ile birlikte örgüte yardım amacıyla suç işleyen ve örgüte üye olmayan kişinin eylemi m. 220/7 kapsamında örgüte yardım olarak nitelendirilip kişi örgüt üyeliğinden ceza alacaktır.⁴¹⁰ Bu durumda esasen tek bir hareket vardır o da failin işlediği somut fiildir.⁴¹¹ Örneğin silahlı terör örgütüne yardım amacıyla birini tehdit eden kişi hem tehdit suçundan hem de m. 220/7 atfı nedeniyle m. 314/1'deki silahlı terör örgütü üyeliği suçundan ceza alacaktır. Bu durum içtima anlayışı ile uyumsuzdur.⁴¹² Bizim de katıldığımız görüş uyarınca; madde metnindeki yardım fiili ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmeli ve hâkimin takdirine bırakılmadan ceza, örgüte üye olmaya nazaran daha hafif olacak şekilde belirlenmelidir.⁴¹³

Yine AİHM, TCK m. 220/7'nin öngörülebilir olmadığını yani kanunların kişilerin davranışlarını tanzim etmesine imkan verecek şekilde sarih ve anlaşılır olması gerektiğini, madde metninde yer alan ifadelerin muğlak olduğunu, bu tür müphem normların kanun addedilemeyeceğini, kuralların bireyler tarafından açık biçimde anlaşılması durumunda tavsiye yoluyla bile olsa eylemin sonuçları konusunda kişilerin fikir sahibi olabileceğini⁴¹⁴ vurgulayarak TCK m. 220/7 de yer alan yardım etme ifadesinin geniş yorumlandığını, herhangi bir hiyerarşik bağ tespit edilmeden TCK m. 314'e atıfla kişinin silahlı örgüt üyesi olmak gibi orantısız, ağır bir cezai yaptırıma maruz kalabileceğini, keyfi uygulamaların kaçınılmaz olduğunu belirtmiş ve ilgili hükmü eleştirmiştir.⁴¹⁵ Mevcut düzenlemeler bireylerin hak ve özgürlüklerini kullanmalarını engelleyebilecek niteliktedir.⁴¹⁶ Bütün bu durum göz önüne alındığında TCK m. 220/7'nin ilga edilmesi, yeniden düzenlenmesi veya madde metninin AİHM kararlarında vurgulanan hususlar dikkate alınarak uygulanması gerekmektedir.⁴¹⁷

⁴¹⁰ Özen'e göre m. 220/7'de düzenlenen ceza, madde metninde yer alan "örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir" hükmünün takdiri olması da göz önüne alındığında hakkaniyete ve adalete uygun değildir (Özen, 2023, s. 624).

⁴¹¹ Dursun'a göre örgüte yardım etmek ayrı bir suç tipi değil, örgüte üye olmanın gerçekleştirilecek farklı türleridir (Dursun, 2008, s. 56). Bize göre bu durum üyelik için aranan şartların ortadan kalkmasına ve suç olgusunun genişleyip belirsizleşmesine yol açacaktır. Nitekim maddenin mevcut hali bu biçimiyle dahi eleştirilmektedir.

⁴¹² Tulay'ın önceki m. 220/6 maddesi konusunda yaptığı eleştirilerin mevcut m. 220/7 için de geçerli olduğu kanaatindeyiz (Tulay, 2018b, s. 6).

⁴¹³ Özen, 2023, s. 624.

⁴¹⁴ AİHM, Işıkırık/Türkiye, B. No: 41226/09, T.14.11.2017, § 57.

⁴¹⁵ AİHM, İmret (No. 2)/Türkiye, B. No: 57316/10, T.10.7.2018, § 56.

⁴¹⁶ AİHM, Işıkırık/Türkiye, B. No: 41226/09, T.14.11.2017, § 70. "Mahkeme, TCK'nun 220 § 6 maddesinin uygulamasında "öngörülebilir" olmadığına, zira başvuranın Sözleşme'nin 11. maddesi ile korunan hakkına yönelik keyfi müdahaleye karşı başvurana yasal koruma sağlamadığı sonucuna varmıştır."

⁴¹⁷ Evik, 2022, s. 317.

2.3.5. Silahlı Terör Örgütü Propagandası Yapma

TMK m. 7/2 hükmünün ilk cümlesinde “Terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” denilmektedir. TCK m. 220/8’de benzer bir lafız kullanılarak “Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.” hükmü düzenlenmiştir. TCK m. 314/4 atfı ve TMK m. 7/1 göz önünde bulundurularak, propaganda eyleminin muhatabı örgüt eğer ki silahlı bir terör örgütüyse hangi hükmün uygulanması gerektiği sorunu ortaya çıkacaktır. Zira TMK m. 7/2’de bir yıldan 5 yıla kadar ceza öngörülürken m. 220/8’de bir yıldan üç yıla kadar ceza öngörülmektedir. Bizim de katıldığımız görüşe göre TMK m. 7/2, TCK m. 220/8’e nazaran özel norm⁴¹⁸ niteliğindedir ve TMK m. 7/2 uyarınca ceza verilmelidir.⁴¹⁹

Terör örgütüne ve terör eylemlerine yönelik sempati oluşturmak amacıyla, örgüt lehine olabilecek her türlü görsel-işitsel araçlarla muhatap kitleye terör örgütünü ve terör eylemlerini övücü, görüş ve fikirlerini yayıcı faaliyetleri gerçekleştirmek örgüt propagandası olarak kabul edilmektedir.⁴²⁰ Propaganda suçunda fail, silahlı terör örgütünü, bu örgütün faaliyetlerini, örgütün faaliyetleri kapsamında işlenen suçları, örgütün üyeleri, kurucuları ve yöneticileri konusunda belirli veya belirsiz bazı kişileri etkilemeye çalışmaktadır.⁴²¹ Fiille terör eylemlerinin teşvik edilmesi hedeflenir. Terör eyleminin teşvik edilmesi ise ifade özgürlüğü çerçevesi içinde kabul edilmez ve kişiye yapılan müdahale zorunlu bir ihtiyacın gereğidir.⁴²² Propagandanın belirli bir örgüt

⁴¹⁸ TCK m. 220/8’de propagandası yapılan örgüt suç örgütü iken TMK m. 7/2 ise terör örgütünün propagandası suçunu düzenlemektedir (Çetin, Beytullah, “Terörizmin Propagandası Suçu”, (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, Konya 2023, s. 303).

⁴¹⁹ Tulay, 2020, s. 1254; Şen/Eryıldız, 2024, s. 396; Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 322; Aksi yönde bkz: Salıhoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 173.

⁴²⁰ Karaaslan, Abdulkadir, “İfade Özgürlüğü Bağlamında Terör Propagandasının Yasaklanması Sorunu”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Nisan 2014 (4), s. 319.

⁴²¹ Özgenç, İzzet, “Terörizmin ve Terör Örgütünün Propagandası Suçu ve Ceza Hukuku Sorumluluğu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 25, 2021 (2), s. 377.

⁴²² AYM, (Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 59). “Somut olayda, açıkladığı düşüncelerin kişileri terör suçlarını işlemeye teşvik ettiğinin ortaya konulması hâlinde başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı kabul edilebilir.”

ilişkili olması şarttır.⁴²³ Söz konusu suçun basın yayın araçları yoluyla yapılması suçun nitelikli hali olmakla birlikte suçun gerçekleşmesi için birilerinin bundan etkilenmesi⁴²⁴ veya propagandanın aleni yapılmış olması gerekmez.⁴²⁵ Terör örgütünün düşüncesini yayma amacıyla slogan atma, pankart taşıma, bildiri dağıtma, basın açıklaması yapma, gazete/dergi satma eylemleri örnek olarak gösterilebilir.⁴²⁶

Kanun koyucu propagandanın nasıl yapılabileceğini öngördüğünden suç bağlı hareketli bir suçtur.⁴²⁷ Terör örgütü liderinin övülmesi, örgüt mensuplarının videolarının paylaşılması, sözlerinde terör üyelerini ve terör örgütünü öven ifadelerin yer aldığı şarkıların paylaşılması propaganda kapsamındadır.⁴²⁸

Silahlı terör örgütü propagandası suçu ancak terör örgütünün şiddet ve tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterme veya bu yöntemleri teşvik etme söz konusu ise meydana gelecektir.⁴²⁹ Ancak eylem, kendi bağlamı içinde ele alınmalı, failin hangi amaç ve gerekçe ile mezkûr eylemi gerçekleştirdiği, eylemin şiddeti teşvik edip etmediği⁴³⁰ sarih biçimde teşhis edilmelidir.⁴³¹ Bu minvalde kamu kurumlarını suçlayan ancak terör eylemlerini teşvik etmeyen bildiri dağıtma,⁴³² örgüt liderine özgürlük isteyen poster taşıma,⁴³³ hakkında toplatma kararı verilen pankartların asılması,⁴³⁴ terör örgütü lehine

---

⁴²³ Yılmaz, Zahit, "Terör Örgütünün Propagandasını Yapma Suçu Açısından Propaganda Vasıtalarını Bulundurma'nın Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi", *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 2*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara 2024, s. 272; Özgenç, 2021, s. 377.

⁴²⁴ Bununla birlikte failin gerçekleşebilmesi için birden fazla kişiye propagandanın ulaştırılmış olması gerekir (Çetin, 2023, ss. 227-228).

⁴²⁵ Özgenç, 2021, s. 377.

⁴²⁶ YCGK, E.2013/383, K.2017/60, T.7.02.2017.

⁴²⁷ Türkoğlu, Selin, "Terör Örgütünün Propagandası Suçu (TMK M. 7/2-5)," *Suç ve Ceza*, c. 14, 2021 (1), s. 173

⁴²⁸ Yargıtay 16. CD., E.2020/1484, K.2020/5143, T.20.10.2020.

⁴²⁹ AYM (Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, §70); Yılmaz, 2024, s. 272.

⁴³⁰ Yüksek Mahkeme, duruşma salonunda terör örgütü kurucusu lehine atılan sloganların mevcut kitle göz önüne alındığında kitleyi harekete geçirmeye elverişli olmadığını belirterek suçun oluşmadığına hükmetmiştir (Yargıtay 16. CD., E.2015/7487, K.2016/506, T.02.02.2016).

⁴³¹ AYM (Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 73). "Başvuruya konu konuşmanın yapıldığı tarihsel bağlam göstermektedir ki 15/2/1999 tarihinden beri hükümlü olan A.Ö. ile demokratik açılım sürecinde görüşülmüştür. O hâlde başvuruya konu somut olayın koşullarında başvurusunun A.Ö. ile ilgili sözlerinin şiddete teşvik ettiği kabul edilemez."

⁴³² AYM (Zübeyde Füsün Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019).

⁴³³ Yargıtay 16. CD., E.2019/3056, K.2019/4913, T.9.7.2019.

⁴³⁴ Yargıtay 9. CD., E.2013/14927, K.2014/2605, T.10.3.2014.

ancak cebir ve şiddeti teşvik etmeyen slogan atılması,⁴³⁵ ifade özgürlüğü⁴³⁶ kapsamında değerlendirilmiştir.⁴³⁷

Örgütü soyut şekilde övme, destekleme veya örgüt üyelerini veya örgütü işlediği suçları övücü sözler sarf etme durumunda TCK m. 215'teki suçu ve suçluyu övme suçu gündeme gelecektir.⁴³⁸ Silahlı terör örgütü propagandası yapma suçu ancak üye olmayan kişi tarafından işlenebilir zira üye, yönetici veya kurucuların buldukları pozisyonun doğal gereği olarak propaganda yapması beklenir.⁴³⁹

Silahlı terör örgütünün şiddet içeren eylemlerini meşru göstermek, övmek veya bu yöntemlere başvurmayı teşvik etmek fiillerinin basın ve yayın yoluyla yapılması nitelikli hal olarak düzenlenmiştir ve ceza yarı oranında artırılacaktır.⁴⁴⁰

2.3.6. Silah

TCK m. 220/3'te suç örgütünün silahlı olmasına nitelikli bir hal olarak yer verilmişse de bu hüküm TCK m. 302-313 maddeleri arasında yer alan suçların dışında kalan suçlar için geçerlidir.

TCK m. 314'te düzenlenen suçun TCK m. 220'deki suçtan ayrılan en önemli noktası örgütün silahlı olmasıdır. TCK m. 314 bağlamında suçun oluşumu için silah

⁴³⁵ Yargıtay 16. CD., E.2015/2742, K.2015/2316, T.13.7.2015.

⁴³⁶ AİHM'e göre ifade özgürlüğü devletin veya nüfusun bir bölümünü rahatsız eden, karşı gelen, çarpıcı ifade, bilgi ve fikirleri de kapsamaktadır: AİHM, Handyside v. Birleşik Krallık, No. 5493/72, 7.12.1976. *"The Court's supervisory functions oblige it to pay the utmost attention to the principles characterising a "democratic society". Freedom of expression constitutes one of the essential foundations of such a society, one of the basic conditions for its progress and for the development of every man. Subject to paragraph 2 of Article 10 (art. 10-2), it is applicable not only to "information" or "ideas" that are favourably received or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb the State or any sector of the population. Such are the demands of that pluralism, tolerance and broadmindedness without which there is no "democratic society". This means, amongst other things, that every "formality", "condition", "restriction" or "penalty" imposed in this sphere must be proportionate to the legitimate aim pursued.* (Mahkeme'nin denetimsel işlevleri, onu, "demokratik bir toplum"u tanımlayan ilkelere azami özen göstermeye icbar eder. İfade özgürlüğü, demokratik toplumun ana esaslarından, bu toplumun ilerlemesinin ve her insanın gelişmesinin temel koşullarından birini teşkil eder. 10. maddenin 2. fıkrası (md. 10-2) saklı kalmak kaydıyla, bu hüküm yalnızca müspet karşılanan veya zararsız ya da kayıtsız kabul edilen "bilgi" veya "fikirler" için değil, aynı zamanda Devleti veya toplumu herhangi bir kesimini rencide eden, şok eden veya rahatsız edenler için de geçerlidir. Bunlar, "demokratik toplum"un olmazsa olmazı olan çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin gereklilikleridir. Bu, diğer hususların yanı sıra, bu alanda uygulanan her "düzenlemenin", "koşulun", "kısıtlamanın" veya "cezanın", güdülen meşru amaçla orantılı olması gerektiği anlamına gelir)."

⁴³⁷ Türkoğlu, 2021, ss. 176-177.

⁴³⁸ Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 114.

⁴³⁹ Yılmaz, 2023, s. 138.

⁴⁴⁰ Özcan, 2013, s. 674.

zorunlu bir unsurdur.⁴⁴¹ TCK m. 220’de silah, suçun unsuru olarak değil nitelikli hali olarak düzenlenmişken TCK m. 314’te silah, suçun oluşması için aranan maddi unsur olarak gösterilmiştir.⁴⁴² TCK’nin tanımlar kısmının 6. maddesinde silah kavramı açıklanmıştır. Ancak 6. maddenin TCK m. 314 kapsamında aynen kabul edilmemesi gerekir.⁴⁴³ Zira TCK m. 6’da her çeşit araç ve gerecin silah kapsamında değerlendirilebilmesi öngörülürken; TCK m. 314 bağlamında her türlü araç ve gerecin silah olarak değerlendirilmesi adil olmayacaktır.⁴⁴⁴ Örgütün sahip olduğu silahların cins, nitelik ve miktarı somut tehlikenin belirlenmesinde önem arz etmektedir.⁴⁴⁵ Silah değerlendirmesi iki aşamada gerçekleştirilmelidir. Öncelikle amaç suç belirlenmeli, akabinde amaç suçu gerçekleştirmek için silahın uyumlu olup olmadığı ve elverişliliği belirlenmelidir.⁴⁴⁶ Her somut olayda failerin sahip oldukları araç ve gereçlerin örgütün amaç suçlarını işlemeye uygun olup olmadığı münhasıran değerlendirilmelidir.⁴⁴⁷ Somut olaya bağlı olarak silah unsurunun olup olmadığını mahkeme takdir edecektir.⁴⁴⁸ Silahın örgütün eylemlerini gerçekleştirmeye özgülenmiş olması gerekir.⁴⁴⁹ Örgüt liderinin veya elemanlarının şahsi silahları bu bağlamda silahlı olma unsurunu oluşturmaz. Ancak şahsi silahların örgütün amaçlarına tahsis edilmesi halinde silahlı unsur oluşmuştur.⁴⁵⁰ Örgütün elinde bulunan silahların devlete ait olması önem taşımaz.⁴⁵¹

TCK’nın 220. maddesinde de örgütün, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli bir durumda olması gerektiği belirtilmiştir. TCK m. 220 bağlamında örgütün silahlı sayılabilmesi için bir tabanca yeterli olabilirken bu sayı ve nitelik devletin güvenliğine karşı işlenen suçlar göz önüne alındığında yetersizdir.⁴⁵² Örgütün silahlı olup olmadığı belirlenirken tüm üyelerinin değil, örgütün silahlı olması, silaha erişebilmesi, ihtiyaç duyduğunda silaha başvurabilmesi esas alınacaktır.⁴⁵³ Yargıtay Genel Kurulu’nun 2017 yılına ait bir kararında; TCK’nin ikinci kitabının dördüncü kısmının dördüncü ve

---

⁴⁴¹ Kan, 2024, s. 127.

⁴⁴² Şen/Eryıldız, 2024, s. 509.

⁴⁴³ Evik, 2022, s. 292.

⁴⁴⁴ Şahbaz, 2016, s. 3438.

⁴⁴⁵ Özgenç, 2012, s. 20.

⁴⁴⁶ Kitapçıoğlu Yüksel, 2023, s. 302.

⁴⁴⁷ Evik, 2022, s. 292.

⁴⁴⁸ Akın, 2009, s. 269.

⁴⁴⁹ Şahbaz, 2016, s. 3437.

⁴⁵⁰ A.g.e.

⁴⁵¹ YCGK, E.2017/956, K.2017/370, T.26.9.2017.

⁴⁵² Şen/Eryıldız, 2024, s. 510.

⁴⁵³ Turinay, 2018, ss. 234-235.

beşinci bölümlerindeki amaç suçları işlemeye elverişli araç-gereçlerin olması, üyelerin tamamı olmasa da bir kısmının silahlı olması ve örgütün gerektiğinde silahları kullanma imkanına sahip olması silahlı örgüt sayılabilmek için aranan şartlar içinde sayılmıştır.⁴⁵⁴

2.4. Suçun Konusu

Suçun konusu eşya veya kişinin fiziki yapısıdır.⁴⁵⁵ Ancak hakaret suçunda olduğu gibi kişinin şerefi gibi soyut bir konunun olduğu durumlar mevcuttur.⁴⁵⁶ Konusuz suç olmaz.⁴⁵⁷

Suçun konusu ile korunan hukuksal değer birbirinden farklı olgulardır. Suçun işlenmesiyle suçun konusuna zarar verilmekte veya konu üzerinde tehlike oluşturulmakta; aynı zamanda korunan hukuki değer de ihlal edilmektedir.⁴⁵⁸ Örneğin kasten öldürme suçunda ihlal edilen hukuki değer yaşam hakkı iken, suçun konusu muayyen bir şahsın hayatıdır.⁴⁵⁹ Suçun işlenmesiyle birlikte mağdurun korunan hukuki değeri ihlal edilmekte iken suçun konusu fiilin üzerinden gerçekleştiği şeydir.⁴⁶⁰

Silahlı örgüt suçu bakımından suçun konusunun ne olduğu tartışmalıdır. Bir kısım görüşlere göre bu suçun konusu yoktur.⁴⁶¹ Diğer görüşe göre ise suçun maddi konusu örgüttür.⁴⁶² Bazı yazarlara göre terör örgütü üyeliğinde suçun konusu failin bedensel varlığıdır.⁴⁶³ Örgüte yardım (m. 220/7) suçunun konusu, yapılan yardım ve suç

⁴⁵⁴ YCGK, E.2017/956, K.2017/370, T.26.9.2017. “...Örgüt mensuplarının tamamı olmasa bile bir kısmının silahlı olması, silahlı terör örgütünün oluşması için yeterlidir. Örgüt, bu silahları gerektiğinde kullanma imkân ve olanağına sahip ise silahlı olduğu kabul edilmelidir...”

⁴⁵⁵ Özgenç, 2024, s. 222.

⁴⁵⁶ Dülger, 2023, s. 433; Ünal, 2025, s. 251.

⁴⁵⁷ Karılıoğlu, Nevzat Kaan, “Anayasayı İhlal Suçu (TCK m. 309)”, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul 2016, s. 105; Turabi, 2018, s. 291. Bir kısım yazarlarca bazı suçların konusunun olmayabileceği kabul edilmektedir: Ünal, 2025, s. 252; Özen, 2023, s. 583.

⁴⁵⁸ Dülger, 2023, s. 434.

⁴⁵⁹ Özgenç, 2024, s. 223.

⁴⁶⁰ Maden, Mehmet, “‘Korunması Amaçlanan Hukuki Değer’, ‘Suç Fiilinin Konusu’ ve ‘Suçun Mağduru’ Kavramları ve Bu Bağlamda ‘Zarar Suçu/Tehlike Suçu’ Ayrımı”, *Selçuk Hukuk Kongresi 2020*, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Konya, Aralık 2020, s. 159.

⁴⁶¹ Evik’e göre tüm suçlarda konunun belirtilmiş olmasına gerek yoktur. Silahlı örgüt suçunun konusu yoktur (Evik, 2022, s. 285); Yılmaz, 2023, s. 205; Özen’e göre TCK m. 220’de düzenlenen suçların konusu bulunmamaktadır (Özen, 2023, s. 583).

⁴⁶² Turinay, 2019, s. 221; Akın, 2009, s. 268; Evik’e göre örgüt suçun konusu değil harekete ilişkin açıklanması gereken bir özelliktir (Evik, 2022, s. 285). Birçok yazar örgütü, suçun maddi unsurlarından olan fiil kapsamında incelemektedir (Tozman, 2014, s. 175. Yenidünya/İçer, 2013, s. 800. Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 399. Yüksektepe, 2022, s. 10. Kitapçıoğlu Yüksel, 2023, s. 305. İnce, 2020, s. 245. Sarıtaş, 2018, s. 202).

⁴⁶³ Boz, Burak, “Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü ve Terör Örgütüne Üye Olma Suçu”, *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 2, Haziran 2020 (1), s. 157; Kan, 2024, s. 152.

örgütüdür.⁴⁶⁴ Silahlı örgüte yardım suçunun konusu ise örgütün varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan her türden yardımdır.⁴⁶⁵

Konu; hareketin yöneldiği, üzerinde tipik hareketin icra edildiği kişi veya şeydir.⁴⁶⁶ Netice suçun konusu üzerinde meydana gelir.⁴⁶⁷ Somut tehlike suçu olan TCK m. 314'teki örgütün varlığı ancak anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine tehdit oluşturulabilecek elverişliliğe sahip ise meydana gelmiş olacaktır. Bir başka deyişle fiil anayasal düzene yönelmektedir. Bize göre silahlı örgüt suçunda hareketin konusu anayasal düzendir.⁴⁶⁸ Benzer suçlara⁴⁶⁹ yönelik yapılan değerlendirmeler bu yönde gerçekleşmiştir.⁴⁷⁰ Silahlı terör örgütünün amacı anayasal düzende mevcut olan bireysel hak ve özgürlükler ile kamusal menfaatlerin ortadan kaldırılmasıdır. TCK m. 314 bakımından suçla korunan hukuki değer ile suçun konusu arasında yakınlık mevcuttur.⁴⁷¹ Gerçekleştirilen fiil ile tehlikeye düşen suçun konusu, hukuk kurallarının ve içtimai barışın hüküm sürdüğü düzendir.⁴⁷² Hareketin yöneldiği eşya veya soyut şey olarak konu,⁴⁷³ silahlı terör örgütünün araç olarak kullanıldığı ve bu örgütün ortadan kaldırmaya veya işleyişini bozmaya yöneldiği anayasal düzen olmalıdır.⁴⁷⁴

---

⁴⁶⁴ Demir, 2022, s. 98.

⁴⁶⁵ Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 123

⁴⁶⁶ Koca/Üzülmez, 2018, s. 118.

⁴⁶⁷ Ünal, 2025, s. 248.

⁴⁶⁸ Turabi'ye göre terör örgütü kurmak, yönetmek ve üye olmak suçları bakımından suçun konusu devletin ve milletin bölünmez bütünlüğü ile toplum barışıdır. Terör örgütünün kendisi bir araçtan ibaret olduğundan suçun konusunu oluşturmaz (Turabi, 2018, s. 292).

⁴⁶⁹ Dursun'a göre suç işlemek amacıyla örgütlenme suçunun konusu kamu barışıdır (Dursun, 2008, s. 120).

⁴⁷⁰ Karcıoğlu'na göre Anayasa'yı İhlal (m. 309) suçunun konusu Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın öngördüğü düzendir (Karcıoğlu, 2016, s. 106). Yanıkoğlu'na göre nayasayı ihlal suçu bakımından hukuki değer ve cezai koruma kesişmektedir. Bu da devletin iktidar düzeninin dayandığı anayasal düzen ve bu düzene hâkim olan ilkelerdir (Yanıkoğlu, 2022, s. 63). Ünal'a göre anayasayı ihlal suçunda korunan hukuki değerinin milletin iradesine dayanan anayasal rejim; suçun konusunun ise Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın öngördüğü düzendir (Ünal, 2025, s. 262). Özata/Taş'a göre hükümete karşı suçun (m. 312) konusu madde gerekçesinde belirtildiği üzere Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim gücünü temsil eden hükümettir (Özata, Muhammed Hakan, Burak Taş, "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Kapsamında Hükümete Karşı Suç (TCK m. 312)", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 30, 2022 (1), s. 459). Özgenç'e göre yasama organına karşı suçun (m. 311) konusu Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yasama organı olan Türkiye Büyük Millet Meclisidir (Özgenç, 2012, s. 221).

⁴⁷¹ Bodur/Özkul, 2024, s. 88; Hukuki değer saldırıya uğrayabilir ama gerçek manada ihlal edilemez (Ünal, 2025, s. 253). İlgili suçta hukuki değer bireylerin anayasal düzenin sağladığı barış ve özgür ortamda yaşama hakkı saldırıya uğramakla birlikte, ihlal edilen anayasal düzenin sağladığı işleyiştir.

⁴⁷² Bodur/Özkul, 2024, s. 88; Yazarlara göre dolaylı olarak amaç suçları gerçekleştirmek için oluşturulan terör örgütü kurma, yönetme de suçun konusunu oluşturmaktadır.

⁴⁷³ Ünal'a göre neticenin aranmadığı hakaret suçunda konu kişinin şerefidir (Ünal, 2025, s. 252). Hareket kişinin şerefine zedelemeye yönelmiştir.

⁴⁷⁴ Selçuk'a göre terör suçları tek veya çok maddi konulu suçlardır. Maddi konular aynı tür veya ayrı tür olabilir. Bu minvalde örneğin bir bombalama olayında sadece ölümler meydana gelmişse birden çok

3. SUÇUN MANEVİ UNSURLARI

Kural olarak tüm suçlarda aranan kast genel kاستtır ancak kanun koyucu bazı durumlarda failin kastının yanında özel amaçlarla hareket etmiş olmasını da arar.⁴⁷⁵ Doğrudan kast durumunda bilme unsuru belirgindir, fail suçun bütün maddi unsurları üzerinde tam bir bilgiye sahiptir.⁴⁷⁶ Saik ise faili haksızlık yaratan fiili işlemeye sevk eden dürtüdür.⁴⁷⁷ Fiilin oluşumunu sağlayan şahsi hesap, gaye veya sebeptir.⁴⁷⁸ Saikin arandığı suçlarda muayyen bir hedef mevcut değilse öngörülen suç da meydana gelmez.⁴⁷⁹

Silahlı örgüt suçu ancak kastla işlenebilir.⁴⁸⁰ Buradaki kast özel kاستtır.⁴⁸¹ Fail, bir örgütün bulunduğunu, örgütün hiyerarşisinin içinde yer aldığını bilmelidir.⁴⁸² Özel kast mucibince örgütü kuran, yöneten veya örgüte katılan kişilerin ilgili suç maddesinde sayılan suçların işlenmesi amacına sahip olması iktiza eder.⁴⁸³ Madde metninde silahlı örgütün belirli suçları işleme amacı taşıması gerektiği ifade edildiğinden kastın kapsamına bu amaçlar da girer.⁴⁸⁴ Yalnızca fiilin bilinmesi ve istenmesi yeterli olamamaktadır.⁴⁸⁵ Bu durumun sonucu olarak failin örgütün suç işleme amacını taşıdığını bilmemesi durumunda kastının oluştuğundan da söz edilemez.⁴⁸⁶ Özel kast aynı zamanda

---

aynı tür maddi konu vardır. Ancak ölümlerin yanında malvarlığı da zarar görmüşse birden çok ayrı tür maddi konu zarar görmüştür (Selçuk, 2011, s. 72).

⁴⁷⁵ Artuk vd., 2019, s. 410.

⁴⁷⁶ Koca/Üzülmez, 2018, s. 169.

⁴⁷⁷ Koca/Üzülmez, 2018, s. 252.

⁴⁷⁸ Artuk vd., 2019, s. 469.

⁴⁷⁹ Artuk vd., 2019, s. 470.

⁴⁸⁰ Malkoç, 2013, s. 4816; Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 402; Turabi, 2018, s. 294; Turinay, 2019, s. 312; Özgenç, 2012, s. 21; Apaydın/Apaydın, 2024, s. 233; Özcan, 2013, s. 680; Çok faili suçlar, hareketin diğerleriyle uyumlu olması gerektiğinden, müşterek neticenin gerçekleştirilebilmesi için ancak kasten irtikap edilebilir (Tozman, 2014, s. 350). Tezcan/Erdem/Önok'a göre suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu ancak özel kastla işlenebilir zira "kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacı" ifadesi bir araya gelmeye dair özel bir amacın gerekliliğini ortaya koyar (Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 979).

⁴⁸¹ Akın, 2009, s. 271; Toroslu, 2005, s. 263; Soyaslan, 2010, s. 533. Evik, 2022, s. 320; Kavlak, 2017, s. 414.

⁴⁸² Kan, 2024, s. 160; Demir'e göre failin kişi sayısı, elverişlilik, süreklilik, devamlılık, suç işleme amacı gibi örgütü meydana getiren unsurların varlığını da bilmelidir (Demir, 2022, s. 143).

⁴⁸³ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 39; Gökcan/Artuç'a göre örgüt kurma ve yönetme suçları bakımından özel kast gerekirken üyelik için genel kast yeterlidir (Gökcan/Artuç, 2021, 5.cilt, s. 7396). Kavlak'a göre failin salt örgüt kurma ve yönetme amacının ötesinde, suç işleme kastını da taşıması gerektiğinden özel kast şarttır (Kavlak, 2017, s. 414). Yılmaz'a göre örgüt kurma, örgüte üye olma veya örgütü yönetme suçları için özel kast gereklidir. Fail örgütün suç işleme amacını bilmiyorsa, suç işleme amacını isteyip yardımda bulunmuyorsa manevi unsur oluşmaz (Yılmaz, 2023, s. 277).

⁴⁸⁴ Yenidünya/İçer, 2013, s. 820; Baltacı, 2007, s. 184; Tulay, 2020, s. 1255; Failin amaç suçlara yönelik olarak da kastının olması gerekir. Burada somut olarak suçu bilmekten ziyade örgütün genel amacının yöneldiği suçları bilmek gerekir (Kılınc, 2025, ss. 463-464).

⁴⁸⁵ Evik, 2006, s. 123.

⁴⁸⁶ Kavlak, 2017, s. 419).

TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgüt suçunun genel hüküm niteliğinde olan silahlı örgüt suçundan tefrik edilmesini de sağlar.⁴⁸⁷ Bu özel kastın olmadığı durumda diğer unsurlar tamamlanmış ise genel hüküm niteliğinde olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu işlenmiş olur.⁴⁸⁸

Öğretideki bir görüşe göre suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunda özel kast yani saik gerekli değildir. Doğrudan kast yeterlidir. Ancak fail, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olduğunun bilincinde ve belirsiz sayıda suç işleme bilgisine ve iradesine sahipse kast gerçekleşir.⁴⁸⁹ Binaenaleyh, ticari bir faaliyet amacıyla bir araya gelmiş kişilerin, kurdukları birliktelik dahilinde suç işlenmesi ihtimalini öngörmeleri manevi unsur olan amaç unsurunun oluşumu için yeterli olmaz.⁴⁹⁰

TCK m. 78'de düzenlenen soykırım ve insanlığa karşı suçları düzenlemek amacıyla örgüt kurma suçu için özel kast gerekir.⁴⁹¹ Çünkü bu suçta suçun tarifinde saike yer verilmiştir. Soykırım suçu ancak “milli, etnik, ırki veya dini bir grubun tamamen veya kısmen yok edilmesi amacıyla” hareket edilmesi halinde vuku bulacaktır.⁴⁹² Dolayısıyla bu kapsamında kurulan örgütün mezkûr saiklere sahip olması manevi unsurun parçasıdır. Bu görüş uyarınca; suç örgütleri veya terör örgütleri için suç işleme saiki manevi unsurun oluşumu için zaruri değildir. Kişinin suç örgütüne veya terör örgütüne, yapının bu özelliğinin bilincinde olarak katılması, amacını bilmesi ve hiyerarşik yapısına dahil olması yeterlidir. Ayrıca failin örgüt faaliyeti kapsamında suç işleme saikine sahip olması aranmaz.⁴⁹³

Suç örgütüne üye olma, örgüt adına suç işleme, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı silahlı örgüte silah sağlama, terörizmin finansmanı suçlarında amaç unsurunun bulunması suçun oluşması için gerekli olduğu yönünde görüşler mevcuttur.⁴⁹⁴ Öğretide bir görüş uyarınca; örgüte yardım etme suçu bakımından failin saiki önemsizdir ve failin yardım ettiği yapının suç örgütü olduğunu bilmesi fakat hayır veya sosyal yardım

---

⁴⁸⁷ Evik, 2006, s. 124.

⁴⁸⁸ Evik, 2022, s. 321.

⁴⁸⁹ Özgenç, 2023, s. 21; Şen/Eryıldız, 2024, s. 122.

⁴⁹⁰ Özgenç, 2023, s. 22.

⁴⁹¹ Şen/Eryıldız, 2024, s. 122, dipnot: 76.

⁴⁹² Koca/Üzülmez, 2019, s. 252.

⁴⁹³ Şen/Eryıldız, 2024, s. 125.

⁴⁹⁴ Demir, 2022, s. 145.

gibi nedenlerle bu yapıya yardımda bulunması durumunda da failin kastı tam olacaktır.⁴⁹⁵ Diğer görüşe göre ise suç örgütleri veya silahlı terör örgütlerine yapılacak yardımın örgütün amaçlarını gerçekleştirme gayesi taşıması şarttır.⁴⁹⁶ Fail örgütün niteliğini bilmeli, örgüte yardımı bilerek ve isteyerek yapmalı ve yardımı kişisel çıkarları için değil örgütün yararına yapmalıdır.⁴⁹⁷

Kanaatimizce, yukarıda izah edildiği üzere, doğrudan kast durumunda failin bilme ve isteme unsuru tamdır. Failin şahsi saiki farklı olsa bile fail, örgütün gayesini bilmekte ve fiilleri ile o saik mucibince hareket etmeyi istemektedir. Suç işleme amacının bulunması nedeniyle özel kastın varlığını arayan görüşlerin, özel kast ile doğrudan kast arasında ayırım yapmakta eksik kaldığı görülmektedir. Özel kastın suç işleme amacını ihtiva etmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Oysa ki bir örgütün meydana gelmesi ancak bu yönde irade ortaya koyulması ile mümkündür. Örgütün kurulması ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir. Misalen, bir suç örgütüne hayır amacıyla yardımda bulunan ancak örgütün suç işleme gayesinin de farkında olan kişi artık suç işleme iradesini ortaya koymuştur. Kişinin ayrıca örgüt faaliyeti kapsamında münhasıran suç olarak düzenlenmiş bir fiili amaçlaması gerekmez. Doğrudan kastının kapsamına suç işleme amacını bilme dahildir. Bunun yanında kişi örgütün amacını bilmiyorsa, böyle bir suç işleme iradesi mevcut değilse, daha sonra izah edileceği üzere, hata hükümlerinden yararlanacaktır. Zira buradaki bilgisizliği, saik ile ilgili değildir; kastını etkileyen bir hata söz konusudur.

Dolayısıyla doğrudan kastla hareket eden fail, bir anlamda fiilleri ile örgütün saikine iştirak etmektedir. Haliyle, manevi unsurun tam bir şekilde oluşumu için ayrıca içsel motivasyonun tespiti aranmayacak, failin eylemini bilmesi ve istemesi kastın oluşumu için yeterli kabul edilecektir.

---

⁴⁹⁵ Demir, 2022, s. 145; Örgüt kurma, yönetme, üye olma fiilleri bakımından doğrudan kast gerekir (Yüksektepe, 2022, s. 191).; Özen'e göre örgüt kurma ve yönetme (m. 220/1) örgüte üye olma (m. 220/2), örgüte yardım etme (m. 220/7), örgütün propagandasını yapma (m. 220/8) suçları doğrudan kast ile işlenebilir (Özen, 2023, ss. 637-644). Yılmaz'a göre örgüt propagandası (m. 220/8) suçu bakımından genel kast yeterlidir. Saikin aranmasına gerek yoktur (Yılmaz, 2023, s. 284). Bizim de katıldığımız Bodur/Özkul'un görüşüne göre terör örgütü propagandası doğrudan kast ancak özel bir amaç (tipik davranışları başkalarına tanıtmak, benimsetmek, yaymak veya bu yöntemlere başvurmayı teşvik etmek) ile işlenebilir (Bodur/Özkul, 2024, s. 216). Yine Yılmaz'a göre örgüt kurma ve yönetmede amaç unsuru da gerektiğinden saikin yokluğu suçun manevi unsurunun da yokluğuna yol açar (Yılmaz, 2023, s. 277).

⁴⁹⁶ Yüksektepe, 2022, s. 192; Yılmaz'a göre örgüt üyesi olduğunu bilmeden suç işlediğini bildiği kişiye yardım eden fail TCK m. 283'te yer alan suçluyu kayırmadan sorumlu tutulacaktır (Yılmaz, 2023, s. 282).

⁴⁹⁷ Ersan, 2013, s. 389.

Suç işleme amacının sarih ve muayyen surette ortaya konulmuş olması, örgütün mevcudiyetinin teşhisinin gereğidir.⁴⁹⁸ Faillerin⁴⁹⁹ bilerek ve isteyerek⁵⁰⁰ silahlı terör örgütü kurmaları, yönetmeleri ve üye olmaları gerekir.⁵⁰¹ Meşru bir yapılanma olduğunu düşünerek örgüte katılan kişinin kastının oluştuğundan söz edilemez.⁵⁰² Bizim de katıldığımız görüşe göre olası kastla bu suçun işlenmesi mümkün değildir.⁵⁰³ Suçun kanuni tarifinde bilme, isteme gibi unsurlara yer verilmesi veya belirli bir saikin aranması durumunda doğrudan kast söz konusudur ve bu unsurların bulunduğu suçlar olası kastla işlenemez.⁵⁰⁴ Örgüte üyelik suçu bakımından failin örgütün tüm suç programını bilmesine gerek olmasa da örgütün niteliklerinin ve yöntemlerinin fail tarafından biliniyor olması iktiza eder.⁵⁰⁵

Genel norm olan suç işlemek amacıyla örgütlenme suçundaki belirsiz sayıda suç işleme gayesi silahlı örgüt suçu için de geçerlidir. Belirsiz suçları işleme amacı aynı zamanda örgütün devamlılığının da gereği olduğundan eğer ki failin kastı belli suçları işlemek amacıyla silahlı terör örgütüne katılmak yönünde ise burada örgüt de oluşmamış olacağından iştirak hükümleri gündeme gelecektir.⁵⁰⁶ Ezcümle failin katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlılık arz etmesi gerekir.⁵⁰⁷ Silahlı terör örgütü bakımından failin örgütün terör yapılanması olduğunu ve silahlı olduğunu bilmesi kastına dahildir. Örgütün silahlı

⁴⁹⁸ Özgenç, 2012, s. 21; Yargıtay 16. CD., E.2018/7107, K.2019/5300, T.17.9.2019.

⁴⁹⁹ Örgütün yöneticisinin bu amaçlarla hareket ettiği ancak diğer mensupların bundan haberdar olmadığı durumda bir örgütün varlığından bahsedilemez (Özgenç, 2012, s. 22). Ancak örgütün çekirdeğinde yer alan kişilerin bu amaçla hareket ettiği kabul edilir (Yargıtay 16. CD., E.2018/7107, K.2019/5300, T.17.9.2019).

⁵⁰⁰ Kişi arkadaşına borç para vermiş ancak o kişinin terör eylemi yapacağını bilmiyorsa tipikliğin manevi unsuru oluşmamıştır (Kılınç, 2025, s. 462).

⁵⁰¹ Bodur/Özkul, 2024, s. 11; Turinay, 2019, s. 312; Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 402. Tüm failerin amaç suç konusunda iradesinin olması gerekir (Tozman, 2014, s. 354); Örgüte yardım etme TCK m. 220/7, fiili bakımından doğrudan kast gereklidir (Demir, 2022, s. 143).

⁵⁰² Turabi, 2018, s. 295.

⁵⁰³ Ersan, 2013, s. 388; Özcan, 2013, s. 680; Yılmaz, 2023, s. 276; Tulay, 2020, s. 1255; Turabi, 2018, s. 298; Özgenç, 2012, s. 21; Tozman, 2014, s. 355; Bodur/Özkul, 2024, s. 95; Yargıtay 16. CD., E.2019/824, K.2019/6283, T.22.10.2019. “Suç işlemek üzere kurulmuş bir örgütü yönetme saikine dayanan doğrudan kastla işlenebilen bir suçtur. Bu suç olası kast ile işlenemez.”

⁵⁰⁴ Artuk vd., 2019, s. 410.

⁵⁰⁵ Demir, 2022, s. 144; Turinay, 2019, ss. 314-315. Yılmaz’a göre failin amaç suçları ve hangi suçların işleneceğini bilmesi gerekir (Yılmaz, 2023, ss. 278-279).

⁵⁰⁶ Zengin, 2021, s. 157; Tozman, 2014, s. 351.

⁵⁰⁷ Yargıtay 16. CD., E.2018/7107, K.2019/5300, T.17.9.2019. “Örgüte giren kişinin, girdiği örgütün suç işleyen, suç işlemeyi amaçlayan bir örgüt olduğunu bilmesi gerekir. Örgüt üyesinin, örgüte bilerek ve isteyerek katılması, katıldığı örgütün niteliğini ve amaçlarını bilmesi, onun bir parçası olmayı istemesi, katılma iradesinin devamlılık arz etmesi gerekir. Örgüte üye olan kimse, bir örgüte girerken örgütün kanununun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgüt olduğunu bilerek üye olmak kastı ve iradesiyle hareket etmelidir.”

olduğunu bilmeyen kişi sadece suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye sayılırken, silahlı yapının TCK m. 302-316 arasındaki suçları işlemek gayesi taşıdığını bilmeyen fail de hatasından yararlanacak ve TCK m. 314’te düzenlenen suçtan sorumlu olmayacaktır.⁵⁰⁸

Failin örgütün amacına sevgi beslemesi veya yakınlık duyması kastın tespiti için yeterli değildir. Amaçlar failin iç dünyası ile ilgili olduğundan, adli makamlarca failin örgütsel amaçlara sahip olduğunu izhar eden davranışlarının tespiti gerekir.⁵⁰⁹

4. HUKUKA AYKIRILIK

Silahlı örgüt suçunda hukuka uygunluk nedeni olarak yalnızca TCK m. 24’te düzenlenen “kanun hükmünün yerine getirilmesi” bağlamında “gizli soruşturmacı” koruma tedbiri yer almaktadır.⁵¹⁰ Ceza Muhakemesi Kanunu m. 139 uyarınca suç örgütleri için gizli soruşturmacı görevlendirilmesi durumunda bu kişi örgüt mensuplarıncı işlenen suçlardan sorumlu olmayacağı gibi silahlı örgüt kurma, yönetme veya üye olma gibi suçlardan da sorumlu tutulamaz.⁵¹¹ Ancak gizli soruşturmacının bu görevi esnasında suç işlemesi durumunda gizli soruşturmacı yalnızca işlediği suçtan sorumlu olacaktır.⁵¹²

Hukuka uygunluk sebebi olarak gizli soruşturmacı görevlendirilmesi örgüte üye olma suçu bakımından geçerlidir.⁵¹³ Örgüt yöneticisi ve kurucusu bakımından gizli soruşturmacı tedbiri hukuka uygunluk nedeni olmaz.⁵¹⁴ Zira gizli soruşturmacı esas itibarıyla fail değildir ve yalnızca örgütün faaliyetlerini izleme yetkisine sahiptir.⁵¹⁵ Örgüt

⁵⁰⁸ Özen, 2023, s. 642.

⁵⁰⁹ Baltacı, 2007, s. 185; Yargıtay 16. CD., E.2017/1809, K.2017/5155, T.26.10.2017. “...çoğunluğu kamuoyu nezdinde örgütün gerçek yüzünü ortaya koyan, hukuki kılıflarla kamu görevlileri ve sivil şahıslara yönelik bir kısım operasyonlara başladığı 2013 yılı öncesinde olmak üzere birkaç kez de bu tarihten sonra örgütün dini sohbet toplantılarına katılmak, örgüt tarafından çıkarılan gazetelere gerçek isimle abone olmak ve çocuğunu örgüte müzahir olması nedeniyle kapatılan... isimli okula göndermekten ibaret eylemlerinin, sanığın konum ve kişisel özellikleri de nazara alındığında sempati ve iltisak boyutunu aşan, örgüt üyesi olduğunu ispat etmeye yeterli örgütsel faaliyetler kapsamında değerlendirilemeyeceği gözetilerek...”.

⁵¹⁰ Kan, 2024, s. 164; Sarıtaş, 2018, s. 495; Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 325. Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 980; Turinay, 2019, s. 306; Hafizoğulları/Özen’e göre silahlı örgüt kurmak, yönetmek ve silahlı örgüte üye olmak fiilleri bakımından hiçbir hukuka uygunluk nedeni yoktur (Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 402).; Boz’a göre terör örgütüne üye olma suçu bakımında özel bir hukuka uygunluk nedeni yoktur (Boz, 2020, s. 165). Bodur/Özkul’a göre terör örgütünü yönetme veya örgüte üye olma suçları bakımından herhangi bir hukuka uygunluk nedeninden bahsedilemez (Bodur/Özkul, 2024, s. 96).

⁵¹¹ Ünver Y., H. Hakeri, Ceza Muhakemesi Hukuku, (17. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 471; Tulay, 2020, s. 1256; Zengin, 2021, s. 154.

⁵¹² Ersan, 2013, s. 390.

⁵¹³ Evik, 2022, s. 322; Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 326.

⁵¹⁴ Sarıtaş, 2018, s. 383.

⁵¹⁵ Sarıtaş, 2018, s. 382.

yöneticisi örgütün işlediği suçlardan sorumlu olduğundan, gizli soruşturmacının örgüt yöneticisi olması durumunda işlenen bu suçlardan, o da sorumlu olacaktır. Örgüt üyesi olan gizli soruşturmacı sadece hiyerarşik yapıya dahil olacak, örgüt üyeliği suç bakımından ise hukuka uygunluk sebebinden yararlanacaktır.⁵¹⁶ Ancak gizli soruşturmacının görevi kapsamında suç işlemesi durumunda, gizli soruşturmacı hukuka uygunluk nedeninden yararlanamaz ve fiilinden sorumlu tutulur. Gizli soruşturmacının deşifre olmamak adına suç işlemek zorunda kalması halinde ise herhangi bir suça karışmadan örgütten ayrılması iktiza eder.⁵¹⁷

Bunların yanında savunma hakkının kullanılması bağlamında, avukatın mesleğinin sınırları dahilinde TCK m. 314'te sayılan hareketlerden birine sebebiyet verecek bir eylemde bulunması (hukuki bilgi alışverişi, örgüt üyesi ile görüşme vs.) hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilebilir.⁵¹⁸ Sarıtaş'a göre örgüt kurma, yönetme, örgüte üye ve örgüt adına suç işleme suçlarının hukuka uygunluk nedeni olarak hakkın icrasına konu olması mümkün değildir.⁵¹⁹ Bununla birlikte örgüte yardım suçu için hakkın icrası hukuka uygunluk nedenidir. Örneğin avukatın mesleğini icra ederken, fiillerinden suç örgütünün menfaat sağlaması durumunda hakkın icrası nedeniyle hukuka uygunluk nedeni vuku bulur.⁵²⁰

5. KUSURLULUK

Ceza kanunumuzda haksızlık ve kusuru mutlak biçimde ayırmaktadır.⁵²¹ Haksızlık yasak ve emirlerin ihlalidir; kusurluluk ise faile ihlal sonucu ceza verilmesinin toplum açısından gerekli olmasını ifade eder.⁵²² Failin cezalandırılabilmesi için haksızlığın yanında kusurunun da bulunması elzemdir. Fail kusursuz olmasından dolayı cezalandırılmıyorsa bile fiil yine suç olma vasfını devam ettirebilir.⁵²³ Fiilin, fail bakımından değerlendirilmesi safhasında kusur incelenir. Tipikliğin maddi unsurlarını gerçekleştirilmesiyle objektif isnadiyet; tipikliği bilmesi ve istemesiyle subjektif isnadiyet,

⁵¹⁶ Kitapçıoğlu Yüksel, 2023, s. 326.

⁵¹⁷ Kan, 2024, s. 231.

⁵¹⁸ Tulay, 2020, s. 1256.

⁵¹⁹ Sarıtaş, 2018, s. 495, s. 563.

⁵²⁰ Kurtaran, Mustafa, "Örgüte Yardım Suçu (TCK md. 220/7)", (Yayımlanmamış doktora tezi), Yakındoğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, Lefkoşa (KKTC) 2021, s. 130; Sarıtaş, 2018, s. 608.

⁵²¹ Koca/Üzülmez, 2018, s.310.

⁵²² Özbek vd., 2024, s.365.

⁵²³ Artuk vd., 2019, s. 570.

kınanabilmesi ile birlikte bireysel isnadiyet gerçekleşir.⁵²⁴ Ceza, failin kusurunun ağırlığına göre tatbik olunur (TCK m. 61/1-f).

Kusurluluğu etkileyen bütün faktörlerin terör suçları dahilindeki tüm suçlarda işlerlik kazanması mümkün değildir.⁵²⁵ Örneğin ‘geçici nedenler, alkol ve uyuşturucu madde etkisinde olma’, ‘haksız tahrik’ gibi unsurların suç örgütü kurma veya yönetme bağlamında uygulanması oldukça zordur.

Ceza kanunlarında düzenlenen norma aykırı fiilin mazur görüldüğü durumlarda faile ceza verilmeyecektir.⁵²⁶ Ceza kanunumuzda “Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler” başlığı altında kusurluluğu etkileyen durumlara ve hukuka uygunluk nedenlerine yer verilmektedir. Silahlı örgüt suçu bağlamında, TCK m. 25/2’de yer alan ‘zorunluluk hali’ ve m. 28’de düzenlenen ‘cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit’ ile m. 30’da yer alan ‘hata’ hükümleri kusurluluğu etkileyen haller içinde ön plana çıkmaktadır.⁵²⁷ Hata hükümlerinin bir kısmı kast üzerinde etkiliyken bir kısmı ise kusurluluğa ilişkindir. Ancak konuyu dağıtmamak adına ‘hata’ hükümleri tek bir başlık altında incelenecektir.

5.1. Cebir veya Tehdit Dolayısıyla Kişinin İradesinin Etkilenmesi

TCK m. 28 uyarınca maruz kaldığı cebir, şiddet, tehdit veya mutlak korkutma nedeniyle suç işleyen kişiye ceza verilmeyecek ve cebir, tehdit veya korkutmayı kullanan kişi fail olarak kabul edilecektir. Her ne kadar uygulamada cebir ve tehdidin suçun manevi unsuru üzerinde etkili olduğu yönünde kararlar⁵²⁸ olsa da esasından cebir ve tehdit altında kalan kişinin kastı tamdır.⁵²⁹ Örgütün tehdidi veya cebri sonucu baskı altında kalan kişinin işlediği fiil bakımından kasten hareket ettiği kabul edilirken kusuru bulunmadığından ceza verilmez.⁵³⁰ Bununla birlikte zorunluluk halinin temel şartlarının gerçekleşmiş

⁵²⁴ Koca/Üzülmez, 2018, s. 311.

⁵²⁵ Turabi, 2018, s. 310.

⁵²⁶ Özbek vd., 2024, s. 365.

⁵²⁷ Özen, 2023, ss. 645-647.

⁵²⁸ YCGK, E.2017/1104, K.2019/137, T.26.2.2019. “*Terörizmin finansmanı suçunun manevi unsuru bilme ve istemeden ibaret olan kasttır. Ancak suçun manevi unsuru değerlendirilirken, TCK’nın “Cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit” başlıklı 28. maddesinin birinci fıkrasındaki “Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez.”*

⁵²⁹ Kaya, Musa, “Terör Örgütünün Etkisi Altında İşlenen Suçlarda Kusurluluğu Etkileyen Hallere İlişkin Sorunlar”, *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 1*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, s. 358.

⁵³⁰ Yılmaz, 2023, s. 283.

olması gerekir.⁵³¹ Cebir veya tehdit sonucu örgüt kurulması sürecine katılan, üye olan, örgüt propagandası yapan⁵³² veya örgüte üye olan kişiler cezalandırılmaz. Cebir veya tehdit ile suçların işlenmesine neden olan kişiler fail olarak kabul edilir.⁵³³

Cebir ve tehditten farklı olarak zorunluluk halinde kişi cebir ve tehdit altında olmadan kendisine veya başkasına ait hakka yönelik ağır bir tehlikeyi uzaklaştırmak amacıyla hareket etmektedir. Zorunluluk hali genel bir düzenlemedir ancak bazı suçlara ilişkin özel düzenlemeler de yapılmıştır.⁵³⁴ TCK m. 147’de hırsızlık suçuna dair özel bir zorunluluk hali düzenlenmiştir. Buna göre hırsızlık suçunun ağır ve acil bir ihtiyacı karşılamak için işlenmesi halinde, cezada indirim yapılabilir veya ceza vermektен vazgeçilebilir. TCK m. 314 bağlamında örneğin terör örgütlerinin maddi vaatlerle çocuğu hasta olan kişileri suç faaliyeti için kullanması söz konusu olabilir.⁵³⁵ Bunun yanında hakkı tehlikeye maruz kalan kişi örgüt mensubu da olabilir. Örneğin örgüt mensubu kar fırtınası esnasında açlıktan ölmek üzereyken bir köye sığınmış ve köylülerce kendisine yardım edilmişse zorunluluk hali söz konusudur ve TCK m. 25/2 şartları oluşmuştur.⁵³⁶

Kişinin zorunluluk halinden yaralanabilmesi için tehlikeye kendisi neden olmamalıdır. Misalen terör örgütü mensuplarına kendi köyünün saklanmaları için uygun olduğunu söyleyen kişinin örgüt mensuplarına yiyecek vermek zorunda kalması halinde kişi zorunluluk halinden yaralanamaz.⁵³⁷

5.2. Hata Hükümleri ve Cezai Sorumluluk

Silahlı örgüt suçunun doğrudan kastla işlenebilmesinin doğal sonucu olarak hukuki düzene riayet ediyormuş izlenimi veren, nihai amacını gizleyen yapılara mensup olan kişilerin örgütün terör örgütü olduğunu bilmemeleri ve bunu öne sürmeleri durumunda hata hükümleri değerlendirmeye alınacaktır.⁵³⁸ Kişinin katıldığı örgütün yasal bir örgüt olduğunu düşünmesi, bu düşünceye sahip olarak örgüte yardımda bulunması, bilgi

---

⁵³¹ Terör suçlarında zorunluluk hali için bkz: Kangal, Zeynel Temel, “Terör Suçlarında Zorunluluk Hali”, *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 1*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara 2024, s. 344.

⁵³² Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 66.

⁵³³ Özen, 2023, s. 646.

⁵³⁴ Koca/Üzülmez, 2018, s. 348.

⁵³⁵ Yılmaz, 2023, s. 289.

⁵³⁶ Demir, 2022, ss. 162-163.

⁵³⁷ Kangal, 2024, s. 345.

⁵³⁸ YCGK, E.2017/956, K.2017/30, T.26.9.2017; Evik, 2022, s. 321.

sağlaması veya örgütün varlığını bilmeden bu fiilleri yapması durumunda, bu kişinin kastı, hataya düşmüşse eğer, ortadan kalkacak ve ceza verilmeyecektir.⁵³⁹ Hata varsa kast yoktur; kast yoksa suç işlenemediğinden beraat kararı verilmelidir.⁵⁴⁰

Failin hata nedeniyle kastının ortadan kalktığı durumlarda taksirli sorumluluk hali saklıdır ve taksirle işlenebilen fiiller ancak kanununda öngörülmüşse cezalandırılır.⁵⁴¹ Silahlı örgüt suçları bakımından kasten hareket zorunlu olduğundan taksirli sorumluluk söz konusu olmaz.⁵⁴²

Kişinin işlemeyi kastettiği fiillerin hukuki niteliğini veya suç olduğunu bilmesine gerek yoktur.⁵⁴³ Fiilin suç teşkil ettiğini bilmemek hukuki hatadır ve hukuki hatadan kişinin yaralanması mümkün değildir.⁵⁴⁴ Fail örgütün unsurlarını biliyor ancak yapıyı örgüt olarak nitelendirmiyorsa hatasından yararlanamaz.⁵⁴⁵ Örneğin fail gevşek hiyerarşik yapıya sahip bir örgüt kurmuş veya üye olmuşsa ve örgütün oluşması için sıkı, askeri tarzda bir yapılanmaya ihtiyaç olduğu düşüncesindeyse failin maddi duruma dair nitelendirme yanlılığı kastını etkilemez.⁵⁴⁶

Kişinin silahlı örgüt olduğunu bilmeden fiilleri işlemesi durumunda TCK m. 30/1 uyarınca unsur yanlılığına düştüğü ve kastının ortadan kalktığı kabul edilmektedir.⁵⁴⁷ Failin, örgütün silahlı terör örgütü olduğunu bilmeden hayır amacıyla örgüte yardım etmesi durumunda fiilde esaslı hataya düşülmüştür ve hatası fail lehinedir.⁵⁴⁸ Esaslı hata belirlenirken somut olayın şartları, örgütün katmanlı yapısı ve kişilerin erişebildikleri bilgi düzeyi göz önünde bulundurulmalıdır.⁵⁴⁹ Yapılanmanın hangi tarihte aleni şekilde

---

⁵³⁹ Tozman, 2014, s. 352.

⁵⁴⁰ Ünver/Hakeri, 2020, s. 655; Özen, 2023, s. 641.

⁵⁴¹ Artuk vd., 2019, s. 434.

⁵⁴² Şen/Eryıldız, 2024, s. 472.

⁵⁴³ Kaya'ya göre unsur hatası durumunda kaçınılabilirlik incelemesi yapılmaz. Bu ancak kusuru etkileyen haksızlık yanlılığı durumunda mümkündür. Kaçınılabilirlik esasında davranışın haksızlık teşkil ettiğini bilmekle ilişkilidir. Dolayısıyla unsur hatasına yol açan bir bilgisizlik söz konusu değildir. Hata kastı ortadan kaldırırken haksızlık yanlılığı durumunda failin kastı tamdır. Haksızlık yanlılığı durumunda hata kaçınılabilir nitelikte ise fail kusurludur ve failin kastı tam olduğundan işlediği suç nedeniyle cezalandırılır (Kaya, 2024, ss. 365-366).

⁵⁴⁴ Tozman, 2014, s. 275.

⁵⁴⁵ Yılmaz, 2023, s. 280.

⁵⁴⁶ Sarıtaş, 2018, s. 369.

⁵⁴⁷ Tulay, 2020, s. 1255.

⁵⁴⁸ Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 405; Evik, 2022, s. 322.

⁵⁴⁹ YCGK, E.2017/956, K.2017/370, T.26.9.2017; Şen/Eryıldız'a göre dua veya sohbet etmeye gitmek, dersane ve okullara kayıt yatırmak, örgütle iltisaklı bankalarda hesap açmak gibi eylemler somut olay bağlamında değerlendirilmelidir (Şen/Eryıldız, 2024, s. 474).

suç örgütü olarak tanımlandığı veya geniş kitlelere yayılan gizli örgütlerin niteliklerinin idari veya adli makamlarca toplumun geniş kesimine duyurulma tarihleri, hatanın belirlenmesinde dikkate alınır.⁵⁵⁰ Yüksek Mahkeme silahlı terör örgütlerinin kurucu, yönetici ve üst katmanlarında yer alan üyelerinin örgütün nihai amacını bildiklerini⁵⁵¹, onların hata hükümlerinden yararlanamayacağını; ancak orta-alt düzeyde bulunan kişiler için örgütün aleni biçimde amacının teşhir edildiği tarihten öncesindeki fiillerinin örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilemeyeceğini ifade etmiştir.⁵⁵² Yine Yüksek Mahkeme fiilin tarihini esas alarak sanığın eyleminin suç oluşturmadığına karar vermiştir.⁵⁵³

Esaslı hatanın mevcut olması durumunda kişi mahkemenin takdirine kalmadan muhakkak bundan yararlandırılmalıdır.⁵⁵⁴ Bu minvalde sanıkların hata iddiaları tetkik edilerek, faaliyetlerinin iddialarını tamamen izale edecek biçimde suça delil oluşturduğu tespit edilmelidir.⁵⁵⁵

Hafizoğulları/Özen'e göre örgütü kuran veya yöneten kişilerin örgütün silahlı olduğu konusunda hataya düşmesi söz konusu değildir.⁵⁵⁶ Bunun yanında haksızlık

⁵⁵⁰ Şen/Eryıldız, 2024, s. 475.

⁵⁵¹ Hata incelemesi yapılırken kişinin bilgi birikimi, eğitim düzeyi, pozisyonu dikkate alınarak somut olay bağlamında karar verilmelidir (Bodur/Özkuş, 2024, s. 331).

⁵⁵² Yargıtay 16 CD., E.2017/1862, K.2017/5796, T.20.12.2017. “..örgütün kurucusu, yöneticileri ve örgüt hiyerarşisinde üçüncü veya daha yukarı katmanlarda yer alan mensuplarının zaman sınırlaması olmaksızın örgütün nihai amacından haberdar oldukları yönünde kuşku bulunmamakta ise de, bir ve ikinci katmanlarda yer alanlar açısından; Devletin her kurumuna sızan mensupları vasıtasıyla kişi ve kurumlara yönelik, örgütün gerçek yüzünü ortaya koyan operasyonlara başlandığı, bu yapının kamuoyu ve medya tarafından tartışılır hale geldiği, üst düzey hükümet yetkilileri ve kamu görevlileri tarafından yapılan açıklamalarda “paralel yapı” veya “terör örgütü” olduğuna ilişkin tespitler ve uyarıların yapıldığı, Milli Güvenlik Kurulu tarafından da aynı değerlendirmelerin paylaşıldığı süreçten önce icra edilen faaliyetlerin, nitelik, içerik ve mahiyeti itibarıyla silahlı terör örgütünün amacına hizmet ettiğinin somut delil ve olgularla ortaya konulmadıkça örgütsel faaliyet kapsamında kabul edilemeyeceği değerlendirilerek...”.

⁵⁵³ Yargıtay 16. CD., E.2019/1987, K.2021/4190, T.21.6.2021; Şen/Eryıldız, başlangıç tarihlerinin uygulamada yarattığı farklılıkların belirlilik/öngörülebilirlik ilkesini ihlal ettiğini ve tüm dosyalarda bu tarihin uygulanması gerektiğini belirtmektedir (Şen/Eryıldız, 2024, s. 484).

⁵⁵⁴ Şen/Eryıldız, 2024, s. 486.

⁵⁵⁵ AYM, (Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, § 63). “Anayasa Mahkemesinin kanaatine göre başvuruçunun -cezalandırılmasına dayanak yapılan eylemleri gerçekleştirdiği tarihlerde-dini bir cemaat kisvesi altında olan yapıya mensup olduğu ya da en azından sempati duyduğu noktasında bir tereddüt bulunmamaktadır. Buna karşın yukarıda açıklandığı üzere yargı makamları başvuruçunun FETÖ/PDY'nin nihai amacını ve yöntemlerini bilen ve örgütlenme piramidinin üst katlarında yer alan örgüt mensuplarından biri olduğunu ileri sürmediği gibi FETÖ/PDY'nin devletçe bir terör örgütü kabul edilmeye ve herkesçe öyle bilinmeye başlanmasından önce dini bir cemaat zannıyla irtibat ve iltisak hâlinde olduğu söz konusu oluşumun bir terör örgütü olduğundan haberdar olduğunu başka herhangi bir şekilde iddia etmemiştir. Üyesi olduklarından bahisle kişilerin cezalandırılmalarına neden olan bir oluşum veya yapılanmanın terör örgütü olduğunu bildiklerinin ortaya konulmaması, ceza hukukunun genel ilkelerine aykırı olduğu gibi önceden suç olarak tanımlanmayan fiilleri işledikleri gerekçesiyle terör örgütüne üye olma gibi ağır suçlardan mahkûm edilmeleri sonucunu da doğurabilir.”.

⁵⁵⁶ Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 403; Özen'e göre örgüt yöneticileri bakımından hata hükümlerinin işetilmesi gereken durumlar nadir de olsa olabilir. Fail, meşru amaçlarla kurulan ve yönetici olarak görev

yanılığının (yasak hatası veya atlama hatası) olduğu durumlar olabilir. Öğretide atlama hatası, hukuki yorum hatası, nitelendirme hatası olarak adlandırılan hata türünde fail somut olayda fiilinin suç tipi kapsamında yer almadığını düşünmektedir.⁵⁵⁷ Örneğin kişi terör örgütüne mensubu olduğunu bildiği kişilere yiyecek veya elbise vermenin veya insani yardımda bulunmanın örgüte yardım suçunu oluşturmadığını düşünebilir.⁵⁵⁸ Fail burada fiilinin örgüte yardım suçu kapsamında yer aldığına dair bir sınıflama hatası yapmaktadır. Bunun yanında yasak hatası durumunda ise fail fiilinin hukuka aykırı olduğunun bilincinde değildir.⁵⁵⁹ Örneğin terör örgütüne mensuplarına yardım eden köylülerin, fiillerinin haksızlık oluşturduğunu bilmemeleri durumunda yasak hatası söz konusudur. Her iki durumda da failin zihnindeki ceza normlarının yapısı ile geçerli olan durum arasında farklılık mevcuttur. Failin zihnindeki durum gerçek olsaydı yani fail yanılmamış olsaydı eylemi suç oluşturmayacaktı.⁵⁶⁰ Bu durumda failin kastı tamdır ancak haksızlık yanılığı söz konusudur ve failin kişisel durumu tetkik edilerek hatasının kaçınılmaz olması durumunda ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmelidir.⁵⁶¹ Zira tipte esaslı yanılma nasıl ki kastı ortadan kaldırıyorsa; yasak hatasının esaslı olması durumunda haksızlık bilinci ortadan kalkar.⁵⁶²

TCK 30/3'te "*Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.*" Hükmü yer almaktadır. İzin hatası durumunda fail normatif durumla ilişkili olarak kusurluluğu azaltan veya ortadan kaldıran nedenlerin mevcut olayda gerçekleştiğine dair tasavvura sahip olduğundan kastı tamdır.⁵⁶³ Fail hukuka aykırı fakat bağlayıcı emrin varlığı konusunda hataya düşmüşse ve hatası kaçınılmaz ise cezalandırılmaz.⁵⁶⁴ Bu

---

aldığı teşkilatın zamanla amacından saparak illegal bir yapıya dönüştüğünü fark etmemiş olabilir (Özen, 2023, s. 647).

⁵⁵⁷ Aydemir Kurt, Ülkü, Ceza Hukukunda Tipiklik Hatası, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2024, s. 137.

⁵⁵⁸ Kaya, 2024, s. 366.

⁵⁵⁹ Aydemir Kurt, 2024, s. 139. Aydemir Kurt'a göre atlama hatası ile yasak hatası arasındaki fark haksızlık bilinci ile alakalıdır. Örneğin kişinin arabasının lastiklerinin havasını indirmesinin mala zarar verilmediği için herhangi bir suç oluşturmadığını düşünmesi durumunda atlama hatası vardır. Zira Yargıtay, malın özgülendiği amaca uygun kullanılmamasını da mala zarar verme kapsamında değerlendirmektedir. Ancak fail şaka amacıyla arkadaşının arabasının lastiklerinin havasını indirmişse ve şaka amaçlı fiilinin mala zarar verme suçu oluşturmadığını düşünüyorsa yasak hatası mevcuttur (Aydemir Kurt, 2024, ss. 135-139).

⁵⁶⁰ Erman, Ragıp Barış, "Yanımanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi", (Yayınlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul 2006, s. 123.

⁵⁶¹ Kaya, 2024, s. 366.

⁵⁶² Erman, 2006, s. 124.

⁵⁶³ Erman, 2006, s. 278.

⁵⁶⁴ Koca/Üzülmez, 2018, s. 372.

minvalde terör örgütlerinin faaliyetleri kapsamında suça iştirak eden kişilerin hukuka aykırı emri icra etmesi uygulamada karşımıza çıkmaktadır. Yüksek Mahkeme FETÖ/PDY silahlı terör örgütü mensubu askerlerin 15 Temmuz darbe teşebbüsü esnasında astlarına verdikleri emirleri yerine getiren faillerin hatadan yararlanmasına hükmetmiştir. Yargıtay hukuka aykırı emrin bağlayıcı olduğu konusunda kaçınılmaz hataya düşen failin hatasından yararlanıp ceza verilmesine yer olmayacağına hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir.⁵⁶⁵ Ancak ilgili kararda bu hatanın TCK m. 30/4 kapsamında olduğu yönünde yanlış bir tavsifte bulunulmuştur. Bizim de katıldığımız görüş uyarınca burada TCK m. 30/3'te düzenlenen durum mevcuttur. Zira TCK m. 30/4 kişinin, fiilinin haksızlık oluşturmadığı yönünde bir tasavvura sahip olmasını ifade eder. Ancak ilgili olayda kusurluluğu kaldıran veya azaltan hallerden biri olan “emrin ifası” mevcut olduğundan TCK m. 30/3 söz konusudur.⁵⁶⁶

Somut olay özelinde, sanığın yaşı,⁵⁶⁷ eğitim düzeyi, geçmiş tecrübeleri, örgütün illegal yapısı aşikâr olduktan sonraki süreçte sanığın örgütle irtibatı gibi olgular göz önünde bulundurularak failin hata hükümlerinden yararlanıp yararlanamayacağı tayin edilmelidir.⁵⁶⁸

---

⁵⁶⁵ Yargıtay 3. CD., E.2021/7793, K.2022/3019, T.26.5.2022. “...işlediği fiillerin haksızlık teşkil ettiğini bilmesine rağmen esasen hukuk düzeninde kabul edilmeyen “konusu suç teşkil eden emrin ifası”nın, askeri hiyerarşi içinde mutlak itaat ve emrin muhtevasını sorgulayamama ilkelerinin sonucu olarak bağlayıcı olduğu hususunda kaçınılmaz bir yanılığa düşüp düşmediği, bilgi düzeyi, gördüğü eğitim, yaşı, rütbe ve görevleri, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel çevre koşulları gibi kriterler muvacehesinde suç tarihi itibarıyla yaşanan kalkışmanın olağanüstü şartları da dikkate alınarak değerlendirilmesi, mevcut irade ve bilgilerinin, eylemin haksızlığını algılama, davranışlarını bu algılama doğrultusunda yönlendirme ve böylece haksızlığı tercih etmeme bakımından kendisinden beklenebilen tercih ve tutum noktasında kullanıp kullanmadığını tespiti çalşıp, hukuka uygunluk nedenlerinin varlığında kaçınılmaz bir yanılığa düşüp düşmediği değerlendirilip, yanılığa düştüğünün saptanması halinde, kaçınılmaz izin yanılıgısı kusuru tamamen ortadan kaldıracağından TCK'nın 30/4 maddesi delaletiyle, 5271 sayılı CMK'nın 223/3-d maddesi gereğince ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği gözetilerek hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiğinin düşünülmemesi...”

⁵⁶⁶ Yavuz, Hakan A., “Haksızlık Hatası Bağlamında Terör ve Anayasayı İhlal Suçlarına Yönelik Yargıtay Uygulamasına İlişkin Düşünceler”, *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 2*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara 2024, ss. 73-74.

⁵⁶⁷ Yargıtay 3. CD., E.2022/40004, K.2023/1087, T.9.3.2023. “...2001 doğum tarihli sanığın son tarihli irtibatı olan 2015 Aralık döneminde 15 yaşından küçük olduğu ve 2016 tarihinde askeri okulun kapatılması nedeniyle Anadolu lisesine geçiş yaptığı ve sonrasına ilişkin herhangi bir örgütsel bağlantı ve faaliyetinin de tespit edilememesi karşısında, sanığın yaşı da gözetilerek ilişki içerisinde olduğu yapının o tarihteki niteliği itibarıyla silahlı terör örgütü olduğunu bilebilecek durumda olamayacağı, bu nedenle de sanık yönünden silahlı terör örgütüne üye olma suçunun kast unsurunun oluşmayacağından...”

⁵⁶⁸ Yargıtay 3. CD., E.2024/18498, K.2025/1235, T.14.1.2025.

6. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

6.1. Teşebbüs

TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgüt suçuna teşebbüsün mümkün olup olmadığı öğretilerde tartışmalıdır. Bir görüşe göre bu suç tehlike suçudur ve silahlı örgüt devlete karşı yakın ve ağır zarar tehlikesi meydana getirdiğinden hazırlık hareketleri de cezalandırılmaktadır.⁵⁶⁹ Yasal olarak cezalandırılmayan hazırlık hareketleri suç politikası gereği cezalandırılmıştır.⁵⁷⁰ Dolayısıyla üç kişinin bir araya gelerek yeterli örgünleşmeyi sağlayamamaları durumunda bu kişiler cezalandırılmazlar.⁵⁷¹ Binaenaleyh elverişli sayıda silahlı kişinin örgüt yapılanmasını ve karşılıklı irade birliğini sağlamadan önce bir araya gelerek olasılıklar üzerinde tartışması, üye kazanma yöntemlerini araştırmaları hazırlık hareketidir ve cezalandırılmamalıdır.⁵⁷² Diğer bir görüşe göre ise silahlı örgütlenmeye uygun hareketlere başlandığına dair belirtiler kesin ise teşebbüs söz konusu olacaktır.⁵⁷³ Örneğin örgütün, kurulmasına rağmen hala silah sağlanmamışken güvenlik güçleri tarafından yapılanması tespit edilmişse suça teşebbüs gerçekleşmiştir.⁵⁷⁴ Görüşlerden biri uyarınca örgüt kurma⁵⁷⁵, yönetme ve üye olma bakımından teşebbüs mümkün değilken örgüte yardım⁵⁷⁶ ve örgüt propagandası bakımından teşebbüs mümkündür.⁵⁷⁷

---

⁵⁶⁹ Lyngbo, Michael vd., "Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü, Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi", *Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Ortak Projesi*, Ankara 2014, s. 155; Gerçekler, 2014, s. 5710; Baltacı, 2007, s. 186; Parlar/Hatipoğlu'na göre TCK m. 316'da yer alan suç için anlaşma suçu bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir. Bu yüzden bu suça teşebbüs söz konusu olmaz (Parlar/Hatipoğlu, 2010, 4. Cilt, s. 4605).

⁵⁷⁰ Turabi, 2018, s. 324.

⁵⁷¹ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, ss. 39-40; Özcan, 2013, s. 682; İnce, 2020, s. 259.

⁵⁷² Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 402; Tozman'a göre örgüt kurma, yönetme, üye olma, örgüte yardım bakımında teşebbüs mümkün değilken, örgüt propagandası suçuna teşebbüs mümkündür (Tozman, 2014, ss. 372-381).

⁵⁷³ İcra hareketlerinin bölünebildiği sırf hareket suçlarına teşebbüs mümkündür (Yüksektepe, 2022, s. 374).

⁵⁷⁴ Evik, 2022, s. 318.

⁵⁷⁵ Tezcan/Erdem/Önok'a göre örgüt kurma suçunda teşebbüsün gündeme gelebilmesi için elverişli hareketlere başlanması gerekir. Ancak örgüt kurulmadığı müddetçe hareketlerin elverişli olup olmadığını tespit etmek mümkün değildir. Hareketlerin elverişli olduğu ancak tamamlandığında tespit edilebilir ki bu durumda zaten suç irtikap edilmiştir ve teşebbüs söz konusu olmaz. Ezcümle örgüt kurma suçu bakımında teşebbüs söz konusu değildir (Tecan/Erdem/Önok, 2024, ss. 981-982).

⁵⁷⁶ Örgüte yardım konusunda özel bir düzenleme olan terörizmin finansmanı suçuna teşebbüs mümkün kabul edilmektedir (Gödekli, 2017, ss. 323-324). Kan'a göre silahlı terör örgütüne üye olmaya teşebbüs mümkün değildir (Kan, 2024, s. 166).

⁵⁷⁷ Gültaş, 2015, s. 54; Yenidünya/İçer, 2013, ss. 821-822.

Diğer bir görüşe göre ise örgüt yöneticiliği bakımından hareket bölünemediği için teşebbüs mümkün değildir. Örgüt kurma fiili bakımından ise; örgütün amaçlarının niteliği ve örgüt yapısının karmaşıklığı göz önüne alındığında, bu özelliklerin bir araya getirilmesi ama tamamlanamaması pratikte mümkün olmadığından teşebbüsten söz edilemez. Üye olma fiili bölünebildiğinden⁵⁷⁸ ve failin örgüte katılımı gerçekleşmeden yakalanması mümkün olduğundan teşebbüs mümkündür.⁵⁷⁹ Aynı şekilde terör örgütüne yardım etme fiili bölünebildiğinden ve eylemler çeşitlilik arz ettiğinden teşebbüs mümkündür.⁵⁸⁰

Bir başka görüşe göre ise her hareket kendi içinde analiz edilir.⁵⁸¹ Somut olay değerlendirmesi yapılarak teşebbüs hükümleri uygulanır. Örneğin örgüt kurma suçunda üyelerin tespiti, araç gereçlerin ayarlanması bir süreç gerektirir. Failin bu aşamaların bir kısmını yapmasına rağmen neticeyi gerçekleştirememesi durumunda teşebbüs hükümleri uygulanır.⁵⁸²

Doktrinde örgüt kurma suçunda elverişliliği objektif cezalandırılabilme şartı olarak kabul eden yazarlara göre, elverişlilik şartı sağlanmadan da örgüt kurulmuştur ancak örgüt yapısı amaç suçları işlemek için elverişli olmadığından kişiler örgüt kurma suçundan ceza almayacaklardır. Fakat teşebbüsten dolayı cezaya hükümlenabilir.⁵⁸³

Uygulamada da örgüte yardım ve örgüt propagandası⁵⁸⁴ bakımından teşebbüsün kabul edildiği örnekler mevcuttur.⁵⁸⁵ Örgüte yardımın teşebbüs aşamasında kalmasının ise TCK m. 220/7 atfı nedeniyle örgüt üyeliği suçunu oluşturduğu kabul edilmiştir.⁵⁸⁶

---

⁵⁷⁸ Kavlak'a göre örgüte üye olmak örgüt tarafından onay gerektirir. Onay gerçekleşmişse suç irtikap edilmiştir. Onay gerçekleşmemişse tek taraflı irade beyanı hazırlık hareketidir ve teşebbüs mümkün değildir (Kavlak, 2017, s. 428).

⁵⁷⁹ Boz, 2020, s. 166.

⁵⁸⁰ Turinay, 2019, ss. 321-322.

⁵⁸¹ Ersan'a göre icra hareketlerinin bölünebildiği durumlarda örgütlü suçlarda teşebbüs mümkündür (Ersan, 2013, s. 392).

⁵⁸² Tulay, 2020, s. 1257.

⁵⁸³ Ersan, 2013, s. 393; Dursun, 2008, ss. 296-297.

⁵⁸⁴ Yargıtay 9. C.D., E.2010/5244, K.2012/4760, T.11.4.2012. "...elindeki poşet içinde birer adet A.Ö. 'in posteri ve terör örgütü bayrağı ile girmek istediği sırada yakalandığı, sanığın eyleminin terör örgütü propagandası yapmaya teşebbüs suçunu oluşturacağı gözetilmeden...". (akt: Gerçekler, 2014, s. 5713).

⁵⁸⁵ YCGK, E.2012/1234, K.2012/1825, T.31.10.2012. "...örgüt üyesi olmayan sanığın söz konusu malzemeleri kullanılmak üzere nakletme biçiminde eylemine devam ederken istenen yere ulaştıramadan kendisine verilen ya da üstlendiği yardım görevini görevlilerin müdahalesi nedeniyle tamamlayamadığı sonucuna ulaşılmakta olup, silahlı örgüte yardım etme suçunun tamamlanmadığı ve teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir."

⁵⁸⁶ Yargıtay 16. CD., E.2015/7259, K.2016/628, T.10.2016. "...eyleminin silahlı terör örgütüne yardım etmeye teşebbüs suçunu oluşturduğu, hukuki durumunun TCK'nun 314/3. ve 220/7. maddeleri yollamasıyla

Yine Yüksek Mahkeme tarafından örgüte üye olma çabası sempati düzeyinde fiil olarak kabul edilmekte ve beraat kararı verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.⁵⁸⁷ Yüksek Mahkeme kararları beraber değerlendirildiğinde örgüte yardım çabası içine giren ancak fiili teşebbüs aşamasında kalan kişi, örgüt üyeliğinden ceza alacakken; örgüte katılma çabası içine giren kişinin fiilleri, teşebbüs kabul edilmediğinden, örgüte sempati olarak kabul edilecek ve bu kişi ceza almayacaktır. Örgüt üyeliğinin örgüte yardım fiiline nazaran yarattığı tehlikenin büyüklüğü dikkate alınarak, her ikisi de teşebbüs aşamasında kalan iki fiil farklı cezai müeyyideye neden olmaktadır. Kanaatimizce bu durum “cezada orantılılık ilkesine” mugayir sonuçlara yol açmaktadır.

Değerlendirmemize göre silahlı terör örgütü kurma bakımından teşebbüs mümkün değildir. Silahlı örgüt kurma, yönetme ve örgüte üye olma fiilleri hazırlık hareketi olmakla birlikte ağır zarar tehlikesi nedeniyle istisnai şekilde cezalandırılmıştır. Hazırlık hareketlerine teşebbüsün cezalandırılması ise suçun kapsamını bireylerin içsel dünyasını⁵⁸⁸ da kapsayacak biçimde genişletmek demektir.⁵⁸⁹ Zira teşebbüsün meydana gelebilmesi için icra hareketlerine başlanmış olması gerekir. İcrasına başlanmamış yalnız suç işleme iradesi ceza hukukunun yaptırıma tabi tuttuğu alan içinde değildir.⁵⁹⁰

Esasında tipteki suçun gerçekleşmesi, belli bir aşamalardan geçmesini gerektirir.⁵⁹¹ Suç yolu (iter criminis) denilen bu süreç “karar aşaması, “hazırlık aşaması”, “icra hareketleri” ve “netice” şeklinde dört kısma ayrılmaktadır.⁵⁹² İlk aşama olan karar aşaması ceza hukukunun müdahale alanının dışında kalır; hazırlık hareketleri ise kanunda

---

314/2. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği...”. Yüksek Mahkeme’nin kararının hatalı olduğu kanaatindeyiz. TCK m. 220/7 atfı cezalandırmaya ilişkin bir atıftır. Fail örgüt üyesi olma kastı veya tipikliğini sağlamamaktadır. Burada yalnızca failin örgüt üyesi olarak cezalandırılması söz konusudur. Nitekim Yüksek Mahkeme’nin infaz rejimi bakımında örgüt üyesi gibi ceza alınmaması gerektiğini belirtmesi, suçun yalnızca cezalandırılma bakımından örgüt üyeliğine atfı yapılmadığını ispat etmektedir. Öğretide 220/7. maddede açıkça “örgüte üye olmamakla birlikte” ifadesi kullanıldığından, yardım etme fiilinin örgüt üyeliğine yaptığı atfın yalnızca cezanın hesaplanmasını kapsadığı ifade edilmektedir (Limoncu, 2022, s. 229).

⁵⁸⁷ Yargıtay 3. CD., E.2022/18992, K.2022/5325, T.3.10.2022.

⁵⁸⁸ Hazırlık hareketlerinin cezalandırılmamasının bir nedeni de bireylerin iç dünyasındaki suç işleme iradesinin tespitinin zorluğudur (Aydın, Devrim, “Suça Teşebbüs”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 55, Mart 2006a (1), s. 92).

⁵⁸⁹ Ceza hukukunun yaşama sınırsız müdahalesi hayatı bireyler için tahammül edilemez hale getirecektir (Yetkin, Erdi, Cezalandırılabilirliğin Öne Alınmasının Bir Görünüş Biçimi Olarak Hazırlık Hareketlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu, (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2024, ss. 489-494).

⁵⁹⁰ Koca/Üzülmez, 2018, s. 421.

⁵⁹¹ Özgenç, 2024, s. 563.

⁵⁹² Artuk vd., 2019, s. 678; Koca/Üzülmez, 2018, s. 414; Dülger, 2023, s. 698.

belirlenen istisnai durumlarda ceza hukukunun müdahale alanına girer.⁵⁹³ Bu bağlamda henüz amaçladığı suçlara yönelik herhangi bir icrai hareket gerçekleştirilmemiş, yalnızca hazırlık hareketi kapsamında olan örgüt kurma suçuna⁵⁹⁴ teşebbüs mümkün değildir.⁵⁹⁵ Hazırlık hareketleri istisnai durumlarda cezalandırılırken suç yolunun daha erken bir aşamasının cezalandırılması evleviyetle ceza sorumluluğun dışındadır.⁵⁹⁶ Kaldı ki hazırlık hareketine hazırlığın da cezalandırıldığı durumlar (TCK m. 315/Silah Sağlama, TCK m. 316/Suç için Anlaşma) yasada müstakil suçlar olarak düzenlenmiştir.⁵⁹⁷

Silahlı terör örgütü ancak amaç suçları gerçekleştirme yönünde irade birliği ve kararlılığı varsa meydana gelir. Daha önce ifade edildiği üzere burada cezalandırılan şey örgütün şekli varlığı değil böyle bir yapı ve suç işleme iradesinin yarattığı tehlikedir. Oysa örgüt kurmaya teşebbüsün cezalandırılması hazırlık hareketlerine hazırlığın cezalandırılması anlamına gelir.⁵⁹⁸ Haddizatında somut tehlike suçlarında aranan tehlike oluşumu, hareketin suçun konusu üzerinde kanunun öngördüğü şekilde tehlike yaratması ile mümkündür.⁵⁹⁹ Tehlikenin yaratılmasından önceki hareketler icrai hareket vasfını da kazanamayacağından hukuksal değer ihlalden de söz edilmez.⁶⁰⁰ Kaldı ki hazırlık hareketlerine hazırlık niteliğinde olan hareketlerin elverişliliğinin tespiti de oldukça güçtür. Elverişsiz hazırlık ise teşebbüs kapsamında cezalandırılmaz.⁶⁰¹

Örgütlü suçların kendisinin hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması ilkesine istisna teşkil ettiği de göz önünde bulundurulduğunda teşebbüsün cezalandırılması, istisnayı yasanın muradının ötesine teşmil edilecek şekilde genişletmektir.⁶⁰² Nitekim bu bakış açısıyla, örgüt üyelerine yardım etme, ev işleri yapma veya evlenme vaadiyle

---

⁵⁹³ Dülger, 2023, s. 698.

⁵⁹⁴ Kazaker Bozkurt, Gözde, Fatih Yurtlu, “Cezalandırılabilirliğin Öne Çekilmesi (Ön Alan Ceza Hukuku) Vasıtasıyla Terörle Mücadele Edilmesi”, *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 1*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, s. 56.

⁵⁹⁵ Kavlak, 2017, s. 428.

⁵⁹⁶ Yetkin, 2024, s. 492.

⁵⁹⁷ Kazaker Bozkurt/Yurtlu, 2024, s. 56.

⁵⁹⁸ Yetkin, 2024, s. 490.

⁵⁹⁹ Sarıtaş, 2018, s. 409.

⁶⁰⁰ Sarıtaş, 2018, s. 410. Sarıtaş’a göre somut tehlike suçlarına teşebbüs söz konusu değildir. Bu nedenle örgüt kurma ve yönetme suçuna teşebbüs de söz konusu olmaz. Yönetmek için de unsurları tam olan bir örgütün varlığı gerekir. Bu aşamaya kadarki hareketler hazırlık hareketidir ve cezalandırılmaz (Sarıtaş, 2018, s. 412). Yine örgüte henüz üye olmamış bir kişinin herhangi bir hukuki değeri ihlal etmesi mümkün değildir. Tehlikelilik hali ancak örgüte üye olmakla mümkün olur. Bu yüzden üyelik bakımından da teşebbüs mümkün değildir (Sarıtaş, 2018, ss. 509-510).

⁶⁰¹ Yetkin, 2024, s. 490.

⁶⁰² A.g.e.

çatışma bölgesine gitme amacıyla örgüt üyesine atılan e-mail örgüt üyesi olarak cezalandırılma sonucunu doğuracaktır. E-mailin örgüt üyesine değil de başka bir kişiye gönderilmesi durumunda örgüt üyeliğine teşebbüs gündeme gelecektir ki bu da ceza sorumluluğunu aşırı derecede genişletmek sonucunu doğurur.⁶⁰³ Zira örgüte yardım etme yönünde irade beyanından ibaret olan durum yaptırıma tabi tutulacak, örgüte katılım yönünde icrai bir faaliyette bulunmadan, hatta örgüt tarafından üyeliğe kabul edilip edilmeyeceği belli olmayan failin eylemi, yarattığı somut tehlikeye nazaran ağır bir cezai bir sonuca bağlanacaktır.⁶⁰⁴

Bu durumların yanı sıra, kanaatimizce halihazırda aktif olarak suç işleyen bir yapının yöneticisi olmak, üyesi olmak veya böyle bir örgüte yardım etmek suçlarına teşebbüs mümkündür.⁶⁰⁵ Zira burada söz konusu terör örgütünün varlığı hazırlık hareketi olmaktan çıkmış ve aktif olarak icrai hareketin parçası haline gelmiştir. Hazırlık hareketinin cezalandırılmama sebeplerinden olan failin suç planından vazgeçme olasılığının yüksekliği⁶⁰⁶ burada söz konusu olmaz zira hareket, aktif olarak suç irtikap eden bir örgütün faaliyetine iştirak etme yönündedir. Amaç suçlar bakımından zarar söz konusudur. Dolayısıyla bize göre kuruluşu tamamlanmış ve suç işleme yönünde aktif olarak icrai hareketlerde bulunan örgüt suçlarına teşebbüs mümkündür. Ancak hareketin elverişli olmadığı durumlarda şartları oluşmuşsa suç için anlaşma (TCK m. 315) hükümleri uygulanmalıdır.

---

⁶⁰³ Yetkin, 2024, s. 491.

⁶⁰⁴ Uygulamamızda Yüksek Mahkeme tarafından, örgüt üyeleri ile irtibata geçen, örgüte katılma yönünde çaba içerisine giren kişinin eylemleri örgüte sempati olarak kabul edilmiş, örgüt üyeliğine teşebbüs veya örgüte yardım olarak değerlendirilmeyerek beraat kararı verilmesi gerektiği ifade edilmiştir (Yargıtay 3. CD., E.2022/18992, K.2022/5325, T.3.10.2022. “...somut olay değerlendirildiğinde; dosya kapsamına göre sanığın Deaş Terör Örgütü üyeleriyle whatsapp-telegram-facebook gibi sosyal ağ siteleri üzerinden irtibat sağlayarak Suriye’ye gidiş için yol durumunu sorması, kendisine ait olan facebook sayfası üzerinden Deaş Terör Örgütünü övücü resimler, örgütü simgeleyen afiş ve örgüt militanı fotoğrafları paylaşmasından ibaret eylemleri haricinde eylemi bulunmayan sanığın, bu eylem ve faaliyetinin örgüte sempati düzeyini aşır örgütün hiyerarşik yapısına dahil olduğunu gösterecek derecede çeşitlilik devamlılık ve yoğunluk göstermemesi karşısında, silahlı terör örgütü üyeliği suçunu işlediği sabit olmayan sanığın CMK 223/2-e maddesi gereğince beraatine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması...”).

⁶⁰⁵ TCK m. 315 gerekçesinde, failin sağladığı silahların örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarda kullanılması halinde failin ayrıca bu suçlara yardım eden sıfatıyla sorumlu tutulacağı belirtilmiştir (Özgenç, 2025, s. 575). Kazaker Bozkurt/Yurtlu’ya göre TCK m. 315’te halihazırda bir hazırlık hareketi cezalandırılmaktadır. Dolayısıyla madde gerekçesinde belirtilen, failin ayrıca örgütün işlediği suçlardan yardım eden sıfatıyla sorumlu olabilmesi için örgütün amaç suçların icra hareketlerine başlamış olması gerekmektedir (Kazaker Bozkurt/Yurtlu, 2024, s. 57). Kanaatimizce TCK m. 220/7’de yer alan örgüte yardım etme suçu bakımından aynı durum geçerlidir. Burada hazırlık hareketinin hazırlığı suç olarak tanımlanmıştır ve teşebbüs sorumluluğunun doğması için terör örgütünün amaç suçlar için icra hareketine başlamış olması gerekir.

⁶⁰⁶ Aydın, 2006a, s. 93.

6.2. İştirak

Silahlı örgüt suçunun çok failli bir yakınsama suçu olması ve faillerin suçun işlenişine beraberce katılmasının zorunlu olması nedeniyle iştirak hükümlerinin uygulanmayacağı savunulmaktadır.⁶⁰⁷ Örgütün ihdası için anlaşmak yeterli olmakta, amaç suçlar işlendikten sonra da örgütsel bağ devam etmektedir.⁶⁰⁸ Bir başka anlatımla örgütün kuruluşuna katılan kişiler zaten fail olarak sorumludur.⁶⁰⁹ Bu minvalde ilgili suçun iştirak hükümleri dahilinde yer alması mümkün değildir.⁶¹⁰ Ancak fail olan örgüt kurucusu, yöneticisi ve üyeleri dışındaki kişiler için iştirakin mümkün olduğu kabul edilmektedir.⁶¹¹

İştirakin mümkün olduğunu kabul eden görüşlere göre şerikler suç tipinde yer almayan hareketler ile örgütlü suça katılabilir.⁶¹² Maddi yardımın ayrı bir suç tipi olarak ihdas edilmesi göz önünde bulundurularak⁶¹³, kişileri silahlı örgüt kurma⁶¹⁴, örgüte üye olma⁶¹⁵ gibi konularda azmettirme şeklinde iştirak imkânı vardır.⁶¹⁶ Ancak örgüte üye olmaya azmettiren kişilerin mevcutta örgüt hiyerarşisinde yer almıyor olması gerekir.

⁶⁰⁷ Parlar/Hatipoğlu, 2010, 4. Cilt, s. 4606.; Gerçekler, 2014, s. 5710.

⁶⁰⁸ Kitapçioğlu Yüksel, 2023, s. 328.

⁶⁰⁹ Şahbaz, 2016, s. 3441; Limoncu'ya göre örgüt kurma suçuna azmettirme veya yardım etme şeklinde iştirak mümkün değildir. Zira örgütün kuruluşu hususi amaçları gerektirdiğinden fail olmadan azmettirmek de imkân dışıdır. Dolayısıyla terör örgütü oluşturmanın ideolojik altyapısını oluşturmak amacıyla fikir ortaya koyan kişi halihazırda örgüt kurucu sıfatına haizdir (Limoncu, 2022, s. 220).

⁶¹⁰ Parlar/Hatipoğlu, 2010, 4. Cilt, s. 4606; Akkaya'ya göre örgüte üye olmak fiili müstakil olarak fail tarafından işlenmesi gerektiğinden iştirak söz konusu olmaz (Akkaya, 2009, s. 232). Limoncu, terör örgütünün kuruluşuna ve yönetilmesine yardım eden kişinin fiilinin örgüt kurma ve yönetme suçundan ayırımının uygulamada mümkün olmadığını, saik unsurunun yardım ile kurma ve yönetme fiilleri ile iç içe geçtiğini belirterek bu suça yardım etme biçiminde iştirakin imkân dahilinde olmadığını savunmaktadır (Limoncu, 2022, s. 218).

⁶¹¹ Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 983; Özcan'a göre örgüt kurma, yönetme ve üye olma fiillerine iştirak mümkün değilken örgüte yardım ve örgüt propagandası yapma fiillerine iştirak mümkündür (Özcan, 2013, s. 682); Limoncu, terör örgütünün kurucusu, yöneticisi veya üyesi olmayan kişinin, kişileri terör örgütüne üye olmaya azmettirmesi durumunda örgüte yardım suçuna sebebiyet verileceğinden ayrıca şerikliğin söz konusu olmayacağını savunmaktadır. Faillik şerikliğe üstün tutulmalıdır (Limoncu, 2022, s. 224).

⁶¹² Evik, 2006, s. 126.

⁶¹³ Örgüte yardım yapılması durumunda iştirak değil TCK m. 220/7'de yer alan örgüte yardım suçu irtikap edilmiş olunacaktır (Akkaya, 2009, s. 288).

⁶¹⁴ Örgüt kurmaya olmazsa olmaz mahiyette olmayan katkı sunan kişilerin fiili, yardım olarak değerlendirilir (Tulay, 2020, s. 1258).

⁶¹⁵ Tulay'a göre örgüt üyesini suç için azmettiren veya örgüt üyesine yardım eden kişi m. 220/7-8 hükümlerince cezalandırılacağından bu suç özelinde iştirak mümkün değildir (Tulay, 2020, s. 1258). Bize göre ise zikredilen suçlar örgüte yardım veya örgüt üyesine yardım, örgüt propagandası kapsamındadır. Failleri örgüt üyesi olmaya teşvik etme biçiminde azmettirici olarak örgüt üyeliği suçuna iştirak mümkündür.

⁶¹⁶ Özkan, Yaşar, "Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma", (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, Konya 2019, s. 143; Evik, 2006, s. 127; Kavlak, 2017, s. 330.

Çünkü örgüte eleman kazandırma fiili yönetici, kurucu veya üyeler için buldukları pozisyonun doğal sonucudur.⁶¹⁷ Örgütün kurulması aşamasında henüz tam anlamıyla örgüt vücuda getirilmeden önce, hazırlık aşamasında örgütün kuruluşuna yapılan katkılar iştirak kapsamındadır.⁶¹⁸ Örgüt üyeleri örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlara azmettiren, yardım eden⁶¹⁹ veya müşterek fail olarak katılmaları durumunda yine bu suçlar bakımından iştirak hükümleri uygulanacaktır.⁶²⁰ TCK m. 220/7’de örgüte yardım eden kişilerin örgüt üyesi gibi cezalandırılacağı hükmü yer alır. Örgüte üye olmamakla birlikte örgütün işlediği suçlara yardım eden kişiler de iştirak kapsamındadır. TCK m. 220/7 doktrinde özel görünümlü iştirak olarak ifade edilen, iştirakin bir türü olan yardım etmenin özel olarak düzenlenmiş halidir.⁶²¹ Örgüt üyesi olmamakla birlikte örgütün işlediği bir suça yardım eden kişi yalnızca işlenen suça yardım eden olarak sorumlu olur.⁶²²

TCK m. 220/7’de düzenlenen fiil ile TCK m. 39’da yer alan suçun işlenmesine yardım etmek arasında nitelik farkı mevcuttur. Failin somut bir suça yardım eden olarak iştirak etmesi durumunda TCK m. 39 uygulama alanı bulur. Buna paralel olarak m. 220/7 hükmü gereği ayrıca cezalandırılması gerekir. Zira örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işleyen kişiler m. 220/4 gereği ayrıca işlediği suçtan ceza alacaktır. Ancak somut bir suça iştirak kapsamında değerlendirilemeyen, örgütün faaliyetlerine destek olacak mahiyette bir yardım yapılması durumunda yalnızca m. 220/7 kapsamında cezai sorumluluk doğacaktır.⁶²³ Bunun yanında yardım etmenin özel görünümleri olan silah sağlama, terörizmin finansmanı suçları yardımın şekline göre değerlendirmeye alınacaktır.⁶²⁴

---

⁶¹⁷ Dursun, 2008, s. 307.

⁶¹⁸ Zengin, 2021, s. 168.

⁶¹⁹ Suçun irtikabı için yardım olmazsa olmaz bir mahiyette ise müşterek faillik söz konusudur (Zengin, 2021, s. 188).

⁶²⁰ Özkan, 2019, s. 144.

⁶²¹ Tulay, Muhammed Emre, “Suç Örgütüne Yardım Etme Suçunun Özel Görünümlü İştirak Olarak Kabul Edilmesi”, *Dr.Dr.h.c. Silvia Tellenbach’a Armağan*, ed. Feridun Yenisey, İzzet Özgenç, Ayşe Nuhoğlu, Adem Sözüer, Faruk Turhan, Seçkin Yayınevi, Ankara 2018a, s. 675.

⁶²² Tezcan/Erdem/Önok, 2024, s. 983.

⁶²³ Yargıtay 16. CD., E.2019/7004, K.2019/5220, T.12.9.2019. “TCK’nın 39. maddesinde düzenlenen suça iştirak kapsamındaki yardım etme ile aynı kanunun 220/7 maddesinde tanımlanan örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek eylemleri nitelik itibarıyla birbirlerinden farklıdır. Sanığın örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenecek somut bir suça dair kasta dayanan ve yardım teşkil eden eyleminin, hem yardım edilen suç bakımından şeriklik kapsamında hem de şartları varsa amaç suç yönünden faillik kapsamında değerlendirilmesi gerekirken, somut bir olaya dayanmayan ancak örgüt faaliyeti kapsamında kullanılmak/değerlendirilmek üzere gerçekleştirilen yardımların TCK’nın 220/7 maddesinde düzenlenen suçu oluşturacağı gözetilmelidir.”.

⁶²⁴ Limoncu, 2022, ss. 219-230.

Katıldığımız görüş uyarınca örgüte esaslı yardımda bulunan kişi m. 220/7 kapsamında sorumlu tutulmalıyken; asıl yardım eylemini tamamlayıcı nitelikte olan hareketler iştirak kapsamında değerlendirilmeli ve failin durumu TCK m. 39 göz önünde bulundurularak tayin edilmelidir.⁶²⁵ TCK m. 220/7’de düzenlenen yardım etme fiiline yardım eden kişinin TCK m. 39’da yer alan iştirak hükümlerine tabi tutulması, ceza sorumluluğunu genişleten bir görüntü sergilemekle birlikte netice itibariyle failin lehinedir. Zira esaslı olmayan yardımda bulunan fail öncelikle m. 220/7 uyarınca hâkimin takdirine göre indirimli ceza alacak, ayrıca suç örgütüne yardım etme suçuna (m. 220/7) yardım eden olarak iştirak ettiğinden tespit edilen cezaya TCK m. 39/1 uyarınca indirim uygulanacaktır.⁶²⁶ Bu durumda sonuç ceza failin lehine olacaktır.

Önemle belirtmek gerekir ki örgüt yöneticisinin TCK m. 220/5 kapsamındaki dolaylı fail olarak sorumluluğu azmettirme kapsamında değerlendirilemez. Zira örgüt yöneticisi hiyerarşide güç ve otorite sahibi olduğundan kontrol, fiili yapan kişide değil örgüt yöneticisindedir ve örgüt yöneticisi kimin eylemi yapacağından bağımsız olarak suçun irtikap edileceğinden emindir.⁶²⁷ Yasa metninde de tartışmaya yer vermeyecek şekilde örgüt yöneticilerinin şerik değil fail olarak sorumlu tutulacağı hükmüne yer verilmiştir.⁶²⁸ Organize yapıdaki büyük çaplı suç örgütleri için arka plandaki ‘masa başı failin’ yardım eden sıfatıyla iştirak kapsamında sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir.⁶²⁹ Bununla birlikte örgüt yöneticisinin üyeleri yönlendirmesi durumunda azmettiren, suçun işlenmesine katkı sağlaması durumunda ise yardım eden olarak sorumlu tutulması gerekmektedir.⁶³⁰ Dolaylı faillik durumunda yönetici diğer üyeleri araç olarak kullanır. Yöneticinin suçun işlenmesine emri veren pozisyonda değil ancak maddi-manevi katkı sağlayan kişi pozisyonunda yer alması durumunda ise yardım eden olarak iştiraki söz konusudur. Örneğin örgütün mali organizasyonu sağlayan yöneticilerden birinin, örgütün silahlı bir terör eylemine amir pozisyonunda yer almayıp yalnızca maddi kaynak oluşturarak iştirak etmekten ibaret eylemi yardım etmek

---

⁶²⁵ Tulay, 2018a, s. 683. Yazara göre TCK m. 220/7 ve TCK m. 39 indirimi şartlar oluşmuşsa beraber uygulanmalıdır.

⁶²⁶ Tulay, 2018a, ss. 682-683.

⁶²⁷ Yazar, 2025, s. 339.

⁶²⁸ Yenidünya/İçer, 2013, s. 799.

⁶²⁹ İnci, 2014, ss. 14-15.

⁶³⁰ Yenidünya/İçer, 2013, s. 808.

kapsamında değerlendirilmelidir. Zira burada yöneticinin katkısı sınırlıdır ve emri veren kişi olmadığından dolayı faillikten söz edilemez.

Silahlı terör örgütü propagandası yapılması (m. 220/8) bakımından özel bir durum veya farklılık söz konusu olmadığından iştirak mümkündür.⁶³¹ İştirakin biçimleri olan yardım etme, azmettirme, müşterek veya dolaylı faillik biçiminde iştirak mümkündür.⁶³²

6.3. İçtima

Silahlı örgüt suçunu seçimlik hareketli bir suç olarak gören yazarlara göre ilgili maddede öngörülen seçimlik hareketlerden birinin veya birkaçının yapılması durumunda tek suç meydana gelecektir.⁶³³

Her ne kadar örgüt suçlarının uygulamada zincirleme suç örnekleriyle karşılaşmak güç olsa da öğretide kesintisiz suçların zincirleme suç biçiminde irtikap edilmesinin mümkün olduğu yönünde görüşler mevcuttur.⁶³⁴ Örgüt yönetme ve örgüte üye olmak⁶³⁵ suçları kesintisiz suç olmakla birlikte zincirleme suça konu olabilirler.⁶³⁶ Bir görüşe göre failin ‘bir suç işleme kararının icrası’ kapsamında iki ayrı nitelikte örgüt kurması, yönetmesi veya bu örgütlere üye olması durumunda bir cezaya hükmolunmalı ve TCK m. 43 dikkate alınarak zincirleme suç hükümleri gereği cezası artırılmalıdır.⁶³⁷ Aynı suç işleme kararı kapsamında kesinti gerçekleştikten sonra da fiil devam ederse zincirleme suç oluşur.⁶³⁸ Keza örgütten ayrıldıktan sonra tekrar aynı örgüte katılma durumunda zincirleme suçtan ceza verileceği yönünde görüşler mevcuttur.⁶³⁹ Örgüt üyeliği fiilinin mahkumiyet veya iddianamenin düzenlenmesi sonucu hukuki kesintiye uğraması durumunda, fail örgüt üyeliğine devam etme kararını sürdürmüşse ve kararını uygulamışsa zincirleme suç hükümleri tatbik edilebileceği yönünde görüşler bulunmakla

⁶³¹ Bodur/Özkul, 2024, s. 221.

⁶³² Çetin, 2023, s. 286.

⁶³³ Evik, 2006, s. 129; Emek, 2016, ss. 237-238. Hafizoğulları/Özen’e göre bu suçta zincirleme suç ve fikri içtima mümkün değildir (Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 402).

⁶³⁴ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 40.

⁶³⁵ Özen’e göre örgüt kurma, yönetme ve örgüte üye olma kesintisiz suçtur ve zincirleme suç şeklinde işlenebilir (Özen, 2023, ss. 656-657). Hafizoğulları/Kurşun aynı görüştedir (Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 40).

⁶³⁶ Evik, 2022, s. 329; Emek, 2016, s. 238; Hafizoğulları/Özen’e göre silahlı örgüt kurma suçunda zincirleme suç mümkün değildir (Hafizoğulları/Özen, 2017, s. 402).

⁶³⁷ Turinay, 2019, s. 334. Bize göre zincirleme suçun gündeme gelebilmesi için aynı suçun irtikap edilmesi gerekir. Dolayısıyla mezkûr örgütlerin nitelikleri aynı olmalıdır.

⁶³⁸ Evik, 2022, s. 329.

⁶³⁹ Evik, 2022, s. 330.

birlikte⁶⁴⁰ Yargıtay uygulaması aksi yöndedir.⁶⁴¹ Bizim katıldığımız görüşe göre somut olay değerlendirilerek ‘bir suç işleme iradesinin icrası’ kapsamında örgüt kurma, yönetme veya üye olma fiilleri değerlendirilmelidir.⁶⁴² Nitekim örgüte yardım etme suçunun; tek bir suç işleme iradesinin icrası kapsamında bir örgüte yönelik farklı zamanlarda yardım yapılması veya aynı nitelikte iki farklı örgüte ayrı ayrı yardımda bulunulması şeklinde işlenmesi halinde zincirleme suç hükümleri tatbik edilmesi gerekmektedir.⁶⁴³

Örgütü kuran kişinin daha sonra yönetici ve üye olarak örgüt içinde görev alması durumunda suçta kesinti⁶⁴⁴ meydana gelmediğinden fail, yalnızca örgüt kurma fiilinden ceza alacaktır.⁶⁴⁵ Ancak üyenin veya yöneticinin örgütten ayrılıp suç kesintiye uğradıktan sonra tekrar aynı katılması durumunda iki ayrı suç oluşacaktır. Öte yandan, üyelik veya yöneticiliğin gereği olarak yapılan faaliyetler zincirleme suç kapsamında değerlendirilemez. Örgüte yardım eden kişinin örgüt üyesi olarak cezalandırılması nedeniyle, bir kez yardım eden kişi örgüt üyesi olarak kabul edilecek ve daha sonraki yardımları üyeliğin gereği olarak değerlendirilip ayrıca zincirleme suç hükümleri uygulanmayacaktır.⁶⁴⁶ Bunun yanında örgütün hiyerarşik yapısı içinde yer alan, örgüt üyesi olarak faaliyet gösteren kişinin fiilleri örgüte yardım suçunun tipikliğini gösterse de ayrıca örgüte yardım suçundan cezalandırılmaz.⁶⁴⁷ Örneğin örgüt üyesinin üyeliğin doğal bir sonucu olarak süreğen biçimde örgüte yardımda bulunması durumunda yalnızca örgüt üyeliğinden ceza verilir. Bu bağlamda örgüt üyesi olmayan kişinin örgüte yardımda bulunması durumu önem arz eder (m. 220/7). Örgüte yardım suçu ayrı bir suç olarak düzenlenmiştir ve birden fazla kez örgüte yardımda bulunan kişi örgüt üyesinden daha fazla ceza alacaktır. Zira örgüt üyesinin süreğen yardımları tek bir örgüt üyeliği

---

⁶⁴⁰ Özen, 2023, s. 657.

⁶⁴¹ Yargıtay 16. CD., E.E.2015/6443, K.2017/995, T.7.3.2017. “Sanıkların işlemiş olduğu suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve üye olma suçunun temadi eden suçlardan olduğu, iddianame tanzimi ile hukuki kesintinin oluşacağı eylemlerinin tek bir suç teşkil edeceği, TCK'nın 43. maddesinde düzenlenen zincirleme suç hükümlerinin uygulanma olanağı bulunmadığı gözetilmeden, zincirleme suç oluşturduğu kabul edilerek temel cezada TCK'nın 43/1. maddesi uyarınca artırım yapılması suretiyle fazla ceza tayini...”.

⁶⁴² Tozman, 2014, s. 391.

⁶⁴³ Demir, 2022, s. 193; Örgüte yardım suçunun özel hali olan terörizmin finansmanı suçu zincirleme suça konu olabilir (Kılınç, 2025, s. 524).

⁶⁴⁴ Selçuk’a göre kesintinin geçici de olsa fiilen meydana gelmesi gerekir. Burada tek dava ve tek suç vardır. İddianame hazırlanması veya başka bir hukuksal uyarı nedeniyle kesintinin gerçekleştiğinin kabulü, failin suçu sürdürme iradesini ortadan kaldırmadığından kabul edilemezdir (Selçuk, 2011, ss. 88-89).

⁶⁴⁵ Şen/Eryıldız, 2024, s. 545.

⁶⁴⁶ Emek, 2016, s. 239.

⁶⁴⁷ Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 131; Aksi yönde görüş için bkz: Malkoç, 2013, s. 4820.

kapsamında değerlendirilecektir fakat örgüte yardım eden kişi için birden çok yardım veya şartları varsa zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Bu durumda örgüte yardım eden kişinin örgüt üyesinden daha ağır biçimde cezalandırılması söz konusudur. Bunun önüne geçmek adına kanun koyucu m. 220/7'yi ihdas etmiştir. Tek bir yardım fiilinde bulunan kişi m. 220/7 kapsamında üye olarak cezalandırılacak ve sonraki yardımları da üyeliğin olağan gereği kapsamında değerlendirilecektir.⁶⁴⁸ Öğretide yardım etme fiilinin, süreklilik ve yoğunluk niteliklerini taşımaması durumunda üyelik kapsamında değerlendirilemeyeceği belirtilmektedir.⁶⁴⁹ Bu itibarla örgüte yardım suçunun zincirleme halinin işlenmesi durumunda faile örgüt üyeliğinden daha ağır ceza verilecektir ki bu da suçta ve cezada orantılılık ilkesine mugayir bir sonuç doğuracaktır.⁶⁵⁰

Silahlı örgüt suçu amaç suçlardan bağımsız bir suç tipi olduğundan amaç suçların irtikap edilmesi halinde ayrıca bu suçlardan ceza uygulanır.⁶⁵¹ Burada zincirleme suç hükümleri de uygulanamaz.⁶⁵² Örneğin örgüt üyesinin silahlı bir terör saldırısında bulunması durumunda örgüt üyeliğinden ve işlenen suçtan ayrı ayrı cezaya hükmolunur. Örgüt üyeleri, örgüte üye olma suçunun yanında aktif olarak görev aldıkları⁶⁵³ örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan ayrıca sorumlu olacak ve örgüt yöneticileri de örgütün amacı doğrultusunda işlenen suçlardan ayrıca dolaylı fail olarak sorumlu tutulacaktır.⁶⁵⁴

Amaç suçlar bakımından zincirleme suç hükümleri uygulanabilir.⁶⁵⁵ Örneğin terör örgütüne mali kaynak oluşturma amacıyla üyelerin, tek bir suç işleme iradesi kapsamında bir kişiye karşı birden çok kez hırsızlık suçu irtikap etmesi durumunda, hem örgüt

⁶⁴⁸ Dursun, 2008, s. 245.

⁶⁴⁹ Tozman, 2014, s. 392.

⁶⁵⁰ Demir, 2022, s. 195.

⁶⁵¹ Malkoç, 2013, s. 4820; Evik, 2006, s. 129; İnce, 2020, s. 260.

⁶⁵² Yüksektepe, 2022, s. 402.

⁶⁵³ Yargıtay 16. CD. E..2016/6411, K.2017/1149, T.22.2.2017. “Şu hale göre; sanığın, kasten öldürme, kasten öldürmeye teşebbüs etme, nitelikli yaralama, güvenlik güçleriyle çatışmaya girme, meskun mahalle ya da karayoluna mayın/patlayıcı madde yerleştirme-infilak ettirme, şehir sakinlerini zorla tutup canlı kalkan yapma, hastane, okul gibi kamu binalarını patlayıcı maddelerle tahrip etme gibi amaç suç yönünden elverişli/vahim olduğunda kuşku bulunmayan eylemlere asli fail veya şerik olarak iştirak ettiğinin kanıtlanması halinde hem araç suçlardan hem de TCK'nın 302. maddesinde düzenlenen amaç suçtan cezalandırılması gerekmekte ise de, şehrin her tarafında işlenen ve fakat işleniş üzerinde müşterek hakimiyeti bulunmayan veya şerik sıfatıyla katıldığı da mevcut delillere göre sabit olmayan vahim eylemlerden sanığın da sorumlu olduğunun kabulü imkanı bulunmadığı da gözetilerek...”.

⁶⁵⁴ Gültaş, 2015, s. 55; Şen/Eryıldız, 2024, s. 544.

⁶⁵⁵ Dursun, 2008, s. 311.

üyeliğinden hem de hırsızlık suçunun zincirleme halinden cezalandırılmaları gerekecektir.

TCK m. 220/4 hükmü gereğince örgüt faaliyeti kapsamında suç işlenmesi durumunda ayrıca işlenen suçtan dolayı ceza verilecektir. Ancak örgüt faaliyeti kapsamında suçun işlenmesinin nitelikli hal olarak düzenlendiği durumlarda cezanın nasıl belirleneceği tartışma konusudur. Örgüt faaliyeti kapsamında; ‘göçmen kaçakçılığı (m. 79)’, ‘tehdit suçu’ (m. 106), ‘eğitim ve öğretim hakkının engellenmesi (m. 112), ‘kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi (m. 113)’, ‘siyasi hakların kullanılmasının engellenmesi (m. 114)’, ‘inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme (m. 115)’, ‘konut dokunulmazlığının ihlali (m. 116)’, ‘iş ve çalışma hürriyetinin ihlali (m. 117)’, ‘hırsızlık (m. 142)’, ‘yağma (m. 149)’, ‘organ ve doku ticareti (m. 91)’, ‘dolandırıcılık (m. 157)’ vd. suçlarının işlenmesi TCK’de nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Öğretideki bazı görüşlere ve uygulamadaki örneklere⁶⁵⁶ göre bu durumda hem nitelikli halden hem de TCK m. 314’te düzenlenen suçlardan ceza verilmesi gerekir.⁶⁵⁷ Bizim de katıldığımız görüşe göre TCK m. 42 gereğince bir suçun başka bir suçun ağırlaştırıcı nitelikli unsuru olması durumunda ayrıca bu suçtan dolayı ceza verilemez. Bu nedenle sadece nitelikli suçtan ceza verilmeli, gerçek içtima uygulanmamalı; ayrıca örgüt kurma, yönetme veya üye olma suçlarından cezaya hükmolunmamalıdır.⁶⁵⁸ TCK m. 220/4 hükmü suçun örgütlü halinin ağırlaştırıcı neden olarak düzenlenmediği suçlar için geçerlidir.⁶⁵⁹ Silahlı örgüt

---

⁶⁵⁶ YCGK, E.2011/36, K.2012/213, T.5.6.2012. “*Sanıklar Sedat, Okyay ve Ziya hakkındaki örgüt faaliyeti çerçevesinde uyuşturucu madde ticareti ve suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olma suçlarından kurulan yerel mahkeme direnme hükmü isabetli olduğundan onanmasına...*”; Yargıtay 18. CD., E.2017/3280, K.2017/6006, T.17.5.2017. “*...göçmen kaçakçılığı suçundan sanıklar hakkında hüküm kurulurken TCK’nın 79/1.b maddesinden sonra suçun örgüt faaliyeti kapsamında işlendiği kabul edilerek, 3. fıkra uyarınca temel cezanın 1/2 oranında artırılmasına karar verildiği, Yargıtayın yerleşik uygulamalarına göre; suçun bir örgüt faaliyeti kapsamında işlendiğinin kabulü için öncelikle, TCK’nın 220. maddesinden sanıklar hakkında bir mahkumiyetin bulunması gerekli olduğu, bu yönde kabulün artırım için yeterli olmadığı yönündedir. ...sanıklar hakkında hüküm kurulmadan önce TCK’nın 220. maddesinden suç örgütü üyeliği yada yöneticiliğinden kamu davasının açılması sağlanarak bu dosya ile birleştirilmesine karar verilmesi ve örgütün varlığının kabulü halinde, hükmün onanmasına, örgütün varlığının kanıtlanamaması halinde ise, TCK’nın 79/3 maddesinden artırım yapılmamasına karar verilmesi gerektiği belirtilerek...*”.

⁶⁵⁷ Turabi, 2018, s. 331; Emek, 2016, ss. 239-240.

⁶⁵⁸ Kurt Yücekul, Gülşah, “Türk Ceza Kanunu’nun 220/4. Maddesinin, Bileşik Suçu Düzenleyen 42. Madde Karşısında Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan*, c. 2, 2010(1), ss. 1030-1031; Kangal, Zeynel Temel, “Göçmen Kaçakçılığı Suçu”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan*, c.21, 2019 (Özel S.), s. 250; Tozman, 2014, s. 285.

⁶⁵⁹ Kangal, 2021, s. 250.

kurma suçu bakımından, TCK m. 314/3 atfı nedeniyle TCK m. 220/4'te yer alan düzenlemenin aynen uygulama yeri bulacağı yönündeki görüşlere⁶⁶⁰ katılmamaktayız. Örneğin silahlı terör örgütü faaliyeti kapsamında göçmen kaçaklığı suçunun işlenmesi durumunda TMK m. 4 ve TMK m. 5'te yer alan hükümlerin uygulanması gerekecektir. TMK m. 5/2' de "Suçun, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması dolayısıyla ilgili maddesinde cezasının artırılması öngörülmüşse; sadece bu madde hükmüne göre cezada artırım yapılır. Ancak, yapılacak artırım, cezanın üçte ikisinden az olamaz." Denilmek suretiyle cezai artırımın TMK uyarınca yapılacağı belirtilmiştir. TCK m. 220/4'te yer alan "bileşik suç" kuralı ile çelişkili yapının TMK. 5/2'de yer alan düzenleme ile ortadan kaldırılmaya çalışıldığı görülmektedir.⁶⁶¹ Zira burada ilgili maddede yer alan nitelikli hal uygulanmayacaktır.⁶⁶² Uygulamada silahlı terör örgütü faaliyeti kapsamında suç işleyen failer hakkında gerçek içtima uygulanmaktadır.⁶⁶³ Yargıtay'ın bir kararında, failer örgüt faaliyeti kapsamında işledikleri suçlardan dolayı ceza almış; aynı zamanda suç örgütü kapsamında işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenen yağma suçu bakımından TMK m. 5/2 muvacehesinde artırımlı cezaya hükmolunmuştur.⁶⁶⁴

Örgütün kuruluşuna katılan, buna azmettiren veya yardım eden fail, daha sonra örgütün üyesi olursa arada kesinti varsa eğer ayrıca bu fiilinden de sorumlu olacaktır.⁶⁶⁵ Bir kişinin tek bir hareketle birden fazla suç örgüt mensubu olması durumunda fikri içtima uygulanacak ve en ağır tip olan suçtan sorumlu tutulacaktır.⁶⁶⁶ Kişilerin tek hareketle birden çok örgüte maddi yardımda bulunması durumunda TCK m. 220/7 uyarınca örgüt

⁶⁶⁰ Kan, 2024, s. 173. Yazara göre TCK m. 314 bağlamında da gerçek içtima hükümleri TCK m. 220/4'te yer aldığı gibi aynen uygulanmalıdır.

⁶⁶¹ Kurt Yücekul, 2010, s. 1032.

⁶⁶² Kangal, 2019, s. 250.

⁶⁶³ Yargıtay 16. CD., E.2017/3350, K.2018/936, T.28.3.2018. "Sanıklar ... ve ... hakkında: a-TCK'nın 314/2, 3713 sayılı Kanunun 5, TCK'nın 62, 53, 58/9, 63. maddeleri uyarınca mahkumiyet, b-Maktül ...'e karşı, TCK'nın 82/1-h, 62, 53. maddeleri uyarınca mahkumiyet, c-Maktül ...'e karşı, TCK'nın 82/1-h, 62, 53. maddeleri uyarınca mahkumiyet, d-TCK'nın 149/1-a-b-c-d, 62, 53. maddeleri uyarınca mahkumiyet, e-TCK'nın 142/1-e, 62, 53. maddeleri uyarınca mahkumiyet, f-Mağdur ...'e karşı, TCK'nın 86/2, 86/3-e, 35, 62, 53. maddeleri uyarınca mahkumiyet...".

⁶⁶⁴ Yargıtay 16. CD., E.2017/3350, K.2018/936, T.28.3.2018. "... Yukarıdaki anlatım ışığında, silahlı terör örgütüne üye oldukları ve örgütsel saikle kasten öldürme ve nitelikli yağma suçlarını işledikleri anlaşılan sanıkların, silahlı terör örgütünün amaçladığı suçu işlemeye elverişli vahamet arz eder nitelikteki eyleminin TCK'nın 309/1. maddesinde düzenlenen anayasayı ihlal suçunu oluşturacağı, hukuki durumunun buna göre takdir ve tayini gerektiği gözetilmeden suç vasfında yanılığa düşülerek silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yazılı şekilde mahkumiyetlerine karar verilmesi, b) Nitelikli yağma suçunu, örgütsel saikle ve örgüte yarar sağlamak amacıyla gerçekleştirdiklerinden, sanıklar hakkında TCK'nın 149/1-g. maddesi ile 3713 sayılı Kanunun 5. maddesinin uygulanması gerektiğinin gözetilmemesi...".

⁶⁶⁵ Şen/Eryıldız, 2024, s. 545

⁶⁶⁶ Emek, 2016, s. 240.

üyeyi olarak cezalandırılması gerekir. Ancak içtima kuralları gereği bu örgütlerden en ağır cezayı gerektiren örgüt (suç örgütü, silahlı örgüt) muvacehesinde yaptırım uygulanır.

TCK m. 314'te düzenlenen silahlı terör örgütü suçu kapsamında devletin birliği ve ülke bütünlüğünü bozma veya Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan biri veya birkaçının işlenmesi⁶⁶⁷ durumunda fail bu suçlardan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.⁶⁶⁸ Örgüt suçu bu suçların unsuru olarak kabul edilmemelidir. TCK m. 309/1, m. 310/1, m. 311/1, m. 312/1 suçları teşebbüs suçudur ve silahlı örgütün amaç suçlardan birini işlemesi halinde, m. 314/1'deki suçlarla birlikte sayılan kalkışma suçlarından da ceza verilmelidir.⁶⁶⁹ Zira burada geçitli/müterakki suç veya bileşik suç⁶⁷⁰ ilişkisi yoktur.⁶⁷¹ Uygulamada ise bu geçitli suç ilişkisi kabul edilmektedir. Anayasa'yı ihlal suçunun (m. 309) tüm bileşenleri ile irtikap edildiği durumda, yasama organına karşı suç (m. 311) ve hükümete karşı suç (m. 312) suçlarından ceza verilemeyeceği, 'Anayasayı ihlal suçu' veya 'devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak suçu' ile TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgüt suçu arasında geçitli suç ilişkisi bulunduğu ifade edilmiştir.⁶⁷²

Silahlı terör örgütünün 314. Maddede öngörülen amaç suçlarının dışında başka suçları da işlemeyi hedeflemesi durumunda bir görüşe göre gerçek içtima kuralları uygulanacak ve failer hem silahlı örgüt suçundan hem de suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan cezalandırılacaktır. Diğer görüşe göre ise fiilin ihlal ettiği norm tektir ve daha ağır cezanın öngörüldüğü silahlı örgüt suçundan ceza verilmelidir.⁶⁷³ Kanaatimizce

---

⁶⁶⁷ YCGK, E.2009/103, K.2010/22, T.9.2.2010. "...doğurduğu vahim sonuçlarla birlikte değerlendirildiğinde, 765 sayılı TCY'nin 168. maddesinde yaptırımı bağlanmış olan örgüt üyeliği suçunu aşan ve Devlet topraklarından bir kısmını Devlet idaresinden ayırma amacına yönelik matuf fiil niteliğinde bulunduğundan, eylem küil halinde 765 sayılı TCY'nin 125. maddesindeki suçu oluşturmaktadır."

⁶⁶⁸ Şen/Eryıldız, 2024, s. 559; Evik, 2022, s. 327.

⁶⁶⁹ Şahbaz, 2016, s. 3442.

⁶⁷⁰ Tozman'a göre örgütün işlemeyi amaçladığı suçlar, örgüt kurma suçunun unsuru veya ağırlaştırıcı nedeni olmadığından bileşik suç gündeme gelmez (Tozman, 2014, s. 389).

⁶⁷¹ Salihoglu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 176; Aksi yönde görüş için bkz: Apaydın/Apaydın, 2024, s. 241; Arslantürk, Mustafa, Örgütlü Bölme ve Kalkışma Soruşturmaları, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018, ss. 274-275.

⁶⁷² Yargıtay 3. CD., E.2021/11371, K.2022/2616, T.11.5.2022. "...bu kalkışmaya iştirak edenlerin eylemlerinin, 5237 sayılı TCK'nın 309, 311 ve 312. maddelerinde düzenlenen suçları oluşturduğunda kuşku yoktur. Ancak aynı hukuki değerleri koruyan ve kapsamı itibariyle eylemlerin haksızlık muhtevasını tamamen ortadan kaldıran Anayasayı ihlal suçunun (TCK'nın 309. md.) tüm unsurlarıyla gerçekleştiği somut olayda sanıkların ayrıca, Türk Ceza Kanunu'nun 311. ve 312. maddelerinde düzenlenen suçlardan ve keza aralarında geçitli /müterakki suç ilişkisi nedeniyle aynı Kanunun 314. maddesinde yer alan silahlı terör örgütüne üye olmak suçundan cezalandırılmaları imkânı bulunmadığından..."; Yargıtay 16. CD., E.2017/2270, K.2017/5862, T.14.12.2017. "...TCK'nın 314/2 maddesi ile TCK'nın 302/1. maddesi arasında geçitli/müterakki suç ilişkisi de dikkate alınıp hukuki durumunun buna göre tayin ve takdiri gerekirken..."

⁶⁷³ Evik, 2006, s. 129.

silahlı örgüt suçu, suç örgütlerinin özel bir halidir. Terör örgütünün TCK m. 314'teki amaçlarını gerçekleştirmek için kaynak oluşturmak amacıyla suç örgütlerinin niteliklerine uygun düşen fiilleri işlemesi olasıdır. Nitekim birçok terör örgütü uyuşturucu kaçakçılığında yağımaya, kaçakçılıktan hırsızlığa kadar çeşitli suç faaliyetleri yürütmektedirler. Dolayısıyla ne tür bir suç olursa olsun “terör örgütünün faaliyeti” çerçevesinde işlenen bir suç varsa bu suç terör suçudur⁶⁷⁴ ve ceza silahlı terör örgütü kapsamında verilmelidir.

Silah suçun unsuru olduğundan silahın ruhsatlı veya ruhsatsız olması fark etmeksizin ayrıca 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'a muhalefet etmekten dolayı ceza verilmeyeceği⁶⁷⁵ yönündeki görüşlere katılmıyoruz.⁶⁷⁶ Bizim de katıldığımız görüşe göre silahlı örgütün varlığının yanında ruhsatsız silah taşınması nedeniyle başka hukuki menfaatler ihlal edilmektedir.⁶⁷⁷ Örgüt envanteri olarak yakalanan silah ve patlayıcı maddeler silahlı örgüt suçunun unsuru olarak kabul edilmeyip, silahlı örgüt suçunun yanında ayrıca 6136 sayılı Kanun'a aykırılık mucibinde ceza tatbik olunur.⁶⁷⁸

Silahlı terör örgütünün faaliyetinde kullanılmak üzere bilerek bu örgütlere üretmek, satın almak veya ülkeye sokmak suretiyle silah temin eden, nakleden veya depolayan kişiler için TCK m. 315 hükmü düzenlenmiştir. Bu fiilin irtikap edilmesi durumunda TCK m. 314 atfıyla TCK m. 220/7 uygulanmayacaktır.

Örgüt yöneticisinin örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlardan dolayı fail olarak sorumlu olmasını fiil başlığı altında ele almıştık. İctima kapsamında vurgulanması gereken nokta; örgüt yöneticisinin bizzat örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlarda görev alması durumunda hem örgüt yöneticisi olmaktan ceza alacağı hem de faili veya şeriki olduğu suçtan cezalandırılacağıdır.⁶⁷⁹

---

⁶⁷⁴ Akkaya, 2009, s. 230.

⁶⁷⁵ Şahbaz, 2016, s. 3442; Emek, 2016, s. 239.

⁶⁷⁶ Yargıtay 1. CD., E.2010/916, K.2010/7243, T.5.11.2010. “...sanık Ö. Ç. hakkında suç işlemek amacıyla kurulan silahlı örgüte üye olmak, B. D. 'yi öldürmeye teşebbüs, 6136 sayılı kanuna muhalefet ve 31.1.2007 tarihli genel güvenliğin kasten tehlikeye düşürülmesi suçlarından...”.

⁶⁷⁷ Kitapçıoğlu Yüksel, 2023, ss. 331-332.

⁶⁷⁸ Yargıtay 9. CD., E. 2008/3180, K. 2008/13060, T. 1.12.2008. “...Sanık K1'in silahlı örgüt üyesi olma, 6136 sayılı Kanuna aykırılık, sanıklar K2 ve K3'in silahlı örgüte yardım, sanıklar K1 ile K2 haklarında patlayıcı madde bulundurma suçlarından mahkumiyetlerine ilişkin hükmün onanmasına...”.

⁶⁷⁹ Yazar, 2025, s. 379.

7. ETKİN PİŞMANLIK

TCK m. 314/4'te suç işlemek amacıyla örgüt kurmaya ilişkin genel hükümlerin silahlı örgüt suçu için de cari olduğu hüküm altına alınmıştır. TCK m. 221'de düzenlenen etkin pişmanlık hali silahlı örgüt suçu için de geçerli olacaktır.⁶⁸⁰

Etkin pişmanlık hükümleri örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçların tamamını kapsayan genel bir hüküm değildir; yalnızca silahlı terör örgütü kapsamında ortaya çıkan örgüt kurmak, yönetmek ve örgüte üye olmak suçları için işlerlik kazanır.⁶⁸¹

Örgüt kurucusu ve yöneticisi bakımından ise; kurucu veya yöneticiler haklarında soruşturma başlamadan⁶⁸² ve örgütün amacı⁶⁸³ doğrultusunda suç işlenmeden önce örgütü dağıtmaları veya verdikleri bilgilerle örgütün dağılmasını sağlamaları halinde haklarında cezaya hükmolunmaz (m. 221/1). Burada dağıtma veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasına sebep olmanın bizzat yapılması gerekir.⁶⁸⁴ Verilen bilgilerin örgütü dağıtmaya elverişli, makul ve yararlı olması yeterlidir. Ayrıca bu bilgiler veya çaba sonucu örgütün dağılmış olmasına gerek yoktur.⁶⁸⁵

Örgütün dağılmasından kasıt, verilen bilgiler sonucu örgütün tespit edilmesi, örgüt üyelerinin yakalanması veya adli makamlarca örgütün çökertilmesidir.⁶⁸⁶ Ancak verilen bilginin mutlaka örgütün dağıtılmasına yol açması gerekmez. Örgüt yöneticisinin konumu ve sorumlulukları muvacehesinde vakıf olması beklenen bilgileri açık biçimde vermesi yeterlidir.⁶⁸⁷ Yine yöneticilerin örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden ve soruşturma başlamadan örgütü dağıtması durumunda etkin pişmanlıktan yararlanmaları mümkündür. Önemle belirtmek gerekir ki örgütü dağıtma veya verilen bilgilerle örgütün dağılmasına sebep olmanın faillerin işledikleri fiilden dolayı yaşadıkları pişmanlık

⁶⁸⁰ Öndin, , Hasan Burak, “Terör Örgütü Üyeliği Suçunda Etkin Pişmanlık”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 2020 (43), s. 157; Yüksektepe, 2022, s. 353.

⁶⁸¹ Yargıtay 9. CD., E.2012/8845, K.2014/4455, T.9.4.2014.

⁶⁸² CMK m. 160/1 uyarınca soruşturma cumhuriyet savcısının, suçun işlendiğine dair izlenim oluşturan bir durumu, ihbar veya başka bir surette öğrenmesiyle başlar.

⁶⁸³ Kasıt TCK'nin Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar ile Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar başlığı altında yer alan suçlardır.

⁶⁸⁴ Arslantürk, 2018, s. 333.

⁶⁸⁵ Öndin, 2020, s. 158; Diğer bir görüşe göre elverişli olması yeterli olmayıp örgütün dağılmasının verilen bilgilerle sağlanması gerekir (Tozman, 2014, s. 403; Yenidünya/İçer, 2013, s. 824; Sarıtaş, 2018, s. 442).

⁶⁸⁶ Şen/Eryıldız, 2024, s. 564.

⁶⁸⁷ Yargıtay 16. CD., E.2015/1426, K.2015/1292, T.12.5.2015. “...failin bilgisi dahilinde gerçekleşen faaliyetlerle ilgili ifade vermesinin yeterli olacağı ve bu bilgilerin daha önceden güvenlik güçlerinin elinde olup olmadığına önem arz etmeyeceğinin anlaşılması karşısında, dosya kapsamına göre sanığın etkin pişmanlık iradesi göstererek gerek kendisi ve gerekse birlikte yakalandığı kişilerin eylemlerini açıkça ifade etmek şeklindeki durumunun etkin pişmanlık olarak değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden...”.

sonucu gerçekleşmesi elzem değildir.⁶⁸⁸ Bununla birlikte failin samimi ve gönüllü olarak çelişkiye yer vermeyecek şekilde bilgi verdiğinin tespiti gerekir.⁶⁸⁹ Verilen bilgiler sonucu örgütün örgüt olma vasfını yitirecek biçimde unsurlarının ortadan kalkması gerekir. Devamlılığın sona ermesi, hiyerarşik örgütlenmenin ortadan kalkması, aynı amaç etrafında toplanan kişilerin amaçlarının izale edilmesi veya örgütün yasal amaçlar taşıyan bir örgütlenmeye tahvil edilmesi örgütün dağıtılması anlamına gelir.⁶⁹⁰ Örgütün dağıtılması geri dönüşsüz olmalıdır. Ancak örgüt yöneticisinin örgütü geri dönüşsüz biçimde ortadan kaldırmasına rağmen diğer üyelerin yeniden organize olarak örgütü tekrar kurmaları durumunda da etkin pişmanlık şartlarının oluştuğunun kabulü gerekir.⁶⁹¹ Örgüt yöneticilerinin verdikleri bilgilerle örgütün dağılmasına yol açtığına dair somut uygulamalarla karşılaşmak oldukça güçtür. Yüksek Mahkeme bir kararında, verdikleri bilgilerle herhangi bir mühimmatın ele geçirilmesine yol açmayan, örgüte ait doküman sağlamayan, herhangi bir faili meçhul suçu açığa çıkarmayan ve örgütün işlemeyi amaçladığı herhangi bir suçu engelleyecek bilgi vermeyen ancak 20-25 gün boyunca görev aldıkları PKK terör örgütü içindeki faaliyetlerini anlatan mücrimlerin etkin pişmanlıktan yararlanamayacağına karar vermiştir.⁶⁹²

Örgüt üyesinin⁶⁹³; örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun⁶⁹⁴ işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını⁶⁹⁵ ilgili makamlara bildirmesi (m. 221/2) ve örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden

---

⁶⁸⁸ Sümer, Arif Emre, “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 11, Aralık 2023 (2), ss. 1247-1248.

⁶⁸⁹ Sümer, 2023, s. 1248.

⁶⁹⁰ Sarıtaş, 2018, s. 442.

⁶⁹¹ A.g.e.

⁶⁹² YCGK, E.2006/292, K.2007/148, T.19.6.2007. “Somut olayda, gerek olay tutanaklarındaki bilgiler, gerek yargılama sürecinde hükümlüler tarafından yapılan açıklamalar ve gerekse İçişleri Bakanlığının cevabi yazıları nazara alındığında, hükümlülerin terör örgütünün dağılmasına veya faili meçhul kalmış suç ve suçlarla faillerinin meydana çıkarılmasına yardım eder nitelikte herhangi bir bilgi vermedikleri, yine bu bilgi ve belgeler ya da hükümlülerin gösterdiği çaba sayesinde örgütün amaçladığı herhangi bir suçun işlenmesinin engellenmediği de açıktır.”

⁶⁹³ İlgili hüküm örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım edenler hakkında da geçerlidir (Öndin, 2020, s. 163).

⁶⁹⁴ Bir görüşe göre burada kasıt herhangi bir suç değil TCK m. 302 veya m. 309 maddelerindeki amaç suçlar kapsamında yer alan suçlardır (Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6700); Yargıtay 9. CD., E.2006/K.2006/1417, T.7.3.2006. “...silahlı örgüt tarafından amaç suçun işlenmemiş ya da amaç suçun işlenilmesine kalkışılmamış olması gerektiğine ilişkin bir koşul öngörülmediği gözetilerek...”. Yüksek Mahkeme yakın dönemdeki kararlarında ise örgütün faaliyeti çerçevesindeki herhangi bir suça iştirak edilmemesi gerektiğini belirtmektedir (Yargıtay, 16. CD., E.2019/4257, K.2019/4676, T.3.7.2019).

⁶⁹⁵ Failin örgütten ayrıldığını beyan ettiği tarihten sonrası için herhangi bir örgütsel faaliyette bulunduğu dair delil elde edilememişse örgütten ayrıldığı kabul edilir (Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6704).

yakalanması durumunda pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi halinde hakkında cezaya hükmolunmaz (m. 221/3). Belirtmek gerekir ki üyenin örgütten ayrılması zorunlu nedenlerle değil kendi rızası ile olmalıdır.⁶⁹⁶ Öğretide Yüksek Mahkeme'nin uygulamasından farklı olarak soruşturma başlatılmasının veya örgütün faaliyeti kapsamında başkalarınca suç işlenmesinin madde kapsamında etkin pişmanlıktan yararlanmaya engel olmayacağı savunulmaktadır.⁶⁹⁷ Örgüt hakkında verilen bilginin örgütün dağılmasına veya üyelerinden tamamının olmasa da bir kısmının yakalanmasına elverişli olması kafidir.⁶⁹⁸

TCK m. 221/4'te kapsayıcı bir etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir. Hüküm uyarınca örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi halinde hakkında, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Kişinin bu bilgileri yakalandıktan sonra vermesi halinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılır. Yakalanmadan önce gönüllü olarak teslim olma şahsi cezasızlık sebebi iken, yakalanma durumu cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeptir. Verilen bilginin kişinin örgütle ilgili konumuyla paralel olması gerekmektedir fakat bilginin öncesinde kamu kurumlarının elinde olup olmaması önemsizdir.⁶⁹⁹ Adresi belli olan, çağrıldığında gelebilen, kendisine kolaylıkla ulaşılabilme imkanı bulunan kişinin çağrı yapılmadan kollukça tutulması yakalanma kapsamında değerlendirilmez.⁷⁰⁰ TCK m. 221/4'ün işlerlik kazanabilmesi için örgüt üyesi, kurucu ve yöneticisinin verdiği bilginin konumuyla ve faaliyetleriyle tutarlı olması, verdiği bilginin kurum ve kuruluşlar nezdinde teyit edilerek faydalı olduğunun tespiti gerekmektedir.⁷⁰¹ Verilen bilginin mutlak bir sonuç doğurması gerekmemekle birlikte bilginin böyle bir sonuç doğurma bakımından elverişli olması ve

---

⁶⁹⁶ Arslantürk, 2018, s. 335.

⁶⁹⁷ Öndin, 2020, s. 160.

⁶⁹⁸ Dursun, 2008, s. 363.

⁶⁹⁹ Yargıtay 16. CD., E.2015/1426, K.2015/1292, T.12.5.2015. “...failin bilgisi dahilinde gerçekleşen faaliyetlerle ilgili ifade vermesinin yeterli olacağı ve bu bilgilerin daha önceden güvenlik güçlerinin elinde olup olmadığına önem arz etmeyeceğinin anlaşılması karşısında, dosya kapsamına göre sanığın etkin pişmanlık iradesi göstererek gerek kendisi ve gerekse birlikte yakalandığı kişilerin eylemlerini açıkça ifade etmek şeklindeki durumunun etkin pişmanlık olarak değerlendirilmesi gerektiği gözetilmeden...”.

⁷⁰⁰ Yüksektepe, 2022, s. 357.

⁷⁰¹ Yargıtay 16. CD., E.2016/6201, K.2016/5067, T.10.10.2016

suç ile suçlunun tespitini sağlaması etkin pişmanlığın uygulanabilmesi için aranan şartlardandır.⁷⁰²

Failin etkin pişmanlıktan yararlanabilmesi için pişman olduğunu açıkça ifade etmesine gerek yoktur. Örgütten ayrılması yeterlidir.⁷⁰³ Örgütle bağı olmadığını iddia eden, suçlamaları reddeden veya etkin pişmanlıktan yararlanmak istemeyen kişiler için hükümler uygulama alanı bulmaz.⁷⁰⁴

Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur ve bu süre 3 yıla kadar uzatılabilir (m. 221/5). Etkin pişmanlık hükümleri bir kişi hakkında bir kez uygulanabilir (m. 221/6). Kişinin silahlı örgüt suçu hasebiyle etkin pişmanlıktan yararlanması ve sonrasında suç tipindeki eylemleri tekrarlama durumunda tekrar etkin pişmanlık hükümleri uygulanamayacaktır.⁷⁰⁵

Cumhuriyet savcısı, CMK m. 171 uyarınca cezayı kaldıran şahsî sebep olarak etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmasını gerektiren koşulların varlığını tespit etmesi halinde kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verebilme yetkisine sahiptir. Cumhuriyet savcısının kamu davasının açılması hususunda takdir yetkisini kullanması durumunda itiraz kanun yoluna başvurulamaz. Öğretide Cumhuriyet savcısının bilginin elverişli olup olmadığına karar veremeyeceği, TCK m. 221/4'te ise cezada indirim halinin düzenlendiği ve Cumhuriyet savcısının bu konuda yetkisinin olmadığı, CMK m. 206, m. 216 ve m. 217 uyarınca delilleri tartışma yetkisinin münhasıran mahkemeye ait olduğu belirtilerek ilgili düzenleme eleştirilmektedir.⁷⁰⁶ Bizim de katıldığımız görüşe göre yapılacak yasal düzenleme ile belirli şartlar dahilinde Cumhuriyet savcısına, mahkemenin onay şartı getirilerek, kovuşturmayaya yer olmadığına karar verme yetkisi verilmeli⁷⁰⁷ ve örgüt faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlar da etkin pişmanlık kapsamına alınmalıdır.⁷⁰⁸

8. YAPTIRIM VE MUHAKEME

Silahlı örgüt kuran veya yöneten kişi 10 yıldan 15 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Silahlı örgüte üye olmanın yaptırımını ise 5 yıldan 10 yıla kadar hapis

---

⁷⁰² Yüksektepe, 2022, s. 353.

⁷⁰³ Yaşar/Gökcan/Artuç, 2014, s. 6702.

⁷⁰⁴ Yüksektepe, 2022, s. 353.

⁷⁰⁵ Öndin, 2020, s. 171.

⁷⁰⁶ Şen/Eryıldız, 2024, ss. 591-593.

⁷⁰⁷ Öndin, 2020, ss. 173-174.

⁷⁰⁸ Şen/Eryıldız, 2024, s. 595.

cezasıdır.⁷⁰⁹ Örgüt faaliyeti kapsamında suç işlenmesi durumunda ayrıca bu suçların cezası uygulanır.⁷¹⁰

TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgüt suçu, 3713 sayılı TMK'nin 3. Maddesi uyarınca mutlak terör suçudur. Aynı kanunun 5. Maddesine⁷¹¹ göre ilgili suçları işleyenlerin cezası yarı oranında artırılacaktır.⁷¹² Ayrıca suçun örgüt faaliyeti kapsamında işlenmesi durumu için artırımı ceza öngörülmüşse bile ceza artırımı TMK m. 5'teki esaslara göre yapılacaktır. Ancak bu durumda artırım üçte ikiden az olmaz. Fiil veya o nevi fiiller için üst sınır aşılabilir. Bu hüküm TCK m. 49/1'e istisna teşkil etmektedir.⁷¹³ Öğretide suçun niteliğinde değişiklik olmamasına rağmen TCK m. 314'teki suçun TMK'de yer alan hükümlerle yaptırımının artırılmasının belirlilik ilkesini ihlal ettiği vurgulanmaktadır.⁷¹⁴

Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde yurtdışından silah getirilmesi durumu doktrinde tartışmalıdır. Terör örgütüne silah sağlama TCK m. 315'te özel bir yardım türü olarak düzenlenmiştir. TCK m. 315'teki silah sağlama suçunun ancak örgüt üyesi olmayan kişi tarafından işlenebileceği kabul edilmektedir.⁷¹⁵ Failin örgüt üyesi olması durumunda ise ilgili faaliyet örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilir.⁷¹⁶ Yüksek Mahkeme terör örgütü faaliyeti çerçevesinde silah sağlama suçunu işleyen ve örgüt üyesi olmayan failerin hem TCK m. 315 hem de TMK m. 5 uyarınca cezalandırılmasına hükmetmiştir.⁷¹⁷ Yine Yüksek Mahkeme 6136 sayılı

⁷⁰⁹ Salihoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 176.

⁷¹⁰ Baltacı, 2007, s. 187; Akın, 2009, s. 272; Akkaya, 2009, s. 288.

⁷¹¹ TMK m. 5: "3 ve 4'üncü maddelerde yazılı suçları işleyenler hakkında ilgili kanunlara göre tayin edilecek hapis cezaları veya adli para cezaları yarı oranında artırılarak hükmolunur."

⁷¹² Akın, 2009, s. 272.

⁷¹³ Boz, 2020, s. 178.

⁷¹⁴ A.g.e.

⁷¹⁵ Türkoğlu, Türker, "Örgüte Yardımın Özel Şekli Olarak Terör Örgütüne Silah Sağlama Suçu (TCK 315) (Yargıtay Kararları Işığında)", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 1, Nisan 2020 (42), s. 613; Bodur/Özkul, 2024, s. 172; Akkaya, 2009, s. 272,

⁷¹⁶ Yargıtay 3. CD., E.2021/3768, K.2021/10056, T.22.11.2021. "...siyah renkli poşette terör örgütünün faaliyetlerinde kullanılmak maksadıyla hazırlanmış 7 adet el yapımı patlayıcı madde ile 30 adet molotof kokteylinin ele geçirildiği, alınan emniyet kriminal uzmanlık raporunda, poşet üzerindeki parmak izinin sanığa ait olduğunun tespit edildiğinin anlaşıldığı olayda; sanığın örgüt üyesi olduğunun kabulü halinde eyleminin silahlı terör örgütüne üye olmak ve tehlikeli maddeleri izinsiz olarak bulundurmak suçlarını, örgüt üyesi olmamakla birlikte örgütsel amaçla atılı suçu işlediğinin kabulü halinde ise TCK'nin 315. maddesindeki silah sağlama suçunu oluşturacağı gözetilerek...".

⁷¹⁷ YCGK, E.2008/78, K. 2009/39, T.24.2.2009. "Öte yandan, TCY'nin 315. maddesinin uygulandığı halde, suç tarihi itibarıyla 3713 sayılı Yasa'nın 5. maddesinin uygulanamayacağına ilişkin direnme gerekçesi de isabetsizdir. 5252 sayılı Yasa'nın 3. maddesi uyarınca, mevzuatta 765 sayılı TCY'nin maddelerine yapılan yollamaların 5237 sayılı TCY'nin aynı konuyu düzenleyen maddelerine yapılmış sayılacağı nazara

Kanun'a muhalefet eden eylemlerin silah sağlama suçu içinde tüketildiğinden ayrıca bu yasa nedeniyle ceza verilmemesi gerektiği belirtilmektedir.⁷¹⁸ TCK m. 315 örgüte yardımın özel bir şekli olduğundan ayrıca m. 220/7 atfı nedeniyle örgüt üyeliğinden ceza verilmez.⁷¹⁹

6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'un 12. Maddesi uyarınca, bu kanun kapsamındaki silahları ülkeye sokan veya ülke içerisinde taşınmasını sağlayan veya buna aracılık eden kişilerin cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte 3713 sayılı TMK'nin m. 5/1 hükmü uyarınca terör örgütünün faaliyeti kapsamında 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'da tanımlanan suçlardan birinin işlenmesi durumunda işlenen suçun yaptırımını yarı oranında artırılmalıdır. Yine aynı fıkra uyarınca TCK m. 314'te yer alan suçların yarı oranında artırılarak uygulanması hükmü mevcuttur. Sözelimi örgüt üyesi bir kişi silahlı terör örgütünün faaliyeti kapsamında ülkeye silah sokması durumunda TCK m. 314/2 kapsamında sorumlu olacak; ayrıca işlediği suçtan sorumlu tutularak 6136 sayılı Kanun'da yer alan suçtan da ceza alacaktır.⁷²⁰ Bunun yanında silahın otomatik olması halinde 6136 sayılı Kanun m. 12/4 uyarınca ceza yarı oranında artırılacaktır. 6136 sayılı Kanun'un m. 12/3 hükmü gereği suçun suç örgütünün faaliyeti çerçevesinde gerçekleştirilmesi durumunda cezanın bir kat artırılacağı belirtilmektedir. Ancak TMK m. 5/2'te, "suçun terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlenmesi nitelikli hal olarak düzenlenmesi durumunda yapılacak artırımın 2/3'ten az olamayacağı" belirtilmiştir.

---

alındığında, 315. maddenin karşılığını oluşturan 765 sayılı TCY'nin 150 ve 169. maddelerinin, 3713 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde yer alması karşısında, aynı Yasa'nın 5. maddesinin uygulanacağı da açıktır."

⁷¹⁸ Yargıtay 16. CD., E.2016/7002, K.2017/379, T.25.1.2017. "PKK silahlı terör örgütünün Sur ilçesinde bulunan mensuplarına ulaşturmaya çalıştığı anlaşıldığı olayda eylem hem 6136 sayılı Kanunun'un 12/1, hem de TCK'nin 315. maddesinde düzenlenen suçlara temas etmekte ise de; taşınması, nakledilmesi suç teşkil eden silahların silahlı terör örgütüne götürüldüğünün anlaşılmasına göre, içinde 6136 sayılı Kanunu'nun 12/1 maddesindeki suçu da barındırıp tüketmesi nedeniyle eylemin özel norm niteliğinde olan TCK'nin 315. maddesindeki suçu oluşturduğu, silahların niteliği ve nakledildiği ilçede silahlı terör örgütüne saldırıların sürdürüldüğünün anlaşılmasına göre TCK'nin 61. maddesinin c ve f bentlerinde yer alan suçun işlendiği zaman ve yer ile meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığı ölçütleri dikkate alınarak sanıklar hakkında TCK'nin 315. maddesi gereğince hükmolunacak cezanın üst sınıra yakın tayin edilip 3713 sayılı yasanın 5/1. maddesine göre artırılması gerekirken suç vasfında ve takdirde hataya düşülmek suretiyle 6136 sayılı yasanın 12/1,3 ve ek 5. maddeleri gereğince temel cezanın alt sınırdan tayini suretiyle hüküm kurulması..."

⁷¹⁹ Türkoğlu, 2020, s. 611.

⁷²⁰ Yargıtay 16. CD., E.2018/600, K.2018/1653, T.22.5.2018. "...örgütün silah sevkiyatları ve örgüt mensupları hakkında kod adlarına varıncaya kadar bilgi sahibi olan ve PKK terör örgütü içerisinde aktif bir şekilde faaliyet gösterdiği anlaşılan sanığın, süreklilik, yoğunluk ve çeşitlilik gösteren eylemlerinin, örgütün hiyerarşik yapısına dahil olmak suretiyle TCK'nin 314/2. maddesinde düzenlenen örgüte üye olma ve 6136 sayılı Kanuna muhalefet etme suçlarını oluşturacağı gözetilmeden..."

Ezcümle suç örgütü kapsamında silahın ülkeye sokulması durumunda ceza bir kat artırılırken suçun terör örgütü faaliyeti kapsamında irtikap edilmesi durumunda 2/3'ten az olmayacak şekilde ceza artırılabilecektir.⁷²¹ Bizim de katıldığımız görüşe göre bu düzenleme TCK 3. Maddede düzenlenen “fiilin ağırlığıyla orantılı ceza verilmesi ilkesini” zedelemektedir ve 3713 sayılı Kanun’un 5/2 maddesinin “*bir kat artırımı ceza uygulanması*” şeklinde düzenlenmesi daha yerinde olacaktır.⁷²²

TMK m. 5’te öngörülen artırımı ceza çocuklar için uygulanmaz (TMK m. 5/3). Mütemadi bir suç olan silahlı örgüte üye olma ve yönetme suçlarında⁷²³ ceza belirlenirken, TCK m. 61’de yer alan genel hükümler çerçevesinde temadi süresi, eylem yoğunluğu, örgüt içerisindeki konumu, faaliyetlerinin süreklilik ve çeşitliliği⁷²⁴ gibi kriterler dikkate alınır.⁷²⁵ Yaptırım belirlenirken failin kendi şahsi eyleminin yarattığı tehlike dikkate alınmalı, örgütün kendi tehlikeliliği failin buna katkısı dışında dayanak olarak kabul edilmemelidir.⁷²⁶ Yüksek Mahkeme fiilin ağırlığıyla orantılı olarak ceza verilmesi gerektiğini, suçun unsurlarının teşdit nedeni kabul edilmesinin hatalı olduğuna hükmetmiştir.⁷²⁷

Öğretide terör örgütü kurma, yönetme ve üye olma suçlarına yönelik olarak suç ve cezaların ayrı kanunlarda düzenlenmiş olması eleştirilmekte ve bu durumun da “suçta ve cezada kanunilik” ve “belirlilik”⁷²⁸ ilkelerine ters düştüğü belirtilmektedir.⁷²⁹

Silahlı örgüt suçu kasten işlenebilen bir suç olduğundan failler TCK m. 53 uyarınca belli haklardan yoksun bırakılacaktır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 48/a-5

---

⁷²¹ Gerçekler, 2014, s. 5699.

⁷²² A.g.e.

⁷²³ Arslantürk, 2018, s. 283; Yargıtay 16. CD., E.2017/3711, K.2018/945, T.22.2.2018. “*Silahlı terör örgütüne üye olma suçu temadi eden suçlardan olup...*”.

⁷²⁴ Yargıtay 16. CD., E.2019/2124, K.2019/3777, T.23.05.2019. “*...saniğin örgüt içindeki konumu, kaldığı süre, faaliyetlerinin nitelik süreklilik ve çeşitliliği gözetilerek...*”.

⁷²⁵ Yargıtay 16. CD., E.2017/3716, K.2018/633, T.28.2.2018 kararının karşı oy gerekçesi. “*...temadinin süresi de suçun işleniş biçimi olarak temel cezayı etkileyebilir (Nur Centel – Hamide Zafer – Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 4. Baskı, İstanbul 2006, sh. 576). Örneğin, terör örgütü içerisinde yıllarca kalan örgüt üyesinin cezası birkaç ay süreyle kalanın cezasına nazaran daha fazla olmalıdır. Bunun da, suçun işleniş biçimi dışındaki bir kriterle açıklanması mümkün değildir.*”.

⁷²⁶ Boz, 2020, s. 179.

⁷²⁷ Yargıtay 16. CD., E.2019/2124, K.2019/3777, T. 23.5.2019. “*...işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı olacak şekilde alt sınıra yakın şekilde hakkaniyete uygun bir cezaya hükmedilmesi gerekirken temel cezanın belirlenmesinde suçun unsurlarının teşdit sebebi olarak kabul edilmesi suretiyle TCK’nın 61/3 maddesine aykırı davranılarak fazla ceza tayini...*”.

⁷²⁸ Boz, 2020, s. 177.

⁷²⁹ Kurtaran, 2021, s. 86; Turinay, Faruk Yasin, “*Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı*”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, c. 27, Ocak 2015 (116), s. 75.

maddesi uyarınca cezası affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar ile anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçları irtikap edenler devlet memuru olamayacaklardır. Anayasa m. 76 uyarınca terör eylemlerine katılan kişiler ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, suçları affa uğramış olsa bile milletvekili olma imkanından yoksun kalacaklardır. Öğretide, Anayasa ve 657 sayılı DMK’de yer alan, her ne şekilde olursa olsun ömür boyu hak mahrumiyeti doğuran bu tür düzenlemeler eleştirilmektedir.⁷³⁰

Doktrindeki bizim de katıldığımız görüşe göre örgüt üyesi olan kişinin kusurunun azlığı veya örgütün faaliyetine katkısı göz önünde bulundurularak faile verilecek cezada indirim yapmak veya hiç ceza vermemek yönünde yargı makamlarına takdir yetkisi verilmesi için kanunda değişiklik yapılmalıdır.⁷³¹ Alman Ceza Kanununda hâkime kusurun azlığı durumunda takdir yetkisi verilmiştir.⁷³² CMK m. 223/4-d’de yer alan “İşlenen fiilin haksızlık içeriğinin azlığı, dolayısıyla, faile ceza verilmemesi hallerinde, ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilir.” Hükmü yargı makamlarına ceza vermeme imkânı tanımaktadır. Ancak bizim de katıldığımız görüş uyarınca TCK m. 314’ün madde metninde doğrudan hâkime ceza vermeme yetkisinin tanınması yönünde düzenleme yapılmalıdır.

Silahlı örgüt suçunun düzenlendiği TCK m. 314’te şikâyet koşulu yer almadığından ilgili suç resen soruşturulur ve kovuşturulur. Türk ceza hukukunda silahlı örgüt suçunda görevli mahkeme; silahlı örgüt kurma ve yönetme bakımından ağır ceza mahkemesi, silahlı örgüte üye olma suçunda ise asliye ceza mahkemesidir.⁷³³ Yer bakımından yetki hususunda özel bir düzenleme yer almamaktadır.⁷³⁴

Terör örgütlerinin gizli ve organize yapısı, uzun yıllara yayılan stratejik çalışma prensipleri dikkate alındığında muhakeme sürecinin de bu durumu dikkate alarak yürütülmesi zaruriyet arz eder. Etkin biçimde yürütülmeyen soruşturma ve kovuşturma

---

⁷³⁰ Turabi, 2018, s. 347.

⁷³¹ Özgenç, 2012, s. 23; Özen, 2023, s. 642.

⁷³² Alman Ceza Kanunu (StGB) m. 129/a-6: “Mahkeme, kusuru az ve katkıları ikinci derecede olan suç ortakları bakımından birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci fıkralara giren hallerde cezayı takdirine göre (m. 49/2) indirebilir.” Madde 49/2: “Mahkeme, kanunun bu hükmüne yollama yapan bir maddesi uyarınca cezayı kendi takdirine göre indirebiliyorsa, cezayı kanunda yazılı cezanın alt sınırına kadar indirebilir veya hapis cezası yerine adli para cezasına hükmedebilir.” (Yenisey F., G. Plageman, Alman Ceza Kanunu. 2. baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2015, s. 222, 42).

⁷³³ Yüksektepe, 2022, s. 447.

⁷³⁴ Turninay, 2019, s. 347.

süreçleri, yargı kararları arasında zaman zaman tenakuz yaratacak sonuçlar doğurmaktadır. Özellikle üyelik gibi statü suçu olarak kabul edilen⁷³⁵, başka bir suç irtikap etmeksizin kendi başına suç oluşturan fiillerin tespiti uygulamada farklı yorumlara sebep olmuştur.⁷³⁶

Bu itibarla AİHM, örgüt suçlarında delillerin kümülatif toplamının değil münferit olarak delilin doğrudan suçu ispatlaması gerektiği yönünde karar vermektedir.⁷³⁷ İspat aracı olarak deliller mahkeme önünde tartışılmalı ve sanığın iddiaları çürütmesine imkân sağlanmalıdır.⁷³⁸ Silahların eşitliği ilkesinin gereği olarak sanığın iddia makamının delillerini bilmesi, itirazlarını yapması ve bu itirazlarının mahkeme önünde tartışılması

---

⁷³⁵ AYM, (Şerife Alp [GK], B. No: 2018/25163, 27/9/2023, § 35). “Terör örgütü üyeliği suçu uluslararası hukuk literatüründe statü suçu olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda kişinin başka bir suç işlemesi gerekmeksizin yalnızca örgüte üye olmasının cezalandırılmasının kişisel cezai sorumluluktan ziyade kolektif cezai sorumluluğa yol açma potansiyeli vardır.”

⁷³⁶ Anayasa Mahkemesi bir kararında “Somut olayda başvuruçunun da içinde bulunduğu gruplar gösteriler sırasında açıkça terör örgütünün ve terör eylemlerinin propagandası niteliği taşıyan sloganlar atmış, terör eylemlerini övmüş, terör örgütünün korkutuculuk gücüne vurgu yapan, gerçekleştirdiği şiddet eylemlerini meşru gören, şiddet eylemlerine karışan terör örgütü üyelerini yücelten pankartlar taşımış veya sloganlar atmış; inandıkları ortak düşünceler çerçevesinde bir araya gelmiş, aralarındaki bağı güçlendirmek amacıyla çeşitli eylemlerde ve aktivitelerde bulunmuştur. Bir örgütün amaçlarını gerçekleştirebilmesi için yapılacak her tür katkı, terör örgütüne üye olma suçunda dikkate alınabilir. Başvuruçunun, örgütün propagandasının sürekli bir şekilde yapıldığı ve bazılarında şiddet olaylarının yaşandığı toplantılara kısa aralıklarla katılmıştır.” diyerek örgütün propaganda eylemlerine veya toplantılarına katılmayı örgüt üyeliğinin delili olabileceğini kabul etmiştir (AYM, (Şerife Alp [GK], B. No: 2018/25163, 27/9/2023, § 48). Yargıtay ise farklı bir terör örgütü üyeliği yargılamasında örgütün düzenlediği dini toplantılara katılan, mahrem imamlarla görüşen, çocuklarını örgütle iltisaklı okula göndere, örgüt ile iltisaklı gazeteye abone olan kişinin eylemlerinin örgüt üyeliği suçunu oluşturmayacağını ifade etmiştir (Yargıtay E.2017/1274, K.2017/1165, T.12.5.2017, akt: Arslantürk, 2018, s. 165).

⁷³⁷ AİHM, Yalçınkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 263). “Mahkeme bu bağlamda, ilgili ulusal mahkeme kararlarında, ByLock kullanımının, bu kullanımın gerçekte neyi gerektirdiğine bakılmaksızın, başvuranın FETÖ/PDY'nin cebir ve şiddet kullanarak ulaşmayı amaçladığı terörist amaçlar taşıdığını bildiği sonucuna doğrudan nasıl yol açtığı gibi, suçun özüne ilişkin bazı hususlara veya FETÖ/PDY'nin iradesine boyun eğdiğini, amaçlarını gerçekleştirmek için özel bir niyete sahip olduğunu ve hiyerarşisinin bir parçası olarak faaliyetlerine katıldığını veya ulusal hukukun gerektirdiği şekilde örgütün fiili varlığına veya güçlenmesine herhangi başka bir somut maddi veya manevi katkı sağladığına ilişkin anlamlı bir açıklama bulunmadığına işaret etmektedir.” Şen/Eryıldız'a göre ByLock iletişim içeriklerine ulaşamaması durumunda, organik bağın yan delillerle desteklenmesi gerekmektedir. Yazarlar ByLock kullanımının tek başına ispat için yeterli görülmesini, şekli suç tehlikesi nedeniyle kabul etmemektedir ancak yan delillerle mahkumiyeti mümkün kabul etmektedir. Ancak AİHM, esas delilin manevi unsuru açık biçimde ortaya koyamadığı gerekçesi ile yukarıda zikredilen başvuruda hak ihlali kararı vermiştir. Zira burada, hiçbir delil tek başına manevi unsuru açıkça ispatlayamamaktadır.

⁷³⁸ AİHM, Yalçınkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 306). “Ayrıca, adil yargılanma hakkının temel bir yönünün, ceza yargılamalarının, bu yargılamaların usule ilişkin unsurları da dahil olmak üzere, çelişmeli olması ve iddia makamı ile savunma makamı arasında silahların eşitliği olması gerektiği yinelenmektedir. Çelişmeli yargılama hakkı, bir ceza davasında hem iddia makamına hem de savunmaya, diğer tarafça sunulan görüşler ve ileri sürülen deliller hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma fırsatı verilmesi gerektiği anlamına gelmektedir.”

gerekir.⁷³⁹ Hükümün temeli olarak kabul edilen delillere yönelik itirazların dinlenmemesi AHİM tarafından “adil yargılanma hakkının” ihlali olarak kabul edilmektedir.⁷⁴⁰

Silahlı terör örgütü suçlarında sıklıkla başvuru gizli tanık delilinin yargılama safhasında tüm açıklığı ile ortaya koyulması gerekir. Normal şartlarda tanığın kimliği sanık ve müdafî tarafından bilinmeli, bu kişiler gizli tanığa duruşma esnasında doğrudan soru yöneltebilmelidir. Sanık veya müdafî yokluğunda dinlenen tanık beyanlarının hükme esas alınması hukuk devleti anlayışını zedeleyecek niteliktedir.⁷⁴¹ Kişilerin can güvenliği nedeniyle istisnai olarak gizli tanıklık kabul edildiğinde; kovuşturma aşamasında mahkeme tarafından bu kişiler dinlenmeli ve sanık ve müdafinin teknik imkanlar aracılığıyla soru sorması sağlanmalıdır.⁷⁴² CMK m. 58/3’te “*Hazır bulunanların huzurunda dinlenmesi, tanık için ağır bir tehlike teşkil edecek ve bu tehlike başka türlü önlenemeyecekse ya da maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından tehlike oluşturacaksa; hâkim, hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan da tanığı dinleyebilir. Tanığın dinlenmesi sırasında ses ve görüntülü aktarma yapılır. Soru sorma hakkı saklıdır.*” Denilmek suretiyle yoklukta tanık dinleme hüküm altına alınmıştır. Tanığın kimliğinin gizli tutulmasının yanında, tanığın yoklukta dinlenmesi usulünün de uygulanması hukuka aykırı bir yargılama süreci yaratma ihtimali barındırmaktadır.⁷⁴³

---

⁷³⁹ Yargıtay 16. CD., E.2018/1279, K.2018/2142, T.28.6.2018. “ByLock kullanıcısı olduğunu kabul etmeyen sanığın ByLock uygulamasını kullandığının kuşkuya yer vermeyecek şekilde teknik verilerle tespiti halinde ByLock kullanıcısı olduğuna dair delilin suçun sübutu açısından belirleyici nitelikte olması karşısında, ilgili birimlerden ayrıntılı ByLock tespit ve değerlendirme tutanağı getirtilip değerlendirilerek duruşmada sanık ve müdafîne okunup diyecekleri sorulduktan sonra bir karar verilmesi gerekirken, EGM KOM Daire Başkanlığı tarafından düzenlenen yetersiz By[L]ock CBS sorgu tutanağına dayanılarak eksik araştırmayla yazılı şekilde hüküm kurulması...”

⁷⁴⁰ AHİM, Yalçınkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 324 ve 345) “Başvuranın delillere yönelik itirazlarının ulusal mahkemeler tarafından gerektiği gibi incelenip incelenmediği, yani başvuranın gerçekten “dinlenip dinlenmediği” ve mahkemelerin kararlarını ilgili ve yeterli gerekçelerle destekleyip desteklemediği hususlarının da bu değerlendirmenin yapılmasında dikkate alınması gereken faktörler olduğu vurgulanmaktadır (bkz., gerekli uyarlamalarla, Taxquet, yukarıda anılan, § 91; Ilgar Mammadov (no. 2), yukarıda anılan, § 206). Bu bağlamda, mahkemelerin ileri sürülen her argümana ayrıntılı bir cevap vermek zorunda olmamakla birlikte, davanın temel konularının ele alındığının karardan açıkça anlaşılması gerektiği tekrar edilmelidir.”. 345...ulusal mahkemelerin, başvuranın söz konusu delile etkili bir şekilde itiraz edebilmesi, davanın özünde yatan önemli meseleleri ele alabilmesi ve kararlarını gerekçelendirebilmesi için söz konusu delile karşılıklı olarak uygun güvenceleri tesis etmemesi, başvuranın 6 § 1 maddesi kapsamındaki usulî haklarının özünü bağdaştırmamaktadır.”

⁷⁴¹ Şen/Eryıldız, 2024, s. 940.

⁷⁴² Şen/Eryıldız, 2024, s. 941.

⁷⁴³ Şen/Eryıldız, 2024, s. 945.

Gizli tanık beyanları ancak diğer delillerle desteklendiğinde mahkûmiyet sonucunu doğurabilir.⁷⁴⁴ Tanık beyanlarının yanında, kesin ve inandırıcı delillerle suçun sabit olduğu ortaya konulmalıdır.⁷⁴⁵

Üzerinde durulması gereken noktalardan biri de AİHM'in verdiği hak ihlali kararlarının sonuçlarının ne olacağı meseledir. Öncelikle ihlal kararı davalı devlete AİHS m. 46 gereği, ihlale bir an önce son verme, hak ihlalinden önceki durumu yeniden tesis etme veya yaşanan haksızlığı telafi etme sorumluluğu yükler. Mahkemenin kararları beyan niteliği haizdir; sözleşmeye taraf devletler Bakanlar Komitesi'nin denetiminde iç hukuk düzenlemelerine uygun biçimde bireysel tedbirler almakta özgürdür.⁷⁴⁶ Mahkeme, yeniden yargılama tedbirine hükmetme yetkisine sahip olmasa da bu tedbirin ihlali gidermek için en uygun yol olduğunu belirtmektedir.⁷⁴⁷ CMK m. 311 gereği "*ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâlî suretiyle verildiğinin ve hükmün bu aykırılığa dayandığının, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması veya ceza hükmü aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvuru hakkında dostane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi*" yeniden yargılama sebebidir. Mahkemeye göre, ihlalin sistematik bir sorundan kaynaklanması söz konusu ise, pilot karar olmasa bile ulusal düzeyde genel tedbirlerin alınması gerekir.⁷⁴⁸ AİHM kararları uyarınca taraf devletler; yasa değişikliği yoluna gidebilir, terör örgütü üyeliği suçunun unsurlarını daha açık biçimde ortaya koyacak düzenlemeler yapabilir ve yapılacak yeni düzenleme yeniden yargılama nedeni sayılabilir.⁷⁴⁹ Anayasa Mahkemesine başvuru yapmadan kararı kesinleşen ve AİHM başvurusu yapamayan kişiler ise CMK m. 311/1-e uyarınca yeniden yargılama talebinden bulunabilmelidir. Suçların ve cezaların

⁷⁴⁴ Arslantürk, 2018, s. 174.

⁷⁴⁵ Yargıtay 16. CD., E.2015/1468, K.2015/1887, T.17.6.2015. "*Sanığın silahlı terör örgütünün üyesi olduğuna ilişkin mahkumiyetine yeterli kesin ve inandırıcı delil elde edilemediği, gizli tanıkların beyanlarının tek başına mahkumiyet hükmüne esas alınamayacağı gözetilmeksizin beraati yerine mahkumiyet hükmü kurulması...*".

⁷⁴⁶ AİHM, Yalçinkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 405).

⁷⁴⁷ AİHM, Yalçinkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 406).

⁷⁴⁸ AİHM, Yalçinkaya/Türkiye, (B. No:15669/20, T.26.9.2023, § 416).

⁷⁴⁹ Altıparmak, Kerem, Ali Rıza Çoban, "Yüksel Yalçinkaya/Türkiye: AİHM Tarihinin En Büyük Buzdağı", *İnsan Hakları Okulu, Çalışma Metni No: 27*, Temmuz 2024, ss.39-40. Yazarlara göre zikredilen Yalçinkaya/Türkiye davasında görüldüğü üzere, salt ByLock kullanımı veya kapatılan kimi dernek veya vakıflara üyelik, başka deliller mevcut değilse üyelik suçuna sebebiyet vermeyeceğinden yeniden yargılama sonucu ilgili davalar için beraat kararı verilmelidir. AİHS 6. Madde bağlamında verilen ihlal kararları açısından; usuli eksiklikler tamamlanmalı, uygun olmayan deliller dosyadan çıkarılmalı ve hükme esas alınmamalıdır (Altıparmak/Çoban, 2024, s. 41).

kanuniliği ilkesine aykırılık sonucu doğuran deliller, bu tür dosyalar için de geçerli ise, beraati gerektiren yeni bir olay olarak kabul edilmeli; böylece AİHM'e başvuru hakkı olmayan kişiler de yargılanmanın yenilenmesi yoluna gidebilmelidir.⁷⁵⁰

9. İNFAZ

3713 sayılı TMK uyarınca silahlı örgüt suçu (TCK m. 314) mutlak terör suçudur ve TMK kapsamındadır. Aynı kanunun 17. maddesi uyarınca TMK kapsamındaki suçlarda koşullu salıverilme oranı 3/4 olarak belirlenmiştir. Bu itibarla silahlı örgüt suçunda koşullu salıverme 3/4 oranında uygulanacaktır. Ancak aynı maddenin 4. fıkrasında yer alan “*Ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olan terör suçluları koşullu salıverilme hükümlerinden yararlanamaz.*” hükmü uyarınca bu orana istisna getirilmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki ilgili hüküm TMK kapsamındaki suçlar için geçerli olduğundan, bir terör örgütünün faaliyeti kapsamında TMK kapsamında olmayan ve süreli hapis cezası ile cezalandırılan bir suç irtikap edilmesi halinde, koşullu salıverilme şartları TMK m. 17/1 uyarınca değil 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un (CHTİHK) 107. maddesinin 4. fıkrasına göre tatbik edilir.⁷⁵¹ Sözelimi terör örgütü üyesi doktorun yaralı bir polisi tedavi etmemesi durumunda, kasten yaralamanın ihmali hareketle işlenmesi söz konusudur ve bu fiil haddi zatında TMK'deki terör suçları arasında sayılmadığından CHTİHK hükümleri tatbik edilir.⁷⁵² Böylece CGHTİH m. 107/4 gereği koşullu salıverme oranı 2/3 olarak belirlenir.⁷⁵³

Yine TMK m. 17/2'de “*Bu Kanun kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar, hükümlerinin kesinleşme tarihinden sonra bu Kanunun kapsamına giren bir suçu işlemeleri halinde, şartla salıverilmeden yararlanamazlar.*” denilmek suretiyle, ikinci kez terör suçlarından mahkûm olanların, herhangi bir süre sınırlamasına tabi olmaksızın (TCK m. 58'de düzenlenen tekerrür süreleri) koşullu salıverme hükümlerinden

---

⁷⁵⁰ Altıparmak/Çoban, 2024, ss. 44-45.

⁷⁵¹ Giyik, Abdulkaki, “Terör Suçlarına İlişkin Hapis Cezalarının İnfazı Bakımından Mevzuatta Yer Verilen İstisnai Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, içinde: *Hukuk Devletinin Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 544.

⁷⁵² Giyik, 2022, s. 545.

⁷⁵³ CGTİHK m. 107/1: “*Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuzaltı yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, süreli hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar cezalarının üçte ikisini infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler.*”.

yararlanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Hükümün somut olayda tatbiki için ikinci suçun ilk suç kesinleştikten sonra irtikap edilmesi gerekir.

İnfazda etkin pişmanlığı özendirmek ve tekrar topluma katılmayı sağlamak amacıyla terör örgütü mensuplarının örgütten ayrılmaları konusunda düzenlemeler yapılmıştır.⁷⁵⁴ Açık Ceza İnfaz Kurumlarına Ayrılma Yönetmeliği'nin 6/2-ç. maddesinde terör suçlularının açık kurumlarına ayrılma hakları düzenlenmiştir. İlgili hüküm uyarınca *“terör ve örgütlü suçlardan hükümlü olup, mensup oldukları örgütten ayrıldıkları idare ve gözlem kurulu kararıyla tespit edilenlerin koşullu salıverilme tarihine bir yıldan az süre kalması”* durumunda açık kurumlara ayrılmaları mümkündür.

Yine TCK m. 58/9 uyarınca mükerrirlere özgü infaz rejimi örgüt mensubu suçlular için de uygulanacaktır. TCK m. 6 uyarınca örgüt mensubu suçlu, bir örgüt kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişidir. TMK m. 17'de, bu kanun kapsamında yer alan suçlardan mahkûm olanların cezalarının CGTİHK'in 107. ve 108. maddeleri kapsamında infaz edileceğinin belirtilmesi hasebiyle, örgüt mensubu kişiler arasında sayılmasa bile, TMK m. 7'de yer alan terör örgütü propagandası suçunu işleyenlerin cezasının infazında CGTİHK m. 107 ve m. 108'de yer alan koşullu salıverme ve mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanır.⁷⁵⁵ Silahlı terör örgütüne yardım etme nedeniyle örgüt üyesi olarak cezalandırılan kişiler (TCK m. 220/7 delaletiyle), örgüt mensubu kapsamında yer almadıklarından dolayı TCK m. 58/9 maddesi haklarında uygulanmaz.⁷⁵⁶

CGTİHK m. 105/a-1 hükmü gereği, koşullu salıverilmesine bir yıldan az süre kalan kişiler için denetimli serbestlik tedbiri uygulanabilir. Yukarıda ifade ettiğimiz üzere koşullu salıverme yasağının geçerli olduğu terör suçları için denetimli serbestlik tedbiri de söz konusu olamaz. Ancak koşullu salıverme hükümlerinin cari olduğu durumlarda denetimli serbestlik tedbiri de geçerlilik kazanır. CGTİHK m. 108/4 ve TMK m. 17/1 hükmü birlikte göz önünde bulundurularak; denetimli serbestlik tedbirinin uygulandığı durumlarda, terör suçluları için daha uzun denetim süreleri mevcuttur ve terör suçlarından

---

⁷⁵⁴ Apaydın/Apaydın, 2024, s. 131.

⁷⁵⁵ Lyngbo vd., 2014, s. 642.

⁷⁵⁶ Yargıtay 16. CD., E.2016/709, K.2016/5493, T.8.11.2016. *“Silahlı terör örgütüne yardım etme suçundan hüküm tesis edilirken koşulları oluşmayan TCK'nın 58/9. maddesinin uygulanamayacağını gözetilmemesi...”*.

mahkûm olanlar, adi suç mahkumlarından farklı olarak cezalarının infazından sonra da denetimli serbestlik tedbirine tabi tutulacaktır.⁷⁵⁷

Terörizmin finansmanı suçu TMK’de düzenlenen bir suç olduğundan failin lehine olan CGTİHK m. 6’da koşullu salıverme ve denetimli serbestlik hükümleri uygulanmayacaktır.⁷⁵⁸ Yine terörizmin finansmanı suçunu işleyen kişinin örgüt üyesi olmaması gerektiği ve örgüt mensubu olarak kabul edilmediği dikkate alınarak, TCK m. 58/9’da yer alan mükerrirlere özgü infaz rejimi uygulanmaz. Ancak fon sağlayan veya toplayan hükümlü, itiyadi suçlu veya suçu meslek edinen kişi kapsamında ise ilgili hükümler tatbik edilir.⁷⁵⁹

CGTİHK’in 110. maddesinde yer alan özel infaz usulleri terör suçları için uygulanmayacaktır. Yine CGTİHK m. 17/6-a uyarınca terör suçları çerçevesinde mahkûm olan kişiler infaz ertelemekten yararlanamaz.

CGTİHK m. 9’da silahlı örgüt suçu kapsamında ceza alan kişilerin cezalarının yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumlarında infaz edileceği hüküm altına alınmıştır.

---

⁷⁵⁷ Giyik, 2022, s. 554. Terör suçlarının infazı konusunda yapılan istisnai düzenlenmeler hakkında geniş bilgi için bkz: Giyik, Abdulkaki, “Terör Suçlarına İlişkin Hapis Cezalarının İnfazı Bakımından Mevzuatta Yer Verilen İstisnai Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, içinde: *Hukuk Devletinin Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, ss. 527-577.

⁷⁵⁸ Kılınç, 2025, ss. 578-579.

⁷⁵⁹ Kılınç, 2025, s. 579.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİLAHLI ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN AYIRICI ÖZELLİKLERİ

1. TCK M. 314’TE DÜZENLENEN EYLEM BİR TERÖR SUÇUDUR

TCK m. 314’te düzenlenen silahlı örgüt suçu, TMK’nin yaptığı atıf muvacehesinde terör suçu kapsamındadır ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun soruşturma ve kovuşturmayla ilişkin ve diğer hükümleri tatbik edilmelidir.⁷⁶⁰ Bu nedenle TCK m. 314’ün nitelikleri ve ayırıcı özellikleri ile kavranabilmesi için; terör örgütünün ne olduğu, ilgili örgütün tespiti ve TMK’de yapılan atıflar serimlenmelidir.

1.1. Terör Kavramı ve Terör Suçları

Latince ‘korkuyla dolma, dehşete kapılma’ anlamına gelen ‘terrere’ fiilinin isim hali olan ve ‘büyük korku, panik’ anlamına gelen “terrorem” kelimesi Fransızca’ya “terroure” şeklinde geçmiştir.⁷⁶¹ Fransızca’dan Türkçe’ye geçen “terör” kelimesi Türkçe’de ‘korku salma, tedhiş’ anlamına gelecek şekilde kullanılmaktadır.⁷⁶²

Modern anlamıyla terör kavramı 1789 Fransız İhtilali sonrası iktidarı ele geçiren Jakobenlerin devlet eliyle gerçekleştirdiği tedhiş hareketine verilen isimlendirme ile ortaya çıkmıştır.⁷⁶³ Günümüzde ise devlete karşı yürütülen, ülke bütünlüğünü ve siyasal yapıları hedef alan ve devlete yönelik şiddet hareketlerini tanımlayan bir içerik kazanmıştır.⁷⁶⁴ Terör eylemi; “anayasal siyasal ve toplumsal düzenin cebir-şiddete dayanan hukuka aykırı yöntemlerle değişimine yönelik eylemler” şeklinde tanımlanabilir.⁷⁶⁵ Terörizm, şiddet kullanarak topluma korku salan ve politik hedeflere ulaşmaya çalışan yapıların sistematik eylemleri bütünüdür.⁷⁶⁶ Bir başka anlatımla terörizm; terör eylemlerinin belli plan dahilinde intizamlı şekilde gerçekleştirilmesidir. Özellikle 20. yüzyılda gelişen kitle iletişim araçları ve yaygınlaşan medya kullanımı ile birlikte küreselleşme olgusu artmış ve terör örgütlerinin en temel yöntemi olan

⁷⁶⁰ Gökcan/Artuç, 2021, 6.cilt, s. 9842.

⁷⁶¹ <https://www.etymonline.com/search?q=terror> (E.T. 15.5.2025).

⁷⁶² <https://sozluk.gov.tr/> (E.T. 15.5.2025).

⁷⁶³ Gödekli, 2017, s. 30.

⁷⁶⁴ Balcı/Çakır/Başoğlu, 2022, s. 15.

⁷⁶⁵ Özek, 1998, s. 212.

⁷⁶⁶ Türk, Hikmet Sami, Terörizmle Mücadelenin Hukuki Boyutları, (1. baskı), Yetkin Yayınları, Ankara 2012, ss. 24-25.

tedhişçiliğin imkânı genişlemiştir.⁷⁶⁷ Siyasi hedeflere ulaşmak amacıyla kullanılan dehşet yöntemleri, geniş izleyici kitlesine ulaşma imkanının artmasıyla beraber terör örgütleri tarafından daha çok kullanılır olmuştur.⁷⁶⁸

Bunun yanında terör örgütleri, salt askeri veya sosyal örgütlenme ile sınırlı kalmamakta, faaliyetlerini ekonomik ve siyasal alanı da kapsayacak biçimde genişletmektedir. Bu itibarla, silahlı örgütler, otonomilerini ve meşruluklarını sürdürme konusundaki yapısal baskılara siyasal kanat oluşumu ile karşılık verebilirler.⁷⁶⁹ Örgütler siyasal kanatlarını; yapısal gelişmesinin etkisiyle, güç ve stabilitelerini geliştirme arzusunun sonucu olarak yaratırlar.⁷⁷⁰ Terör örgütleri ideolojiyi, meşruluklarını sağlamak amacıyla kullanır.⁷⁷¹ Sonuç olarak terörün ve terör örgütlerinin dehşet yaratma yoluyla siyasal baskı oluşturmanın dışında bir yandan da süregelen bir meşruluk arayışı içinde oldukları söylenebilir.

İnsan hakları, adalet, hürriyet gibi bünyesinde olumlu anlamlar taşıyan kelimelerin kişi, yer ve zamana göre farklı şekillerde kullanılması gibi terör kelimesi de bünyesindeki olumsuz çağrışımlar nedeniyle kullanım bağlamına ve amacına göre farklı anlam ve özellikler gösterir.⁷⁷²

Her ülke siyasi durumuna ve rejiminin özelliklerine bağlı olarak, ülkesinin menfaatlerine uygun şekilde birtakım örgütleri terör örgütü olarak kabul edip diğerlerini özgürlük savaşçısı olarak tanımlamakta ve bu sebeple terörün sarıh şekilde hukuki ve politik tanımını yapmak da zorlaşmaktadır.⁷⁷³ Yapılanmanın terör örgütü mü yoksa gerilla hareketi mi olduğu bile uluslararası hukuk açısından önem arz eder. Terör yapılanması olarak kabul edildiğinde o gruba karşı her türlü harekât meşru kabul edilirken o yapılanmanın gerilla olarak tanımlanması muharip statüsüne alınmasına ve uluslararası hukukun lehe hükümlerinden faydalanmasına sebep olur.⁷⁷⁴ Güçlü devletler gücün nasıl kullanılacağını belirlemek istediklerinden tam da bu noktada devreye girerek menfaatleri

---

⁷⁶⁷ Gerstel, 2016, s. 4.

⁷⁶⁸ Turinay, 2015, s. 47.

⁷⁶⁹ Berti, Benedetta, *Armed Political Organizations From Conflict to Integration*, The John Hopkins University Press, Baltimore 2013, s. 14.

⁷⁷⁰ A.g.e.

⁷⁷¹ Berti, 2013 s. 24.

⁷⁷² Gödekli, 2017, s. 30.

⁷⁷³ Salihoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 557.

⁷⁷⁴ Hughes B., F. Robson, *Antik Dönemden Günümüze Gayrinizami Harp*, (çev. Ali Güneş), (1. baskı), Kronik Yayınları, İstanbul 2021, s. 13.

uyarınca tanımlamalar ve statüler belirler. Batılı ülkeler bilgi tekeli elinde bulundurduklarından tanımları da kendi konumlarının bekası mucibince şekillendirmektedir.⁷⁷⁵ Terörün ve teröristin kim olacağına dair ülkeler arası farklılıklardan dolayı uluslararası alanda ortak bir terör tanımı⁷⁷⁶ yapılamamıştır.⁷⁷⁷ Ülkeler de kendi içlerinde değişen zaman ve şartlara bağlı olarak terör kavramını farklı biçimlerde kullanabilmektedir. Dolayısıyla terörün ne olduğunu belirlemekten ziyade terör suçlarının ne olduğunu tespit etmek daha önem kazanmaktadır.⁷⁷⁸

Türkiye’de 1960’lı yıllardan itibaren farklı ideolojilerden yapılanmaların bölücü ve yıkıcı eylemlerine tepki olarak Türkiye Devleti’nin bölünmez bütünlüğü, temel hak ve özgürlükler, siyasi hak ve ödevler başat ilkeler olarak vurgulanmış; mevzu bahis yapılanmaları ve faaliyetleri önlemek amacıyla çeşitli olağanüstü hâl yönetim usulleri yasal olarak düzenlenmiş ve nihayetinde 1991 yılında TMK yürürlüğe girmiştir.⁷⁷⁹

3713 sayılı TMK’nin 1. maddesinde terör; “*cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemler*” şeklinde tanımlanmıştır.⁷⁸⁰ Tanımdan yola çıkılarak terör suçunun yöntem, amaç (ideolojik hedef), örgüt olmak üzere üç temel unsuru olduğu kabul edilebilir.⁷⁸¹

Anayasa Mahkemesi’ne göre terörün evrensel bir tanımı olmasa da⁷⁸² baskı, cebir, şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme ya da tehdit yöntemleri kullanılarak Anayasal düzeni

⁷⁷⁵ Hughes, Robson, 2021, s. 13.

⁷⁷⁶ Selçuk’a göre teröre dair soyut tanımlarının yapılması belirlilik ilkesini zedelemektedir (Selçuk, 2011, s. 79). Uluslararası hukukta geçerli bir terör tanımının yapılması gerektiğine ilişkin görüş için bkz: Yargıç, Sinem, “Uluslararası Hukukta Terörizm Tanımının Yapılmasının Gerekliliği”, *Fasikül Hukuk Dergisi*, c. 3, 2011 (15).

⁷⁷⁷ Boz, 2020, s. 138.

⁷⁷⁸ Lyngbo vd., 2014, s. 129; Uluslararası hukukta terörist eylem örnekleri için bkz: Türk, 2012, ss. 14-22.

⁷⁷⁹ Türk, 2012, ss. 210-211.

⁷⁸⁰ Yasanın terör tanımına yönelik eleştiri ve öneriler için bkz: Selçuk, 2011, s. 85.

⁷⁸¹ Turinay, 2015, s. 45; Osmanoğlu/Kıdıllı, 2019, s. 1158.

⁷⁸² AYM, (Adnan Şen [GK], B. No: 2018/8903, 15/4/2021, § 107).

değiştirmek, devletin otoritesini zaafa uğratmak, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek amacıyla bir örgüte mensup kişi ya da kişilerce gerçekleştirilen eylemler terör kapsamına girmektedir.⁷⁸³

Genel bir terör eylemleri tanımı yapılamasa da ortak özellikleri şöyle sıralanabilir: Kişilere veya mallara yönelik şiddet eylemleri, sistematik plan, gizli örgütlenme ağı, kural tanımaz tehdit oluşturma, illegal yollarla hedeflere ulaşma gayesiyle korku yayma, yaratılan tedhiş ile hedeflere ulaşma niyeti.⁷⁸⁴ Bu haliyle suç örgütlerinin sistematik eylemleri veya bir kişinin süreğen suçları, insanlar üzerinde korku ve panik yarattığından terör kapsamında değerlendirilebilir.⁷⁸⁵ Ancak terörizmin toplumda terör etkisi yaratan eylemlerden en önemli farkı siyasi amaçların olması ve örgüt kapsamında fiillerin icra edilmesidir. Bu bağlamda ‘terör’ ve ‘terörizm’ kavramlarının farklılığı önemlidir. Terörizm ancak örgütler tarafından icra edilebilir. Her terörizm içinde terör eylemleri barındırırken her terör eyleminin terörizm kapsamında olduğunu söylemek mümkün değildir.⁷⁸⁶ şiddet, tedhiş veya terör genel olarak şiddet suçlarının içinde yer alan bir unsur olarak karşımıza çıkmakla birlikte, bu eylemler siyasi saiklerle işlendiğinde siyasi şiddet suçunu oluşturmaktadır.⁷⁸⁷ Başka bir suç tipine uygun olan eylem siyasi saikli bir şiddet eylemi olarak işlendiğinde terör eylemi olarak kabul edilir.⁷⁸⁸ Bununla birlikte Türk hukukunda terör ve terörizm aynı anlamda kullanılmakta; terörizm tanımı yapılmadan yalnızca terör kavramına yer verilmektedir.⁷⁸⁹

Hukukumuzda yalnızca Türkiye Cumhuriyeti’ne yönelik eylemler terör eylemi olarak kabul edilmekte, başka ülkelere yönelik terör tanımına uyan eylemler terör kapsamında dahil edilmemektedir.⁷⁹⁰ Gerçekten de TMK’de terör suçları olarak kabul

---

⁷⁸³ AYM E.1991/18, K.1992/20, T.31.3.1992.

⁷⁸⁴ Yazgı, Ahmet Can, “Ceza Hukuku Açısından Terör, Terörizm ve Terör Örgütü Kavramları”, içinde: *Hukuk Devletinin Kamburu Terör*, ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 438.

⁷⁸⁵ Bodur/Özkul, 2024, s. 42.

⁷⁸⁶ Bodur/Özkul, 2024, ss. 44-45.

⁷⁸⁷ Özek, 1998, s. 213.

⁷⁸⁸ Özek, 1998, s. 214.

⁷⁸⁹ Terör kavramının terörizm ile değiştirilmesi gerektiği konusunda tartişma için bkz: Bodur/Özkul, 2024, ss. 44-45.

⁷⁹⁰ Hakeri, Hakan, “Türk Hukuku’nda Terörle Mücadelenin Hukuki Boyutu”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 8, Aralık 2013 (2), s. 64.

edilen suçlar Türk Devleti'ne yönelik suçlardır. Kanunda yabancı ülkelere matuf herhangi bir ifade geçmez.⁷⁹¹

Terör suçlarının diğer örgütlü suçlardan farkı, amacı yönüyledir. Siyasi hedefleri olan terör örgütünün öncelikli amacı ideolojisini hâkim kılmaktır. Bu haliyle maddi menfaatlerden öte ideolojik saiklerle hareket edilmekte, kişisel çikardan ziyade toplum düzenini değiştirmeye yönelik eylemlerde bulunmaktadır.⁷⁹² Suç örgütünün yaptığı aynı eylem, maddi çıkar sağlamaktan farklı olarak hükümeti devirmek veya ülkeyi bölmek amacıyla yapılmışsa terör suçu kapsamına girer.⁷⁹³ Bir kişi halk otobüsünü devlet düzenini değiştirme gayesiyle bombalıyorsa bu terör suçu olarak kabul edilir ancak aynı eylem halk otobüsünün sürücüsüyle yaşanan kişisel husumet nedeniyle yapıldığında adi suç olarak sınıflandırılır.⁷⁹⁴

Türk hukukunda terör suçlarının ancak örgüt faaliyeti kapsamında işlenebileceği düzenlenmesi, bireysel terör eylemlerinin dışlanması sebebiyle eleştirilmektedir.⁷⁹⁵ Mutlak terör suçlarından olan yabancı hizmetine asker yazılma veya Cumhurbaşkanı'na suikast suçları bireysel olarak işlenebilecek suçlar olmasına rağmen mutlak terör suçları arasında sayılmıştır. Bu haliyle terör örgütü varlığının terör suçu için şart olduğunu söylemek de mümkün olmaz.⁷⁹⁶

Araç ve amaç bakımından değerlendirildiğinde TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgütün, terör örgütünün unsurlarını sağladığı görülmekte ve silahlı örgütün terör örgütünün özel bir hali olduğu kabul edilmektedir.⁷⁹⁷

1.2. Mutlak Terör Suçları – Nispi Terör Suçları

TMK'nin 3. maddesinde "*Türk Ceza Kanunu'nun 302, 307, 309, 311, 312, 313, 314, 315 ve 320. maddeleri ile 310 uncu maddesinin birinci fıkrasında yazılı suçlar, terör suçlarıdır.*" denilerek belirtilen suçların birinci maddede yer alan şartların hiçbirini

---

⁷⁹¹ Çınar'a göre TMK'deki terör tanımı baz alındığında bir eylemin terör eylemi olabilmesi için 4 unsura sahip olması gerekir: 1. Suç teşkil eden bir eylem, 2. Eylemin cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle gerçekleştirilmesi 3. Eylemin bir örgüte mensup kişilerce gerçekleştirilmesi, 4. Eylemin TMK m. 1'de yer alan amaçlar için yapılması (Çınar, 2024, s. 5).

⁷⁹² Öndin, 2020, s. 151.

⁷⁹³ A.g.e.

⁷⁹⁴ Lyngbo vd., 2014, s. 130.

⁷⁹⁵ İnce, 2020, s. 267; Turinay, 2015, s. 45.

⁷⁹⁶ Turinay, 2018. s. 61.

⁷⁹⁷ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1172.

aranmadan terör suçu olacağı hüküm altına alınmıştır. İlgili madde “Devletin birliğini ve ülke bütünlüğünü bozmak, askeri tesisleri tahrip ve düşman askeri hareketleri yararına anlaşma, anayasayı ihlal, yasama organına karşı suç, hükümete karşı suç, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’ne karşı silahlı isyan, silahlı örgüt, örgüte silah sağlama (ilgili suçlar için), yabancı hizmetine asker yazma yazılma ve Cumhurbaşkanı’na suikast” suçlarından oluşmaktadır. Ayrıca TMK m. 7/1’de yer alan terör amacıyla örgütlenme suçu TCK m. 314 atfı nedeniyle kanun sistematigi açısından mutlak terör suçu kabul edilmelidir.⁷⁹⁸ Bu suçların ortak özelliği doğrudan şiddet unsuruna veya şiddet tehlikesine yer vermiş olmalarıdır.⁷⁹⁹

Kanun maddesinde sayılan ilgili suçlar başkaca bir unsur aranmadan TMK m. 3 uyarınca doğrudan terör suçu olarak kabul edilmektedir. Zikredilen suçların örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi gerekliliği şartı veya başkaca koşul gerekmeden terör suçu sayılması nedeniyle bu suçlara mutlak terör suçu denilmektedir.⁸⁰⁰ Mutlak terör suçlarında TMK’nin 1. maddesinde yer alan amaç unsurunun zaten mevcut olduğu kabul edilir.⁸⁰¹ Dolayısıyla TMK 1. maddedeki amaçla bağlantılı olmayan terör suçundan söz edilemez.

Terör örgütleri yalnızca mutlak terör suçlarını işlemek gayesiyle hareket etmeyip orman yakma, kasten öldürme, genel güvenliği kasten tehlikeye sokma, eziyet gibi çeşitli suçları işlemek için de faaliyet gösterirler.⁸⁰² Bu suçlar kural olarak terör suçu değil adi suç özellikleri göstermektedir. Ancak failin subjektif durumu eylemin niteliğini değiştirerek onu bir terör suçuna dönüştür. Objektif olarak keyfiyeti bakımından siyasal olarak tanımlanamayan suç tipleri (öldürme, yağma, gibi), failin saik ve amaçları nedeniyle somut eylem açısından terör eylemi niteliği kazanabilir.⁸⁰³ Kanun koyucu terör örgütlerinin bu tür faaliyetlerini cezalandırmak amacıyla TCK ve diğer kanunlardaki bazı suçların TMK 1. maddede yer alan saikle ve terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde terör suçu olacağını düzenlemiştir.⁸⁰⁴ İlgili maddenin gerekçesinde

---

⁷⁹⁸ Turinay, 2019, s. 343.

⁷⁹⁹ Turinay, 2018, s. 61.

⁸⁰⁰ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1159.

⁸⁰¹ Hafizoğulları/Kurşun, 2007, s. 62.

⁸⁰² Turinay, 2019, s. 345.

⁸⁰³ Özek, 1998, s. 218.

⁸⁰⁴ TMK madde 4; Alman, İtalyan, İspanyol ve Fransız ceza kanunlarında terör suçlarının tasnifi için bkz: Çetin Özek, 1998, ss. 219-227.

“uyuşturucu madde imal ve ticareti, belgede sahtecilik, parada sahtecilik, kaçakçılık gibi suçların bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde sıklıkla işlenebileceği” belirtilerek bu hususun ceza muhakemesinde oluşan karışıklıkları önlemek amacıyla konulduğu vurgulanmıştır.

TMK m. 1’de açıkça terör amacıyla işlenen suçlara yer verilmiştir. TMK m. 4’te yapılan birinci madde atfı nispi terör suçlarının ancak terör amacıyla işlenmesi durumunda terör suçu olacağını göstermektedir. Dolayısıyla TMK m. 4’te yer alan nispi terör suçlarında bu suçların terör amacı ile işlendiğinin tespiti de zorunludur. Aksi halde terör örgütü suçu ile TCK m. 220’de düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun ayrımı mümkün olmayacaktır.⁸⁰⁵ Gözetilmesi gereken konu terör örgütünün etkinliği çerçevesinde suçların işlenmesidir; fiillerin terörle ilgili olması veya terör örgütünün yararına olması yeterli değildir.⁸⁰⁶ Cumhurbaşkanına suikast fiili mutlak terör suçu iken Cumhurbaşkanını yaralama suçunun (TCK m. 320/2) nispi terör suçu olarak düzenlenmesi, suçların ağırlığının gözetilerek de bu ayrıma gidildiğini göstermektedir.⁸⁰⁷

TMK’nin 1. maddesinde yer alan örgüt şartının mutlak terör suçları bakımından nasıl değerlendirileceği soru işaretidir. *Özgenç*, mutlak terör suçlarından bazıları için terör örgütü varlığını şart olarak görmemiştir.⁸⁰⁸ *Turinay*’a göre TMK 1. maddedeki terör örgütü varlığı zorunlu bir unsur olarak sayıldığına göre terör örgütünün olmadığı bir terör suçu da olmaz. Bu durumda kanun koyucunun 3. maddedeki mutlak terör suçları için terör örgütünü varlığını kesin kanuni karine olarak varsaydığı kabul edilerek görünüşteki çelişki çözülmelidir.⁸⁰⁹ Ancak yine *Turinay*, 2019 yılında, yabancı hizmetine asker yazma, yazılma (TCK m. 320) ve Cumhurbaşkanına suikast (TCK m. 310/1) suçunun teorik olarak tek bir kişi tarafından işlenebileceğini ve terör örgütü olmadan da bu suçların terör suçu kapsamında olacağını belirtmiştir.⁸¹⁰

Bizim de katıldığımız görüşe göre ise; TMK m. 3, TMK m. 1 için istisna teşkil etmektedir. TMK m. 3’teki suçlar bakımından TMK m. 1’de yer alan örgüt şartı aranmadan bu suçlar terör suçu kabul edilmeli ve yargılama süreci buna göre yapılmalıdır.

---

⁸⁰⁵ Hafizoğulları/Kurşun, s. 63; Aksi yönde görüş için bkz: Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1161.

⁸⁰⁶ Selçuk, 2011, s. 87.

⁸⁰⁷ Turinay, 2019, s. 345.

⁸⁰⁸ Özgenç, 2012, s. 219/Anayasayı ihlal suçu; s. 222/yasama organına karşı suç; s. 225/hükümete karşı suç.

⁸⁰⁹ Turinay, 2015, s. 67.

⁸¹⁰ Turinay, 2019, s. 341.

Örneğin, cumhurbaşkanına suikast amacıyla bir araya gelen 2 kişi TCK m. 220’de yer alan örgüt şartı olan en az üç kişi olma şartını sağlamayacağından terör örgütü olma şartını da sağlamayacaktır. Buna rağmen bu iki kişinin eylemi gerçekleştirmesi durumunda cumhurbaşkanına suikast mutlak terör suçu olduğundan bu kişiler ortada bir terör örgütü olmasa da terör suçu faili olarak sorumlu olacaktır.⁸¹¹ Nispi terör suçları açısından ise; adi suç özelliği gösteren ve TMK 4. maddede yer alan suçlar ancak bir örgütün faaliyeti çerçevesinde gerçekleştirilmiş ise terör suçu olarak kabul edilmelidir.⁸¹²

1.3. Terör Örgütü

Terör eyleminin maddi unsurlarından bir diğeri de TMK m. 1’de yer aldığı üzere örgütün varlığıdır. Terör eylemlerinin, TCK m. 220’de nitelikleri yer alan örgüt ile bağlantılı şekilde icra edilmesi gerekir. Nitekim TMK 1. madde başlığında yer alan “terör ve örgüt tanımı” ifadesi, TCK m. 220’de örgüt tanımı yapıldığından yürürlükten kaldırılmıştır.⁸¹³

Bir örgütün terör örgütü olarak kabulü için yapılanmanın illegal amaç ve bu amaçları gerçekleştirmek için eylem planının olması, bu amaç ve plana dair somut kanıtların bulunması, eylem planının baskı, cebir ve şiddet, korku, sindirme ve tehdit yöntemleriyle işlenecek eylemlere yönelik planlar ya da göndermeler içermesi gerekmektedir.⁸¹⁴

Terör örgütlerinin TCK m. 314’te düzenlenen silahlı örgütten en önemli farkı kapsayıcılığıdır. Öğretide bazı yazarlarca terör örgütlerinin madde 314 bağlamında silahlı olabileceği gibi silahsız da olabileceği belirtilmektedir.⁸¹⁵ Örneğin genel halk sağlığını bozma amacıyla kurulan bir örgüt, terör örgütü olarak kabul edilebilir ancak silahlı örgüt kapsamında değildir.⁸¹⁶ Genel kabul gören anlayış ise terör örgütünün silahlı olması gerektiği yönündedir. Bahusus, terör suçlarının amaç unsuru göz önünde bulundurulduğunda elverişlilik şartlarının sağlanabilmesi için silahlı olmanın zaruri

⁸¹¹ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1160.

⁸¹² Arslan, 2025, s. 72.

⁸¹³ Salihoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 558.

⁸¹⁴ İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin Yargıtay tarafından onaylanan 25 Temmuz 2002 tarihli kararı (E. 2001/421, K. 2002/207), İham kararı içinde: Parmak ve Bakır/Türkiye, B.No: 22429/07 ve 25195/07, T.3.12.2019), § 28, <https://insanhaklari.gen.tr/Metin.aspx?id=70797&d=T> (E.T. 1.12.2025).

⁸¹⁵ Yargıtay 16. CD., E.2015/1354, K.2017/5381, T.24.10.2017.

⁸¹⁶ Akın, 2009, s. 77.

olduğu savunulmaktadır.⁸¹⁷ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi verdiği kararda örgütün silahlı olmasa bile belli bir seviyede maddi cebire işaret edip şiddet kullanarak suç işlemeyi amaçlaması gerektiğini belirterek, yerel mahkemenin manevi cebir ifadesinin altını doldurması gerektiğini söylemiştir.⁸¹⁸ Mahkemeye göre bir yapı şiddet veya cebir kullanmamışsa, buna yönelik hazırlık hareketi yaptığına dair somut emareler göstermemesi nedeniyle kişilerin terör örgütü üyesi olarak kabul edilmemesi gerekir. Mahkemeler, somut olayda, örgütün silahlı saldırı gerçekleştirmek amacıyla eylem planı veya bu anlama gelebilecek operasyonel faaliyetler içinde yer alıp almadığını tespit etmelidir.⁸¹⁹

Öğretide yaygın biçimde, TMK ve TCK m. 314 arasında görünürdeki ihtilafın birbirini dışlamadığı ve silahın terör örgütü için zorunlu unsur olarak kabul edildiği görülmektedir.⁸²⁰ Mevzuatta ortaya çıkan silahlı/silahsız suç örgütü ayrımı önceki yasa döneminde yapılan ayırmadan kaynaklanmakta ve silahsız olmakla birlikte terör örgütü tanımına giren örgütler hakkında TMK'nin ilgili maddesi uygulanmaktaydı.⁸²¹ Daha sonra yapılan düzenlemeler ile ikili ayırım ortadan kaldırılmıştır ve TCK m. 314'te yer alan silah, 3713 sayılı TMK'nin 7. maddesi bakımından da zorunlu unsur olarak kabul edilmiştir.⁸²² Zira TMK m. 7'deki TCK m. 314'e yapılan atıf yalnızca suçun cezai yaptırımını kapsamamakta, silah nasıl ki m. 314'te zorunlu unsur ise terör örgütleri bakımından da aynı şekilde zorunlu unsur olduğu belirtilmektedir.⁸²³ Suçun bir bütün olarak unsurları ile uygulanacak cezai müeyyide arasındaki ilişki zaruri olduğundan, yapılan atıf unsurlara teşmil edilmelidir.⁸²⁴ Sonuç olarak şiddete başvurmamak ve silahlı olmamakla birlikte örgüt propagandası yapmak, örgütsel doküman dağıtmak, örgüte eleman kazandırmaktan ibaret olan örgüt faaliyetleri terör örgütünün varlığı için yeterli görülmemiştir.⁸²⁵ Silahsız terör örgütünün varlığının kabulü, suçun tanımında yer alan cebir, tehdit, yıldırma gibi unsurların somut olaylarda tespitini imkansız kılacaktır. Ayrıca

---

⁸¹⁷ Kurtaran, 2021, s. 86.

⁸¹⁸ AYM, (Parmak ve Bakır/Türkiye, B.No: 22429/07 ve 25195/07, 3/12/2019, § 75, 76).

⁸¹⁹ AYM, (Parmak ve Bakır/Türkiye, B.No: 22429/07 ve 25195/07, 3/12/2019, § 73).

⁸²⁰ Kılınç, 2025, s. 50.

⁸²¹ Gökcan/Artuç, 2021, 6.cilt, s. 9869.

⁸²² Gökcan/Artuç, 2021, 6.cilt, s. 9870.

⁸²³ Yargıtay 16. CD., E.2015/2084, K.2017/5026, T.5.10.2017. Yüksek Mahkeme ilgili kararda ayrıca TMK ve TCK'de, suç ve cezanın farklı kanunlarda düzenlenmesi nedeniyle bu ikili ayırımın suçta ve cezada kanunilik ilkesinin zedelediğini belirtmiştir.

⁸²⁴ Kurtaran, 2021, ss. 86-87.

⁸²⁵ AYM, (Yılmaz Çelik [GK], B. No: 2014/13117, 19/7/2018, § 51-53).

silahsız bir yapılanmanın devletin bölünmez bütünlüğü bakımından somut tehlike oluşturması da hayatın olağan akışına uymaz.⁸²⁶ Binaenaleyh, bir yapılanmanın terör örgütü olabilmesi için suç örgütünün unsurlarının yanında TMK'nin 1. maddesinde ifade edilen özel saiklerle hareket etmesi; cebir, tehdit, baskı, yıldırma, sindirme, korkutma yöntemlerini benimseyen "silahlı" bir örgüt olması elzemdir.⁸²⁷

Öğretide silahsız terör örgütünün olamayacağını savunan yazarlara göre silahlı olmayan örgütler TMK kapsamında değil TCK m. 220'deki suç muvacehesinde değerlendirilmelidir.⁸²⁸ Silahsız suç örgütünün, teşekkül ettikten sonra silahlı bir terör örgütüne dönüşmesi durumunda elverişlilik unsurunun sağlandığı an itibariyle bu örgüt silahlı terör örgütü kapsamına girer; bunun tespitinin mümkün olmadığı durumlarda örgütün ilk silahlı eylemini ika ettiği tarih kuruluş için baz alınmalıdır.⁸²⁹

Yukarıda açıklanan ve öğretide sıklıkla vurgulanan, meri hukuk bağlamında silahsız terör örgütünden bahsetmenin mümkün olmadığı, silahsız terör örgütünün olamayacağı yönündeki görüşlere katılmıyoruz.⁸³⁰ Bizim de katıldığımız görüşe göre kanun lafzından terör örgütünün mutlak olarak silahlı olması gerektiği sonucu çıkmamaktadır.⁸³¹ Zira terör faaliyetlerinin çok çeşitli şekillerde yürütüldüğü açıktır. Madde metninde yer alan cebir ve şiddet kullanımı mutlak manada silahı gerektirmemektedir. Silahın elverişlilik şartını sağlamak babında gerekliliğinin bulunması, onu suçun unsuru haline getirmez.⁸³² Yalnızca silahın araç olabileceğini öne sürmek silahtan çok daha etkili yöntemler kullanan terör örgütlerinin varlığını görmezden gelmek olur.⁸³³ Nitekim sistematik biçimde yanlış haber yayan, siber saldırılar düzenleyen örgütlerin eylemlerinin toplumda yarattığı tedhiş ve korku, silahlı örgütlerin faaliyetinden aşağı kalır düzeyde değildir. Keza gelişen teknoloji ile birlikte sürücüsüz araçlar, bilişim sistemleri, teknolojik alandaki yenilikler

---

⁸²⁶ Yurtlu, Fatih, "Ceza Mahkemesi Kararlarının Gerekçeli Olma Zorunluluğu ve Silahsız Terör Örgütü Tartışmaları (Hizb-Ut Tahrir Örneği)," *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 11, 2021 (2), s. 284.

⁸²⁷ Yurtlu, 2021, ss. 281-282.

⁸²⁸ Özgenç, 2012, s. 45; Karşı görüş için bkz: Dursun, 2008, s. 279.

⁸²⁹ Gökcan/Artuç, 2021, 6.cilt, s. 9872.

⁸³⁰ Turabi, 2018, s. 265; Turinay, 2018, s. 233. Her terör örgütü aynı zamanda silahlı örgüt olmak mecburiyetinde değildir. Kanun koyucunun amacı, kanun metninin yorumunda mutlak biçimde bağlayıcı değildir. Kanun lafzında da TCK 314. maddeye yalnızca ceza bakımından atıf yapılmıştır (Akın, 2009, s. 77).

⁸³¹ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1169.

⁸³² A.g.e.

⁸³³ Baltacı'ya göre baskı, yıldırma, korkutma vs. gibi birinci maddede sayılan unsurların ihdası için silah işlenmesi terörün gerçekleştirilmesi için yeterli görülmektedir (Baltacı, 2007, s. 333).

terör örgütlerinin faaliyetlerini silahsız biçimde gerçekleştirmesini mümkün kılmaktadır.⁸³⁴

1.4. Terör Örgütünün Hukuki Tespiti Sorunu

Bir örgütün, terör örgütü olarak 4 farklı şekilde tespit edileceği kabul edilir:

- a. İç hukukta kesinleşmiş mahkeme kararı, b. Uluslararası mahkemelerin kesinleşmiş kararı, c. Bağlayıcı uluslararası sözleşme, d. Uluslararası resmi bir teşkilatın iç hukuk açısından bağlayıcı bir kararı.⁸³⁵

Türk hukuk sistematüğinde terör örgütü ve terör suçları konusunda çeşitli düzenlemeler yapılmasına rağmen açık şekilde bir yapılanmanın terör örgütü olup olmadığının nasıl tespit edileceği belirlenmemiştir. Yalnızca 6415 sayılı “Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun’un” 7. maddesinde yer alan “5 inci ve 6 ncı maddelerde düzenlenen hususlar dışında, mahkemelerce terör örgütü olduğuna kesin olarak karar verildikten sonra 3 üncü ve 4 üncü madde kapsamına giren fiilleri gerçekleştirdiği hususunda makul sebeplerin varlığına istinaden kişi, kuruluş veya organizasyonların Türkiye’de bulunan malvarlığının dondurulmasına ve bu makul sebeplerin ortadan kalkması hâlinde malvarlığının dondurulmasının kaldırılmasına Değerlendirme Komisyonunun önerisi üzerine Hazine ve Maliye Bakanı ile İçişleri Bakanı tarafından birlikte karar verilebilir.” hükmü uyarınca Türk hukukunda bir organizasyonun terör örgütü olduğuna karar verme yetkisinin mahkemelerde olduğu söylenebilir.

Gerçekten de Türkiye’de bir yapılanmanın terör örgütü olup olmadığının tespitini ancak ceza yargılamaları sonucunda mahkeme yapabilir.⁸³⁶ Savcılığın oluşumla ilgili dava açması, mahkemenin davayı gördükten sonra oluşumun terör örgütü olduğu konusunda karar vermesi ve Yargıtay’ın bu kararı onaması gerekir.⁸³⁷ Keza Yargıtay, 2018 yılındaki bir kararında “Terörle Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanunu kapsamında, bir oluşumun, örgüt niteliğinde bulunup bulunmadığı ve niteliğinin

⁸³⁴ Yazar, 2025, s. 65.

⁸³⁵ Birtek, Fatih, “Ceza Hukuku Açısından Terör, Terörizm ve Terör Örgütü Kavramları”, içinde: *Hukuk Devletin Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 386-dipnot: 181.

⁸³⁶ Yıldız, Furkan, “Terör Örgütü Varlığının Hukuken Tespiti”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 72, Temmuz 2023(2), s. 598.

⁸³⁷ Bodur/Özkul, 2024, s. 54.

*belirlenmesi hususunda özel bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Yargılama safahatında, dava ya da soruşturmaya konu oluşumun nerede, ne zaman, kimler tarafından, ne amaçla kurulduğu, ülke genelinde amaca elverişli eylem ve faaliyetlerine ilişkin bilgiler ilgili Devlet kurumlarından dosyaya getirtilmek suretiyle dosyada mevcut olay ve deliller doğrultusunda yargılama makamlarınca belirlenmekte ve yargı kararının kesinleşmesi ile oluşumun suç, terör ya da silahlı terör örgütü niteliğinde bulunup bulunmadığı kesin olarak tespit edilmektedir.*⁸³⁸ diyerek bu hususu vurgulamıştır. Kararda görüldüğü üzere mahkeme, ilgili devlet kurumlarından örgüt hakkında edindiği bilgi uyarınca bir oluşumun suç örgütü, terör örgütü veya silahlı terör örgütü olup olmadığına karar verir. Kesinleşmiş yargı kararı olmadıkça hiç kimseye terör örgütüne üye olmaktan ceza verilemez.⁸³⁹

Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), Milli Güvenlik Kurulu (MGK), Bakanlık veya diğer idari veya siyasi organ ve makamların terör örgütü tespitinde bulunma yetkisi olmadığı hukukumuzda açıktır.⁸⁴⁰ Anayasa Mahkemesi, Milli Güvenlik Kurulu'nun milli güvenliğe tehdit olan unsurların belirlenmesi ve tehditlerin kaynağının neler olduğu konusunda tavsiye karar verebileceğini ancak icrai karar alamayacağını belirtmiştir. İlgili tavsiye kararlar kendiliğinden hukuk âleminde icrai sonuç doğurmamaktadır.⁸⁴¹

İdari veya siyasi makamların terör örgütü tespitinde tamamen etkisiz olduğunu söylemek doğru olmaz.⁸⁴² Nitekim bu makamlar; topladıkları deliller, yaptıkları tespitler, istihbari bilgiler veya aldıkları kararlar (MGK vb.) ile yargı makamlarını verecekleri karar bakımından yönlendirecektir.⁸⁴³ Ne var ki, mahkemenin idari makamlardan bilgi talep

⁸³⁸ Yargıtay 16. CD. E.2018/3775, K.2018/5600, T.31.12.2018.

⁸³⁹ Turabi, 2018, s. 21.

⁸⁴⁰ Yıldız, 2023, s. 599.

⁸⁴¹ AYM, E.2020/18, K.2021/38, T.03/06/2021, § 11. “*Millî güvenliğe karşı tehditlerin belirlenmesi ve bu tehditlerin hangi kaynak, kişi ya da yapıdan geldiğinin tespit edilmesinde Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan MGK'nın tavsiye niteliğinde karar alamayacağı söylenemez. II. Bununla birlikte dava konusu “...Millî Güvenlik Kurulunca...” ibaresi, tavsiye niteliğindeki MGK kararına kendiliğinden hukuki bir sonuç bağlamaktadır. Şüphesiz MGK'nın tavsiye niteliğindeki kararlarının yürütme organı tarafından dikkate alınması ve hukuk âleminde hayata geçirilmesi mümkündür. Ancak MGK'nın kararları hakkında başkaca icrai bir karar alınmadan bu kararlara hukuk âleminde sonuçlar bağlanması Anayasa'nın açık lafzıyla bağdaşmamaktadır.*”

⁸⁴² Yargıtay 16. CD., E.2015/3515, K.2015/2323, T.15.7.2015.

⁸⁴³ Boz, 2020, ss. 147-148; Malkoç'a göre terör örgütlerinin neler olduğu yargılama sürecinde devletin ilgili birimlerine sorularak öğrenilecektir (Malkoç, 2013, s. 4817). Kanaatimizce yargılama makamının idari birimlerden bilgi talep etmesi karar sürecinde doğru tespitlerin yapılmasını sağlamaktan ibarettir. Yargılama

etmesi, bu bilgileri mahkemede tartışması ve yargılama sonucunda idari makamlardan edinilen bilgilerin hükme esas alınması teşekkülün terör örgütü olup olmadığına idari mercilerin karar verdiği anlamına gelmez.⁸⁴⁴ Zira burada mahkeme bağımsızlığını ve tarafsızlığını koruyarak idari makamlardan elde ettiği bilgileri tahkik edecek, bu bilgelere yönelik eleştirileri de dikkate alarak karar verecektir. 2013/5428 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin olarak yaptırım listesine alınan IŞİD (Irak Şam İslam Devleti) örgütüne mensup sanık hakkında, yalnızca bu karar yeterli görülmeyle örgütün hiçbir duraksamaya mahal vermeyecek şekilde terör örgütü olduğunun mahkemece tespit edilmesi gerektiği Yüksek Mahkeme tarafından ifade edilmiştir.⁸⁴⁵ Yüksek Mahkeme'nin Türkiye'de faaliyet gösteren terör örgütlerinin hukukten tespitini ve terör örgütü olarak tescilini sağladığı görülmektedir.⁸⁴⁶

Mahkemenin idari makamların tespitinden farklı olarak yaptığı değerlendirme sonucu yapının terör örgütü olmadığını tespiti her zaman mümkündür. Yargılama makamı dosyada mevcut olay ve deliller doğrultusunda karar vermekte ve kararın kesinleşmesi ile birlikte suç örgütü, terör veya silahlı örgüt niteliği kesin olarak tespit edilmektedir.⁸⁴⁷

Mahkemenin verdiği karar, bir yapının terör örgütü olduğunun tespiti bakımından önem arz eder. Mahkeme kararının verilmemiş olması o yapının önceden terör örgütü olmadığını göstermez.⁸⁴⁸ Terör örgütü kurmak ani suç, yönetme ve üyelik ise mütemadi suç olarak kabul edildiğinden; örgütün kurulması ile yasadışı oluşum ihdas edilmiş olacak ve ceza soruşturması veya yargılaması olmadan da örgütün faaliyetleri suç olma vasfını taşıyacaktır.⁸⁴⁹ Hakkında henüz hukuki bir karar verilmemiş olan ve kamuoyu tarafından bilinmeyen bir örgütün kurucuları, üyeleri ve yöneticileri kuruluş tarihinden veya meşru biçimde kurulmuşlarsa illegal örgüt vasfı kazandıkları zamandan itibaren ceza hukuku bakımından sorumlu tutulacaktır.⁸⁵⁰

---

makamı devletin ilgili birimlerinden aldığı bilgilerden ikna edici bir sonuç delil elde edemezse aksi yönde karar verebilir.

⁸⁴⁴ Turinay, 2018, s. 223.

⁸⁴⁵ Yargıtay 16. CD., E.2015/45888, K.2015/2132, T.22.6.2015.

⁸⁴⁶ Yıldız, 2023, ss. 602-603.

⁸⁴⁷ Yargıtay 16. CD., E.2018/3775, K.2018/5600, T.31.12.2018.

⁸⁴⁸ Bodur, Özkul, 2024, s. 55.

⁸⁴⁹ Şen/Eryıldız, 2024, s. 284.

⁸⁵⁰ Yargıtay 16. CD., E.2018/3775, K.2018/5600, T.31.12.2018.

Failler, mahkeme tarafından suç örgütünün tespiti ile birlikte, örgüt kurma veya örgüt bünyesinde işlenen diğer suçlardan fiil tarihleri uyarınca yargılanacaklardır. Bu durumda, kişilerin henüz mahkemeler nezdinde terör örgütü olduğu tespit edilmemiş yapılara katılmaları halinde ne olacağı sorusu gündeme gelecektir. Şüphesiz, bir teşekkülün terör örgütü olduğu konusunda kesinleşmiş bir mahkeme kararı yoksa bile, bir oluşumun mahiyetini bilen ve doğrudan kastla üye olan, yardımda bulunan kişinin eylemleri suç oluşturur.⁸⁵¹ TCK m. 220 ve TMK m. 1 ve m. 7'deki şartlar oluştuğu an itibariyle terör örgütü teşekkül etmiştir ve mahkemenin daha sonraki kararı ancak hangi tarih itibariyle örgütün ihdas edildiğinin tespitinden ibarettir. Örgütün amaçları bakımından elverişli hale gelmesiyle örgüt de kurulmuştur.⁸⁵² Mahkeme faillerin sorumluluğunu belirlerken fiili tarihi esas alacaktır.⁸⁵³ Nitekim Yargıtay Ceza Genel Kurulu verdiği kararda *“Suç tarihi itibarıyla FETÖ/PDY'nin silahlı terör örgütü olduğuna ilişkin kesinleşmiş bir mahkeme kararının bulunmaması, neticeyi bilerek ve isteyerek tipik hareketi gerçekleştiren sanıkların kanuni yönden sorumlu tutulmalarına engel teşkil etmeyecektir.”* diyerek bu hususu vurgulamıştır.⁸⁵⁴

Mahkemelerin vermiş oldukları karar; kişilerin bu karar sonrasında hata hükümlere dayanarak cezai sorumluluktan kurtulmalarına engel olur.⁸⁵⁵ Her somut durumda sanıkların hata hali ayrıca dikkate alınıp değerlendirilmeli, kaçınılmaz hataya düşen kişiler için şartların oluşması halinde TCK'nin hata hükümlerinden yararlanması sağlanmalıdır.

Terör yapılanmalarının yasama veya yürütme organınca tespit edilip halkın ve kamuoyunun bu konuda bilgilendirilmesi, bu suçların önlenmesi ve mahkemelerin yargılama süreçlerine yardımcı olunması bakımından önemlidir. Yabancı ülkelerde terör örgütü olarak kabul edilen yapılanmaların ülkemizde terör örgütü olarak kabul edilip Türkiye egemenliği altındaki topraklarda yasaklanabilmesi için yapılacak hukuki düzenlemelerle yürütme organına yetki verilmesi, terörle mücadeleye yapacağı katkıdan dolayı savunulmaktadır.⁸⁵⁶

---

⁸⁵¹ Birtek, 2022, s. 388.

⁸⁵² Turinay, 2018, s. 243.

⁸⁵³ Turinay, 2018, s. 244.

⁸⁵⁴ YCGK, E.2017/956, K.2017/370, T.29.9.2017

⁸⁵⁵ Birtek, 2022, s. 389.

⁸⁵⁶ Yıldız, 2023, s. 609.

1.5. Siyasi Suç-Terör Suçu Ayrımı

Tarih boyunca devletler ve siyasal özneler, kendilerini korumak için devlete ve kamu otoritesine yönelik suçları diğer suçlardan daha ağır biçimde yargılamıştır. Devletin korunması özünde devletin temsil ettiği ulusal çıkarların da korunmasıdır.⁸⁵⁷ Roma hukukunda imparatora, devlete veya orduya karşı işlenen suçlar “*crimen laesae maiestatis* (imparatora karşı suçlar)” olarak isimlendirilir, zira imparator tanrının yeryüzündeki temsilcisidir ve ona karşı işlenen suçlar devlet aleyhine işlenen suçlar kapsamında kabul edilmiştir.⁸⁵⁸ Zamanla devletin saygınlığına, yüceliğine karşı yapılan fiiller de suçun kapsamına alınmış ve devletin ve halkın güvenliğine karşı suçların kapsamı genişlemiştir.⁸⁵⁹ İçinde orduya ihanet, imparatora haklı sebep olmadan isyan, ordu içinde kargaşa, imparatoru terk etme gibi çeşitli fiilleri barındıran suçlar oldukça ağır biçimde cezalandırılır.⁸⁶⁰ Ortaçağ’a farklı formlarla aktarılan bu suçlara⁸⁶¹ yönelik 19. yüzyılda cezai müeyyideler hafifletilmiştir.⁸⁶² 20. yüzyılda yaşanan kaotik ortam, savaş ve isyanlar devletleri siyasi suçlar konusunda daha sert tavır almaya itmiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yükselen terör faaliyetleri ile birlikte siyasi suçların terör faaliyetlerinden ayrılması ihtiyacı çerçevesinde tartışmalar yoğunlaşmıştır.⁸⁶³

Günümüzde siyasi suçun açık bir tanımı mevcut değildir. Terör tanımında olduğu gibi siyasi suç konusunda da devletler kendi çıkarları doğrultusunda farklı yaklaşımlar göstermektedir. Siyasi suçlar devletlerin niteliklerine, geçmişlerine, toplumların tehlike algısına göre farklılaşmaktadır.⁸⁶⁴ Her ne kadar siyasi suçun ne olduğu konusunda mutabakat sağlanamamışsa da bilhassa uluslararası hukuk metinlerinde siyasi suç kavramına değinilmekte ve siyasi suçlar adi suçlardan ayrı bazı hukuki sonuçlara tabi tutulmaktadır.⁸⁶⁵ Aynı zamanda terör suçlarının soruşturması daha gizli yapılmakta, terör

---

⁸⁵⁷ Çetin, 2023, s. 189.

⁸⁵⁸ Arslan, Uğur, “Vatana İhanet Kavramı ve Suçu”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 4, 2021 (1), s. 56.

⁸⁵⁹ Arslan, 2021, ss. 56-57.

⁸⁶⁰ Lear, Floyd Seyward, “*Crimen Laesae Maiestatis* in the *Lex Romana Wisigothorum*”, *Speculum*, c. 4, 1929 (1), s. 78, <https://www.jstor.org/stable/2847127?seq=1> (E.T. 7.7.2025).

⁸⁶¹ Lear, 1929, s. 86.

⁸⁶² Aydın Devrim, “Terör Eylemlerinin Siyasal Suç Açısından Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, c. 2, 2006b (7), s. 3.

⁸⁶³ Yazgı, 2022, s. 428.

⁸⁶⁴ Aydın, 2006b, s. 5.

⁸⁶⁵ Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi madde 3: “1) İade talebine sebep olan suç kendisinden iade talep edilen tarafça siyasi bir suç veya böyle bir suç ile murtabit fiil olarak telâkki edildiği takdirde suçlu iade edilmeyecek. 2) Kendisinden iade talep edilen taraf, âdi bir suç için vâki iade talebinin bir şahsı ırk,

suçluları daha ağır cezalara çarptırılmakta, cezaları daha ağır bir infaz rejimini tabi tutulmaktadır. Siyasi suçlular ise hem daha az ceza almakta hem de infaz yönünden bazı haklardan yararlanmaktadır.⁸⁶⁶ Bunun gibi ve çalışmamızın kapsamını aşan diğer birçok farklılık siyasi suç ile terör suçu ayrımını hem önemli hem de zorunlu hale getirmektedir.

Devletler; siyasi suçluları, ilgili devletin iç hukukuna müdahalede bulunmamak amacıyla ve siyasi suçluların kamu düzenine verdikleri zararın adi suçlarda olduğu gibi şeffaf ve objektif biçimde ilgili devlet tarafından yargılanmaması nedeniyle iade etmeme prensibiyle hareket etmektedirler.⁸⁶⁷ Bu tür etkileri göz önünde bulundurularak; uluslararası toplum değilleme yöntemini tercih ederek hangi suçların siyasi suç olmadığını sıralamış, bu şekilde siyasi suçların alanını daraltmayı tercih etmiştir.⁸⁶⁸

Tanımda yaşanan zorluklara rağmen siyasi suçların bazı temel nitelikleri taşıdığı ifade edilmektedir. Öncelikle siyasi suç siyasal sisteme yönelik icra edilmelidir. Siyasi sistemin değiştirilmesine, devletin temel varlığına, iktidarın kullanımına ve siyasal menfaatlere yönelik eylemler bu kapsama girebilir. Bu eylemlerin siyasi saikle ve hedeflerini gerçekleştirmeye elverişli hareketlerle yapılması iktiza eder. Söz konusu suçlar siyasi özellikler göstermeli, bireysel hak ve özgürlükleri ihlal etmemelidir.⁸⁶⁹ Devlet başkanları ve ailelerine yönelik suçlar (Belçika Kaidesi), terör eylemleri, soykırım ve insanlığa karşı suçlar siyasi niteliklerden ziyade bireysel hak ve özgürlüklere yönelik olduğundan siyasi suç tasnifinin dışında bırakılmıştır.⁸⁷⁰

Siyasi suç belirlenirken her olay kendi içinde değerlendirilmeli ve hukukun genel ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmeler yapılmalıdır. Sosyal, siyasi veya ekonomik değişiklik hedefleyen eylemin kriminal yönü ön planda ise siyasi suç değil adi suç kategorisindedir.⁸⁷¹ Kişilerin temel haklarını ihlal eden fiiller siyasi gayeler taşısa dahi siyasi suç kapsamı dışında kabul edilmelidir.⁸⁷² Karma özellikler gösteren bir suçta, yani

---

din, milliyet veya siyasî kanaat cihetinden takip veya cezalandırmak gayesiyle yapıldığına veya bu şahsın vaziyetinin bu sebeplerden biri dolayısı ile ağırlaşabileceğine dair ciddi sebepler mevcut olduğuna kanaat hâsil ettiği takdirde de aynı kaide tatbik edilecektir.”

⁸⁶⁶ Aydın, 2006b, s. 15.

⁸⁶⁷ Sınar, Hasan, “Siyasal Suç Üzerine Bir İnceleme”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. 58, Temmuz 2011 (1-2), s. 69.

⁸⁶⁸ Koca/Üzülmez, 2018, s. 819.

⁸⁶⁹ Yanıkoğlu, 2022, ss. 37-38.

⁸⁷⁰ Yanıkoğlu, 2022, s. 38.

⁸⁷¹ Dülger, 2023, s. 1092.

⁸⁷² Koca/Üzülmez, 2018, s. 820.

amaç olan siyasi suç ve araç niteliğindeki adi suç kombinasyonunda, fiilin işleniş biçimi ve sonuçları değerlendirilerek üstün olan hukuki yarar ihlalinin ne olduğu tespit edilmelidir.⁸⁷³

Terör suçları siyasal saiklerle işlendiğinden dolayı siyasi suçların içinde kabul edilir.⁸⁷⁴ Siyasi suç, siyasal düzene karşı işlenen suçları nitelemek için kullanılır. Aynı terör suçları siyasi suçların da en önemli istisnasıdır.⁸⁷⁵ Terör suçları bilhassa suçluların iadesi konusunda yaşanan sorunlardan dolayı siyasal suçların dışında kabul edilmektedir.⁸⁷⁶ Devletler terörizmi siyasi suçların dışında tutarak siyasi suçlara yönelik uluslararası hukukta tanınan ayrıcalıkların terör suçluları bakımından da uygulanmasının önüne geçmeye çalışmaktadır.⁸⁷⁷ Günümüzde terör faaliyetleri uluslararası bir boyut kazanmıştır ve özellikle teröristlerin bir ülkede eylemde bulduktan sonra başka ülkeye kaçarak siyasi suç zırhına bürünüp ceza almaktan kurtulmasının önüne geçilmesi ihtiyacı hasıl olmuştur.⁸⁷⁸ Bütün bu sayılı sebepler ve milletlerarası dayanışmanın gereği olarak, terör suçlarının siyasi suç sayılarak iade yasağı kapsamında kalmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.⁸⁷⁹ Kaldı ki terör, günümüzde çok farklı görünüm kazanmakta ve her zaman siyasi saiklerle hareket etmeyen bir yapı sergilemektedir. Kara para aklamadan, uyuşturucu ticaretine kadar çeşitli suçlara yönelen terör örgütleri hem faaliyetleri için kaynak arama çabasına girmekte hem de diğer suç örgütleri ile ortak faaliyetler yürütmektedir.⁸⁸⁰

6706 sayılı Cezaî Konularda Uluslararası Adli İş Birliği Kanunu'nun 11. maddesinde siyasi suç olduğu iddia edilen fiillerin işleniş biçimi, kullanılacak araç ve sonuçlarının değerlendirilerek siyasi suç olarak kabul edilmeyebileceği ifade edilmiştir.⁸⁸¹ 11.1.2002 yılında kabul edilen Terörist Bombalamalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 11. maddesi ve 7.2.2013 tarihinde kabul edilen Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'nin 14. maddesi açık biçimde sözleşmeye konu faaliyetlerin siyasi suç, siyasi suçla bağlantılı suç veya

---

⁸⁷³ Özgenç, 2024, s. 1193.

⁸⁷⁴ Lyngbo vd., 2014, s. 131.

⁸⁷⁵ Yazgı, 2022, s. 451.

⁸⁷⁶ Lyngbo vd., 2014, s. 131.

⁸⁷⁷ Yazgı, 2022, s. 436.

⁸⁷⁸ Koca/Üzülmez, 2018, s. 822.

⁸⁷⁹ Özgenç, 2024, s. 1197.

⁸⁸⁰ Aydın, 2006b, s. 18.

⁸⁸¹ <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6706.pdf> (E.T. 1.12.2025).

siyasi saikle işlenmiş suç kapsamında değerlendirilemeyeceğini belirtmiştir.⁸⁸² İlgili hükümler siyasi suç-terör suçu ayırımında da önem arz eder. Yine, yalnızca hangi suçların siyasi suç kapsamında olmadığı sayılması, terör suçlarının çeşitliliği karşısında sorun yaratma ihtimali taşımaktadır.

Uluslararası hukukta çeşitli sözleşmelerle, bir devletin terör faaliyetini siyasi suç olarak kabul ederek faillerini iade etmemesi durumunda ilgili mücrimleri kendisinin yargılaması gerektiği kural olarak benimsenmiştir.⁸⁸³

Siyasi suç terör suçu ayırımı yapılırken, adi suçlara yönelik tasnif kriterleri burada da kullanılabilir. Vakıya göre değerlendirme yapılarak eylemin elverişliliği ve siyasi saik açıkça ortaya koyulmalıdır. Binaenaleyh ağırlıklı olarak sivillere yönelik terör eylemleri siyasi suç olarak değerlendirilemeyecektir.⁸⁸⁴ Bir yapı bütün halinde değil, her eylem ayrı ayrı kendi içinde hukuki ve siyasi tahlile tabi tutulmalı, sivilleri hedef alan veya intihar saldırıları gibi saldırılar siyasal meseleden ayrı olarak ele alınıp terör eylemi kapsamında tutulmalıdır.⁸⁸⁵

Turinay'a göre her terör suçu siyasi suç olamayacağı gibi her siyasi suç da terör suçu kapsamında yer almaz. Suçun yapısı tasnif edilirken; eğer ki terör eylemi devletin şahsiyetine veya siyasal hak ve özgürlüklere yönelik gerçekleştirilmişse tam siyasi suç olarak kabul edilmelidir. Yine terör eylemi adi suç ve siyasi suç özelliklerini karışık biçimde gösteriyorsa nispi siyasi suç kapsamındadır. Bireysel terör eylemleri de siyasi suçtan ayrı değerlendirilir. Her siyasi suç terör suçu olmayabileceği gibi her siyasi suç da terör suçu değildir.⁸⁸⁶

Türkiye'nin 1980 yılında 2327 sayılı Kanun ile kabul ettiği Tedhişçiliğin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nde doğrudan tedhişçilik (terörizm) kavramsal

---

⁸⁸²TBÖİUS:https://diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/suclularin_iadesi_ek/Ter%C3%B6rist%20Bombalamalar%C4%B1n%C4%B1n%20%C3%96nlenmesine%20%C4%B0l%C5%9Fikin%20BM%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi.pdf.(E.T.1.12.2025);

TFÖHK:<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6415&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> (E.T.2.12.2025);

TFÖHUS:https://diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/suclularin_iadesi_ek/ter_ozizmin_finansman%C4%B1n%C4%B1n_%C3%B6nlenmesine_ili%C5%9Fkin%20BM%20s%C3%B6zlesmesi.pdf (E.T. 1.12.2025).

⁸⁸³ Özgenç, 2024, s. 1197. İade edilmeyen suçlunun yargılanamayacağına dair değerlendirme ve Yargıtay kararları için bkz: Koca/Üzülmez, 2018, s. 821.

⁸⁸⁴ Yazgı, 2022, s. 431.

⁸⁸⁵ Aydın, 2006b, s. 19.

⁸⁸⁶ Turinay, 2018, s. 38.

olarak zikredilmekte ve bu eylemin faillerinin cezalandırılma ve kovuşturmadan kurtulmasını önleme gayesi vurgulanmaktadır.⁸⁸⁷ Her ne kadar terörizm kavramsal olarak tanımlanmasa ve açık biçimde ayrımlar ortaya konulmasa da terörizmi siyasi suçtan ayırma çabası açıktır. Terörist Bombalarının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin ikinci maddesinde devlete yönelik suçlar siyasi suç olup olmadığına dair herhangi bir değerlendirilme yapılmaksızın sözleşme kapsamındaki suç olarak kabul edilmiştir.⁸⁸⁸ Demokratik topluma ve temel insan haklarına yönelik faaliyetler, siyasi amaçlarla işlense bile terör eylemi olarak kabul edilmekte, ülkeler daha korumacı yönlerini ön plana çıkararak siyasi suçların alanını giderek daraltmaktadır.⁸⁸⁹ İç hukukumuzda da 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinde terör örgütü yöneticisi, üyesi, destekçisi veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekçisi olanlar hakkında sınır dışı edilme kararı verileceği hükmü koyularak, terör suçlularının siyasi suç zırhına bürünerek iade edilmeme imkanından faydalanmasının önüne geçilmiştir. Aynı kanunun 54. maddesinin ikinci bendinde idareye takdir yetkisi verilerek terör örgütüne üye olan veya örgütle ilişkili olup uluslararası koruma statüsü kazananların dahi idarenin takdiri ile sınır dışı edilebileceği belirtilmiştir.⁸⁹⁰

Uluslararası sözleşmelerde ve milletlerarası hukukta yükselen eğilim, politik iddiası ile ön plana çıkan terör faaliyetlerinin siyasi suç kapsamında değerlendirilmemesi yönündedir. Türkiye'nin 2015 yılında imzaladığı Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi

---

⁸⁸⁷ "...Artan Tedhişçilik suçlarının sebep olduğu büyüyen endişeyi müdrük olarak; bu kabil suç faillerinin, kovuşturma ve cezadan kurtulmamaları için etkin önlemlerin alınmasını temenni ederek..." https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc064/kanunmgkc064/kanunmgkc06402327.pdf (E.T. 1.12.2025).

⁸⁸⁸ TBÖİUS m.2: "Aşağıdaki amaçlara ulaşmak için hukuka aykırı olarak ve kasten, bir kamu kesimine açık alan, bir Devlet ya da hükümet tesisi, bir kamu ulaşım sistemi ya da bir altyapı tesisine, içine ya da karşısına bir patlayıcı ya da diğer ölümcül bir araç-gereci yönlendiren, yerleştiren, ateşleyen ya da patlatan herhangi bir kişi bu Sözleşmenin anlamı dahilinde suç işlemiş sayılır. (a) Ölüm ya da ciddi bedensel yaralamaya yol açma ya da; (b) Bu tür bir alanın, tesisin ya da sistemin, önemli ölçüde ekonomik zararlar sonuçlanacak ya da sonuçlanması muhtemel olacak şekilde, geniş biçimde yıkılmasına yol açma." https://diabgm.adalet.gov.tr/arsiv/adli_yardimlasma/adli_isbirligi_ceza/suclularin_ıadesi_ek/Ter%C3%B6rist%20Bombalamalar%C4%B1n%C4%B1n%20%C3%96nlenmesine%20%C4%B0l%C5%9Fikin%20BM%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi.pdf (E.T. 1.12.2025).

⁸⁸⁹ Aydın, 2006b, ss. 18-19.

⁸⁹⁰ YUKK m. 54: "Aşağıda sayılan yabancılar hakkında sınır dışı etme kararı alınır:

- a) 5237 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi kapsamında sınır dışı edilmesi gerektiği değerlendirilenler
- b) Terör örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar..."

Sözleşmesi'ni desteklemek amacıyla çıkartılan⁸⁹¹ Ek Protokol'de bu eğilim göze çarpmaktadır. Ek Protokol'ün getirdiği en önemli değişiklikler 2. ile 6. madde arasında yer alan terörizm ile ilişkili değişikliklerdir.⁸⁹² Bu minvalde, Sözleşme uyarınca taraf devletlerin; terörizm amacıyla bir derneğe veya gruba katılmayı, terörizm amacıyla patlayıcı silah, ateşli silah veya diğer terör metotlarının eğitimini almayı, terör faaliyeti veya terör eğitimi vermek için yurt dışına seyahat etmeyi, terörizm amacıyla yurt dışına yapılan seyahatlere maddi kaynak sağlamayı, terörizm amacıyla yurt dışına seyahatleri düzenlemeyi veya kolaylaştırmayı iç hukuklarında cezayı gerektiren bir suç olarak tesis etmeleri gerekmektedir.⁸⁹³

Görüldüğü üzere terörün tanımını yapmak oldukça zor olsa da hem kavramsal olarak terör siyasal suçun dışında konumlandırılmakta hem de terörist eylemlerin listesi yapılarak terör faaliyetlerinin önü kesilmeye çalışılmaktadır. Gelişen insan hakları standartları ve insan hayatına, barışa ve güvenliğe verilen değerin artmasıyla siyasal suçluların eylemlerinin bu değerleri hedef alması halinde terörist olarak mahkûm edilmesi ön plana çıkmaktadır.⁸⁹⁴ Terörle ilgili yapılmış pek çok anlaşmanın, Birleşmiş Milletler (BM) kararının, uluslararası yargı uygulamaları ve yasama faaliyetlerinin tümü göz önüne alındığında uluslararası alanda terör suçunun teamül hukuk kuralı olmak için gerekli maddi ve manevi unsurları taşıdığı savunulmaktadır.⁸⁹⁵

2. SİLAHLI ÖRGÜT SUÇUNUN MEYDANA GELEBİLMESİ İÇİN EYLEMİN ELVERİŞLİ OLMASI GEREKİR

Örgütün; amaçları gerçekleştirmeye yeterli sayıda üyeye, hiyerarşik yapılanmaya ve şiddete dayanan eylem planına sahip olması gerekir.⁸⁹⁶ Madde gerekçesinde açıkça üç kişinin suç işlemek amacıyla örgüt kurabileceği belirtilmektedir ancak bu sayının devletin ülke bütünlüğünü bozmaya elverişli olmayacağı öğretide yaygın olarak kabul edilen görüştür.

---

⁸⁹¹ TİHEK, Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri & Birleşmiş Milletler-Avrupa Konseyi, s. 15. https://www.tihk.gov.tr/upload/file_editor/2020/09/1599131106.pdf (E.T. 1.12.2025).

⁸⁹² TİHEK, Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri & Birleşmiş Milletler-Avrupa Konseyi, s. 15.

⁸⁹³ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/12/20171216M1-5.pdf> (E.T. 1.12.2025).

⁸⁹⁴ Aydın, 2006b, s. 20.

⁸⁹⁵ Duru, Buse, "Uluslararası Teamül Hukuku ve Terörizm", içinde: *Hukuk Devletin Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 28.

⁸⁹⁶ Özek, 1998, s. 229.

Terör amacıyla işlenen şiddet eylemleri siyasal sistemin değişimine veya maddede sayılan hedefleri gerçekleştirmeye uygun değilse, bu kapsamda değerlendirilemez.⁸⁹⁷ TCK m. 316’da amaç unsuru TCK m. 314 ile benzer şekilde olan suç için anlaşma suçu düzenlenmiştir. Silahlı terör örgütünün hem TCK m. 220’deki suç örgütünden hem de TCK m. 316’da düzenlenen suçtan temel farkı amaç suçları işleme bakımından elverişli bir yapının oluşturulmuş olmasıdır.⁸⁹⁸ Hiyerarşik, disiplinli ve organize yapı amaç suçları işlemeye elverişli bir teşekkül için kaçınılmaz olarak gereklidir.⁸⁹⁹ Gevşek bir yapılanmanın veya somut biçimde organizasyon becerisi tespit edilemeyen bir teşekkülün elverişliliğinden söz edilemez.⁹⁰⁰ Hiyerarşik yapı⁹⁰¹, üye sayısı gibi unsurlar amaç suç bağlamında dikkate alınmalı, bu unsurlar suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu bakımından elverişli olsa da ilgili unsurların anayasal düzeni değiştirmeye veya bozmaya elverişli olup olmadığı somut olay bağlamında tetkik edilmelidir.⁹⁰² Öğretide üç kişilik bir örgütün devletin ülke bütünlüğünü bozmaya matuf suçları işlemek için elverişli olmadığı savunulmaktadır.⁹⁰³

Elverişlilik incelemesi silahlı örgüt suçu için teşebbüs ve işlenemez suç ayrımı için de gereklidir.⁹⁰⁴ Teşebbüsün gerçekleşebilmesi için hareketin ve vasıtanın elverişliliği şarttır. Bu minvalde silah bulundurmak, belli bir programa sahip olmak suçun teşkili için

---

⁸⁹⁷ Özek, 1998, s. 228.

⁸⁹⁸ Dursun’a göre TCK m. 314/4 atfı nedeniyle suç örgütü ve silahlı terör örgütü arasında silah dışında örgütsel yapı bakımından fark yoktur (Dursun, 2008, s. 78). Bize göre silahlı terör örgütünü suç örgütünden ayıran nokta TCK m. 220’deki genel hüküm kapsamında olan elverişlilik şartıdır. Zira amaç suçlar bakımında yapının elverişli olması gerekir ve hırsızlık suçu ile kamu anayasal düzeni bozma suçu aynı araçlarla veya kişi sayısı ile işlenemez.

⁸⁹⁹ Akkaya, 2009, s. 208; Evik, 2006, s. 109.

⁹⁰⁰ Suç örgütünün varlığı için hiyerarşik yapının gevşek olması da yeterli görülmektedir (Karcılıoğlu, 2011, s. 104; Soyaslan, 2010, s. 529).

⁹⁰¹ Turinay’a göre modern terör örgütleri yatay bir yapılanmaya sahip olabilmekte, örgüt faaliyetleri de kesintili şekilde sürdürülebilmektedir (Turinay, 2019, s. 243). Kanımızca yatay yapılanan timlerden oluşan gruplar olsa da hiyerarşik yapı, organizasyonun devamı ve örgütün devamlılığı ve etkinliğinin olmazsa olmaz şartıdır. Bazı örgütler eylemlerini hücre tipi yapılarla gerçekleştirmekle birlikte, bu hücrelerin her biri bağımsız olarak bir “örgüt” hüviyeti taşımaktadır ve kendi başlarına somut tehlike yaratırlar (Türkmen, Hamza, “Terörle Mücadelede Sosyal Ağ Analizi Tekniklerinin Kullanılması”, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, c. 7, 2022 (14), ss. 131-132). Hücre tipi örgütlenme operasyonel etki ve örgütün gizliliğinin gereği olarak tercih edilmekle birlikte bu hücrelerin sıkı biçimde emir ve direktiflere bağlı olduğu muhakkaktır. Zira hiyerarşik yapı için sürekli bir emir komuta ilişkisine gerek olmayıp başlangıçta yapılan bir iş bölümü ile yetinilmesi de hiyerarşinin varlığına delildir (Birtek, 2022, s. 372).

⁹⁰² Karcılıoğlu, 2011, s. 124.

⁹⁰³ Özgenç, 2012, s. 19; Evik, 2006, s. 112.

⁹⁰⁴ Özek, Çetin, “Devletin Şahsiyeti Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. 32, 1966 (2-4), s. 652.

şarttır.⁹⁰⁵ Elverişlilik tipikliğin bir şartı olduğuna göre, tehlike doğmamışsa eğer hareket de tipik değildir.⁹⁰⁶

Silah, suç örgütü için nitelikli hal olarak belirlenmiş iken silahlı terör örgütü için asli bir unsurdur.⁹⁰⁷ Buradan suç örgütünün silah olmadan da meydana gelebileceği ancak silahlı terör örgütünün gayesi dikkate alındığında elverişlilik şartının ancak silah ile sağlanabileceği görülmektedir. Uygulamada TCK m. 6/1-f bendindeki silah kapsamında kabul edilen kepçe,⁹⁰⁸ sıcak su,⁹⁰⁹ sandalye,⁹¹⁰ gibi araçların silahlı örgütlenme suçunun unsuru olan silah ile aynı niteliği haiz olduğu telakki edilemez. Öğretide silahlı örgüt suçundaki silah ifadesinde maksadın, TCK m. 6/1-f bendinde yer alan silah olmayıp 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun'da yer alan yasak silahlar olduğu savunulmaktadır.⁹¹¹ Kanaatimizce örgütün tedhiş amacıyla planladığı eylemler analiz edilerek, araçların amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığının tespiti somut olay bağlamında gerçekleştirilmelidir. Silahlı terör örgütünün amaç suçları gerçekleştirmeye yetecek nitelik ve miktarda silaha sahip olması veya bu silahları kullanabilme imkanını barındırması silahlı terör örgütünün ihdası için asli gerekliliktir.⁹¹²

Elverişlilik belirlenirken ne sadece üye sayısı ne de silah, yapı gibi unsurların mevcudiyeti kıstas olarak alınmalıdır. Özü itibarıyla tüm unsurlar amaç suçu gerçekleştirmeye elverişli mi değil mi bunun tetkiki yapılır.⁹¹³ Amaç suçlar her örgütün

---

⁹⁰⁵ Özek, 1966, s. 647.

⁹⁰⁶ Sarıtaş, 2018, ss. 321-323; Yazar'a göre suç işlemek amacıyla örgütlenme suçunda amaç suçları işlemeye elverişli yapı tipikliğe dahildir ve hâkim tarafından tespit edilemediği takdirde suç da işlenmemiş olacaktır (Yazar, 2025, s. 106).

⁹⁰⁷ Emek, 2016, s. 157.

⁹⁰⁸ Yargıtay 2. CD., E.2011/3760, K.2011/8637, T.25.4.2011.

⁹⁰⁹ Yargıtay 3. CD., 2011/11244, K.2012/24415, T.12.6.2012.

⁹¹⁰ Yargıtay 3. CD., E.2009/15944, K.2011/14928, T.25.10.2011.

⁹¹¹ Salihoğlu/Parlar/Öztürk, 2018, s. 171.

⁹¹² Yargıtay 16. CD., E.2016/7162, K.2017/4786, T.18.7.2017. "TCK'nın 314. maddesi bakımından; bir oluşumun, bir yapılanmanın silahlı terör örgütü sayılabilmesi için, TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek için örgüt kurma suçunda örgütün varlığı için gerekli koşullar yanında, Türk Ceza Kanununun ikinci kitap, dördüncü kısım, dördüncü ve beşinci bölümlerinde yer alan suçları "amaç suçu" olarak işlemek üzere kurulmuş ve amaca matuf bir eylem gerçekleştirmeye yeterli derecede silahlı olması ya da bu silahları kullanabilme imkanına sahip bulunması gerekir. Bu suçu, TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suçtan ayıran en önemli ölçüt budur."

⁹¹³ Turinay, 2019, s. 242; Sarıtaş, 2018, s. 324.

kendi içinde tetkik edilmeden, müstakil olarak örgütün elverişli olduğunun kabulü durumunda bireyler soyut iddialarla cezai yaptırımlarla karşılaşabileceklerdir.⁹¹⁴

Anayasal düzeni değiştirmeyi hedefleyen bir örgütün, katı bir hiyerarşik yapısının olması, örgüt üyelerinin askeri bir deneyime sahip bulunması, gizliliğe ihtimam gösterip bu amaçla özel teknikler geliştirmeleri, yeterli üyenin ve araç gerecin bulunması gerekir.⁹¹⁵ Örneğin anayasal düzeni değiştirmek amacıyla organize hareket eden ve yüz kişiden oluşan bir örgütün, kırsalda askeri birliklere karşı terör eylemleriyle bunu gerçekleştirmeyi planlaması karşısında, bu yapının yeterli silah ve donanıma sahip olmaması halinde, hareketin suç fiili bakımında elverişli olduğundan bahsedilemez.⁹¹⁶

3. SİLAHLI ÖRGÜT SUÇU SOMUT TEHLİKE SUÇUDUR

Öğretide genel kabul gören nazariyata göre genel norm niteliğinde olan suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu madde gerekçesinde de ifade edildiği üzere somut tehlike suçudur.⁹¹⁷ Madde metninde yer alan “örgütün yapısı, üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması” (TCK m. 220/1) şeklinde sıralanan objektif şartlar suçun somut tehlike suçu olduğunu göstermektedir.⁹¹⁸ Hakim tarafından amaç suçları işlemeye elverişli hareketin yapılıp yapılmadığının resen tespiti gerekmektedir.⁹¹⁹ Suç işlemek amacıyla örgütlenme suçlarında hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması ilkesine istisna getirilerek amaç suçlara ilişkin somut tehlike oluşturma niteliğinde olan hazırlık hareketleri cezalandırılmaktadır.⁹²⁰ TCK m. 314’te düzenlenen suç tipinde fail henüz zarar doğmadan cezalandırılmaktadır.⁹²¹ Zarar tehlikesi elverişliliğin bir şartı olarak kabul edilir. Hâkimin somut olayda hareketin korunan hukuki yararı tehlikeye düşürmeye elverişli olup olmadığını araştırması gerekir.⁹²²

---

⁹¹⁴ Şen/Eryıldız, 2024, s. 115.

⁹¹⁵ Sarıtaş, 2018, ss. 322-323.

⁹¹⁶ Sarıtaş, 2018, s. 324.

⁹¹⁷ Osmanoğlu/Kıdıl, 2019, s. 1144; Evik, 2013, s. 672; Yenidünya/İçer, 2013, s. 800; Özcan, 2013, s. 655; Artuk vd., 2019, s. 381.

⁹¹⁸ İnce, 2020, s. 246; Yenidünya/İçer, 2013, s. 800.

⁹¹⁹ Yazar, 2025, s. 106.

⁹²⁰ Akkaya, 2009, s. 223; Ersan, 2013, s. 384; Yazar’a göre elverişlilik şartı nedeniyle TCK m. 220 somut tehlike suçudur. Hâkim tarafından elverişliliğin araştırılması gerekliliği ilgili suçun somut tehlike suçlarına daha yakın niteliğe haiz olduğunu gösterir (Yazar, 2025, s. 106).

⁹²¹ Kan, 2024, s. 153.

⁹²² Yazar, 2025, s. 107.

Somut tehlike suçlarında hâkimin tahkikatı sonucunda tehlikenin meydana gelmediğinin tespiti durumunda ceza sorumluluğu da doğmaz.⁹²³ Şartları oluşmuşsa eğer suç için anlaşma suçu gündeme gelebilir.⁹²⁴

Belirtmek gerekir ki silahlı örgüt kurma suçu somut tehlike suçu iken madde metninde ve TCK m. 220’de düzenlenen örgüt yönetme, örgüte üye olma, örgüte yardım etme, örgüt propagandası yapma⁹²⁵ suçları somut tehlike suçları kapsamında yer almaz.⁹²⁶ Örgütün kendisinin somut tehlike yaratacak biçimde ihdası tespit edildikten sonra diğer suçlar bakımında somut tehlike analizi yapılmaz.⁹²⁷ Örgütün somut tehlike oluşturmadığı durumda örgüte yapılan yardımın somut tehlike oluşturup oluşturmadığı incelenmez. Buna mukabil somut tehlike oluşturan bir terör örgütüne yapılan erzak yardımının tehlike oluşturmadığı iddia edilemez. Zira örgüte yardım fiilinin suç olarak düzenlenmesinin sebebi kamu düzenine karşı tehdit oluşturan örgütün meşruiyetini ve devamlılığını sağlamasıdır. Tek başına kamu düzeniyle çatışma oluşturmayan ‘diğer kişilere erzak yardımı’ fiili somut tehlike yaratan örgüte hizmet ettiğinden yaptırıma tabi tutulmaktadır.⁹²⁸

4. ÇOK FAİLLİ BİR SUÇTUR

İştirak ilişkisinde bir kişi tarafından işlenebilecek bir suç birden fazla kişi tarafından işlenmektedir. Suç nedensel bağı haiz biçimde birden fazla kişinin katılımıyla irtikap edilir.⁹²⁹ Örgütlü suçlarda ise iştirak bağından farklı olarak suçun ihdasının unsuru olan örgütün mevcudiyeti ancak üç veya daha fazla kişiyi gerektirmektedir; bu suçlar tek kişi tarafından işlenemez.⁹³⁰

⁹²³ Artuk vd., 2019, s. 380.

⁹²⁴ Emek, 2016, s. 156.

⁹²⁵ Anayasa Mahkemesi, terör örgütü terör örgütü propagandası yapma suçunun soyut tehlike suçu olarak kabul edilmesinin anayasal hak ve özgürlükleri sınırlandıracağını belirterek; fiilin somut olarak tehlikeye neden olmasının, cezalandırılması için gerekli olduğuna karar vermiştir (AYM, (Baver Mızrak [1. B.], B. No: 2015/19280, 9/1/2020)).

⁹²⁶ Dursun, 2008, s. 18; Emek, 2016, s. 157.

⁹²⁷ Emek, 2016, s. 157; Dursun’a göre örgüt propagandası yapmak somut tehlike suçudur (Dursun, 2008, s. 18). Türkoğlu’na göre terör örgütü propagandası yapmak neticesi harekete bağlı soyut tehlike suçudur. Herhangi bir zarar tehlikesinin oluşumu aranmaz (Türkoğlu, 2021, s. 180). Çetin’e göre terör örgütünün propagandası suçunun somut tehlike suçu olarak kabul edilmesi durumunda sonuç yaratmayan şiddet çağrıları cezalandırılmayacaktır. Bu nedenle ilgili suç somut tehlike suçu olarak kabul edilemez (Çetin, 2023, s. 249).

⁹²⁸ Kurtaran, 2021, s. 98

⁹²⁹ Artuk vd., 2019, s. 721.

⁹³⁰ Çetin, 2023, s. 185.

Silahlı örgüt suçunun meydana gelebilmesi için örgütün ihdası gerektiğinden ve örgütün ihdası için ikiden fazla kişinin bir araya gelmesi iktiza ettiğinden bu suç kolektif bir özellik gösterir ve çok failli bir suçtur.⁹³¹

Failler, müşterek bir amaç etrafında toplanmış olmalıdırlar. İrade birliği karşılıklı olarak sağlanmadan organik birliktelik de meydana gelmez. Bu nedenle suç birleşme suçu olarak tavsif edilir.⁹³²

---

⁹³¹ Gökcan/Artuç, 2021, 6.cilt, s. 9842; Hartavi, Ahmet, Örgütlü Suçlar, (4. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 71.

⁹³² Hartavi, 2020, s. 71.

SONUÇ

Örgütlü suçlar ve terör suçları son yıllarda ülke ve dünya gündemini yoğun biçimde işgal etmektedir. Suç tiplerinin çeşitlilik göstermesi, muhtelif kanun düzenlemeleri ile yasa koyucunun ceza normlarını regüle etme çabasını da beraberinde getirmiştir. Özellikle değişen şartlar ve karşılaşılan yeni vakıalarla birlikte terör suçları ve örgütlü suçlar çeşitli tartışmalar yaratmış ve süregelen bir şekilde düzenlemeler teşkil edilmiştir. Bu minvalde, silahlı örgüt suçu hem mutlak terör suçu olması hem de suç örgütünün özel bir tipini oluşturması hasebiyle geniş bir muhteviyata sahiptir.

TCK m. 314'te düzenlenen silahlı örgütün suç örgütlerinin ihdası için gerekli olan tüm şartları sağlaması gerekir. Ancak kanun koyucu burada örgütün oluşumu bakımından suç örgütlerine dair kıstasların silahlı terör örgütü için de aynı şekilde geçerli olup olmayacağına dair bir açıklama yapmamıştır. Mevcut yasal düzenleme nedeniyle TCK m. 220'deki örgütün ve bu örgütün unsurlarının silahlı örgüt suçu bakımından yeterli olacağı izlenimi oluşmaktadır. Ancak silahlı örgüt, amaç suçları dikkate alındığında, elverişlilik bakımından suç örgütünden farklılık arz eder. Silahlı terör örgütü için bilhassa kişi sayısı ve araç gereçlerin suç örgütünden çok daha kapsamlı olması iktiza eder. Hem kemiyet hem de keyfiyet bakımından teşkil olunan bu farklılığın kanunda açıkça ifade edilmemesi "suçta ve cezada kanunilik ilkesine" aykırılık teşkil etmektedir. Mamafih, TCK m. 314'te silahlı örgütün tanımı ve şartları suç örgütünden farklı olacak şekilde belirtilmelidir. Çalışmamızda vurguladığımız üzere kişi sayısı konusunda yaşanan belirsizliğin ortadan kaldırılması amacıyla, terör örgütlerinin değişen doğası da dikkate alınarak TCK m. 314'te suç örgütlerinden farklı olarak düzenlemeye gidilmesi gerekir. Kurucular dışında en az üç üyenin olması hem hiyerarşi unsurunun sağlanması hem de amaç suçlara yönelik somut tehlike oluşturulabilmesi için alt sınır olarak belirlenebilir.

TCK m. 220/5 uyarınca örgüt liderinin örgüt faaliyeti muvacehesinde işlenen tüm suçlardan sorumlu tutulması hükmü objektif sorumluluk doğuracak biçimde düzenlenmiştir. İlgili maddenin ikame edilebilirlik kavramı dikkate alınarak, "suçta ve cezada kanunilik" ilkesine uygun biçimde "*örgüt yöneticisi verdiği emrin yerine getirileceğinden emin biçimde faillerinin iradeleri üstünde hakimiyet kurduğu suçlardan*

ötürü ayrıca dolaylı fail olarak cezalandırılır” şeklinde değiştirilmesi uygun görülmektedir.

Örgüte yardım amacıyla suç işleyen kişi, işlediği suçun yanında TCK m. 220/7 hükmü nedeniyle örgüt üyeliği suçundan da ceza alacaktır. İlgili hüküm cezada orantılılık ilkesinin ihlaline neden olmaktadır. Zira tek bir hareket olmasına rağmen birden çok ceza verilecektir.

Terör örgütüne yapılan yardımın TCK m. 220/7 uyarınca örgüt üyeliği kapsamında değerlendirilebilmesi için yardımın niteliği önem arz eder. Ancak niteliksel olarak TCK m. 220/7 hükmünün uygulanmasının mümkün olmadığı yardım fiilleri için zincirleme suç söz konusu olabilir. Silahlı terör örgütü üyesi olmayan kişinin, terör örgütüne yardım fiilini zincirleme biçimde işlemesi halinde, failin cezası zincirleme suç hükümleri uyarınca artırılabilecektir. Ancak silahlı örgüt üyesinin süreğen biçimde terör örgütüne yaptığı yardımlar, üyeliğin gereği olarak kabul edilecek ve yalnızca silahlı örgüte üye olmaktan yaptırım uygulanacaktır. Örgüt üyeliğinin korunan hukuki değer üzerinde yarattığı tehlike daha büyük olmasına rağmen, örgüt üyesi olmayan kişinin zincirleme suç şeklinde irtikap ettiği yardım fiili daha ağır bir cezai sonuç doğurmaktadır.

Silahlı terör örgütü suçu somut tehlike suçudur ve örgütün varlığından ziyade bu yönde oluşan suç iradesinin yarattığı tehlike nedeniyle hazırlık hareketleri cezalandırılmaktadır. Mezkûr suça teşebbüsün mümkün olduğunu kabul etmek, hazırlık hareketlerine hazırlığın cezalandırılması anlamına gelecektir. Suçun konusu üzerinde herhangi bir tehlike yaratmayan mezkûr suça teşebbüs fiilinin hukuksal bir ihlale neden olmadığı açıktır. Hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması ilkesinin istisnası olan örgütlü suçlar yönünde teşebbüsün mümkün olduğunun kabul edilmesi durumunda ceza sorumluluğu, tespiti imkân dışına çıkacak biçimde genişleyecektir. Bu nedenle ilgili suç bağlamında, henüz suç irtikap etmemiş örgüler açısından ilgili suça teşebbüsün mümkün olmadığı kabul edilmelidir.

TMK'nin birinci ve ikinci maddesinde belirli suç tipleri sayılarak bu suçların örgüte mensup kişiler tarafından veya örgüt adına bireysel olarak irtikap edilmesi halinde terör suçunun oluşacağı belirtilmiştir. Yine aynı kanunun üçüncü maddesinde belirli suç tiplerinin terör suçu olduğu belirtilerek, üçüncü maddede sayılan suçların terör suçları sayılabilmesi için herhangi bir şart sıralanmamıştır. Üçüncü maddede sayılan suçlar, örgüt

mensubiyeti veya örgüt bağlantısı lüzumu aranmadan bireysel olarak işlenmesi halinde terör suçu olarak kabul edilmelidir. Ancak adi suç özelliği gösteren suçlar ancak örgüt ilişkisi var ise terör suçu kapsamında değerlendirilmelidir.

Silahlı terör örgütü suçunda zikredilen silah unsurunun tanımı ve muhteviyatı belirsizdir. Elverişliliğin suç tipinde taşıdığı önem dikkate alındığında diğer suç tipleri için geçerli olan silahın terör suçları için yeterli olmayacağı açıktır. Ceza kanunlarının sistematığı, silah unsurunun tespitine imkân vermediğinden, yaşanabilecek hatalı yorumların da önüne geçmek amacıyla TCK m. 314 hükmüne silah unsuruna dair elverişlilik şartı eklenmelidir.

Silahlı terör örgütüne dair düzenlemeler, TCK m. 220, TCK m. 314 ve TMK’de dağınık biçimde düzenlenmiştir. İlgili kanun maddeleri arasında bir atıf zinciri olmakla birlikte uygulamada karışıklık yaşandığı müşahede edilmektedir. Ceza kanunlarının insanların anlayabileceği ve itiba etme konusunda tereddüt etmeyeceği biçimde tertip edilmesi, hukukun temel ilkelerinden olan “belirlilik” ilkesinin gereğidir. Bir bütün olarak kanun sistematığı dikkate alındığında, ilgili suçun TCK’de tek bir maddede, kapsamlı biçimde düzenlenmesi hukukun genel mantığına uygun düşecektir.

KAYNAKÇA

- AKBULUT, Berrin, (2024), Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler, (4. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- AKIN, Engin, (2009), Anayasa Mahkemesi-Yargıtay Kararları ve Uluslararası Hukuk Metinleri Çerçevesinde Terör ve Terörün Finansmanı Suçu, (1. baskı) Adalet Yayınevi, Ankara.
- AKKAYA, Çetin, (2009), Terör Suçları ve Cezaların İnfazı, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- ALTIPARMAK, Kerem ve ÇOBAN, Ali Rıza, “Yüksel Yalçınkaya/Türkiye: AİHM Tarihinin En Büyük Buzdağı”, *İnsan Hakları Okulu Çalışma Metni No: 27*, Temmuz 2024, ss. 1-49.
- APAYDIN, Cengiz ve APAYDIN, Cenk Ayhan, (2024), Yargıtay Kararları Işığında Suç Örgütleri, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ARSLAN, Uğur, “Silahlı Terör Örgütü Üyeliği Suçu Özelinde Bir Tartışma: Suçüstü Hali Yargı Mensuplarına Tanınan Özel Usuli Güvencelerin İstisnası Olabilir mi?”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, c. 37, Ocak-Şubat 2025 (176), ss. 45-105.
- ARSLAN, Uğur, “Vatana İhanet Kavramı ve Suçu”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 4, 2021 (1), ss. 47-84.
- ARSLANTÜRK, Mustafa, (2018), Örgütlü Bölme ve Kalkışma Soruşturmaları, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ARTUK, Mehmet Emin, GÖKCEN, Ahmet, ALŞAHİN M. Emin, ÇAKIR, Kerim, (2019), Ceza Hukuku Genel Hükümler, (13. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- AYDEMİR KURT, Ülkü, (2024) Ceza Hukukunda Tipiklik Hatası, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- AYDIN, Devrim, “Suça Teşebbüs”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* c. 55, Mart 2006a (1), ss. 85-113.
- AYDIN, Devrim, “Terör Eylemlerinin Siyasal Suç Açısından Değerlendirilmesi”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, c. 2, 2006b (7), ss. 1-20.

- BALCI, Neşat, Murat, ÇAKIR, Kerim, BAŞOĞLU, (2022), Terörizmin Finansmanı Suçu (TFÖHK m. 4/1), Silahlı Terör Örgütüne Yardım Suçu (TCK m. 314/3, m. 220/7, m. 314/2) ve Bu Suçların Ayrımı, Adalet Yayınevi, (1. baskı), Ankara.
- BALTACI, Vahit, (2007), Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılanması, Seçkin Yayıncılık, (1. baskı), Ankara.
- BERTİ, Benedetta, (2013), Armed Political Organizations From Conflict to Integration, The John Hopkins University Press, Baltimore.
- BİRTEK, Fatih, (2022), "Ceza Hukuku Açısından Terör, Terörizm ve Terör Örgütü Kavramları", içinde: *Hukuk Devletinin Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara.
- BODUR, Nurullah ve ÖZKUL, Eshat, (2024), Uygulamada Terör Örgütü ve Terör Suçları, (7. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- BOZ, Burak, "Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü ve Terör Örgütüne Üye Olma Suçu", *Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c.2, Haziran 2020 (1), ss. 131-186.
- CEVİZCİ, Ahmet, (2016), Metafiziğe Giriş, (1. baskı), Say Yayınları, İstanbul.
- ÇAKIR, Kerim, "Terörizmin Finansmanı Suçu ile (TFÖK. 4/1) Silahlı Terör Örgütüne Yardım Suçunun (TCK 314/3, m. 220//, m. 314/2) Ayrımı", içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 2*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 1-18.
- ÇETİN, Beytullah, (2023), *Terörizmin Propagandası Suçu*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, Konya.
- ÇINAR, İsmail, "Terörle Mücadele Ceza Hukukunun Teorik Rolü", içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 1*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 1-23.
- DEMİR, Oğuzhan, (2022), Suç Örgütüne Yardım Suçu, (2. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

- DURSun, İsmail, (2008), *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu TCK m. 220*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul.
- DURU, Buse, (2022), “Uluslararası Teamül Hukuku ve Terörizm”, içinde: *Hukuk Devletinın Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara.
- DÜLGER, Murat Volkan, (2023), *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (2. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- EMEK, Yusuf, (2016), *Terörizm Çerçevesinde Terör Örgütü Kurma, Yönetme ve Üye Olma Suçu*, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul.
- ERMAN, Ragıp Barış, (2006), *Yanılgmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi*, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul.
- ERSAN, Aykut, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu (TCK Md. 220)”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. 71, 2013 (1), ss. 381-409.
- EVİK, Vesile Sonay, (2022), “Silahlı Örgütlenme”, içinde: *Özel Ceza Hukuku C. XI, Devletin Egemenlik Alametine ve Organlarının Saygınlığına, Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine, Milli Savunmaya-Devlet Sırlarına, Yabancı Devletlerle Olan İlişkilere Karşı Suçlar*, (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- EVİK, Vesile Sonay, “Silahlı Örgütlenme Suçu”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 5, 2006 (1), ss. 101-133
- EVİK, Vesile Sonay, “Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, c. 19, 2013 (2), ss. 667-697.
- GERÇEKER, Hasan, (2014), *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Cilt 4*, (2. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.

- GERSTEL, Dylan, "ISIS and Innovative Propaganda: Confronting Extremism in the Digital Age", *Swarthmore International Relations Journal*, Ocak 2016 (1), ss. 1-9, DOI:10.24968/2574-0113.1.5.
- GİYİK, Abdulkaki, (2022), "Terör Suçlarına İlişkin Hapis Cezalarının İnfazı Bakımından Mevzuatta Yer Verilen İstisnai Düzenlemelerin Değerlendirilmesi", içinde: *Hukuk Devletinin Kamburu Terör*, (1. baskı), ed. Fatih Birtek, Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara.
- GÖDEKLİ, Mehmet, (2017), *Terörizmin Finansmanı Suçu*, Seçkin Yayıncılık, (1. baskı), Ankara.
- GÖKCAN, Hasan Tahsin ve ARTUÇ, Mustafa, (2021), *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi 5.cilt*, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- GÖKCAN, Hasan Tahsin ve ARTUÇ, Mustafa, (2021), *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi 6.cilt*, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- GÜLTAŞ, Veysel, (2015), *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu ve Etkin Pişmanlık 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda- TCK. 220 – 221*, (2. baskı), Bilge Yayınevi, Ankara.
- GÜNDEL, Ahmet, (2009), *Yeni Türk Ceza Kanunu Açıklaması Cilt 4*, Sözkese Matbaacılık, Ankara. ISBN: 978-605-60432-4-8.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki ve KURŞUN, Günal, "Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk", *TBB Dergisi*, c. 20, Temmuz 2007 (71), ss. 25-80.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki ve ÖZEN, Muharrem, (2017), *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Millete ve Devlete Karşı Suçlar*, (2. Baskı), US-A Yayıncılık, Ankara.
- HAKERİ, Hakan, "Türk Hukuku'nda Terörle Mücadelenin Hukuki Boyutu", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 8, Aralık 2013 (2), ss. 59-77.
- HARTAVİ, Ahmet, (2020), *Örgütlü Suçlar*, (4. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- HOBBS, Thomas, (2020), *Leviathan veya Bir Din ve Dünya Devletinin İçeriği, Biçimi ve Kudreti*, (21. baskı), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- HUGHES, Brian ve ROBSON, Fergus, (2021), *Antik Dönemden Günümüze Gayrinizami Harp*, (çev. Ali Güneş), (1. baskı), Kronik Yayınları, İstanbul.

- İÇEL, Kayıhan, (2017), Ceza Hukuku Genel Hükümler, (4. baskı-yenilenmiş), Beta Yayıncılık, İstanbul.
- İNCE, Kadir, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk ve Silahlı Terör Örgütü”, *ERÜDHFD*, c. 15, 2020 (1), ss. 242-269.
- İNÇİ, Zekiye Özen, "Objektif Bir Sorumluluk Hali Olan Türk Ceza Kanunu'nun 220/5'inci Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı", *İzmir Barosu Dergisi*, c. 79, Ocak 2014 (1), ss. 10- 33.
- KAN, S. Gökçen, (2024), Silahlı Terör Örgütüne Üye Olma Suçu, (1. baskı) Adalet Yayınevi, Ankara.
- KANGAL, Zeynel Temel, “Göçmen Kaçakçılığı Suçu”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan*, c.21, 2019 (Özel S.), ss. 221-277.
- KANGAL Zeynel Temel, “Terör Suçlarında Zorunluluk Hali”, içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 1*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç), Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 341-352.
- KARAASLAN, Abdulkadir, “İfade Özgürlüğü Bağlamında Terör Propagandasının Yasaklanması Sorunu”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Nisan 2014 (4), ss. 311-349.
- KARABULAT, Efe Can, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yüksel Yalçınkaya V. Türkiye Karar İncelemesi”, *Karar İncelemeleri Dergisi* c. 2, Mart 2024 (2), ss. 95-176.
- KARCILIOĞLU, Nevzat Kaan, (2016), *Anayasayı İhlal Suçu (TCK m. 309)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul.
- KARCILIOĞLU, Nevzat Kaan, “Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Suç İşlemek Amacıyla Kurulan Örgütün Unsurları”, *Suç ve Ceza Hukuku Dergisi*, TCHD, 2011 (1), ss. 85-132.

- KAVLAK, Cihan, (2017), Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu, (3. baskı) Yetkin Yayıncılık, Ankara.
- KAYA, Musa, “Terör Örgütünün Etkisi Altında İşlenen Suçlarda Kusurluluğu Etkileyen Hallere İlişkin Sorunlar”, içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku* Cilt 1, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç), Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 353-373.
- KAZAKER BOZKURT, Gözde ve YURTLU, Fatih, “Cezalandırılabilirliğin Öne Çekilmesi (Ön Alan Ceza Hukuku) Vasıtasıyla Terörle Mücadele Edilmesi”, içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 1*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 43-66.
- KILINÇ, Bilal, (2025), *Terörizmin Finansmanı Suçu ve Malvarlığı Değerlerinin Dondurulması*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul.
- KİTAPÇIOĞLU YÜKSEL, Tülay, “Silahlı Örgütlenme Suçu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 72, 2023 (1), ss. 295-342.
- KOCA, Mahmut ve ÜZÜLMEZ, İlhan, (2018), Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, (11. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- KOCASAKAL, Ümit, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı”, *Prof Dr. Kemal Oğuzman’a Armağan/Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Galatasaray Üniversitesi Yayınları, c. 1, 2002 (1), ss. 130-163.
- KURTARAN, Mustafa, (2021), *Örgüte Yardım Suçu (TCK md. 220/7)*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Yakındoğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, Lefkoşa (KKTC).
- KURT YÜCEKUL, Gülşah, “Türk Ceza Kanunu’nun 220/4. Maddesinin, Bileşik Suçu Düzenleyen 42. Madde Karşısında Uygulanabilirliği Üzerine Bir Değerlendirme”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan, c. 2, 2010 (1), ss. 1027-1033.
- LEAR, Floyd Seyward, “Crimen Laesae Maiestatis in the Lex Romana Wisigothorum”, *Speculum*, c. 4, 1929 (1), ss. 73–87. <https://doi.org/10.2307/2847127>.

- LİMONCU, Mustafa, “Terör Suçlarına İştirak”, *Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi*, c. 5, Aralık 2022 (2), ss. 195-235.
- LYNGBO Mikael, YENİSEY, Feridun, TOPÇU, Namık Kemal, TOZMAN, Önder, ŞAHİN, Kemal, (2014), Örgütlü Suçlar ve Terör Suçları Eğitim Modülü, Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi, Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Ortak Projesi, Ankara.
- MADEN, Mehmet, “Korunması Amaçlanan Hukuki Değer’, ‘Suç Fiilinin Konusu’ ve ‘Suçun Mağduru’ Kavramları ve Bu Bağlamda ‘Zarar Suçu/Tehlike Suçu’ Ayrımı”, içinde: *Selçuk Hukuk Kongresi 2020, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, Konya, Aralık 2020, ss. 153-160.
- MALKOÇ, İsmail, (2013), Açıklamalı-İçtihatlı 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu (madde 242-345) 4. Cilt, Sözkese Matbaacılık, Ankara. ISBN: 978-975-95261-2-2.
- OSMANOĞLU, Bilal ve KIDIL, Fahrettin, “Türk Ceza Hukukunda Terör Örgütü ve Terör Suçu Kavramları Üzerine Bir İnceleme”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan*, c. 21, 2019 (özel sayı), ss. 1141-1177.
- ÖNDİN, Hasan Burak, “Terör Örgütü Üyeliği Suçunda Etkin Pişmanlık”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 2020 (43), ss. 145-176.
- ÖZATA, Muhammed Hakan ve TAŞ, Burak, “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi Kapsamında Hükümete Karşı Suç (TCK m. 312)”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 30, 2022 (1), ss. 441-483.
- ÖZBEK, Veli Özer, DOĞAN, Koray, MERAKLI, Serkan, BACAKSIZ, Pınar, BAŞBÜYÜK, İsa, (2024), Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, (15. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZCAN, Numan, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 8, Aralık 2013 (2), ss. 651-92.
- ÖZEK, Çetin, “Devletin Şahsiyeti Aleyhine Cürümlerin Genel Prensipleri”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. 32, 1966 (2-4), ss. 597-683.

- ÖZEK, Çetin, “Organize Suç”, *Prof. Dr. Nurullah Kunter’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, İstanbul 1998, ss. 195-297.
- ÖZEN, Mustafa, (2023), *Öğreti ve Uygulama Işığında Ceza Hukuku Özel Hükümleri Cilt II*, (4. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- ÖZGENÇ, İzzet, (2012), *Suç Örgütleri*, (5. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZGENÇ, İzzet, (2023), *Suç Örgütleri*, (15. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZGENÇ, İzzet, (2024), *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, (20. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZGENÇ, İzzet, (2025), *Ceza Hukuku ve Adli Bilimler Vakfı Türk Ceza Hukuku Mevzuatı Cilt 1 (Kanunlar)*, (35. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÖZGENÇ, İzzet, “Terörizmin ve Terör Örgütünün Propagandası Suçu ve Ceza Hukuku Sorumluluğu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 25, 2021 (2), ss. 373-431.
- ÖZKAN, Yaşar, (2019), *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, Konya.
- PARLAR, Ali ve HATİPOĞLU, Muzaffer, (2010), *Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu 4.Cilt*, (3. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- PARLAR, Ali ve HATİPOĞLU, Muzaffer, (2010), *Açıklamalı-Yeni İçtihatlarla 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu 3.Cilt*, (3. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- RUHİ, Ahmet Cemal, (2018), *Türk Ceza Kanunu ve Terörle Mücadele Kanunu Çerçevesinde Terör Örgütleri, Terör Suçları ve Örgütlü Suçlar*, (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- SALİHOĞLU, Hadi, PARLAR, Ali, ÖZTÜRK, Mustafa, (2018), *Uygulamada Terör Suçları, Devlete ve Anayasal Düzene Karşı Suçlar*, (1. baskı), Bilge Yayınevi, Ankara.
- SARITAŞ, Erkan, (2018), *Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçları*, (TCK m. 220-221), (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.

- SELÇUK, Sami, “Hukukun Terörle Sınava”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, c. 1, Nisan 2011 (5), ss. 57-92.
- SINAR, Hasan, “Siyasal Suç Üzerine Bir İnceleme”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, c. 58, Temmuz 2011 (1-2), ss. 53-77.
- SOYASLAN, Doğan, (2010), *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, (8. baskı), Yetkin Yayınları, Ankara.
- SÜMER, Arif Emre, “Türk Ceza Hukukunda Etkin Pişmanlık”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 11, Aralık 2023 (2), ss. 1229-1270.
- ŞAHBAZ, İbrahim, (2016), *Açıklamalı ve İçtihatlı Türk Ceza Kanunu II. Cilt*, (1. baskı), Yetkin Yayınları, Ankara.
- ŞEN, Ersan ve ERYILDIZ, H. Sefa, (2024), *Suç Örgütü*, Seçkin Yayıncılık, (6. Baskı), Ankara.
- TAŞTAN, Mehmet, “Silahlı Örgüt Kurmak, Yönetmek ve Silahlı Örgüte Üye Olmak Suçu”, *Terazi Hukuk Dergisi*, c. 3, Nisan 2008 (20), ss. 113-119.
- TEZCAN, Durmuş, ERDEM, Mustafa Ruhan, ÖNOK, R. Murat, (2024) *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, (22. Baskı), Seçkin Yayıncılık, İstanbul.
- TOROSLU, Nevzat, (2005), *Ceza Hukuku Özel Kısım*, (1. baskı), Savaş Yayınevi, Ankara.
- TOZMAN, Önder, (2014), *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, (1. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- TOZMAN, Önder, (2017), *Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*, (2. baskı), Adalet Yayınevi, İstanbul.
- TULAY, Muhammed Emre, “Suç Örgütüne Yardım Etme Suçunun Özel Görünümlü İştirak Olarak Kabul Edilmesi”, içinde: *Dr.Dr.h.c. Silvia Tellenbach’a Armağan*, ed. Feridun Yenisey, İzzet Özgenç, Ayşe Nuhoğlu, Adem Sözüer, Faruk Turhan, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2018a, ss. 673-686.
- TULAY, Muhammed Emre, (2020), "Türk Ceza Hukukunda Silahlı Örgüt Suçu", içinde: *Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk’a Armağan*, ed. Mahmut Koca, Seçkin Yayıncılık, Ankara, ss. 1241-1264.

- TULAY, Muhammed Emre, “Örgüt Üyesi Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç İşlemek (TCK m. 220/6)”, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018b (26), ss. 1-9.
- TURABİ, Selami, (2018), *Terör Örgütleri ve Terör Suçları*, Yazarın Kendi Yayını, Ankara. ISBN: 9786058213722
- TURİNAY, Faruk Yasin, (2018), *Ceza Hukukunda Terör Amaçlı Örgütlenme Suçu*, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- TURİNAY, Faruk Yasin, “Ceza Hukukunda Terör Örgütü Kavramı”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, c. 27, Ocak 2015 (116), ss. 39-84.
- TURİNAY, Faruk, “Terörle Mücadele Kanunu’na Göre Mutlak ve Nispi Terör Suçları,” *İnsanİnsan Dergisi*, c. 6, Nisan 2019 (20), ss. 337-350.
- TÜRK, Hikmet Sami, (2012), *Terörizmle Mücadelenin Hukuki Boyutları*, (1. baskı), Yetkin Yayınları, Ankara.
- TÜRKMEN, Hamza, “Terörle Mücadelede Sosyal Ağ Analizi Tekniklerinin Kullanılması”, *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, c. 7, 2022 (14), ss. 130-146.
- TÜRKOĞLU, Selin, “Terör Örgütünün Propagandası Suçu (TMK M. 7/2-5)”, *Suç ve Ceza*, c. 14, 2021 (1), ss. 161-192.
- TÜRKOĞLU, Türker, “Örgüte Yardımın Özel Şekli Olarak Terör Örgütüne Silah Sağlama Suçu (TCK 315) (Yargıtay Kararları Işığında)”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 1, Nisan 2020 (42), ss. 607-614.
- ÜNAL, Ertuğrul, “Her Suçun Konusu Var mıdır? Tehlike Suçu-Zarar Suçu Bağlamında Hareketin Konusunun Fonksiyonuna Dair Bir Değerlendirme”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 11, 2025 (1), ss. 245-6.
- ÜNVER, Yener ve HAKERİ, Hakan, (2020), *Ceza Muhakemesi Hukuku*, (17. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- WEİSBURD, David, SAVONA, Ernesto U., HASİSİ, Badi, CALDERONİ, Francesco, (2020) *Understanding Recurietment to Organized Crime and Terrorism*, ed. David Weisburd, Ernesto U. Savona, Badi Hasisi, Francesco Calderoni, Springer, New York.

- YANIKOĞLU, Nuray Beyza, (2022), Türk Ceza Kanunu'nda Anayasayı İhlal Suçu, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YARGIÇ, Sinem, (2011) “Uluslararası Hukukta Terörizm Tanımının Yapılmasının Gerekliliği”, *Fasikül Hukuk Dergisi*, c. 3, 2011 (15), ss. 15-18.
- YAŞAR, Osman, GÖKCAN, Hasan Tahsin, ARTUÇ, Mustafa, (2014), Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu 5. Cilt, (2. baskı), Adalet Yayınevi, Ankara.
- YAVUZ, Hakan A., “Haksızlık Hatası Bağlamında Terör ve Anayasayı İhlal Suçlarına Yönelik Yargıtay Uygulamasına İlişkin Düşünceler”, içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 2*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 53-77.
- YAZAR, Beyzanur, (2025), *Suç Örgütü Yöneticilerinin Örgütün Faaliyeti Çerçevesinde İşlenen Suçlardan Dolayı Sorumluluğu Meselesi ve Uygulamamız*, (Yayımlanmamış doktora tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü/Kamu Hukuku ABD, İstanbul.
- YAZGI, Ahmet Can, (2022), “Ceza Hukuku Açısından Terör, Terörizm ve Terör Örgütü Kavramları”, içinde: *Hukuk Devletinin Kamburu Terör*, ed. Fatih Birtok/Selman Özdan, Adalet Yayınevi, Ankara.
- YENİDÜNYA, A. Caner ve İÇER, Zafer, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu”, *Prof.Dr. Nur Centel'e Armağan-MÜHFHAD*, c. 19, 2013 (2), ss. 797-828.
- YENİSEY, Feridun ve Gottfried PLAGEMANN, (2015), Alman Ceza Kanunu Strafbgesetzbuch, (2. baskı), Beta Yayınları, İstanbul.
- YETKİN, Erdi, (2024), Cezalandırılabilirliğin Öne Alınmasının Bir Görünüş Biçimi Olarak Hazırlık Hareketlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu, (1. baskı), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul.
- YILDIZ, Furkan, “Terör Örgütü Varlığının Hukuken Tespiti”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 72, Temmuz 2023(2), ss. 563-618.
- YILMAZ, Ahmet Çağrı, (2023), Ceza Hukukunda Örgütlü Suçlar – Ceza Hukuku Monografileri –, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.

YILMAZ, Zahit, “Terör Örgütünün Propagandasını Yapma Suçu Açısından Propaganda Vasıtalarını Bulundurmanın Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, içinde: *Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Terörizm, Terör Suçları ve İnfaz Hukuku Cilt 2*, (1. baskı), ed. İzzet Özgenç, Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları, Ankara, 2024, ss. 265-288.

YURTLU, Fatih, “Ceza Mahkemesi Kararlarının Gerekçeli Olma Zorunluluğu ve Silahsız Terör Örgütü Tartışmaları (Hizb-Ut Tahrir Örneği),” *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, c. 11, 2021 (2), ss. 261-293.

YÜKSEKTEPE, Mert Asker, (2022), *Türk Ceza Kanunu’nda Örgüt Suçları*, (3. baskı), Aristo Yayınevi, İstanbul.

ZENGİN, Mehmet, (2021), *Suç İşlemek Amacıyla Örgütlenme Suçlarının Normatif ve Olgusal Temelleri (Çete Yapılanmaları, Suç Örgütleri, Terör Örgütleri)*, (1. baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara.

İnternet Kaynakları

<https://kazanci.com.tr/>

<https://dergipark.org.tr/tr/>

<https://insanhaklari.gen.tr/Aihm.aspx?h=1120&w=1680>

<https://karararama.yargitay.gov.tr/>

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>

<https://tihek.gov.tr/>

<https://www.echr.coe.int/>

<https://www.etymonline.com/>

<https://www.jstor.org/>

<https://www.jurix.com.tr/>

<https://www.lexpera.com.tr/>

<https://www.mevzuat.gov.tr/>

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/kanunlar>

[https://www.turcademy.com/.](https://www.turcademy.com/)

www.tdk.gov.tr/index

